56 OLDAL

Szerkesztőség és kiadóhivatal
SZUBOTICA
ZMAJ JOVIN TRG 3
Telefonok:
Kiadóhivatal: 8-58
Szerkesztőség: 5-10, 8-52

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Ára 4 dinár

Előfizetési ár belföldön
negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinár
Megjelenik
minden nap, hétfőn és ünnep utáni napokon is

XXX. ÉVFOLYAM | SZUBOTICA, 1929. NOVEMBER 17. VASÁRNAP | 314. SZÁM

A közeledő tél

Egyre mélyebben gázolunk az ősz avarjában és nemsokára a tél terit fehér szőnyeget gondoktól elnehezedett lépteink alá.

Minden évszak hagyományos költészetét tépdesi az egész világra kiterjedő gazdasági válság szünni nem akaró vihara. A tavasz szépségeit, mint virág kelyhét a pók, a tömegnyomor emészti. A nyár idillikus örömeit az ijesztően elterpeszkedő munkanélküliség vonja árnyékba. Az ősz méla báját a termés értékesitésének nehézségei és az ezekből eredő általános közgazdasági zavarok keseritik meg. A tél azonban mindezeket a bajokat egy olyan plusszal tetézi, amely a nélkülözők végeláthatatlan sokaságára az elemi csapás tragikumával zuhan rá.

A kereskedelem, ipar és mezőgazdaság szanálása, a termelés és fogyasztás szabályozása, a hitelélet egészséges vérkeringésének helyreállitása, a közteherviselés rendezése: csupa olyan probléma, amelynek kielégitő megoldása végeredményben a népjólétet emelné és az éhezők számát tetemesen csökkentené. Ámde az egymásba kapcsolódó gazdasági és szociális kérdések komplexumát lassu és visszaesésektől megmegszakitott fejlődés görgeti előre. Aki a viszonylagosan kedvező vagy akár minimális megélhetési feltételek birtokában panaszolja az idők mostohaságát, annak még ajánlható az »ember küzdj és bizva bizzál« madáchi hite paizsul a kétségbeesés szuronyrohamai ellen. Milyen boldogok, milyen Krözusok azok, akik az elemi szükségletek tekintetében nem szenvednek hiányt és csak magasabb igényeik kielégitésének akadályai miatt zugolódnak — az éhség és fagy gyilkos veszedelmének közvetlenül kitett inségesekhez képest! Vetithetjük-e a *ma* nem biztositott betevő falatjának és fütött szobájának gondolatába kapaszkodó életösztön elé a jobb *holnap* reményét, amikor ez a megriadt életösztön egy darab kenyérért és egy szál begyujtani való fáért könyörög?

E sorok irója egy évvel ezelőtt ezen a helyen folyamodott a nyomorgók érdekében a társadalom nagylelküségéhez és másnap már egy szuboticai cég egy vagon tüzifát adományozott a szükölködők javára. A nemes példaadás publikálásának hatása alatt spontán adakozási mozgalom indult meg, amelynek irányitását és lebonyolitását a *Bácsmegyei Napló* iniciativája folytán az emberbaráti, kulturális és vallási egyesületek vezetőiből alakitott akcióbizottság vállalta magára. Mintegy százharmincezer dinár gyült össze és került kiosztásra pénzben és naturáliákban, ami impozáns teljesitmény, tekintettel arra, hogy előzően meg nem szervezett és a sürgető szükség nyomása alatt azonnal eszközölt segélyezésről volt szó. A ma befolyt összegek és természetben nyujtott adományok holnap már rendeltetésük helyére jutottak és a szegények pénzt, fát, kenyeret, grizt, burgonyát, hentesárut és ruhanemüeket kaptak, mindig a rendelkezésre álló készletek arányában. Szám szerint sokan és meglehetősen sürü egymásutánban élvezték a gyorssegélyt, de épen a szervezetlenség következményeként az élelmesebb és a jótékonyság igénybevételében gyakorlottabb szegények előnyöket erőszakoltak ki maguknak, a gyámoltalanabbak és szemérmesebbek rovására. Voltak olyan családok, amelyek öt-hat tagja mindenegyes kiosztás alkalmával külön-külön felvette a megállapitott adagot, mig mások, tehetetlenül vergődve a nagy tolongásban, mindannyiszor későn jelentkeztek és semmit sem kaptak. Állitólag olyanok is akadtak, akik a kenyeret és fát pénzzé tették és bepálinkáztak rajta. Mindenesetre előfordultak kisebb-nagyobb hibák, amelyek azt az elhatározást érlelték meg az akcióbizottság tagjaiban, hogy a legközelebbi télen esedékessé váló jótékonysági munkát idejekorán, már ősszel előkészitik és a támogatásra szorulók egy részét megkárositó visszaéléseknek valamelyes rendszer kiépitésével elejét veszik.

Hetekkel ezelőtt történtek már lépések erre nézve és illetékes helyről származó értesülés szerint ezuttal napközi melegedővel kapcsolatos ingyen levesosztást terveznek. Osztojics Szelimir polgármester a legnagyobb készségét nyilvánitotta az eszme kivitelének előmozditására és számitani lehet rá, hogy a város gondoskodni fog a humánus célnak megfelelő helyiségről. Ez az intézmény a téli hónapokon legalább száz szegényembert látna el naponta tápláló, bőséges levessel és egy-egy darab kenyérrel. Az ingyenebédek elfogyasztói fölötte fognak állni annak a gyanunak, hogy érdemtelenek a jótékonyságra és ez a körülmény bizonyára serkentően fog hatni azokra, akiknek adakozási kedvét tavaly elriasztották az abuzusokról elterjedt hirek.

Az ingyenebéd a szegények téli ellátásának leghatékonyabb módja, de kivánatos volna, hogy haladéktalanul hozzáfogjanak megvalósitásához, mert a tél zörget az ajtónkon és mire a hideg napok beállanak, már kész apparátusnak kellene müködnie. Egy leves és egy darab kenyér nem lukullusi lakoma, mégis enyhiti azok nyomoruságát, akik ebben részesülnek és a szuboticai társadalom jószive a téli humanitárius feladatok figyelemreméltó részét tölti be, ha három hónapon át napi száz-kétszáz ingyenebéd költségeit előteremti. A késedelmes és csak az utolsó pillanatban foganatositott intézkedések ötletszerüsége idézte elő a tavalyi akció aránytalanságait és ez szolgáljon mementóul azoknak, akikre az idei kezdeményezés perfektuálása hárul. Itt az ideje, hogy az emberszeretet parancsának a téli szenvedések láttára felfokozott mértékü teljesitését rendszerbe foglaljuk és minél több nyomorgó számára gyümölcsözővé tegyük, mert egyre mélyebben gázolunk az ősz avarjában és nemsokára a tél terit fehér szőnyeget gondoktól elnehezedett lépteink alá.

Kinyomozták Schlégel Tóni gyilkosát

A szökésben levő Babics Mijó soffőr lőtte agyon a Novosti tőszerkesztőjét — Babics és bandája követte el a zagrebi csendőrlaktanya elleni bombamerényletet is

Az Avala jelentése a nyomozás eddigi eredményeiről

Beogradból jelenti az Avala: Az Avala ügynökségnek módjában áll kiadni a következő rezümét *Babics* Mijó, a merénylő zagrebi soffőr és társai ellen folytatott rendőrségi vizsgálat eddigi *eredményeiről*: Babics és társai

ez év október 30-ikán rendőrügynökök ellen követtek el merényletet Zagrebban.

A *Schlegel* Tóni gyilkosainak kézrekeritésére folytatott nyomozás során a zagrebi rendőrség megállapitotta, hogy

Schlegel Tonit egy Babics Mijó nevü soffőr gyilkolta meg.

Kinyomozták, hogy Babics a zagrebi Csernomercen levő Siemens-gyárban van alkalmazásban, mint soffőr és október 30-ikán *Kecsa* Joszip és *Bán* Joszip detektiveket kiküldték a Siemens-gyárba, hogy állapitsák meg Babics Mijó személyazonosságát. A detektivek megállapitották, hogy Babics, mint soffőr valóban alkalmazásban van a Siemens-gyár telepén, minthogy azonban épen akkor nem tartózkodott a gyárban, a detektivek elhatározták, hogy megvárják. Amikor Babics teherautójával rövid idő mulva visszaérkezett és az autót elhelyezte a garázsban, a detektivek hozzáléptek. Kecsa Joszip megkérdezte tőle, hogy ő e Babics Mijó. Babics igennel válaszolt.

ugyanobben a pillanatban azonban revolvert rántott és ugy Kecsára, mint Bánra rálőtt.

Kecsa Joszipnak a golyó a szív alatti aortába furódott és a detektiv néhány tántorgó lépés után holtan rogyott össze. Bán Joszipot a mellén találta Babics golyója és ő is nyomban összeesett. Ez 17 óra 30 perckor történt.

A rendőrség nyomban házkutatást tartott Babics Mijónak a gyár épületében levő lakószobájában, ahol

az ágy alatt papirba csomagolt fegyvereket és robbanószereket találtak.

Babics Mijó felkutatására azonnal megindították a nyomozást és ugyanakkor nyomozást inditottak annak megállapitására is, hogy a soffőr hová járt és kiknek a társaságában mutatkozott. Ugyanennek a napnak az éjjelén a rendőrség letartóztatta Babics Mijó egyik barátját *Krizsnyák* Dragutin munkást, aki 21 óra körül látogatóba ment *Poszpisil* Zvonimir lakatossegédhez a Vlaska ulica 35. számu házba. Krizsnyáknál a házkutatás alkalmával egy revolvert találtak 34 tölténnyel. Megállapitották, hogy a munkás a fegyvert *Hranilovics* Márkó nevü barátjától kapta, aki a Petrova ulica 77. szám alatti városi épületben lakik. Megállapitották továbbá, hogy Hranilovics legjobb barátai *Szoldin* Matija és *Pospisil* Zvonimir, akiknek utján Krizsnyák Hranilovicsal ismerkedett meg.

Hranilovics Petrova ulica 27. szám alatti lakásán elrendelték a házkutatást és ez alkalommal nagyobb mennyiségü robbanó anyagot találtak nála. Mialatt a rendőrség szervei Hranilovicsnál házkutatást tartottak, *Tremszki* Martin detektiv és *Blagovics* Franjo rendőr a ház kapujában álltak őrt. 22 óra 30 perckor egy ismeretlen ember jelent meg a kapu előtt, mire Tremszki detektiv kinyitotta a kaput és kezénél fogva megragadta az ismeretlent. Ez azonban

kirántotta kezét, három lépésnyire visszaugrott, revolvert rántott és lövöldözni kezdett Tremszkire és Blagojevicsre.

ebben a pillanatban a ház északi része felől még két ember rohant elő és ezek is lövöldözni kezdtek a detektivre és a rendőrre. Tremszkit a golyók a mellén és térdén találták el.

A detektiv összeesett és nyomban meghalt.

Blagojevics Franjo rendőrt nyakszirtjén érték a lövések, ő két-három lépésnyire előretántorgott, majd eszméletlenül a földre zuhant. A támadók a sötétben eltüntek.

A nyomozás további folyamán, október 31-ikén a rendőrség szervei *rátaláltak Hranilovics Márkóra* a Ribnjak ulica 22. számu házban. *Amikor Hranilovics megpillantotta a detektiveket, revolvert rántott, de a fegyvert sikerült idejekorán kiütni a kezéből.* Hranilovics és Krizsnyák kihallgatása alkalmával megállapitották, hogy mindketten Babics Mijó bandájába tartoztak, amelynek tagjai rajtuk kivül még Poszpisil és Szoldin Martin voltak.

Megállapitották, hogy Babics, Poszpisil és Hranilovics *október 30-ikán* este nyolc órakor közvetlenül Kecsa detektiv meggyilkolása után a Petrova ulicában találkoztak. Később csatlakozott hozzájuk *Szoldin* is. Babics Mijó közölte társaival, hogy a Siemens-gyárban lelőtt két detektivet és megkérte Hranilovicsot, hogy éjszakára rejtse el a lakásán. Hranilovics erre hajlandónak mutatkozott és különböző irányban megindultak a lakás felé. Szoldin a ház kapujában várta őket. Amikor Hranilovics meglátta Tremszki detektivet

Lapunk mai száma a „Habostorta“ melléklettel együtt 56 oldal

és a rendőrt, rájuk lőtt. Ugyanebben a pillanatban Babics és Poszpisil is előrerohantak és ők is lövöldözni kezdtek. A támadás után Hranilovics egyedül menekült el, Babics és Poszpisil pedig egy másik irányban együtt szöktek.

Hranilovicsot nemsokára megtalálta a rendőrség és felkutatta Szoldin Martin tartózkodási helyét is. Mindkettőjüket letartóztatták. Babics és Poszpisil jelenleg még szökésben vannak.

A nyomozás során megállapitották, hogy a *Schlegel* Tóni ellen elkövetett merényletben Babics, Szoldin és Hranilovics vettek részt. A merényletet Babics Mijó hajtotta végre, de közvetlen közelében állott Szoldin is, Hranilovics pedig a Jugostampa előtt állt őrt és figyelte, mikor tér haza a szerkesztő.

Amikor Schlegel hazament, Hranilovics autón a lapszerkesztő lakása elé hajtott, de

mire odaért, Babics Mijó már végre is hajtotta a merényletet.

Azok az adatok, amelyeket a Schlegel Tóni elleni merénylet végrehajtásának módjáról most szerzett a rendőrség, teljesen megegyeznek az annakidején lefolytatott nyomozás adataival. Megállapitották, hogy

Hranilovics, Poszpisil, Krizsnyák, Babics és Szoldin követték el az emlékezetes merényletet a zagrebi csendőrlaktanya ellen is.

A robbanóanyagot Krizsnyák hozta, mig a gyujtókészüléket Hranilovics állitotta be. Poszpisil közelükben ólálkodott, Babics a laktanya kapujában állt őrt, Szoldin pedig a Palmoticseva ulicában várakozott.

Miután elhelyezték és meggyujtották a bombát és a robbanás megtörtént, elmenekültek.

Szoldin menekülés közben bombát dobott a rendőrre, aki fel akarta tartóztatni. Megállapitották, hogy

a brezovicai hid és a velikagoricai hid váltókészülékére ugyanez a banda helyezett el bombákat.

A brezovicai hid elleni merényletet Pospisil Krizsnyák társaságában hajtotta végre. A robbanó anyagot Hranilovics adta, aki azokat *Horvatsek* Sztepántól kapta. A velikagoricai hid váltókészülékére Pospisil Krizsnyák társaságában helyezte el a bombát.

A nyomozás során tett vallomások alapján a rendőrség házkutatást tartott *Glad* Pavlenak a járványkórház tisztviselőjének a lakásán és ott nagy menyiségü fegyvert, municiót és robbanó anyagot találtak. Megállapitották, hogy a fegyvereket *Jávor* István zagrebi kereskedő osztotta szét, aki a revolvereket Horvacsektől kapta. Jávor a fegyvereket *Kruhák* Mirkónak és *Sztarcsevics* Milének osztotta ki.

Megállapitották, hogy mindezek a személyek közvetlen személyi összeköttetésben álltak *Pavelics* és *Percsec* emigráns horvát képviselőkkel. A nyomozást tovább folytatják.

Ezalkalommal meg lehet állapitani, hogy egyes külföldi lapoknak ezzel az üggyel kapcsolatban közölt hirei, amelyek tömeges letartóztatásokról szólnak, fantasztikusak. Az eddig letartóztatott személyek száma minimális. A külföldi sajtóban a letartóztatásokról rosszindulatuan közölt hirek nem felelnek meg a valóságnak. Ezzel az üggyel kapcsolatban alig husz ember van letartóztatásban. Ideiglenesen a rendőrség fogva tart a gyanusitottak családtagjai és ismerősei közül néhányat, hogy összeköttetéseiket a gyanusitottakkal tisztázzák. Idézést kapott a rendőrségre sok személy, de csak kihallgatás végett és ezek közül senkit se tartóztattak le. Nem felelnek meg a valóságnak az egyetemi tanárok letartóztatásáról szóló hirek sem. Dr. *Suflait* nem tartóztatták le, csupán kihallgatták, *Milobar* professzort pedig nem a merénylőkkel való kapcsolata miatt, hanem kihágási ügyben itélték öt napi elzárásra.

Vasárnap zajlanak le a német községi választások

Nem várnak eltolódást a pártok erőviszonyaiban

Berlinből jelentik: Berlinben és a német birodalom legnagyobb részében vasárnap lesznek a községi választások. Jobb- és baloldal elkeseredéssel száll szembe egymással, de nem annyira elvek csatáia folyik, hanem mindkét fél a másik vádolásával saját magát akarja a korrupció vádja alól mentesiteni.

A Sklarek-botrány, amely *Böss* főpolgármester teljes alkalmatlanságát, tájékozatlanságát és szinte hünös naivitását bizonyitotta be, csak rövid ideig okozott zavartalan örömet a jobboldal pártiainak, mert kiderült, hogy a német nemzetiek antiszemita szárnyának egyik oszlopos tagja, *Bruhn* bizottsági tag szintén alaposan belekeveredett a szennyes ügyhe és még néhány nappal letartóztatásuk előtt is intenziv üzleti összeköttetést tartott fenn a Berlinnek sok milliós kárt okozó szélhámosokkal. De bele vannak keverve a kapitalista korrupcióba a kommunisták is, akiknek két városi tanácsnoka Sklarekékkel együtt a börtönben készülnek a választási küzdelemre. Tulajdonképen demokratikusan osztozkodnak a Sklarek-botrányban az összes pártok, mert egy-két kellemetlen ügy a centrumhoz, a német néppárthoz és a szociáldemokratákhoz is tapad. Talán ennek tulajdonitható, hogy az uj pártok egész légiója próbálkozik a választásokon, végeredményben azonban minden valószinüség szerint meg fog maradni a városi képviselőtestület eddigi összetétele, csak a tulságosan kompromittáltak helyébe kerülnek uj emberek.

A közönség a legnagyobb szkepszissel néz a választások elé és magukra hagyja a civódó pártokat, amelyek kölcsönösen a »Sklarek-párt« névvel illetik egymást. A legnagyobb gondot az uj főpolgármester személye okozza, mert ma már teljesen bizonyos, hogy Böss főpolgármester többé nem fog hivatalába visszatérni.

A korteskedés utolsó éjszakája nagyon mozgalmas volt. Kisebb-nagyobb összeütközések történtek és a rendőrségen összesen harmincöt zavargót állitottak elő. Az összeütközések során lövések is dördültek el, szerencsére azonban a golyók célt tévesztettek.

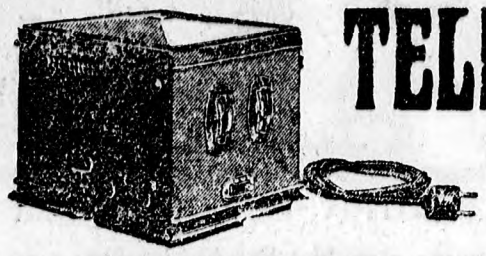

TELEFUNKEN-RÁDIÓ
ARCOLETTE 31 W.
Az uj 3 lámpás há ózati készülék, minden battéria nélkül. **Főképviselet:**
ALTERNO-RELAIS MŰSZAKI VÁLLALAT RÁDIÓOSZTÁLYA NOVISAD - TELEFON 24-14, 24-87
1248-3

Tiz évi fogházra itéltek egy vrnyacska-banjai orvost

Dr. Szimics Milán bünügyében szombaton hirdette ki az itéletet az államvédelmi biróság

Beogradból jelenti az Avala: Az államvédelmi állami biróság öt napig tartó tárgyalás után, amelynek során meghallgatta a védelem tanuit, szombaton nyolc órától fél tizenkettőig tartó tanácskozás után dr. *Szimics* Milán vrnyacskabanyai orvos ügyében meghozta az itéletet.

A vádlott Szimicset Őfelsége a király és a királyi ház megsértése miatt tiz esztendei fogházra itélték. A miniszterelnök és a királyi kormány ellen elkövetett becsületsértés és rágalmazás miatt egyévi fogházra itélték.

A büntetőtörvénykönyv 103. paragrafusába ütköző büncselekmény: a királyi kormány elleni gyülöletkeltés vádja alól felmentették dr. Szimics Milánt.

A biróság enyhitő körülménynek vette a vádlott jó magaviseletét, miután azonban tettenérték és tekintettel az inkriminált kifejezések sulyosságára, az ilyenfajta bünecselekményekre kiszabható makszimális büntetésre, tiz évre itélte a biróság.

A flottaleszerelési konferencia miatt elhalasztják a Népszövetség januári ülésszakát

Olaszország rejtélyes magatartást tanusit a tengeri leszerelés kérdésében

Párisból jelentik: A nemzetközi diplomáciában teljes gőzzel dolgoznak, mert most

egyszerre három értekezletet készitenek elő, amelyek mindegyike igen nagy jelentőségü a világpolitika további alakulására.

A Népszövetség ülésszakát január 20-ikán akarták megnyitni és az egyes országoknak már elküldött meghivók szerint a konferencia január 30-ikáig tartott volna. A londoni tengerészeti leszerelési konferencia a résztvevő kormányok megállapitásai szerint január 21-ikén kezdődik. A londoni leszerelési konferencián az eddig ismeretessé vált diszpoziciók szerint a külügyminiszterekon kivül az érdekelt államok miniszterelnökei is résztvesznek és emiatt Genfben attól tartanak, hogy a népszövetségi ülésszak jelentősége csökkenne, mert az európai politika vezetői az ülésszakon nem vehetnének részt.

Sir Eric Drummond, a Népszövetség főtitkára amiatt utazott Londonba, hogy az angol kormányt a leszerelési értekezlet elhalasztására birja, azonban ezirányu tárgyalásai nem vezettek eredményre

s igy nem maradt más hátra, mint vagy a Népszövetség ülésszakának határidejét megváltoztatni, vagy lemondani a vezető államok miniszterelnökeinek és külügyminisztereinek részvételéről.

Megnyitás előtt áll a hágai konferencia, amelyet decemberben feltétlenül meg kell tartani.

Minthogy a bankbizottság elvégezte feladatát, megszüntek azok az akadályok, amelyek a decemberi értekezlet összehivását késleltették. A konferencia megtartásáig még két-három hét áll rendelkezésre, amely idő alatt nagyfontosságu döntéseket kell majd előkészíteni.

A hágai konferenciának komoly nehézsége csak a keleti jóvátétel okoz, valószinü azonban, hogy ennek megoldását magukra a kormányokra bizzák.

Londonból jelentik: A *Daily Telegraph* értesülése szerint Drummond londoni tárgyalásainak eredményeképen a Népszövetségnek január 20-ikára összehivott **ülésszakát más időpontban fogják megnyitni, még pedig vagy előbb vagy később.** A népszövetségi ülésszak elnapolását a *Daily Telegraph* is azzal indokolja, hogy az öt tengeri nagyhatalom flottaleszerelési konferenciája január 21-ikén kezdődik s ennek a terminusnak a kitolásába sem az angol, sem az amerikai kormány nem egyezett bele. Az angol kormány azonban, mint a *Daily Telegraph* értesül, elkerülhetetlenül szükségesnek tartja, hogy a második hágai konferencia minél előbb összeüljön, legkésőbb azonban december 15-én. A lap szerint azonban kivánatos volna, hogy a konferencia tanácskozásai már előbb, még december 7-én megkezdődjenek, mert a konferencia munkájának befejezéséhez több hétre van szükség.

Párisból jelentik: *Fleuriot* londoni francia nagykövet szombaton Párisba érkezett és jelentést tett *Tardieunak* és *Briandnak* azokról a diplomáciai tárgyalásokról, amelyek a londoni tengerészeti leszerelési konferencia előkészitése terén eddig történtek. A konferencia egyhangu döntései elé komoly akadályként hárul az, hogy

az érdekelt hatalmak nem tudnak megegyezni a tengeralattjárók kérdésében.

Franciaország a tengeralattjárók további fenntartása mellett foglal állást. Ebben a kérdésben Japán is Franciaország oldala mellett van.

Olaszország azonban rejtélyes magatartást tanusit.

Az olasz kormány még október 16-ikán felszólitotta Franciaországot, hogy a londoni konferencián alakitsák meg a latin egység frontját az angolszászokkal szemben. Azóta egyáltalán nem adott életjelt magáról, ellenben

az olasz sajtóban erélyes propaganda folyik a tengeralattjárók megszüntetése érdekében.

Ebből az látszik, hogy Olaszország a londoni konferencián Angliát és Amerikát kivánja támogatni, de bizonyos, hogy az olasz kormány olyan igéreteket kapott, hogy Anglia segiteni fogja Olaszországot abban a tekintetben, hogy Olaszország és Franciaország teljesen paritásosan tarthasson flottát és igéretet kapott arra is, hogy a Földközi-tengeri Locarnóra vonatkozó törekvéseit támogatni fogják.

A vajdasági orvosok és ügyvédek a magas adókivetések ellen

A noviszadi ügyvédi kamara és a noviszadi orvosegyesület akciója

Néhány nappal ezelőtt *Miroszavljevics* Koszta vezetésével a noviszadi kereskedők, gyáriparosok Lloyd-egyesülete küldöttséggel kereste fel *Bugarszki* Tódor noviszadi tartományi pénzügyigazgatót, akit arra kértek meg, hogy legközelebb az adókivető bizottság összeállításánál a kincstár legyen figyelemel arra, hogy az adókivető bizottságba a különböző kereskedelmi és ipari szakmák képviselői kerülljenek bele, mert csak igy láthatják a kereskedelem és ipar érdekeit kellőleg megvédve. A jelenleg működő adókivető bizottság a küldöttség panasza szerint tulzottan engedékeny a kincstár képviselőivel szemben, akik az eddiginél jóval nagyobb adókivetési javaslatokat terjesztettek a bizottság elé.

Pénteken este a vajdasági orvosegyesület tartott a városháza nagytermében értekezletet, amelyen az orvosok izgalmas vita során tárgyaltak az uj adókivetésekről, amelyeket erősen tulzottaknak tartanak. A pénzügyigazgatóság adókivető javaslata szerint, a noviszadi és általában a vajdasági orvosok adóját az eddiginél többszörösen magasabb összegben kivánja megállapittatni. Az orvosi kar elhatározta, hogy az ügyvédi karral együttesen lépéseket tesz előbb a pénzügyigazgatóságnál és amennyiben eljárásuk eredménytelen volna, a pénzügyminiszternél.

Az adókivetési javaslatokat élénken sérelmezik az ügyvédek is és ezügyben szombaton délután az ügyvédi kamara helyiségeiben értekezletet tartottak, amelyen nemcsak a noviszadi ügyvédek, de az összes vajdasági alakulatok is képviselve voltak delegátusokkal

Dr. *Adamovics* István, az ügyvédi kamara elnöke, a következőket mondotta a *Napló* munkatársának:

— Azért volt szükség a vajdasági ügyvédek közös értekezletének összehivására, mert számtalan panasz érkezett a kamarához, hogy az ügyvédek adói tulzott mértékben vannak előirányozva. Ilyen panaszok érkeztek nemcsak a noviszadi ügyvédek részéről, de főleg Szuboticáról, Vrsacról, Kikindáról, Becskerekről és Pancsevóról. Összehivtuk az ügyvédi kart, hogy megbeszéljük a szükséges lépéseket, hogy már az adójavaslatokat is az uj adótörvény értelmében, a valóságos viszonyoknak megfelelően dolgozzák át. A most elkészült és élénken sérelmezett adókivetési javaslatok ugyanis a mult évi megállapitott adóalappal szemben, legalább is tizszer nagyobb adóalapot állapitottak meg és az ügyvédi kart 30.000—240.000 dinárig terjedő évi tiszta jövedelem után akarják megadóztatni, ami a pótadókat figyelembe véve 7000—70.000 dinárig terjedő tényleges megadóztatásnak felel meg. Épp olyan sulyosan van megadóztatva a két noviszadi közjegyző is, akiktől 240.000—400.000 dinár tiszta jövedelem után kérik az adót. El fogunk járni Bugarszki Tódor tartományi pénzügyigazgatónál, mint az adójavaslatot tevő közegek közvetlen főnökénél és ha itt nem kapunk teljes megnyugtatást, akkor közvetlenül a pénzügyminiszterhez fordulunk. Az orvosi kar együttes eljárásra kért fel bennünket és mi ennek a kérésnek eleget is tettünk.

»AHEMO«

A NEVE a tökéletesen szelektiv villanyrádiónak. Az állomásokat kivánság szerint hozza, minden más állomás teljes kikapcsolásával. Ennek

a legolcsóbb villanyrádiónak

nem kell külön ismertetés, mert a sok ezer forgalomban levő és kifogástalanul müködő készülék feleslegessé tesz minden reklámot. A német ipar remeke! Dijtalan bemutatás! Kérjen árajánlatot!

Konrath d. d. Subotica

valamint összes fiókjai és viszontelárusitói

12000

A cárné gyémántkeresztje

Vakmerő ékszerrablás Chicagóban

Londonból jelentik: A csikágói hatóságokat és a közvéleményt olyan vakmerő rablótámadás foglalkoztatja néhány nap óta, amely még a fantasztikus amerikai bünügyi krónikában is egész rendkivüli. A rablótámadás áldozata két asszony: Mistress *Cutter* és Mistress *Marty*, két dusgazdag tőzsdés felesége. Az egyik asszony a történtek hatása alatt az izgalmaktól betegen fekszik.

Cutterné nemrég egy nagyértékü, gyönyörü ékszert kapott férjétől ajándékba, egy gyémántokkal kirakott nagy aranykeresztet. Az ékszer ritkaságszámba megy, a XVII. századból származik és állitólag a cári család ékszerei közül való. *Cutterék 70.000 dollárt fizettek a nagyértékü ékszerért, amelyet egykor a cárné viselt.*

Néhány nappal az ékszer megvásárlása után Cutterné barátnéjával, Martynéval együtt színházba ment és ez alkalommal viselte először a nagyértékü ékszert. A két nő az utolsó páholyban foglalt helyet. A felvonásközben feltünt Martynénak, hogy három férfi, akik ugyancsak egy páholyban foglaltak helyet, állandóan figyelik látcsövön keresztül Cutternét. Figyelmeztette is erre barátnőjét, aki azonban nem tulajdonitott fontosságot az esetnek, hanem azt hitte, hogy az ismeretlenek gyémántkeresztjét csodálják. Az előadás után a két nő Martynénak a színház előtt várakozó autójába szállt és először a meglehetős távoli villában lakó Cutternét akarták hazavinni. A soffőr észrevette ugyan, hogy az autót nem nagy távolságról egy másik gépkocsi követi, de nem gondolt semmi rosszra. Amikor az autó elhagyottabb uccákba ért, a második autó megsyorsitotta a sebességét és a két kocsi között hamarosan valóságos verseny kezdődött. Végül is sikerült az idegen autónak megelőzni a nők gépkocsiját és a meglehetős keskeny utat ugy eltorlaszolták, hogy az asszonyok autója kénytelen volt megállni. A másik autóból ekkor három férfi ugrott ki célzásra emelt revolverrel. A soffőrt, mielőtt még védekezhetett volna, egy kemény tárggyal ugy fejbesujtották, hogy eszméletlenül esett össze, majd a rablók felszakitották a halálra rémült asszonyok autójának ajtaját és *felszólitották a nőket, hogy adják át ékszereiket és készpénzüket.* Mivel az egyik asszony izgalmában nem tudta azonnal kivenni a füléből fülbevalóját, az egyik rabló erőszakkal tépte ki a füléből az értékes ékszert, ugyhogy a szerencsétlen asszony ájultan esett össze. A rablás után a három férfi örült sebességgel elrobogott. Egy másik autó, amely husz perccel később haladt arra, találta meg a nőket, akik idegsokkot szenvedtek.

A rendőrség azonnal a legerélyesebb nyomozást inditotta meg. Martyné kijelentette vallomásában, hogy a rablók azonosak voltak azokkal a férfiakkal, akik a színházban figyelték őket és bár részletes személyleirást adott róluk, eddig a nyomozás még nem vezetett eredményre. A legmeglepőbb fordulat az ügyben az, hogy *az az ékszerkereskedő, akitől Cutterék a keresztet vették, nyomtalanul eltünt Chicagóból.* Azt hiszik, hogy összeköttetésben állt a vasmerő rablókkal.

Ötven évre bérbeadják a becskereki városi villanytelepet

A bérlő Mac Dániel-cég kétszázezer dollár kölcsönt folyósit a városnak nyolc százalékra

Becskerekről jelentik: Becskerek város képviselőtestülete pénteken délután közgyülést tartott a vármegyeház nagytermében. A közgyülés napirendjén rendkivül fontos ügyek szerepeltek. *Sztefanovics* Nikola polgármester nyitotta meg a közgyülést és felolvasta *Popovics* Dáka dunai bánnak a város üdvözlő táviratára küldött köszönőlevelét.

— Ezzel kapcsolatban — mondotta a polgármester — fontos javaslatot kivánok tenni. Ismeretes, hogy a közigazgatás reorganizációjával kapcsolatban Becskerek város a dunai bánság keretében külön kerületi inspektorátust kapott. Becskerek városának számos megoldásra váró problémája van és azt hiszem, hogy szükséges volna személyesen felkeresni a közgyülés nevében Popovics Dáka bánt, hogy őt ezekkel a problémákkal közvetlenül megismertessük. Javaslom tehát, hogy a közgyülés jelölje ki annak a küldöttségnek a tagjait, amely Popovics Dáka bánnál fog tisztelegni.

A közgyülés a javaslatot elfogadta és dr. *Jaksics* Zsárkó ügyvédet, *Jankovics* Koszta kamarai elnököt, *Sztakics* Zsárkó főesperest, valamint Nikolics Nikola földbirtokost választotta meg a küldöttség tagjaiul.

Azután *Rajics* Tima városi főjegyző felolvasta az országos tanáregyesület levelét, amelyben megköszöni a városnak az országos tanárkongresszus alkalmával tanusitott előzékenységét. Továbbá bejelentette, hogy a tartományi komeszár helyt adott *Alekszics* Bogoljub volt polgármester felebbezésének és megsemmisitette azt a városi közgyülési határozatot, amelyben Alekszics nyugdijigényét megállapitotta. A tanács javasolta, hogy a tartományi komeszár határozatát felebbezzék meg a közigazgatási birósághoz. A közgyülés a javaslatot elfogadta.

Ezután áttértek a közgyülés legfontosabb pontjára: a városi villanytelep bérbeadásának kérdésére. *Vladir* Milorád pénzügyi tanácsnok ismertette az ügyet. Elmondta, hogy egy régebbi közgyülés a városi villanytelep sürgős reorganizációját határozta el. A reorganizáció munkálataira több ajánlat érkezett, de a tanács javaslata az, hogy a város mostani pénzügyi helyzetére való tekintettel nem mehet bele ilyen nagy kiadásba. *Ehelyett a villanytelep bérbeadását javasolja a tanács.*

A bérlet megszerzésére három ajánlat érkezett be. Az egyik Mac Dánieltől, a másik a Jugoszláv Ganzcégtől, a harmadik az Elektro Investácia beogradi cégtől. A három közül egyedül a Mac Dániel cég ajánlatát találták tárgyalásra alkalmasnak. A tárgyalások eredményeképen kidolgoztak egy szerződéstervezetet, amelyet a városi tanács előnyösnek talál a városra nézve. Az ajánlattevő Mac Dániel cég és a Z. G White & Co. Incorporated newyorki cég együttesen bérelnék a villanytelepet.

Ezerint az ajánlattevő cég *200.000 aranydollár kölcsönt folyósit Becskerek városnak,* nyolc százalék kamatozással husz évi amortizációra félévenkétni törlesztésre, 99 százalékos árfolyamon. A kölcsön minden adótól és illetéktől mentes. Ezzel szemben a város bérbe adja a villanytelepet azzal, hogy a bérlőnek joga van a villanyosvasutat is kiépiteni.

Évi bér cimén 650.000 dinárt fizet készpénzben negyedévi előleges részletekben, azonkivül 200.000 kilowatt árammennyiséget dijtalanul ad a városnak épületek és uccák világitása céljából. Ezt a mennyiséget meghaladó áramot kilowatt óránként 2 dinárért számitja a városnak. *A bérlet ötven évre szól és 1930 január elsején, ha azonban addig nem hagynák jóvá a felsőbb hatóságok, akkor 1930 február elsején lép életbe.*

Amennyiben a bérlő hibájából a város időközben hosszabb vagy rövidebb ideig áram nélkül állna a bérlő a városnak 2000 dinár büntetést fizet minden elmaradt napra. Az áramot a fogyasztóknak a bérlő nem számithatja drágábban, mint amennyiért eddig a város adta. A bérleti viszony megszünése után a bérlő tartozik az összes objektumokat jókarban visszaadnia.

A szerződés felolvasása után Vladir tanácsnok bejelentette, hogy a tanács, az állandó és pénzügyi választmány a szerződés elfogadását ajánlja a közgyülésnek.

A javaslatot élénk vita követte, amelynek során elsőnek *Rakics* Láza munkáspénztári igazgató szólalt fel Kijelentette, hogy ez a javaslat meglepetésként került a közgyülés elé és a nagyfontosságu ajánlat annyira váratlanul érkezett, hogy előzetes tanulmányozás nélkül nem is lehet azt érdemlegesen megvitatni. A hosszu szerződést egyszeri felolvasás után nem tudták a bizottsági tagok teljesen megérteni. Megállapitja, hogy *mintegy tiz-tizenkét millió dinár értékü vagyont adnak bérbe és a kizárólagos koncessziót, amivel szemben a 650.000 dinár bérösszeg annyi, mint a semmi.* Szerinte *a szerződés igen hátrányos volna a városra.* Javasolja, hogy a szerződést ne most tárgyalják le, hanem adjanak időt a képviselőtestületi tagoknak, a kérdés alapos áttanulmányozására.

Krizsanov Pája nyugalmazott városi főszámvevő szintén ellenzi a javaslat elfogadását és kijelentette, hogy a *villanytelep ma 1,400.000 dinárt jövedelmez a városnak,* nem szabad tehát 650.000 dinárért bérbeadni. Egyáltalában ne adja ki a város a kezéből a villanytelepet, hanem vásároljon 1.300.000 dinárért egy Dieselmotort, ami által rendbejön a villanytelep. Ha kevés a pénz *emeljék fel a villanydram drát* 7 dinárról 10 dinárra *és szükség esetén vegyenek fel a város lakossságától kényszerkölcsönt.*

Dr. *Stern* Lázár elfogadja a javaslatot, de azzal a kiegészitéssel, hogy a város beleegyezése nélkül a vállalkozó cég ne adhassa át az üzemét másnak. *Nikolics* Nikola reflektálva Krizsanov szavaira kijelentette, hogy nem lehet 1,400.00 dinár jövedelme a villanytelepnek, mert akkor nem lennének adósságai. Elfogadja a javas-

latot. *Makszincsev* Vitomir szerint a villanytelep reorganizálására nem 1,300.000 dinár kellene, hanem 7—8 millió. Ezért a javaslatot elfogadja.

Dr. *Pavlovics* Gyóka nagy beszédben szállt sikra a szerződés elfogadása mellett. A Mac Dániel cég ajánlata a lehető legkedvezőbb, mindenki tudja, hogy a villanytelep nem jó, azért nem adnak érte többet. A villanytelep olyan állapotban van, hogy mindennap megtörténhetik, hogy a város sötétben marad. Ezért nem lehet halogatni ezt a kérdést, hanem sürgősen bérbe kell adni a telepet, mert a perlő vállalat felelősséggel tartozik. Igaz, a községi törvény egyik pontja szerint *nyilvános árlejtést kellett volna tartani*, de egy másik szakasz szerint sürgős esetekben a licitáció elmaradhat.

Ezután dr. *Jaksics* Zsárkó tartott feltünést keltő beszédet.

— A villanyközpont nemcsak rossz, de életveszélyes — mondotta. — Öt év előtt is szó volt a reorganizálásáról. A városnak nincs pénze, nincs hitele, csak adóssága van. Az egész országban nem tudtunk kölcsönt kapni, csak a helyi bankok adtak kivételes előzékenységből egymilliókétszázezer dinár kölcsönt átlag 14 százalék kamatra. De a visszafizetés nehéz. Egyik hitelezőnk be akarja pörölni a várost, mert nem fizet. A törvény szerint a város, ha nem tud megfelelni kötelezettségeinek, kuratórium alá kerül. Ki vállalja a felelősséget ezért a szégyenért? És most kérdezem, mi lesz, ha a villanyüzem megakad, az ócska szerkezetek közt? Nemcsak, hogy gyertyával kell világitanunk, nemcsak hogy nagy szégyen volna, de mi lesz az uccán? A sötétben rablások, fosztogatások, gyilkosságok lehetnek és vállalják Önök ezért a felelősséget? Meri-e valaki azt mondani, hogy nem sürgős ez a kérdés? Magam is érdeklődtem, mennyit hoz a villanytelep, de *mindenki mást mond*. A javaslatot elfogadom, mert az a lakosság érdekeit tartja szem előtt.

Rakics Láza szólalt fel utolsónak és emelt hangon kijelentete, hogy másfélmillió dinár jövedelmet hoz a villanytelep a városnak.

Boberics villanytelepigazgató: Csak a két utolsó évben.

Rakics követeli, hogy ha elfogadják a javaslatot, legaláb azt kössék még ki, hogy a bérlő a bérletet tiz évre előre fizesse ki.

A közgyülés névszerinti szavazással 25 szavazattal 4 ellenében elfogadta a javaslatot.

Ezután a közgyülés a noviszadi szerb nemzeti színháztársulat részére segély cimén tizezer dinárt szavazott meg. Több jelentéktelenebb ügy letárgyalása után Sztefanovics polgármester este nyolc órakor zárta be a közgyülést.

Tizennégy millió dinár készpénzt adott át a beogradi tartomány

A dunai bánság uj tisztviselői

Alekszandar király Őfelsége a dunai bánság báni hivatalához a következőket nevezte ki: *Nikolics* M. Kajer Marint, a dubrovniki főispánság inspektorát a báni közigazgatási hivatal inspektorává, *Gyaja* Negoszláv sumadiai, *Avramovics* D. Radovan kruseváci, *Mirkovics* I. Gyura primorjei, *Zsivkovics* D Danila szrémi, *Gasparics* Antun és dr. *Hrasovetz* J Franz oszijeki, *Lederer* R. Dragutin és dr. *Stefanovics* Bogdán dubrovniki, dr. *Zubkovics* Pavle beogradi tartományi főispáni tanácsosokat a dunai bánság tanácsosaivá, *Komeszarovics* P. Iván szerémségi, dr. *Jagedics* Jován bácskai és *Jeremics* Zsivorád pozsareváci főispáni titkárokat a dunai bánság titkárjaivá, *Vulics* Milán dunai, *Purics-Dragojevics* Gyorgye dunai tartományi főispáni segédtitkárokat a dunai bánság segédtitkárjaivá, *Karavidics* Koszta, *Ivkovics* Dusán és *Simplja* Antun szerémségi főispáni hivatali tisztviselőket a báni közigazgatási hivatal tisztviselőivé, *Bira* E. Omér dunai főispánsági tisztviselőt a dunai bánság szmederovói kerületi inspektorátusának tisztviselőjévé.

A tisztviselői kinevezésekkel egyidejüleg megtörtént a beogradi tartományi komeszár felmentése is. *Zsivkovics* Petar miniszterelnök-belügyminiszter rendelete alapján *Popovics* Dáka bán elrendelte, hogy *Zsivancsevics* Mihajló beogradi tartományi komeszár adja át hivatalát, ami pénteken este hat órakor meg is történt. A főispáni hivatal likvidálásával *Todorovics* Ljubomir főispáni tisztviselőt bizták meg. Az átadáskor megállapitást nyert, hogy a beogradi tartomány pénztárában a napló szerint 14.129.825.95 dinár van. Az átadás megtörténte után Zsivancsevics Mihajló meleg szavakkal bucsuzott el a jelenlevő tisztviselőktől, akik a bucsuzás alkalmából a távozó komeszár feleségének virágcsokrot és Zsivancsevics Mihajlónak ezüst cigarettatárcát nyujtottak át.

Esőben, szélben, hóban

NIVEA-CREME

A szél és a rossz idő, hideg és nedvesség arcbőrünkből állandóan rendkivül fontos éltető anyagokat vonnak ki és elősegitik ezzel a korai ráncképződést. Bőrének azonban szabad levegőre van szüksége és a Nivea-krém megóvja az időjárás káros behatásaitól. Csak a Nivea-krém tartalmazza a bőrrel azonos Eucerit-et: ezen alapszik hatása is, mert ez megóvja a bőr érzékeny szöveteit a kiszáradástól és elejét veszi a ráncképződésnek. Őrizze meg fiatalos arcát a Nivea-krém mindennapi használatával!

3, 5, 10 és 22 dináros dozisok.
9 és 14 dináros tubusok.

Főlerakat: MARIBOR, MELJSKA CESTA 56.

Halálragázolt a gyorsvonat egy szombori jogászt a szusaki pályaudvaron

Kallós Kálmán, a zagrebi jogi fakultás elsőéves hallgatója a szemtanuk szerint öngyilkossági szándékkal vetette magát a vonat elé

Szomborból jelentik: Halálos szerencsétlenség érte a napokban *Kallós* Kálmán szombori származásu tizennyolcéves diákot, aki a zagrebi egyetem jogi fakultásának hallgatója volt. Kallós Kálmán, aki az elmult tanévben végezte a szombori gimnázium nyolcadik osztályát, Zagrebban a zsidó főiskolai hallgatók egyesületének egyik vezetőségi tagja lett és ebben a minőségében az egyesület néhány nappal ezelőtt Szusakra küldte, hogy az ottani zsidóság körében az egyesület Palesztina-alapja javára gyüjtést rendezzen.

Kallós Kálmán eleget tett a megbizásnak és leutazott Szusakra, ahol egy napig tartózkodott, majd este hét órakor kiment a vasutállomásra és jegyet váltott a Zagreb felé induló személyvonatra. Később a perronon sétálgatott mindaddig, amig a beszállás ideje el nem érkezett. A diák ekkor a gyöngén világitott pályatesten keresztül a harmadik vágányon álló vonat felé igyekezett, ebben a pillanatban azonban Fiume felől

a második sinpáron berobogott a gyorsvonat,

amelynek a személyvonat előtt néhány perccel kellett elindulnia Zagreb felé. A fiatalember későn vette észre a közeledő mozdonyt,

át akart ugrani a sineken, de megbotlott és a gyorsvonat keresztülment rajta.

A kerekek a szerencsétlen fiatalember testét a szó szoros értelmében darabokra szaggatták.

A halálos szerencsétlenségről nyomban értesitették a rendőrséget, ahonnan hivatalos bizottság szállt ki az elgázolás színhelyére és megejtette a vizsgálatot. Megállapitották, hogy a mozdonyvezetőt nem terheli felelősség a szerencsétlenségért. A rendőrség több szemtanut hallgatott ki, akik egybehangzóan

azt vallották, hogy a gyorsvonat többször jelzett

és a perronon állók valamennyien tudták, hogy közeledik, ezért nem is tettek kisérletet a személyvonatba való beszállásra mindaddig, amig a gyorsvonat be nem futott. Kallós Kálmán azonban, mintha nem is tudott volna a gyorsvonat közeledtéről, a pályatestre futott és több szemtanunak az a véleménye, hogy

a fiatalember esetleg öngyilkossági szándékkal vetette magát a vonat elé.

Szomborba a szerencsétlenségről már néhány nappal ezelőtt érkeztek hirek, amelyek azonban ellenőrizhetetlenek voltak és homlokegyenest ellentmondottak egymásnak. Pénteken azután hivatalosan is megerősitették a halálos szerencsétlenség hirét, amely Szomborban általános nagy részvétet keltett.

A fiatal Kallós Kálmán az elmult tanévben kitünő eredménnyel érettségizett a szombori gimnáziumban, amelynek egyik legjobb növendéke volt. Tanárai és diáktársai egyaránt szerették a tehetséges és nagy reményekre jogositó fiatalembert. A tragikus véget ért diákot Szusakon temették el.

Felépitik a szentai csonka templomot

Önálló katolikus temetőket létesitenek a bácskai egyházmegye területén Budanovics Lajos püspök mozgalma a szuboticai szegények érdekében

A bácskai római katolikus egyházmegye konzisztoriumi értekezletén, amelyet, mint jelentettük, a napokban tartottak meg Szuboticán, igen fontos határozatokat hoztak. A konzisztoriumi értekezleten *Budanovics* Lajos püspök elnökölt és résztvettek a bácskai

Budanovics Lajos

egyházmegyéhez tartozó összes esperesek és konzultorok. Budanovics Lajos püspök misét celebrált az értekezlet előtt.

Az értekezleten az egyházmegye folyó ügyei kerültek szóba. Behatóan foglalkoztak az egyházmegye alkotmányával. Mint ismeretes, a bácskai ideiglenes egyházmegye nem önálló és még mindig a kalocsai érsekséghez tartozik. *Az egyházmegye alkotmányának részletes kidolgozására csak a konkordátum megkötése után kerülhet sor.* Szó volt a nyugdijas papok ellátásáról is, aminek költségeit a papság önmaga megadóztatásából fedezi. Beható vita tárgya volt azoknak az egyházi épületeknek a karbantartása, ahova uj plébániák kerülnek.

Az értekezlet legfontosabb pontja a szeminárium fenntartásának kérdése volt. *A papnövendékek kiképzése és eltartása évi egymillió dinárba kerül, amit a hitközségi adókból és a papság megadóztatásából fedeznek. A papok ugyanis brutto jövedelmük öt százalékát kötelesek a szeminárium részére befizetni* és a szuboticai papság mintegy hetvenezer dinárt fizet erre a célra.

Az uj templomok épitésének kérdése is élénken foglalkoztatta az értekezletet. *A tavasszal Szuboticán, Sebesicsen, Maliidjoson, Noviszadon és Apatinban épülnek uj templomok.* A noviszadi uj templom felépitését *Fáth* Ferenc apátplébános és a hitközség nagy áldozatokkal biztositotta. *A szentai csonkatemplom ügyét is tárgyalta a konzisztoriumi értekezlet és elhatározta, hogy az 1914-ben félbemaradt templomot felépitteti.*

Az értekezleten a ház- és a földadókivetések kérdésével is foglalkoztak, mert ezeknek az adóknak a fizetése komoly gondot okoz a lelkészeknek és az egyházmegyének.

A konferencia nagy sulyt helyezett a temetők vallási jellegének megőrzésére és elhatározták, hogy *ahol csak lehet, a közös temetőket likvidálják és önálló katolikus temetőket létesitenek*, hogy teljesen különválasszák a más vallásuak temetőitől. Az apácák ügyével is foglalkozott az értekezlet és megállapitotta, hogy az egyházmegye területén nyolc apácazárda szünt meg. A hitoktatást is behatóan tárgyalták. Megállapitották, hogy igen sok hely van, ahol az iskolákban a lelkészek nem működhetnek hitoktatói minőségben. Elhatározták, hogy ebben az ügyben illetékes he-

lyen meg teszik a szükséges lépéseket. Elhatározták még, hogy jugoszláv, magyar és német nyelven azonos tartalmu imakönyvet adnak ki. *Budanovics* Lajos püspök az értekezleten előadta, hogy a mult télen Szuboticán a szuboticai papság akciót inditott a szegények téli ellátására.

— A szuboticai papság — mondotta a püspök — a jövőben is ki akarja venni a részét ebből az akcióból és *Szuboticán és a vidéken ingyenes népkonyhákat fog felállitani.* Egyelőre csak nyolc-tiz szegény család ingyenes ellátásáról tudnak gondoskodni, később azonban *nagyobbszámu szegénynek biztositják a napi meleg ételt* és más módon is segélyezni fogják a szegényeket.

A *Napló* munkatársa a szuboticai városházán ugy értesült, hogy *a városi tanács is támogatni fogja Budanovics Lajos püspök akcióját és azt az összeget, amit eddig minden évben nagyobb ünnepek alkalmával szétosztottak a szegények között, csatolni fogják a papi népkonyha fenntartási alapjához.*

Titkos iratokat találtak a moszkvai tudományos akadémián

Az iratok elrejtése miatt eljárás indult az akadémia titkára ellen

Moszkvából jelentik: Az orosz tudományos akadémián megtartott házkutatás során nagyfontosságu *okmányokat találtak*, amelyeket az akadémia titokban megőrzött, anélkül, hogy a szovjetkormánynak tudomása lett volna ezeknek az iratoknak a létezéséről. A cári titkos rendőrségnek, az ochranának, a kadettpárt és a szociálforradalmi párt központi bizottságának az okmányain kivül az iratok között van II. Miklós cár lemondási okmányának eredeti példánya, valamint az a nyilatkozat, amelyben Alexandrovics Mihály nagyherceg, az utolsó cár fivére lemondott minden trónigényről.

A Kremlhez közelálló körökben hangsulyozzák, hogy ezeknek az okmányoknak nagyrésze rendkivüli fontossággal bir és a bolsevikek, valamint fehérek közötti polgárháboru alatt nagy jelentőségü lett volna ezeknek az iratoknak az ismerete és nyilvánosságrahozása. Ezért a szovjetkormány eljárást inditott *Oldenburg* professzor, az akadémia titkára ellen, aki köteles lett volna a szovjetkormánnyal közölni ezeknek az iratoknak a megtalálását és a professzort azonnal felfüggesztették állásától. Érdekes, hogy Oldenburg tanárt eddig a legkiválóbb tudósok egyikének tartották azok között, akik a szovjethez csatlakoztak.

A szuboticai járásbiróság megállapitotta, hogy minden fogyasztó közvetlenül perelheti a villanygyárat

Jankács Máténak a villanygyár elleni pörében a törvényszék fog itélkezni

A szuboticai járásbiróságon szombaton délelőtt hirdette ki végzését *Hadzsi-Kosztics* Koszta vezető járásbiró abban az elvi jelentőségü perben, amely *Jankács* Máté ügyvéd mint felperes és a villanygyár között folyik. Jankács Máté ügyvéd a villanygyár ellen beadott keresetében azt a kérdést akarta tisztázni, hogy köteles-e a villanygyár áramot szolgáltatni, ha a fogyasztó nem kötelezi magát a minimális áramfogyasztásra.

A lefolytatott tárgyalások folyamán a villanygyár jogi képviselője, dr. *Manojlovics* Jócó ügyvéd két pergátló kifogást tett. Az első az volt, hogy miután a szuboticai villanygyárnak Szubotica városával szerződése van, az egyes fogyasztók és a társaság között felmerülő vitás kérdéseket nem lehet polgári per utján eldönteni, hanem csak közigazgatási uton. Ennek alapján kifogásolta a járásbiróság illetékességét a felmerült kérdés eldöntésénél. A második pergátló kifogás, amelyet a villanygyár jogi képviselője tett, a per tárgyának értékére vonatkozott. Dr. Manojlovics Jócó kérte, hogy a per tárgyának értékét ötezer dinároa felül állapitsák meg azért, hogy harmadfoku birói fórum hozza meg a végleges döntést ebben a perben. Ezzel szemben Jankács Máté felperes kifejtette, hogy a per tárgyának értéke 2000 dináron alul van és ezt a bíróságnak bemutatott eredeti villanyszámlákkal igazolta. Hadzsi-Kosztics Koszta járásbiró mindkét peres fél részéről megnevezett szakértőket is kihallgatott, majd miután ezeknek a szakértőknek véleménye ellenkező volt, birói ellenőrző szakértőt hivott meg és ennek meghallgatása után szombatra tüzte ki a birói végzés kihirdetését.

A kihirdetett birói végzés szerint

a bíróság helytadott a hatáskörre vonatkozó pergátló kifogásnak a pertárgy értékére vonatkozólag.

Hadzsi-Kosztics Koszta vezető járásbiró ezt a döntését igen érdekes indokolásban fejtette ki. Az indokolás bevezető részében részletesen ismertette a per egész anyagát, kiterjeszkedve a villanygyár és Szubotica város között fennálló szerződésre. Majd ismertette ugy a felperes Jankács Máté ügyvéd, mint az alperes villanygyár által az egyes tárgyalásokon kifejtett jogi álláspontokat. Mindezeknek az ismertetése után a következőkép indokolta meg a bíróság végzését:

— Azt a szerződést, amely Szubotica város és a villanygyár között villany bevezetése és az áramszolgáltatás tekintetében jött létre, nyilvánvalóan harmadik személyek érdekében kötötték meg. A konkrét esetben nem lehet vitás a szerződő felek akarata, de különben is a szerződés természetéből folyik, hogy harmadik személyeknek vagyis egyes polgároknak akarnak nyujtani bizonyos jogokat és kivánnak rájuk ruházni bizonyos kötelezettségeket. Ugyancsak világos, hogy biztositani akarnak egyesek számára szabad és közvetlen egyezkedési jogot egyrészt a villanygyár, másrészt a fogyasztók között.

A fogyasztónak tehát minden esetben közvetlen kereseti jogosultsága van a villanygyárral szemben és a vállalatot birói uton kötelezheti a villamos áram szolgáltatására a fennálló szerződési feltételek mellett. Ugyancsak követelhet birói védelmet oly esetekben, amikor a vállalat szerződésellenes viselkedést tanusit vele szemben. Biról védelmet kérhet olyan esetekben is, amikor a vállalat a villanybevezetést, az áramfogyasztást akadályozza, vagy az árammérőt szerződésellenesen leszereli.

Mindezeket a jogokat birja a fogyasztó a maga személyében mindaddig, amig a főszerződés tart a villanygyár és Szubotica város között és mindezekkel a jogokkal a fogyasztó minden időben szabadon rendelkezik.

Szubotica város nem szavatol az egyes fogyasztóért és különösen nem szavatol az illető fogyasztó fizetőképessége tekintetében. A vállalat az egyes fogyasztóktól járó követelését a várostól nem hajthatja be, hanem csakis a fogyasztót perelheti. Mindezeknél fogva konkrét esetben *a felperesnek aktiv perlési képessége van és közvetlenül perben állhat az alperes féllel.* Ezt a perképességet elismeri az alperes fél is, amikor felperessel külön magánjogi viszonyt akart kötni, követelve tőle szerződés megkötését és aláirását a villanyáram fogyasztása és fizetése tekintetében. Amikor az alperes elismerte a fogyasztó, vagyis a felperes szerződőképességét, ipso iure *elismerte az aktiv jogosultságát is arra, hogy perbeli fél legyen.*

Az egyik oldalon az alperes társaság közvetve jogi viszonyba akar lépni a fogyasztóval, ugyanakkor a másik oldalon vitássá teszi az alperesnek azt a minőségét, hogy őt perelheti.

A szerződésnek csupán egy magyarázata állhat fenn és pedig az, hogy

nem lehetett meg az egyik felet minden jog a másik féllel szemben, akinek minden jogát vitássá teszi.

Ezután az indokolás áttér a másik pergátló kifogásra, amely a pertárgy értékének megállapitására vonatkozik. A felperes azt a kifogást ellenezte, mire a bíróság szakértőket hallgatott ki és miután ezeknek a véleménye eltérő volt, ellenőrző szakértő véleményét hallgatta meg. A per értéke a polgári perrendtartás 6-ik szakaszának 6-ik pontja alapján állapitandó meg, mert a felperes és alperes közötti jogviszony tárgya ingó tárgy — villanyáram — amelyet a fogyasztónak nyujtanak addig, amig a villamostársaság koncesszója tart. Az áramszolgáltatás tartama meg van határozva, mert nem vitás, hogy a koncesszió még huszonnyolc évig tart. Miután a felperes saját állitása szerint évente kétezer dinár áru áramot fogyaszt, a per értéke ötvenhatezer dinár, amely összeg ennek a bíróságnak hatáskörét megha adja.

40 esztendő eredményét,

hogy számtalan barátja fogait széppé és egészségessé tette és igy meg is tartotta, szerencsés összetételének köszöni

SARG

KALODONT

Szebb fogak

Stresemann családja anyagi gondokkal küzd

A volt német külügyminiszter két fia jogi pályára készül

Berlinből jelentik: A nemrég elhunyt *Stresemann* külügyminiszter családjának a sorsa élénken foglalkoztatja a német közvéleményt, miután köztudomásu, hogy Stresemann nem hagyott hátra vagyont és családja máris komoly anyagi gondokkal küzd. A család a fennálló szabályok értelmében még egy negyed évig maradhat abban a lakásban, amely a külügyminiszter hivatalos lakása volt, akkor azonban át kell adni a lakást utódának. Stresemannak volt ugyan egy privát lakása is, amelyet azonban takarékossági okokból bérbeadtak és igy Stresemann özvegye, aki továbbra is Berlinben marad, most egy szerény és olcsó lakást keres.

Stresemann hatévi külügyminisztersége alatt nem gyüjtött vagyont, sőt reprezentációs kiadásai az utolsó fillérig felemésztették fizetését is. Özvegye egyelőre három hónapig teljes fizetést kap és azután fogják csak megállapitani nyugdijjogosultságát, ugyhogy egyelőre még bizonytalan, hogy mennyi lesz a jövedelme.

A volt külügyminiszter idősebb fia, dr. Wolfgang Stresemann a berlini törvényszék joggyakornoka, utolsó vizsgájáig és végleges kinevezéséig azonban még két év van hátra. Érdekes, hogy apja állandóan arra törekedett, hogy a fiatal Stresemann ne részesüljön hivatalában különleges elbánásban és igy Stresemann Wolfgangnak, aki tehetséges muzsikus, nem volt ideje zenei tanulmányainak folytatására. Pedig szakkörökben dr. Stresemann Wolfgangot nagyon tehetséges muzsikusnak tartják és első szerzeményének, egy szimfóniának, amelyet a berlini sajtószövetség egyik teáján mutattak be, annak idején komoly sikere volt.

Stresemann második fia, Stresemann Joachim a berlini egyetem jogi fakultásának hallgatója és másfél év mulva teszi le utolsó vizsgáját, ugyhogy a két fiu még nem támogathatja anyagilag anyját.

CIRKUSZ

A pecsenyénél

Feljárok néha a berlini magyar kereskedők klubjába ujságot olvasni. Ide tudniillik járatják az összes magyar lapokat. A klubnak van egy könyvtárosa, Gubics Benő.

Kitünő név egy könyvtárosnak.

Egy héttel ezelőtt Gubics félrevont: »Iró ur, nősülök«.

— Ki ellen? — kérdeztem, csak azért, hogy csillogtassam tizennégykarátos humorom.

— Szeretve tisztelt alelnökünk egyetlen leányát veszem el.

— Van dohány?

— Szerelmi házasság — felelte Gubics sértődött mosollyal.

Magam részéről napirendre akartam térni az eset fölött, azonban Gubics köhécselt. A Wallace-regényekből tudom, hogy az ilyen halk és titokzatos köhécselés rendszerint jelent valamit. Odafordultam tehát a könyvtároshoz:

— Nyögje ki, Gubics!

A könyvtáros elkezdett nyögni:

— Van szerencsém iró urat tisztelettel meghivni az esküvőre!

Megköszöntem a megtiszteltetést, de valami kifogással nyomban ki is bujtam alóla. Azaz, hogy csak akartam. Gubics ugyanis nem hagyta magát.

— Ne tessék refüzálni, iró ur! Nagy szivességet tetszik nekem vele tenni ugyebár, ha el tetszik jönni!

— Ugyan Gubics, lesznek ott elegen.

— Hogyne, hogyne — felelte zavartan — a menyasszony egész rokonsága ott lesz. Igen előkelő népek. Ez az épen . . . nekem nincs senkim itt Berlinben.

— Biztosan akadnak barátai . . .

— Akadni akadnak . . . csakhogy nem elég szalónképesek ugyebár. Csak blamálnám magam, kérem, ha meghivnám őket a lakodalomra. Azért, gondoltam, ha iró ur lenne olyan szives . . . Nagyon jó vért szülne . . . A Kaczér iró ur is megigérte, hogy eljön, meg a kövér Ujhelyi iró ur is megigérte.

Na, gondoltam, ha a kövér Ujhelyi iró ur is megigérte, akkor én is megigérhetem. Elmenni ugysem fogok én se . . .

Tehát megigértem.

. . . Tegnap aztán berontott a lakásomra Gubics. Frakkban.

— Készen tetszik lenni?

— Mivel?

— Ma van az esküvő. Lent vár az autó ugyebár . . . Hü, ezt elfelejtettem. Gyorsan valami kifogást!

Gubics nem akceptálta:

— Kérem, a boldogságom függ attól, hogy eltetszik jönni . . . Már bejelentettem iró urat tanunak. Kész blamázs, ha most, az utolsó percben . . .

Alkudozni kezdtem:

— Ott lesz ugyis a Kaczér iró ur, meg a kövér Ujhelyi iró ur . . .

— Ők már tegnap lemondtak, ugyebár.

— Sajnos, én is kénytelen vagyok lemondani.

A vőlegény feldult arccal meredt rám.

— Akkor leugrom az emeletről. Nem tehetem magam nevetségessé az esküvőmön . . .

Azzal az ablakhoz ment és méricskélni kezdte a távolságot a kövezetig.

Nem vehettem a lelkemre, hogy ez a szerencsétlen ember pont a lakodalma napján eleméssze magát miattam. Ugyebár. Sóhajtva elöszedtem a frakkom . . . Mialatt az autó az örömszülők lakása felé robogott, kikötöttem, hogy a lakzin nem kell tósztot mondanom. Gubics szavát adta rá.

Az esküvő minden incidens nélkül zajlott le. Ami a szerelmi házasságot illeti, Gubics aljasan hazudott. A menyasszony éppoly csunya volt, mint buta, ellenben az após — mint egy kis, de kövér nagybácsi szigoru diszkréció mellett közölte velem — bevette Gubicsot félmilliót érő üzletébe társnak. Gubics jelleme ettől eltekintve sem bizonyult kifogástalannak: a pecsenyénél, megszegve az autóban adott becsületszavát, felszólitott arra, hogy tósztot mondjak.

Ridegen visszautasitottam minden ilyen inszinuációt.

Gubics azonban ezuttal sem hagyta magát. (Könyvtárosban ritka az ilyen erőszakosság.) Felkelt székéről és odajött hozzám:

— Csak egy pár szót, iró ur! A jó ebéd, ugyebár, megéri . . .

Pofonüssem?

Felálltam, kezembe vettem a borospoharat és ahelyett, hogy végigöntöttem volna vele a szemérmetlen vőlegényt, intettem, hogy beszélni akarok.

— Halljuk! — üvöltötte Gubics ragyogó arccal.

— Tisztelt hölgyeim és uraim! — kezdtem. — Tudják önök, mi az Esterházy-rostélyos? Ugyebár nem tudják? Az Esterházy-rostélyos egy olyan rostélyos, amit Esterházyról neveztek el. Hogy melyik Esterházyról, azt nem tudom, de ezuttal nem is fontos. Tudják-e önök azonban, hogy mi a Chateaubriand-szelet?

— Egy olyan szelet, amit Chateaubriandról nevezték el, — szólt közbe zajos derültség közben az örömapa.

— Nagyon helyes. A Chateaubriand-szelet valóban egy olyan szelet, amit Chateaubriandról neveztek el. Hogy melyik Chateaubriandról, azt nem tudom.

— *De ezuttal nem is fontos,* — kiabálták kórusban a vendégek.

— Ugyvan, — hagytam helyben — ezuttal csakugyan nem is fontos. Az egészből csak azt a tanulságot akarom levonni, hogy ünnepelt emberekről bizonyos alkalmakkor el szoktak nevezni husételeket. A bizonyos alkalom adva van. A husetel is adva van. Az ünnepelt az aztán eolpszó adva van, a mi szeretve tisztelt barátunk, a vőlegény. Azt inditványozom tehát, hogy a pecsenyét, ami a tányérunkon türelmesen várakozik arra, hogy bekebelezzük, nevezzük el róla . . .

— Gubics-szeletnek, — vágott közbe egy sztentori hang.

Általános derültség fogadta felszólalásom. Régi tapasztalat, hogy a fehér asztal mellett nem lehet olyan ostobaságot összebeszélni, ami ne keltsen általános derültséget.

Folytattam a tósztot.

— A tisztelt közbeszóló Gubics-szeletet inditványozott. Nekem ez nemtetszik. A vezetéknév tul ünnepélyes és főleg minden kedélyt nélkülöz. Amikor a magyar nép egyszer egy olyan királyáról nevezett el husételt, Kun Lászlóról, aki éppen közvetlenségével lopta bele magát az összlakosság szivébe, nem Kun-szeletnek keresztelte azt el, hanem Lacipecsenyének. Maradjunk meg tehát a keresztnévnél, inditványozom, a tányérunkon illatozó pecsenyének adjuk ezt a nevet: *Benő-sült.*

— Brávó! — kiáltotta egyik onkli.

A többiek hallgattak. Az onklit, aki egy szót sem tudott magyarul, ugy bokánrugta a felesége, hogy rögtön abbahagyta a brávózást.

A pecsenye után hazamentem.

dió

Románia ragaszkodik a kisantanthoz

Olasz sajtótámadások a Maniu-kormány ellen

Rómából jelentik: Az olasz sajtóban már napok óta jelennek meg burkolt támadások és gunyos cikkek Románia ellen. Pénteken és szombaton a kormányhoz közelálló olasz lapok valamennyien nyiltan és hevesen támadják a román kormányt és Romániát. A sorozatos támadásnak az az oka, hogy Romániát nem sikerült eltávolitani a kisantanttól. Az olasz sajtó támadja a Maniu-kormányt és megállapitja, hogy ennek a kormánynak politikája nem járult hozzá Románia külpolitikai helyzetének tisztásához.

A *Tevere* cimü lap azt irja, hogy Olaszország és Lengyelország közösen fáradoztak abban az irányban, hogy Romániát gyakorlatiasabb és békésebb orientációra birják rá. Ezek a törekvések azonban a román kormánynál nem jártak eredménnyel. Románia ragaszkodik a kisantanthoz, sőt kezdeményező lépéseket is tett annak további kiépitésére. Nem Olaszország hibája — irja a lap — hogy nem lehet egy időben jugoszláv és olaszbarát politikát folytatni. Románia, megtagadva latin fajrokonságát, Jugoszlávia mellett döntött s ezáltal eljátszotta az olasz kormány eddigi barátságát és jóindulatát.

Az olasz lapok visszautasitják azokat a támadásokat, amelyek a bukaresti sajtóban a fasiszta Olaszország ellen megjelentek.

Vasárnap nyilik meg a noviszadi fajbaromfi és galambkiállitás

Popovics Dáka bán mondja a megnyitó beszédet

Noviszadról jelentik: Vasárnap nyilik meg Noviszadon a komlótermelők szövetségének helyiségeiben a nemzetközi fajbaromfi és galambkiállitás, amelyen több, mint háromezer kiállitó vesz részt.

A zsüria szombaton reggel kezdte meg a kiállitott állatok megtekintését és dijazását. Ez a munka vasárnap ér véget.

A földszinten több mint ezer fajbaromfi kapott helyet. A kiállitási épület diszes képet mutat a bejáratot zászlók és zöld galyak diszitik és a lépcsőház is ünnepi köntöst öltött. A kiállitás vezetősége a földszinten gazdag büfféről gondoskodott és ugyancsak a földszinten nyert elhelyezést a titkári hivatal, ahol a látogatók megkaphatják a szükséges felvilágositásokat. A kiállitásra az ország minden részéből mutatnak be fajbaromfiakat a legtöbb baromfit a dunai bánság területéről állitják ki, de sok van Szlovéniából és a többi országrészből is.

A dunai báni hivatal háromezer dinárt juttatott a kiállitás vezetőségéhez. Ezt az összeget a kiállitott baromfiak dijazására forditják.

A kiállitott baromfiak közül különösen szépek a stájer kappanok, továbbá a szentai tenyésztők által kiállitott aranyfácánok és az igen keresett Amherst-fácánok. Nagy siker van a kiállitott fehér pávának és a noviszadi baromfitenyésztő szövetkezet elnöke által kiállitott tizenkét ugynevezett nevető galambnak is.

A katonai hatóságok nagyobbszámu posta- és felderitő galambot állitottak ki. A kiállitás tartama alatt érdekes filmek kerülnek bemutatásra a fajbaromfi és galambtenyésztésről.

A kiállitást vasárnap reggel hét órakor nyitják meg. Az ünnepélyes megnyitó, amelyen Popovics Dáka bán mond beszédet, tiz órakor lesz.

A szuboticai ügyvédi kar tisztelgése az uj törvényszéki elnöknél

Dr. Manojlovics Jócó üdvözlő beszéde és Bozsics Milán elnök válasza

Szombaton déli fél tizenkét órakor a szuboticai ügyvédi kar testületileg kereste fel a kerületi törvényszék uj elnökét, *Bozsics* Milánt, hogy hivatalbalépése alkalmából üdvözölje. Az ügyvédküldöttség szónoka dr. *Manojlovics* Joca volt, aki hatásos beszédben tolmácsolta az ügyvédek üdvözletét. Beszédében rámutatott dr. Manojlovics Jócó arra, hogy a háboruelőtti években is a szuboticai törvényszék igen nagy tekintélyü törvényszék volt. A háboru alatti zavaros időkben természetesen nem tarthatta meg ezt a magas nivóját és a háboru utáni időkben egy ideig nem is müködött. Egy évtizednek kellett elmulnia, amig a birói kar és a kezelőszemélyzet ugy kvantitative, mint kvalitative teljessé vált. A háboru által keltett hullámok hatása még ma is érezhető és mindnyájunk kötelessége odanatni, hogy a szuboticai törvényszék ismét elfoglalja az őt megillető magas nivót. Itt van a törvényszéki elnök müködésének sulypontja és ezen a téren együtt kell dolgozni bíróknak és ügyvédeknek. Megigérték az ügyvédek teljes és odaadó támogatását a cél elérésére. Beszéde végén szivből jövő »*Isten hozott*«-al köszöntötte az uj elnököt.

A meleg hangon és megnyerő közvetlenséggel elmondott üdvözlő szavak mély hatást tettek az elnökre, aki válaszában megköszönte az ügyvédek üdvözletét. Birótársaival együtt azon lesz, hogy a szuboticai törvényszék müködése minden irányban megfeleljen azoknak a kivánalmaknak, amelyeket méltán füznek hozzá és bizik is benne, hogy közös erővel és odaadó munkával sikerrel fogják szolgálni az igazságszolgáltatás nagy érdekeit.

Dunára — turista!

Turistakongresszus Noviszadon

A jugoszláv turistaegyesületek ötödik kongresszusát Noviszadon tartották meg. A kongresszuson a jugoszláv turistaegyesületek szövetségei delegátusaikkal képviseltették magukat. A kongresszust a városháza disztermében tartották meg és azt dr. Pavlasz Ignác, a noviszadi Fruskagora turistaegylet és a jugoszláv turistaegyesületek országos szövetségének elnöke nyitotta meg. Megjelent a kongresszuson *Popovics* Dáka bán is, akit a megjelentek meleg ünneplésben részesitettek. A noviszadi hadseregparancsnokság részéről *Kovacsevics* Nikola tábornok és *Jankovics* Miloje vezérkari ezredes, a kereskedelmi minisztérium részéről dr. *Zsizsek* Ciril osztályfőnök, a horvát turistaszövetség részéről *Paszarics* Joszip és dr. *Prebek* Zlatko, a ljubljanai turistaszövetség részéről *Hrobatin* Makszo, a szarajevói turistaszövetség képviseletében dr. *Pavicsics* Iván, dr. *Oblák* Joszif és *Jokl* József, a beogradi turistaszövetség részéről *Nedeljkovics* Sztanoje mérnök, Noviszad város részéről *Lakics* János polgármesterhelyettes és számos vendég volt jelen.

Dr. Pavlasz Ignác, a kongresszus elnöke nagy beszédben üdvözölte az egybegyülteket. Elsősorban Őfelségéről a királyról emlékezik meg, akinek támogatását kéri a kongresszus, majd a megjelent előkelőségeket köszönti.

Az elnök inditványára üdvözlő táviratot küldtek Őfelségéhez, Demetrovics Juraj kereskedelmi miniszterhez s a csehszlovák, bolgár és lengyel turistaegyesületekhez.

Az Őfelségének küldött üdvözlő távirat felolvasását a kongresszus állva hallgatta végig és éljenzéssel szavazta meg a táviratok elküldését.

Elsőnek Popovics Dáka dunai bán szólalt fel, aki hangoztatta a turistaegyesületek fontosságát, mert ezek az általános gazdasági fejlődés céljait szolgálják. A maga részéről teljes támogatását igéri. Kéri azonban, hogy a jugoszláv turistaegyesület tegye gondoskodás tárgyává, hogy *a tengermellék forgalmát ne növeljék a többi országrész hátrányára s hogy kulti válják a Dunát.* Valamennyi külföldi nemzet, amelyet a Duna érint, gondoskodik arról, hogy a turisztika a Duna vidékein fokozottabb mértékben kifejlődjön. Jugoszláviának a Duna egyik legszebb része jutott, nem szabad tehát ezt a körülményt figyelmen kivül hagyni és elsősorban a turistaegyesületek hivatottak arra, hogy a Dunát és kies partvidékét minél látogatottabbá tegyék.

A báp végül megköszönte a turistaegyesületek szövetségének és a Fruskagoraegyesület munkáját és annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a turistaegyesületek nemzetgazdasági életünkben továbbra is azt a nagy szerepet játsza, amelyet eddig betöltöttek.

Dr. *Zsizsek* Ciril kereskedelemügyi inspektor, aki a kongresszuson a kereskedelemügyi miniszter képviseletében jelent meg, üdvözölte a turistaegyesületek szövetségét ötödik kongresszusa alkalmából. Kijelentette, hogy bár a kereskedelemügyi minisztert elsősorban a gazdasági szempontok érdeklik, nem hagyhatja figyelmen kivül azokat a fontos érdekeket, amelyeket a turistaegyesületek által kifejtett külföldi propaganda jelent.

Lakics János polgármesterhelyettes Noviszad város nevében üdvözölte a kongresszust és sajnálkozásának adott kifejezést afelett, hogy dr. Borota Braniszláv polgármester betegsége miatt nem vehet részt a közgyülésen.

Kovacsevics gyalogsági tábornok a Noviszadon székelő hadseregparancsnokság parancsnokának. Dokics Gyura hadseregparancsnok nevében üdvözölte a kongresszus résztvevőit és kijelentette, hogy a hadseregparancsnok mindenkor a legmesszebbmenően támogatni fogja a turistaegyesületek munkáját. Dr. Matkovics Lázár egészségügyi inspektor üdvözlő beszédében egészségügyi szempontokból méltatta a turisztika jelentőségét.

Az ünnepélyes megnyitás után a kongresszus megkezdte a munkát. *Gracsanin* Gája, a turistaegyesületek szövetségének főtitkára ismertette a szövetség mult évi müködéséről szóló jelentését, amelyről vita indult meg. Egy órakor megszakitották a közgyülést és társas ebéd volt. Három órakor folytatták a kongresszus napirendjének tárgyalását és több turisztikai kérdést vitattak meg.

Este a Fehérhajóban társas vacsora volt. Vasárnap a kongresszus résztvevői Szremszkikarlovcira, Krusedolba, Irigre és Zmajevácra rándulnak ki. Zmajevácon a Fruskagora turistaegylet ebéden látja vendégül a kongresszus résztvevőit.

TŐZSDE

Zürich, nov. 16. *(Zárlat.)* **Beograd 9.12 háromnegyed,** Páris 20.31 és fél, London 25.15 ötnyolcad, Newyork 515.70, Brüsszel 72.15, Milánó 26.99, Madrid 72.70, Amszterdam 208.05, Berlin 123.35, Bécs 72.55, Szófia 3.72, Prága 15.28.5, Varsó 57.80, Budapest 90.27, Bukarest 308.5.

Beogradi tőzsde, nov. 16. Zárva.

Noviszadi terménytőzsde, nov. 16. Buza bácskai 77 kilós 177.50—182.50, bácskai 78 kilós 180—185, bánáti 77 kilós 175—180, szerémi 77 kilós 177.50—182.50. Árpa bácskai 63—64 kilós 120—125, szerémi 63—64 kilós 120—125. Zab bácskai 140—142.50, szerémi 140—142.50. Tengeri bácskai uj garantált minőség 107.50—112.50, bácskai uj 100—105, bácskai uj XII.—I. 112.50—117.50, bácskai uj III. Duna 132.50—135, bácskai uj IV.—V. 132.50—137.50, bácskai szárított 130—135, bánáti Duna III. 132.50—135, bánáti Bega III. 132.50—135, szerémi uj garantált minőség 107.50—112.50, szerémi uj 100—105, szerémi XII.—I. 112.50—117.50, szerémi Duna III. 132.50—135, szerémi szárított 130—135. Lisztek: 0g és 0gg bácskai 290—300, kettes 265—275, ötös 235—245, hatos 190—200, hetes 150—160, nyolcas 112.50—117.50. Korpa bácskai jutazsákokban 97.50—102.50, bánáti 97.50—102.50, szerémi 97.50—102.50. Irányzat: változatlan. Forgalom: 104 vagon.

Budapesti sertés- és vágómarhavásár, nov. 16. Felhajtás 1486 darab sertés. Irányzat: változatlan. Árak: zsirsertés Ia uraságí nehéz páronként 300 kilós 142—146, szedett közép zsirsertés 220—260 kilós 124—132, zsir nagyban 172—174, szalonna3 darabos, táblás, sózott 130, négy darabos 146 fillér kilogrammonként.

Budapesti gabonatőzsde, nov. 16. *(Zárlat.)* Készárupiac, irányzat barátságos. Buza 77 kilós tiszavidéki 22.75—23.10, felsőtiszai 21.80—22.10, fehérmegyei 20.95—21.20, pestvidéki 20.95—21.20. Buza 78 kilós: tiszavidéki 23—23.30, felsőtiszai 22—22.30, fehérmegyei 21.20—21.40, pestvidéki 21.20—21.40. Buza 79 kilós: tiszavidéki 23.30—23.65, felsőtiszai 22.25—22.50, fehérmegyei 21.45—21.65, pestvidéki 21.45—21.65. Buza 80 kilós: tiszavidéki 23.55—23.80, felsőtiszai 22.30—22.55, fehérmegyei 21.55—21.75, pestvidéki 21.55—21.75. Rozs pestvidéki 14.45—14.60, másszármazásu 14.45—14.65. Árpa takarmány Ia 15.50—16.25, sör, felsőmagyarországi 19.50—21. Zab Ia 15—15.50. Tengeri: morzsolt 13.40—13.60. Határidőpiac, irányzat: szilárd. Buza márciusra 23.03—23.04, májusra 23.73—23.74. Rozs márciusra 16.45—16.46. Tengeri májusra 16.24—16.25 pengő. Árak 100 kilónként, budapesti fuvarparitás értendők.

Chicagoi terménytőzsde, nov. 16. Középárfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat): Buza december (116.50) 117 hétnyolcad, március (123.50) 124 hétnyolcad, május (127.50) 128 és fél. Tengeri december (86.50) 87 egynegyed, március (91.75) 92, május (93.25) 93 háromnegyed.

HIREK

— **Küldöttségek a dunai bánnál.** Noviszadról jelentik: Szombaton délelőtt Popovics Dáka dunai bán fogadta az evangelikus egyházközségek tisztelgő küldöttségét, amelynek dr. Popp Fülöp evangelikus püspöki adminisztrátor vezetésével tagjai voltak Hilkene Nándor esperesi inspektor, Mornau Frigyes noviszadi evangelikus lelkész, Lütze Ágoston és Burghardt Dániel noviszadi egyházközségi inspektorok és mások. Üdvözölte a bánt a »Tiabitha« evangelikus nőegylet vezetősége is, amely a bán pártfogását kérte. — A **Noviszadon élő orosz emigránsok küldöttsége** szombaton délelőtt szintén kihallgatáson jelent meg Popovics Dáka bánnál. A küldöttség üdvözölte a bánt uj méltóságában és kérte, hogy támogassa az emigráns oroszok egyesületét.

— **Klicin Mita tartományi biztost felmentették állásától.** Szombarból jelentik: A tartományi közigazgatás megszünésével kapcsolatban Zsivkovics Petar miniszterelnök-belügyminiszter felmentette állásától Klicin Mitát, a bácskai tartomány kormánybiztosát. A tartományi közigazgatás likvidálásával Bojkics Bogdán volt főispáni jogi referenst bizták meg.

— **Dr. Dosen Mirkó előadása a becskereki Népegyetemen.** Becskerekről jelentik: Vasárnap este hat órakor a becskereki szerb népegyetemen dr. Dosen Mirkó, a kiváló becskereki történész és publiciszta rendkivül érdekesnek igérkező előadást tart »Nacionális problémánk a háboru alatt és ma« cimen. Az előadás iránt nagy az érdeklődés.

— **Időjóslás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint változékony, egyelőre hüvös idő várható, esetleg éjjeli faggyal és csapadékhajlammal.

— **A szerbiai munkáskamara közgyülésén száz szuboticai munkás vesz részt.** A szerbiai munkáskamara november 42. és 25-ikén tartja rendes közgyülését Beogradban. A közgyülés keretében emlékgyülést rendeznek Tucovics Dimitrije, az 1914-ben hősi halált halt szerbiai munkásvezér emlékére. Szuboticáról száz munkás utazik el a közgyülésre és az emlékünnepre.

— **Állásukban megerősitett szentai tisztviselők.** Szentáról jelentik: A beogradi tartományi főispán törvényadta jogánál fogva a belügyminiszter felhatalmazása alapján legutóbbi rendeletével megerősitette állásukban Kirjahovics Braniszláv szentai főszámvevőt, Bozsidár Péter gazdasági fogalmazót, Krsics Szávó házipénztári ellenőrt, Preradov Iván városi kiadót, Szlávnics Trifun városi iktatót, Forgács Dezső városi számtisztet, Bokros Berta házipénztári tisztet, Rákics Lázár, Pehaim Dezső, Svelminő János városi adótiszteket, Bábin Vladó, Vorgics István, Szorcsik György adóvégrehajtókat, Boskovics Boskó, Branovacski Ljubomir, Vujactics Jován, Gyurics Milán adóbecslőket, Bozsidár Vladimir, Nikolics Márkó irodatiszteket, Mánics Vojin rendőralkapitányt és Gerő Árpád városi állatorvost.

— **Curiené elhozta Amerikából az ötvenezer dollárt.** Párisból jelentik: Madame Curie, a világhirü francia tudósnő többhetes amerikai utjáról visszaérkezett Párisba. Amerikában Hoover elnök vendége volt és magával hozta az amerikai nemzet ajándékát, ötvenezer dollárt, amelyen egy gram rádiumot fog vásárolni.

Dr. Szegő Ferenc fogorvos rendelőjét Sokolska ul. 1. (dr. Popovics Milivoj-féle ház) helyezte át.

— **Uj ügyvéd.** Noviszadról jelentik: Zlatat Jeremiás novibecseji ügyvédjelölt sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát a noviszadi ügyvédvizsgáló bizottság előtt.

— **Halálozás.** Szubotics Szrecsko szuboticai tanitó, volt igazgató, pénteken éjszaka hirtelen elhunyt. Halála széles körben keltett nagy részvétet.

— **A rotary internacionálé európai biztosa Szuboticán.** Szombaton a szegedi vonattal Szuboticára érkezett William de Cock *Buning*, a Rotary Internacionál ötvenkilencedik kerületének vezetője és az európai Rotary-klubok tiszteletbeli biztosa. A pályaudvaron dr. *Pavlovics* Milos, *Mesterovics* Iván, *Petrovics* Koszta és ifjabb *Conen* Vilmos várták az európai biztost, akit megérkezése után dr. Pavlovics Milos üdvözölt. Buning William rövid tartózkodás után Noviszadra utazott, ahol résztvesz az ottani Rotary-klubnak a Rotary-világszövetségbe való beiktatásán.

A noviszadi Rotary-klub néhány héttel ezelőtt alakult meg és Rotary-szabály szerint a világszervezetbe való beiktatást az európai biztos végzi. A beiktatás a Kraljica Marija-szálló különtermében történik meg fényes külsőségek között. Az ünnepélyen a szuboticai Rotary-klub részéről *Manojlovics* Milán elnök, *Mesterovics* Iván igazgatósági tag és *Manojlovics* Dusán nyugalmazott főispán vesznek részt.

William de Cock Buning a noviszadi felavató ünnepély után Beogradba utazik, ahol hétfőn este résztvesz a beogradi Rotary-klub értekezletén. Ez alkalommal nagyobb csehszlovák küldöttség érkezik a fővárosba, hogy átadja a csehszlovákiai klubok zászlaját a beogradi Rotary-klubnak, mint az első jugoszláviai klubnak. Buning Beogradból Athénba, majd Kairóba megy és Olaszországon keresztül tér vissza székhelyére, Amszterdamba.

— **Be kell terjeszteni a házadóvallomásokat.** Noviszadról jelentik: A pénzügyi törvény értelmében december 20-ikáig be kell terjeszteni a városi adóhivatalokhoz, illetve községi elöljáróságokhoz a házadóvallomásokat és azok, akik a kitüzött határidőig be nem terjesztik, külön pótlékot kötelesek fizetni. Az egyenes adókról szóló törvény értelmében mindazokban a községekben, amelyeknek lakossága meghaladja az 5000 lakost, megszünt a mezőgazdasági foglalkozással birók számára a házosztályadó, mig az iparral és kereskedelemmel foglalkozók még ötezernél kisebb lakossal biró községekben is kötelesek házadót fizetni és amennyiben lakásuk bérbe van adva, annak bérösszegét kötelesek bevallani.

— **Az angol hajógyárak kizárták a munkásokat.** Londonból jelentik: Az angol hajóépitőipart sulyos válság fenyegeti. A munkások bérmozgalmat inditottak, amely nem vezetett eredményre és miután a tárgyalásokon nem sikerült megegyezni, a hajóépitő vállalatok november 23-ikára kizárták az összes munkásokat. A munkaügyi miniszterium ugyan még egy utolsó kisérletet tett és keddre összehivta az érdekelteket, de ha ezeken a tárgyalásokon sem tudnak megegyezni a munkaadók a munkásokkal, akkor november 23-ikán az angol hajógyárakban megáll a munka.

— **Havazik és fagy Franciaországban.** Párisból jelentik: Pénteken Franciaország legnagyobb részében beköszöntött a tél. Az ország legtöbb vidékén a fagypont áll a hőmérő, sőt sok helyen a fagypont alá süllyedt. A Vogézekben minusz öt fok volt. Montpellierben pénteken egész nap havazott.

— **Elégett ötvenezer pár cipő.** Kölnből jelentik: Egy kölni cipőgyár raktárában nagy tüz pusztitott. Több mint ötvenezer pár cipő a lángok martaléka lett. Két tüzoltó sulyosan összeégett.

Elmoshat múló divatot
Az idő feneketlen árja,
Igaz rádiós embernek
Konrath - marad ideálja.
1³447

— **A mérnöki kamara választmányi ülése.** Noviszadról jelentik: A noviszadi mérnöki kamara választmánya szombaton ülést tartott, amelyen a Vajdasági választmányi tagok teljes számban résztvettek. Az ülésen igen fontos kérdéseket vitattak meg, a végleges döntést azonban a rendkivül heves viták folytán csak a késő esti órákban hozták meg.

— **Noviszad város novemberi rendes közgyülése.** Noviszadról jelentik: A városi tanács pénteken este ülést tartott, amelyen a november havi rendes közgyülés felöl is határoztak. A tanács döntése szerint a közgyülést a jövőhét folyamán tartják meg és a tanács utasitotta a jegyzői hivatalt, hogy állitsa össze a közgyülés napirendjét. A tanács ezenkivül a tanácsülések kérdésében is döntést hozott és ugy határozott, hogy a tanácsüléseket a jövőben péntekre állandósitja. Eddig ugyanis a szombati ülések folytán a napidijas munkások, akiknek a fizetését a városi tanács utalja ki, csak hétfőn juthattak fizetésükhöz. A tanács ezt a szempontot tartotta elsősorban szemelőtt, amikor az ülések idejét péntekre helyezte át és egyben intézkedett, hogy a kifizetések legkésőbb szombat délig megtörténjenek.

— **Költözködnek a noviszadi városi hivatalok.** Noviszadról jelentik: A városházán szombaton tovább folytatták a városi hivatalok költözködését. Délután a városi árvaszék, a közgyámi hivatal és a kulturtanácsnoki hivatal költözködtek át a Matica Szrpszka uj épületrészébe.

— **A bécsi törvényszék vizsgálóbirája megszüntette az eljárást Szemző Gyula ellen.** Bécsből jelentik: Szemző Gyula volt bajai főispán ügyében a bécsi törvényszék vizsgálóbirája befejezte a vizsgálatot. Szemzőt — mint ismeretes — az osztrák hatóságok még 1922 óta körözték és a körözőlevél szerint része volt a bécsi Lederer-palota ellen megkisérelt bombamerényletben. Szemzőt hónapokkal ezelőtt a bécsi rendőrség körözőlevele alapján a pozsonyi rendőrség letartóztatta és kiadta Ausztriának, ahol vizsgálati fogságba helyezték. Később ötvenezer schilling kaució ellenében visszanyerte szabadságát, de nem volt szabad Bécset elhagynia. A vizsgálóbiró most beszüntette Szemző ellen az eljárást és igy a volt főispán már a legközelebbi napokban visszautazhat Budapestre.

— **Tüntetések Lengyelországban Németország ellen.** Varsóból jelentik: Lengyelországban már napok óta nagy tüntetések vannak Németország ellen. A tüntetésekre az adott okot, hogy a német és lengyel kormányok teljhatalmu megbizottai október 31-ikén egy ugynevezett kiegyenlitő szerződést irtak alá, amely a lengyel nacionalisták szerint sulyosan sérti Lengyelország tekintélyét. A gyüléseken a szónokok követelték, hogy a parlament utasitsa el ennek a szerződésnek a ratifikálását. Vasárnapra uiabb gyüléseket hivtak össze, amelyeket tüntető felvonulások fognak követni.

— **Eltemették Haverda Mátyást.** Szombat délután kisérték utolsó utjára a szuboticai gimnázium nyugalmazott igazgatóját, Haverda Mátyást. A gyászházban, a palicsi uti villában, nagyszámban jelentek meg az elhunyt hozzátartozóin és barátain kivül a volt tanitványok is. Az öreg diákok nevében először dr. Manojlovics Vladiszláv bucsuzott az elhunyttól, akinek halála sulyos veszteség a közoktatásra. Vázolta a jó ember, a nemes szivü nevelő munkáját, aki miokr megtér elköltözött tanártársai közé, elmondhatja, hogy az itt maradt tanitványok szivében hálás megemlékezés él. Dr. Nagy Ödön ugyancsak a volt tanitványok nevében bucsuzott a halottól. Hosszu kocsisor kisérte a koszorukkal boritott ravatalt. A gyászkisérethez a városban Sztajics Vásza gimnáziumi igazgató vezetésével a gimnázium tanárikara és tanulóifjusága csatlakozott s az impozáns menet a szentai uti temetőbe vonult, ahol a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra Haverda Mátyást. A sirnál a gimnázium nevében dr. Petényi Gyula tanár mondott emelkedett szellemü beszédet.

— **Dr. Sisics Fedor zagrebi egyetemi tanár előadása Szuboticán.** Dr. Sisics Fedor zagrebi egyetemi tanár a Narodna Odbrana meghivására szerdán és csütörtökön előadást tart Szuboticán a Napoleon korabeli Illiriáról és a londoni szerződésről.

— **A Jugo Ganz d. d. épiti fel a Zsupanja—mitrovicai ármentesitő társulat szivattyutelepeit.** Noviszadról jelentik: A Zsupanja—mitrovicai ármentesitő társulat szombati igazgatósági ülésén döntöttek a szivattyutelepek épitésére beérkezett ajánlatokról. A munkálatokkal a Jugo Ganz d. d. beogradi céget bizták meg, amely 4,800.000 dinárért vállalta a szivattyutelepek szállitását és felépitését. A szivattyutelepeket a Kupina, Tecsa és Konjusa-Struzsna csatornáknál épitik fel. A vállalkozó cég kötelezte magát, hogy hat hónapon belül leszállitja a szükséges gépeket, további három hónap leforgása alatt pedig üzembe helyezi a szivattyukat. Ezen az ülésen került szóba a privilegizált Agrárbank értesitése is, amely szerint a bank egyelőre nem ad kölcsönt ármentesitő társulatoknak.

— **Gyujtogatás gyanuja miatt letartóztattak két kovilji gazdálkodót.** Noviszadról jelentik: A kovilji csendőrség letartóztatta Panics Száva és Milics Misa kovilji gazdálkodókat, akiket azzal gyanusitanak, hogy felgyujtották Janics Áca kovilji gazdálkodó gabonaraktárát, amelyben hetvenezer dinár értékü gobana hamvadt el. A két gazdálkodót szombaton beszállitották a noviszadi ügyészség fogházába.

— **Lövöldözés közben mellbelőtte magát.** Brodból jelentik: Sulyos kimenetelü szerencsétlenség történt az elmult napokban Bródban. A szerencsétlenség áldozata Gruicsics Iván gromacsnikai községi irnok. Gruicsics Iván csütörtökön lakodalomra volt hivatalos Stefanovics Péter bródi földmüveshez. A lakodalmon éjfél felé már oly jó kedve kerekedett, hogy elővette revolverét és a plafonra kezdett lövöldözni. Többen figyelmeztették, hogy vigyázzon, de ő kijelentette, hogy nem kell félni, mert már nincs több golyója. És hogy még jobban megnyugtassa erről a vendégeket, maga felé forditotta a fegyvert és meghuzta a ravaszt. Azonban a revolverben még egy golyó volt, amely a szerencsétlen irnok mellébe furódott. A sulyosan sebesült embert a bródi kórházba szállitották. Állapota reménytelen. A szerencsétlenség ügyében megindult a nyomozás.

Mielőtt kályhát vesz
kérdezze meg rokonát, barátját vagy ismerősét, akinek már van ZEPHIR-kályhája és kétségkivül csak a legjobbat fogja erről a kályháról hallani, minthogy a tatüzelés a leghigienikusabb, a legkellemesebb és a ZEPHIR-rel a legolcsóbb is.

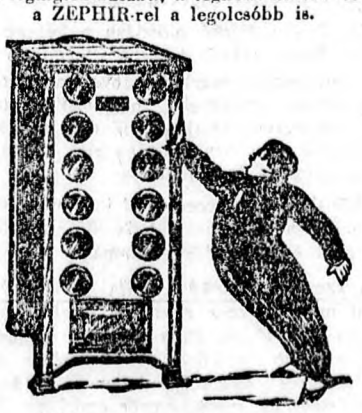

Kérjen ingyenes árjegyzéket!
ZEPHIR kályhagyár r. t.
Subotica
2/15

— **Két gyerek kifosztotta a dáljai római katholikus templom persejét.** Oszijekről jelentik: Péntekre virradó éjjel vakmerő betörés történt Dálján. Ismeretlen tettesek behatoltak a dáljai katholikus templomba és kifosztották az összes persejeket. A betörést a templom harangozója reggel vette észre. A betörésről jelentést tett a rendőrségen, ahol megindították a nyomozást, amely néhány óra mulva már eredményre is vezetett. Sikerült ugyanis elfogni a betörőket, két fiatalkoru suhanc személyében.

— **Koldusbálokat rendeznek a newyorki milliomosok.** Londonból jelentik: Az amerikai felsőbb tizezer körében — mint a Daily Mail newyorki levelezője jelenti — stilszerü »szegényestélyek« jöttek divatba. Ezeken a hálokon a vendégek ócska ruhában, ékszerek nélkül jelennek meg és a szegényesen teritett asztalokon csak kolbász és káposzta van. És hogy még stilusosabb legyen a mulatság a helyiségeket a tőzsdekrach jelképei diszitik.

— **Mindkét lábát levágta a vonat.** Brodból jelentik: Sulyos kimenetelü szerencsétlenség történt pénteken délelőtt a szlavoniai Malinu község határában. A Zagreb—brodi személyvonat elgázolta Kovacsevics Manda harminckétéves malinui asszonyt. Kovacsevics Manda földjéről a sinek mellett igyekezett hazafelé. Alig haladt azonban száz méternyire, midőn hátulról egy vonat közeledett. A vonatvezető vészjelzést adott le, mire Kovacsevics Manda valamivel lejebb ment a töltésről, de valószinüleg megfelejtkezve a vonat közeledéséről, ismét visszament a töltésre. A szerencsétlenséget már nem lehetett kikerülni és a gyorsan robogó vonat elkapta az asszonyt. A mozdonyvezető azonnal lefékezett és az eszméletlen asszonyt, akinek a két lábát vágta le a vonat, felvették a postakocsiba és beszállitották Brodba, ahol ápolás alá vették. A rendőrség a szerencsétlenség ügyében megindította a nyomozást.

„VALDA"-pasztilla
nátha, köhögés és hurutos megbetegedés ellen minden drogériában és gyógyszertárban kapható

— **Todorov Milánt ujból megválasztották a szuboticai tanitóegyesület elnökévé.** A szuboticai tanitók egyesülete most tartotta évi rendes közgyülését. A közgyülésen negyedszer választották meg az egyesület elnökévé Todorov Milán szuboticai igazgatótanitót.

— **Balázs G. Árpád festőmüvész kiállitása Beogradban.** Balázs G. Árpád, a jónevü szuboticai festőmüvész beogradi reprezentativ kiállitása december hó 1-én nyilik meg a Müvészpavillon helyiségeiben. A kiállitás keretében a müvész legszebb olajfestményei, akvarelljei, tuss-, ceruza és szénrajzai, továbbá fa és rézmetszetei kerülnek bemutatásra. Balázs G. Árpád beogradi kiállitása december 18-ig marad nyitva.

— **Nyomukveszett a vrbászi rablóknak.** Noviszadról jelentik: A vrbászi rendőrség és csendőrség még folytatja a nyomozást Werner Jakab pénzbeszedő támadóinak kézrekeritésére. A tetteseknek azonban eddig semmi nyomuk nincs. Werner Jakab állapota változatlanul sulyos.

A »Gamma« hajszer legujabb nemzetközi sikere. Ezt a ma már az egész világon egyaránt ismert szert ujabban ismét kipróbálta néhány világhirü szakorvos, akik az eredményről a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoznak. A most megtartott milánói, barcelonai és szalonikii kiállitások alkalmával a Gamma-hajszeszt aranyéremmel és diszoklevéllel tüntették ki, ami ismét legjobb bizonyitéka a »Gamma« hajszesz és hajszappan komoly, tudományosan megalapozott és biztos hatásának. Nincsen olyan hajbetegség, amely a Gammával ne lenne radikálisan gyógyitható. A korpásodást, hajhullást a Gamma a legrövidebb időn belül megszünteti. Ez a kitünő szer ma már egész Jugoszláviában el van terjedve és főképviselője Kollár és Gabrics cég, Subotica, »Nada« drogéria.

A beteg fogak gyakran sokkal veszélyesebbek, mint ahogy azt általában hisszük. Mindenki fél természetesen a nyilaló és kinzó fogfájástól, de nem gondolnak arra, hogy a lyukas fogban fellépő fertőzőanyagok a vérkeringés folytán a test más részébe is eljutnak. Kerülni kell tehát minden olyat, ami a fogzománcnak árt, vagyis hideg és meleg ételek vagy italok átmenetelnélküli váltakozása, dió vagy más kemény tárgyak feltörése, stb. A sima fogzománc könnyen megrepedhet és a repedés a baktériumok behatolásának már szabad utat ad. Hasonlóképpen megtámadják a fogzománcot a szájüregben a savkiválasztó ételmaradékok is. Ha szánkat minden étkezés után alaposan kiöblitjük, sok veszélyes megbetegedésnek vehetjük elejét. Szájápolásra jó szert kell használni, mint amilyen a Sarg-féle Kalodont, amelyet negyven év óta az emberek milliói próbáltak ki és amely dus habjával a szájüreg minden részébe behatol, fertőtlenit és a fogaknak hófehér fényt ad.

— **A szubotical zsidó nőegylet és népkonyha csokoládédélutánja.** A szuboticai zsidó nőegylet és népkonyha november hó 24-ikén tizenhét órai kezdettel csokoládédélutánt rendez a Városi Szinház hangversenytermében. A rendezőség számos meglepetést készit elő. Lesz shimmyverseny, gyorsfényképezés, tréfás táncmutatvány és sok más attrakció. A jótékonycélu csokoládédélután iránt városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **Orvosbankett dr. Wohl József jubileuma alkalmából.** Dr. Wohl József, az ismert szuboticai kiváló nőgyógyász negyvenéves orvosi jubileuma alkalmából a szuboticai orvosok november hó 23-ikán, szombaton este nyolc órakor bankettet rendeznek a Beograd szállóban. A köztiszteletben álló szuboticai orvos jubileumi bankettjén az ország orvosi celebritásai közül is számosan részt fognak venni.

Háziasszonyok

Ruff főzőcsokoládét

használnak

41?

— **Öt dinárba kerül egy vidéki munkás éjjeli szállása a beogradi munkásszállodában.** Beogradban, mint ismeretes, külföldi mintára nagyvárosi munkásszálloda épült. A munkáskamara szuboticai kirendeltségének vezetősége közli, hogy a szállóban egy vidéki munkás öt dinárért kap éjjeli szállást. Az errevonatkozó bont öt dinárért a szuboticai munkáskamarai kirendeltség adja ki.

— **Hétfőn kezdődik meg az ingyenes munkástanfolyam Szuboticán.** Az ingyenes munkástanfolyam november 18-ikán, hétfőn este hét órakor nyilik meg a Munkás Otthonban. (VI. kör, Tolsztojeva ucca 18.) A tanfolyam vezetősége felhivja mindazokat, akik jelentkeztek a tanfolyamra, hogy pontosan jelenjenek meg.

Pulloverek

78 din.-tól kezdve Klein Jenőnél

Noviszád, V. Becskerek, Szenta

13493

— **A horvát festők szuboticai kiállitása.** Tomljenovics Kornél és Auer Iván horvát festőművészek szuboticai kiállitása vasárnap zárul be. A kiállitás még vasárnap megtekinthető a városháza diszfeljáratának előcsarnokában.

— **A szuboticai ipartestület taggyülése.** A szuboticai ipartestület vasárnap délelőt tiz órakor taggyülést tart. A vezetőség kéri a tagokat, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg a gyülésen, mert a házadó kérdésében fognak állást foglalni.

Ágnes krémtől gyönyörű lesz

— **A szuboticai szerb nőegylet teadélutánja.** A szuboticai szerb nőegylet vasárnap délután a Szrpszki Kralj kávéház különtermében teadélutánt rendez.

— **Billiardverseny Szomborban.** A szombori Szloboda kávéházban december elsején billiard-verseny kezdődik. Benevezéseket december 1-ig fogadnak el. Nevezési dij személyenként huszonöt dinár és az első három helyezettet dijazzák.

Az állami osztálysorsjegyek sorsjátékának főhuzásai

december 2.-ig tartanak

Huzás mindennap!

A huzások eredményeit mindennap közölni fogjuk

Lepedat és Jovanovics

sorsjegyfőárusitók, Subotica 132 6

A november 15-iki huzáson a következő számok nyertek:

4.000 dinárt nyert: 36070, 37464, 42747.

2.000 dinárt nyert: 11962, 24141, 28330, 374, 33558, 59373, 71298, 71990, 80707, 116981, 120869.

500 dinárt nyert: 4606, 23, 59, 91, 7744, 47, 55, 78, 95, 98, 8031, 64, 85, 10538, 97, 11913, 23, 42, 98, 15220, 46, 75, 15520, 85, 24487, 24711, 29, 35, 36, 56, 28319, 53, 32712, 33756, 35039, 41, 37412, 13, 48, 38519, 35, 49, 88, 40303, 40421, 49, 70, 45525, 46540, 47738, 79, 49281, 54960, 58515, 96, 98, 58801, 3, 32, 53, 84, 60005, 21, 37, 65, 62961, 64725, 71201, 51, 71938, 89, 73315, 18, 85, 75418, 78417, 24, 35, 78911, 26, 49, 51, 56, 80780, 89, 93, 81035, 65, 87, 83114, 25, 47, 83525, 59, 86101, 30, 86824, 65, 71, 85, 91128, 80, 94, 91811, 25, 60, 99, 96353, 66, 89, 94, 98713, 63, 80, 85, 105315, 64, 68, 78, 85, 108001, 8, 55, 79, 108658, 110306, 38, 54, 56, 74, 88, 94, 113111, 113977, 115037, 65, 116917, 64, 67, 68, 97, 118721, 67, 120855, 67, 122901, 22, 46, 85, 88, 123270, 124318, 66.

— **Zubkovot tizenötnapi elzárásra itélték.** Berlinből jelentik: Zubkov Sándort, Viktória hercegnő volt férjét — mint ismeretes — Bonnban, ahová felesége temetésére utazott, letartóztatták. A letartóztatás azért történt, mert Zubkovot botrányai miatt kitiltották Né-

Zubkov

metország területéről és ennek ellenére engedély nélkül visszatért. A rendőrség tizenöt napi fogházra itélte, amelynek kitöltése után kitoloncolják Németország területéről.

Dr. Horváth Móric ügyvéd irodáját Manojlovićeva ul. 8. (Ruif-palota) helyezte át.

— **Zsabaljnál hidat épitenek a Tiszán.** Becskerekről jelentik: A Becskerek és Noviszad közötti személyforgalmat tulnyomórészt az autóbuszok bonyolitják le. Az autóközlekedést azonban nagyon megnehezíti az a körülmény ,hogy a Tiszán kompon lehet csak átmenni megfelelő hid hiányában, télen pedig, ha a Tisza befagy, szünetel a közlekedés. Ezen a nehézségen most segiteni fognak azáltal, hogy a Tiszán Zsabalj község határában hidat épitenek. A hid céljaira a volt titeli hid alkatrészeit fogják felhasználni, mert ez a hid a már forgalomba helyezett vashid elkészültével feleslegessé vált. A zsabalji hid felépitése igen nagyfontosságu közlekedési szempontból, mert ezáltal Becskerek és a Bánát sokkal jobb összeköttetést kap a dunai hánság fővárosával, Noviszaddal. A Délbánát vasuti összeköttetése is megiavul Noviszaddal, mert a becskereki kamara intervenciójára a vasutigazgatóság a menetrendbe a téli időre beállitott egy éjfélkor induló vonatot Pancsevóról Noviszad felé.

Uj ügyvéd Sztaramoravicán. Bogosavljević Spasoje ügyvéd, volt b. topolai kir. járásbiró, szuboticai kir. törvényszéki jegyző, ügyvédi irodáját Sztaramoravicán megnyitotta.

Végetért a nyár és vele együtt megszünt a nap áldásos hatása az emberi szervezetre. Itt az ősz és nagy lépésekben közeledik a tél is. Beálltak a hideg napok, viharok tépdesik a fákat, amelyek elsárgult leveleiket már majdnem teljesen el is vesztették. Sürü köd fekszi meg a várost és a környéket, a hideg mindjobban erősbödik, vagyis az időjárás mindenben elősegiti az influenzát, hacsak már az első, legkisebb jelenségnél nem vesszük valamilyen kipróbált és megbizható szerrel a megbetegedésnek elejét. Ilyen szer a Kreosival, amely a legalkalmasabb arra, hogy az influenza nyomán fellépő tüdőbajokat és hurutokat ne engedje kifejlődni. Megfelelő óvintézkedés hiányában a legkisebb meghülés vagy influenza is igen gyakran a legsulyosabb következményekkel járhat.

— **Felmentették a királysértés és izgatás vádja alól.** Noviszadról jelentik: A novíszadi törvényszék pénteken tárgyalta Lakatos Dezső futaki mészárosmester bünügyét, akit az ügyészség királysértéssel és izgatással vádolt. A biróság dr. Kupuszarevics Mihály ügyvéd védőbeszéde után felmentette a vádlottat és elrendelte azonnali szabadlábrahelyezését.

Székrekedésnél, emésztési zavaroknál, gyomorégésnél, vértódulásnál, fejfájásnál, álmatlanságnál, általános rosszullétnél igyunk reggel éhgyomorra 1 pohár természetes »*Ferenc József*« keserüvizet. A belorvosi klinikákon szerzett tapasztalatok szerint a *Ferenc József* viz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságát egyesiti magában. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben. 25

— **A becskereki kamara előterjesztése a magas adójavaslatok ügyében.** Becskerekről jelentik: A becskereki kereskedelmi és iparkamara beadványt küldött Letica Dusán adóügyi vezérigazgatóhoz, amelyben azt panaszolja, hogy a becskereki adóhivatal referensei tul magas adójavaslatokat terjesztenek az adókivető bizottságok elé. A javaslatok olyan magasak — mondja a beadvány — hogy ha azokat a bizottság elfogadná, akkor három-négyszerannyi adót kellene a becskereki adózóknak fizetni, mint az előző évben, holott a tavalyi kivetés is nagyon magas volt. Kéri tehát a kamara a vezérigazgatót, utasitsa a becskereki adóreferenseket, hogy javaslataikat méltányos és arányos összegekben készitsék el.

KÖZGAZDASÁG

Mezőgazdasági tanfolyamok Bácskában

Hatnapos tanfolyamokat rendeznek a földmüvelő-ifjuság továbbképzésére

A bácskai tartományi biztos rendelete szerint ez év november 21-ike és jövő év március 15-ike között különböző mezőgazdasági tanfolyamokat kell rendezni a volt bácskai tartomány területén. Egy tanfolyam megnyitásához huszonöt földmivelő fiatalember jelentkezése szükséges. A rendelet értelmében egy-egy tanfolyam mindössze hat napig fog tartani és ezalatt a földmivelésből tiz, az állattenyésztésből tiz, a szőlő- és gyümölcstermelésből hat, a selyemtenyésztésből három, mezőgazdasági jogból és törvényhozásból, a szövetkezetekről és mezőgazdasági tömörülésről négy, az állategészségügyről és a népegészségügyről három órát fognak kapni a résztvevők. A tanfolyam előadói tartományi és járási gazdák, városi és községi állatorvosok, ügyvédek, birák, orvosok, szőlészeti felügyelők, a mezőgazdasági szövetkezetek vezetői, selyemtenyésztési ellenőrök, stb.

A tanfolyam teljesen dijmentes. A községek csupán megfelelő helyiséget tartoznak rendelkezésre bocsátani. Akik a tanfolyamot sikeresen elvégzik, diplomát kapnak.

A szubotical városi tanács szombati tanácsülésén foglalkozott ezzel az üggyel és körlevelet intézett a szuboticai gazdasági egyesülethez, a gazdakörhöz, a földbirtokosok egyesületéhez, a szőlőbirtokosok egyesületéhez és az Agrarna Zajednicához, amelyben kéri, hogy hivják fel tagjaik figyelmét a mezőgazdasági tanfolyamokra. Amennyiben nagyszámu hallgató jelentkezik, akkor ezeket a rövid tanfolyamokat esetleg több helyen is megtartják. Szuboticán e hó végén megnyilik az első ilyen tanfolyam.

Nagy mértékben emelkedett Jugoszlávia gabonakivitele

A római nemzetközi mezőgazdasági intézet kimutatása

Rómából jelentik: A római nemzetközi mezőgazdasági intézet érdekes kimutatást közöl az egyes országok gabona be- és kiviteléről. A kimutatásból kitünik, hogy Jugoszlávia kivitele az 1928—29-es évben jelentékenyen emelkedett az előző gazdasági év kivitelével szemben. A kimutatás a következő adatokat tartalmazza:

Kivitel:	*Buza*		*Tengeri*		
	1928/29	1927/28	1928/29	1927/28	
Jugoszláviából	2.368	258	244	32.000	q
Magyarországból	3.755	3.268	204	522.000	«
Kanadából	96.460	78.536	—	—	
Egyesült Államokból	29.303	38.590	9.970	4.689.000	«
Argentinából	58.849	46.154	43.258	56.153.000	«
Angol Indiából	166	1.945	7	265.000	«
Alzsirból	1.241	1.533	1.258	1.456.000	«
Tuniszból	1.461	406	744	768.000	«
Ausztráliából	22.129	13.686	589	1.408.000	«
Németországból	3.832	1.444	986	1.951.000	«
Egyéb államból	1.611	1.372	1.018	1.092.000	«
Összesen	*221.358*	*188.668*	*59.088*	*75.462.000*	*q*
Bevitel:					
Indiába	7.560	476	—	—	
Németországba	25.474	25.540	5.260	12.311.000	q
Ausztriába	2.202	2.200	994	1.255.000	«
Belgiumba	11.842	11.943	4.540	4.988.000	«
Dániába	3.559	1.975	1.375	5.084 000	«
Irországba	2.924	2.645	3.063	2.946.000	«
Franciaországba	14.557	12.674	6.983	4.600.000	«
Angliába	52.396	54.396	12.778	13.864.000	«
Olaszországba	24.355	24.146	8.596	5.847.000	«
Norvégiába	1.270	889	558	961.000	«
Hollandiába	6.167	5.973	7.903	10.533.000	«
Svédországba	2.772	5.505	650	1.751.000	«
Svájcba	4.522	5.010	997	900.000	«
Csehszlovákiába	2.234	3.153	1.934	2.465.000	«
Japánba	7.608	5.702	372	273.000	«
Egyesült Államokba	5.603	4.708	2.971	2.976.000	«
Egyéb államokba	5.123	5.669	900	1.551.000	«
Összesen	*180.169*	*172.604*	*59.874*	*72.305.000*	*q*

A szubotical adókivető bizottság tárgyalásai. Hétfőtől szombatig a következők adóügyeit tárgyalja a szuboticai adókivető bizottság: *November 18-ikán:* Engler Mátyás, Torma István, Vojnics Iván, Glig Gyula, Tumbász Iván, Csaltág Péter, Tóth Lajos, Ötvös Jován, Gergely Gyuráné, Beck Imre, Harangozó Etel, Velicki Alekszandar özvegye, Kujundzsics Jakab, Engler Testvérek, Tupanyanin Mirkó, Augszburger Mirkó, Weisz Sámuel, Deitsch Jakabné, Franciskovics Vince, Boros Béla, Ötvös Jelena, Simir Mátyás, Pacsofi Má-

ria, Vig Andrásné, Szindrics Antal, Horvát Gyuka, Kikics Lajos, Sztantics Andrásné, Matkovics Károly, Vlaskovics Ignác, Weisz Sámuel, Becsagics Péró, Boros Béla, Fejes Iván, Szikora Péter, Basics Márkó, Rakics Maksim, Knezsevics Gyeno, Kukics Lajos, Macsinko Mihály, Vida István, Brandeisz Ludvig, Glid Gyula, Horvát József, Borics Lázár, Bojnicki Józsefné, Hoffner Leó, Spitzer Jován, Rokics Péró. *November 19-ikén:* Puhalák és Szenti, Sugár András, Birkás és Társa, Ramsák Ferenc, Weisz Ernő, Schächter Salamon, Weisz Dezső, Keiner Vilim, Glied Jakab, Schlanger Maksó, Nagy E., Pottesmann Izsó, Ádám Aladár, Varga és Racsmány, Horvát József, Buchwald Gyula, Heisler Benő, Basics P. Márkó, Lénárd Testvérek, Fränkel Ferenc, Braun Lázár, Mamuzsics Iván, Pilliser Géza, Dohány Ottó, Herzog László, Pollák Mór, Révai Adolf, Illgen Károly, Klein Izsó, Vig Lipót, Sipos Sándor, Vujkovics J. és Társa, Frankl és Lövy, Glied Bernát, Lövy Ármin és Társa, Ignis, fakereskedők, Szeg Mihály zenész, Machnitz Sámuel, Kaln Lajos, Szilasi Ferenc, Huisz Rudolf, Kudlik Károly zenemükereskedők, Vizi István, Matkovics Tamás, Markovics Dimitrije gabonakereskedők. *November 20-ikán:* szállítók, autógarázs tulajdonosok, nyomdák és könyvkereskedők, névszerint: Neuhauz József, Balázsevics Pálné, Horvát Károly, Klein Bernát, Lipkovics Mór, Balázsevics Mijó, Kiss Antal, Vujevics Benő, Veisz Hugó, Szemző Béla, Kohn Mór, Baruch Herman, Pulmann Lajos, Spitzer Ferenc, Godár József, Hartmann és Konen, Veigand és Társa, Bacsa Imre, Poljákovics Antal, Lihacsev Alekszandar, Káró Irén, Nagy Károly, Dani István, Tumbász Róza, Volheimer András, Demeter Zsiga özvegye, Erman Samu, Vig Lajos, Stosz Ferenc, A Munka, Jevrejska Knjižara, Az Ujság kiadóhivatala, Krécsi Andor, Heumann Mór, Literária, Hirlap, Vig Zsigmond, Lipsitz és Lampel, Maricsics és Jankovics, Leszics József, Löwi Gizella, Treuer József, Mezei Ferenc, özvegy Sztefanovics Mihályné, Mándics Lajos özvegye, Kende Ferenc, Rajcsics Etelka és Minerva D. D. nyomdák. *November 21-ikén* nincsenek tárgyalások. *November 22-ikén:* mészárosok és gyárosok, névszerint: Poljákovics Antun, Ramos Jankó, Korhec Gyula, Vujkovics Bukvin Lojzija, Gingold Sámuel, Sebestyén Jenő, Hermann Vilmos, Vojvodjanska Industrije Kutija, Industrija Mramora, Tvornica Cementa, Heler József, Péics és Társai, Benke Antun, Strasz Leó »Autonómia«, Komoroli Iván, Opšta Kreditna Banka, özvegy Lázár Jánosné, Kop és Fiai, Szever D. D., Industrija Nameštaja, Rogics Martin, Makareva Sztana, Sokesics Pájó, Vojnics Rogics és fia, Kalmár Jenő. *November 23-ikán:* Hermann Leó, J. Vujkovics és Társa, Crnyakovics Iván, Bacsko Udruženje Mlinara, Margit malom, Električna Centrala, Konrath D. D., Rothmann Imre, »Singer«, »Zephir« Lövi és Társa, I. Horvát Takarékpénztár D. D., Vujkovics Lojzija, Berger Jakab, Glid Vilmos, Huber Joszip, Hever Géza, Kladek Ferenc, Vermes Károly, Fogel Zsiga, Veisz Sándor, Sibalics Ilija, »Humanik«. *November 24-ikén* nincs tárgyalás.

A házinyul értékesítése. Szomborból jelentik: A baromfitenyésztők szombori szövetkezete nyúlértékesítő lehetőséget talált és felhivja az összes házinyultenyésztőket, hogy amennyiben az értékesítés iránt érdeklődnek, forduljanak a szövetkezet titkárához.

Megalakult a baromfitenyésztők központi szelektáló szövetkezete. Szomborból jelentik: A Bácskai Gazdasági Egyesület baromfitenyésztők szakosztályva megalakitotta a baromfitenyésztők központi szelektáló szövetkezetét. A vezetőség a következőképen alakult meg: elnök Idjuski Petár, igazgatóválasztmányi tagok dr. Tibor Eryin, dr. Schmidt Konrád, Tyiri'ov Zsarkó és Majoros Péter mérnök. Felügyelőbizottság Brankov Milán, Széll István, Schmidt József, Bogisics Iván és Dulics Alojzija, pénztárnok Weigand Lőrinc. A szövetkezet ügyvezető-titkára Merkl Péter, a Bácskai Gazdasági Egyesület pénztárnoka lett, aki a szövetkezet ügyeiben mindenkor szivesen ad felvilágositást.

A Poljoprivredni Glasnik uj száma. A Noviszadon megjelenő Poljoprivredni Glasnik cimü mezőgazdasági szaklap, amelynek szerkesztője dr. Petrovics Pecija Emil, legujabb számában főleg a noviszadi galamb és baromfikiállitást ismerteti. Az izléses kiállitásu számba dr. S. Ulmanszki zagrebi egyetemi tanár a csirketenyésztés jövőjéről és dr. Prohászka Ljudevit, a mezőgazdasági minisztérium osztályfőnöke »A szárnyas állattenyésztés fejlesztésére irányuló nagy mozgalom« cimen irt cikket. Ezenkivül Oberhofer, a bozsjákovinai bání javak igazgatója, Janjics Jása, Denk Vladimir, Bajkov Lav, Grujics Garg. és mások irtak értékes cikkeket. A lap gazdagon van illusztrálva és hasznos tanácsokkal szolgál a szárnyas állattenyésztés terén. A Poljoprivredni Glasnik havonta kétszer jelenik meg és megrendelhető a kiadóhivatalnál, Noviszad, Szremszka ulica 8. szám alatt, magánosoknak évi százharminc, egyesületeknek, olvasóköröknek évi százhatvan dinárért. A kiadóhivatal az érdeklődőknek mutatványszámot is küld.

SPORT

Az őszi elsőhelyezés sorsa dől el vasárnap a Szand—Ferrum mérkőzésen

Az SzMTC a Villanytelep ellen játsza utolsó mérkőzését, vidéken a Szombori TK—Becseji Szokó mérkőzéssel zárul a szezon

A szubotícai elsőosztályu bajnokság befejező stádiumba jutott. A vasárnapi forduló után már csak két mérkőzés vár lejátszásra és az őszi szezon mérlege teljesen elkészül. Az előző években a finis már jóval előbb kezdődött és az utolsó mérkőzések eredményei alig voltak befolyással a legfontosabb helyezések sorsára. Az idén azonban az első fordulótól kezdve ugy szólván mindenegyes helyezésért nyilt küzdelem folyik és a hátra levő négy mérkőzés még a tabella valamennyi pozicióján eltolódást okozhat.

Az elsőosztályu csapatok között már egyetlen veretlen sincs és az első helyezett Bácskát, az utolsó előtti SzMTC-től mindössze négy pont választja el. Az utolsó helyezett Villanyteleptől eltekintve, a bajnokságért küzdő hat csapatnak még egyformán esélye van az utolsó néhány mérkőzésen helyezését megjavitani, egyedül a Sport játszotta már le valamennyi mérkőzését és az ő őszvégi poziciója attól függ, hogy riválisai hány pontot szereznek még hátralevő mérkőzéseiken.

Az utolsó etapp az elsőhelyre törő Bácska és SzAND csapatai számára még nagyon nehéz mérkőzéseket tartogat. A SzAND vasárnap a Ferrum csapatában kap komoly akadályt jelentő ellenfelet, mig a Bácskát utolsó mérkőzésén a ZsAK állitja kemény erőpróba elé. Az első két helyezés igy is a két rivális számára van fenntartva, annál bizonytalanabb azonban a 3—6 helyezések sorsa.

A bizonytalanság eloszlatásához nagy mértékben hozzá fog járulni a vasárnapi *SzAND—Ferrum* mérkőzés. A piros-fekete csapatnak itt minden tudását össze kell szednie, hogy pontot ne adjon le a harmadik helyezésre törő Ferrum együttesének, annál is inkább, mert *a pontvesztesség az első helyezéstől is eltilthetí a bajnokcsapatot.* A Ferrum elleni mérkőzés ugyanolyan fontossággal bir a SzAND-ra, mint a mult heti derby és a vasárnapi találkozáson tulajdonképen a bajnokság sorsa fog eldőlni.

A Ferrum a bajnokságban eddig produkált kitünő szereplésével bebizonyitotta, hogy nem lebecsülendő ellenfél és a SzAND csak ugy szerezheti meg vele szemben a pontokat, ha felkészülten és teljes lelkesedéssel fekszik a küzdelembe.

A mérkőzés negyedhárom órakor kezdődik a SzAND-pályán, birája *Csajági* lesz. Előtte az *SzMTC—Villanytelep SC* csapatai találkoznak. Az SzMTC határozott győzelmi esélyekkel indul, ellenfelét azonban neki sem szabad lebecsülnie, mert a Villanytelep már a Sporttól is elhódított egy értékes pontot: Biró *Perl.*

Délelőtt kilenc órakor a *Konobar—Postás SC* között a II. osztályu bajnokság első helyezése dőlhet el és ezért a mérkőzés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. Külön érdeklődésre tarthat számot a *SzAND—Ferrum* tartalék csapatainak mérkőzése délelőtt féltizenegy órakor, amely az I. B. bajnokság sorsára döntő fontosságu. A SzAND csapatában szerepelni fog a Sporthól átigazolt *Szilágyi II.* és *Szilágyi III.*, valamint *Karip*, akikkel győzelmi esélyei lényegesen megnövekedtek.

A vidéki I. osztály tabellája már a mult vasárnapi mérkőzésekkel kialakult. A vasárnapi egyetlen mérkőzés Szomborban a 6. és 2. hely kérdését van hivatva tisztázni az összel, a többi pozició sorsa már eldőlt.

Az *SzTK—Sztaribecseji Szoko* szombori találkozásán a bajnok Szokonak, hogy a Dulcisztól a második helyet elhódítsa, legalább két gól differenciával kell legyőznie a jó kondicióban lévő SzTK-t. Az SzTK-nak elegendő az eldöntetlen eredmény is ahhoz, hogy az Odzsaci SC-t megelőzze, mig a Szoko ebben az esetben harmadik marad. Papirforma szerint 2—3 gólos Szoko győzelem várható. A mérkőzés Szomborban a Sport-pályáján lesz megtartva.

*

Ping-pong verseny Szubotícán. Nagy érdeklődés mellett kezdődött meg november 13-ikán a szubotícai házi ping-pongverseny, amely egy hétig fog tartani. A versenyre igen sokan neveztek be, közülük a multévi bajnokság első helyezettjei: Kun-Szabó, Baksa, Dulka. Az első nyolc helyezett képviseli majd Szubotica színeit a Szombor és Noviszad elleni mérkőzéseken. A legfontosabb singli és páros mérkőzéseket vasárnap délután 3—6-ig bonyolitják le a Népkör nagytermében. Belépődij nincs a versenyre.

A Csajági-serleg vasárnapi mérkőzése Vrbászon. Mint a Napló már jelentette, vasárnap délután játszák a VSC és Dulcis csapatai az őszi Csajági-serlegmérkőzést. A mérkőzésre mind a két csapat erősen készülödött, ugy hogy szép és érdekes küzdelemre van kilátás. A két ellenfél a következő felállításban veszi fel a küzdelmet. Dulcis: Molnár — Hauslohner, Holec — Polyvás I., Polyvás II., Koch — Uglár, Katatics, Lerch, Skoda, Rapp. VSC: Korell — Hilkene I., Méder — Hermec, Schmidt I., Schmidt II. — Elszász, Kovács, Tatomirov, Fett, Hilkene II. A mérkőzés félháromórakor kezdődik.

Futballderby Beogradban. Beogradban vasárnap játszák le a futballderbyt a BSK és a Jugoszlávia között. A két riválisbajnoki mérkőzését nagy érdeklődés előzi meg.

Nagy sportesemény lesz a Juda Makkabi nemzetközi vivóversenye Noviszadon. Noviszadról jelentik: A Juda Makkabi november 23-iki nemzetközi vivóversenye országos sportesseménnyé növi ki magát, mert Petschauer Attilán kivül az ország minden számottevő vivóia résztvesz rajta. A vivóversenyen a szubotícai és becskereki legjobb vivókon kivül ujabban Beogradból Csika Milován, a jugoszláv törvivóbajnok, Csajkovszky ezredes, Lukin, a kiváló törvivó neveztek be, azonkivül részt vesz a versenyen Matsutov herceg, zemuni mester, valamint Joszifovics Sándor ezredes, az országos vivószövetség elnöke. Noviszadról résztvesznek a vivóakadémián dr. Schwartz Péter, Mojzes Géza, Korody Sándor, Székely György, Kosztics Mirkó, Steinitz Oszkár és Lukics Ottó. Az akadémiának speciális attrakciója lesz a becskereki nyolcéves kis Eckstein Péter vivása. A vivóakadémia után táncmulatság lesz.

Odzsaci vasárnapi futballprogramja. Odzsaciról jelentik: Az Odzsaci Sport Club vasárnap játsza ez évben utolsó mérkőzését, ellenfele az Ökonom FC együttese lesz. A két helyi csapat találkozása revánsjelleggel bir, legutóbb ugyanis az OSC 5:0 arányban győzött.

A Vojvodina sportegylet vezetősége a bánnál. Noviszadról jelentik: A Vojvodina noviszadi sportegyesület vezetősége ifjabb dr. Hadzsi Koszta ügyvezető elnökkel az élén, szombaton délben tisztelgett Popovics Dáka bánnál, aki évek óta az elnöke a Vojvodinának. A Vojvodina küldöttsége melegen üdvözölte a bánt kinevezése alkalmából és arra kérte, hogy a sportirántí szeretetét őrizze meg a báni székben is. A bán megigérte, hogy továbbra is vezetője marad a Vojvodinának és mindennemü sportügyet lelkesen fel fog karolni.

Vasárnapi sport Noviszadon. Noviszadról jelentik: Vasárnap a Juda Makkabi a Karagyorgye-pályán a Bácskával, azt megelőzőleg a Vojvodina a beogradi Jedinsztvóval játszik barátságos mérkőzést. A Bácska noviszadi vendégszereplése iránt sportkörökben nagy érdeklődés mutatkozik.

Az orahovicai Hajduk végleg megnyerte a Szlavón Kupát. Oszijekről jelentik: A Napló részletesen beszámolt a Szlavon Kupáért folyó küzdelmekről. A döntő mérkőzés az elmult hetekben folyt le Orahovicán az ottani Hajduk Sport Club és a nasici Krndija Sport Club között. Az eredmény meglepetésszerüen 2:0 arányban végződött a Hajduk javára. A mérkőzés elvesztésébe a Krndija SC nem nyugodott bele és megóvta a mérkőzést azon a cimen, hogy a Hajduk csapatában két zagrebi játékos is szerepelt igazolatlanul. Az óvást az oszijeki alszövetséghez nyujtották be, amely átutalta az ügyet megvizsgálás végett a kupabizottságnak. A kupabizottságtól most érkezett vissza a hivatalos átirat az oszijeki alszövetséghez. A bizottság megállapitása szerint a Hajduk nem szerepeltetett idegen játékosokat a Krndija ellen. Ennek alapján az oszijeki alszövetség elutasitotta a nasiciak óvását. Az elmult vasárnap játszották le Nasicon a Krndija és a Leskovica közötti felbeszakitott mérkőzés 30 percét, amely 1:1 arányban végződött. Végeredmény 4:1 a Krndija javára. Ezzel a mérkőzéssel befejeződtek a mérkőzések a Szlavon Kupáért. A kupa véglegesen és megérdemelten az orahovicai Hajduk tulajdona lett. A Hajduk egyesülete csupán egy és fél éve müködik és a siker oroszlánrésze Rábel orahovicai állomásfőnököt, az oszijeki Szlávija egykori kitünő játékosát illeti, aki megalapitotta a Hajduk SC-ét és maga is aktiv játékosa az egyesületnek.

Olvasóink figyelmébe!

A Bácsmegyei **Napló**

bel- és külföldi fürdőkről, gyógy- és üdülőhelyekről, szanatóriumokról, szállodák- és penziókról, továbbá internátusokról, iskolákról, szakkurzusokról dijtalanul nyujt felvilágositást és szolgál prospektusokkal

Minden „Pyram-paszta“ dobozban van egy betü, aki a „Gramofon“ szót összegyüjti,

kap ajándékul egy szép, sokszáz dinár értékü koffer-gramofont

40 va onos

GABONARAKTÁR

Noviszádon, gabona vagy műhelyc lokra

ELADÓ

Reflektánsok „J l nleg bérbeadva“ jeligére i jana s a novi-szadi kiadóba. 13 5

Legolcsóbb fa

a volt Pálfi Mária fatelepen 1359

kapható

Boška Vujića ul. 15

A gyorsáru raktárral szemben

FRIEDLER-féle

szabadalmazott

GAMMA

hajnövesztő

a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legtökéletesebb gyógyszere.

GAMMA

hajszappan a legkedveltebb hajmosószer. Orvosilag kipróbálva és ajánlva. Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Képviselet:

NADA drogéria Subotica

Naptáráruso'i figyelmébe!

Az 1930-ik évi Subotička Danica kalendár már megjelent és kizárólag nálam kapható 1358

Krécsi A. Nándor

könyv- és kegytárgy kereskedése, Subotica

Azonnalra

kiadó 2 helység,

mely áll 2 szép uj világos szobából, ügyvédi, kereskedelmi, vagy hasonló irodának alkalmas. Ezen helységek **Novisad legforgalmasabb helyén vannak, a Kralja Aleksandra ulica 7. sz. alatt,** (volt Winkler palota udvarában). Feltételek iránt érdeklődni **Popović**nál, I. emelet ugyanazon házban, vagy lent a földszinten **Babin**-féle trafikban.

CRÈME ÉCLIPSE

A legjobb cipőkrém a legjobb kulcsos patent-dobozban

12443

Jugoszláviai vezérképviselet és lerakat:

Etabl. D. Pechmajou & Co., Zemun

Nagyobb község vagy város forgalmas helyén

vegyesárukereskedést

átvennék esetleg házzal együtt **megvennék**

Ajánlatokat „Nagyközség“ jeligére a kiadóba kérek

Öntők!

Nagyobb acél- és szürkeöntöde

keres öntőmestert és több öntőt

Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérünk „Öntő“ jeligére

"ALLEGRO"

egyesiti egy készülékben a speciális élesitőkövet és a fenőszijat. Automatikusan élesit minden beretvát.

Mindennap kellemesen, fájdalom nélkül beretválkozhatik.

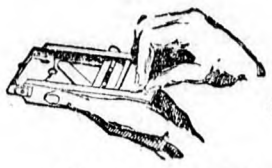

Több mint 600 000 darab használatban

Nikkelezve 210 dinár, feketére lakkozva 155 dinár

☆

Mindenütt kapható

Kivándorlók figyelmébe!

Aki az Egyesült Államokba, Kanadába vagy Délamerikába: Argentinia, Brazilia, Uruguay államba akar utazni, annak **azonnali és díjtalan felvilágositást nyujt a**

FRANCIA VONAL

Haso ló felvilá gositást nyernek a visszautazók is.

Beograd	Sombor	Vel. Becskerek
Karadjordjeva 91	Vojvoda Putnika Venac 20	Obala Princeza Jelena 3

Jelzálogkölcsönöket

rövid és hosszu lejáratra legelőnyösebb feltételek mellett folyósitunk

Goldmann Sándor és Társa Bankháza

Subotica, Vilsonova ul. 25. szám (Főposta mellett)

Pécs

közelében eladó e költözés miatt 22 kat. hold szántóföld, 3 kat. hold rét, 2 kat. hold szőlő, lahóház és pincészetből álló teljesen felszerelt jókarban levő gazdaság. Bővebbet **Friedländer** Pécs, Király-ucca 31. szám alatt. 12744

Társat keres

ujonnan be endezett, modern

tejgazdaság,

amely az ország vajkivitelében tényező. Az ü em kapacitása óránkénti 3000 liter, jelenlegi

értéke egymillió dinár

Szükséges tő e 200-400.000 din Ajanlatoka a kiadóhivatalba kérek „Tejgazdaság“ jeligére

Billiárd

mandinergumi, zöldposztó, dákó, golyó, sakk, domínó, Lignum-Sanktum tekegolyók, babák és minden más esztergályos áru legolcsóbban beszerezhető

Ehrlich J.

esztergályosnál, SOMBOR

Pariška ulica 1 44

Sütemény 2 din.

Haboskávé

sütemennyel **5 din.**

Teasütemény

kg.-ja **60 din.**

Alk mi és lakod mas

Torták

olcsón kaphatók 5408

„MIGNON“

Institorisz Sándor

ujonnan megnyilt cukrászdájában SUBOTICA, Strosmajerova ul 22 Halpiac, Faragó mészáros mellett

Stara Moravicán

a BÁCSMEGYEI HARLÓ

részére hirdetéseket felvesz

Lovas Mihály

bizományos

Dr. Georg SEIBT Berlin rádiói és hangszórói

a **legnagyobb tudás** és 20 évi **gyártási tapasztalat** alapján készültek.

Mielőtt **rádiót** vásárol, hallgasson meg egy

rádiót és hangszórót!

Közp. eladási hely:

Tehn. Biro Ing. Solarović, Novisad, Futoški put 68

Gramofon-vásárt rendezek

15% engedmény

az árjegyzékemben megjelölt árakból.

5.000 darab lemez

eladásra kerül 25% engedménnyel

Minden gramofonkedvelő használja ki e ritka alkalmat

S. Ad. Engl, Subotica

Krupeževićeva (Rudić) ulica 3. 13322

Mindenki tudja immár az egész országban, hogy a Centrál Rádió Szubotica, Kaszinó-épület

a legujabb rendszerü rádiókat hozta a jugoszláviai közönségnek,

amelyek amellett, hogy tökéletes müélvezetet nyujtanak, sokkal olcsóbbak, mint a régi tipusok! 6041

A SZENTENDREI BIRÓ

A NAPLÓ PÁLYANYERTES REGÉNYE

IRTA: ARÁNYI JENŐ 28

Két megbizott janicsár meg az aga fekete szolgája hajszolták a kilenc rabot a vásárra. Még nem volt egészen száz éve annak, hogy La-la-Shálim egynapi ostrom után Hadrianos váruarancsnok gyávaságából megvette a Marica gyöngyét, de már olyan török volt, mintha maga a próféta alapitotta volna, hiszen három vagy négy emberöltőn át. Drinápoly volt a padisah székhelye. A csarsija sikátoros utvesztőielőtt, formátlan térségen állott a rabvásár. Mesztelenül állitották ki az árut, hogy a vevő alaposan megnézhesse, mit vesz. Bulgária, Szerbia, Délmagyarország, Bosznia, Hercegovina, Moldva és Görögország, Kisázsia és Lebédia, Egyiptom meg a Kaukázus ontották az anyagot. Fiatal lányok és őszbeborult apák, apró gyermekek és viruló menyecskék, harcratermett fiatal férfiak és csüggedt keblü anyák álltak vagy ültek a forró napsütésben, a kopár téren, amelyen a kutyák százai, a legyek billiói nyüzsögtek.

A vevő felállitotta, végigtapogatta, megforgatta a kiszemelt rabot, próbákat tétetett vele és napestig eltartott néha az alku.

— Ki vagy? — kérdezte Pérótól egy nagyturbános.

— Szerb ember vagyok, Magyarországból.

— Milyen nyelveken beszélsz?

— Szerbül, magyarul, németül.

— Mi voltál otthon?

— Paraszt.

— Mutasd a fogad. Erre ki kellett nyitni a száját.

— Hány éves vagy?

— Nem tudom. Talán negyvenhat vagy negyvenhét.

— Ezt a sebet hol kaptad?

— Várnánál.

— Hát emezt a kettőt?

— A Koszovópoljén.

— Ha paraszt vagy, mit kerestél a háboruban?

— A hazámat, a házamat, meg a családomat védtem.

— Nálatok csak az urak mennek háboruba...

— Meg a városi polgárok, meg a szabad parasztok.

A nagyturbános tovább ment. Nenádovics előtt megállt, végigtapogatta, kikérdezte. Akkor már csak ők ketten voltak, a többieket elvitték még tegnap meg tegnapelőtt. Igy legalább mindegyikről tudta Péró, hova kerültek, ki Brusszába, ki Anatóliába, az egyik meg éppen Medinába. Egy hodzsa vette meg, hogy legyen kisérője hazafelé, mert akivel idáig jött, azt a Maricába fojtatta. Feleselni mert.

A nagyturbános leült, kezdődött az alku. A janicsárok sokat kértek, azért is maradtak ők utoljára, hiszen már a két magyart is elvitték. Egy kövér szerecsen vette meg mindkettőjüket. Péró figyelte az alkuvó törököket. Nem értette a beszédjüket, mozdulata meg éppen kevés van a mohamedánnak, de leginkább azt nem értette, hogy nem kiabálnak, nem veszekszenek és nem kapnak egymás szavába, mire egyik a másik szavára felel, néha annyi idő is eltelik, amennyi Jelenának ahhoz kell, hogy egy kaiganát megsüssön. Jelena! Gyönyörü gyermeke, megrontott boldogsága! Az életét, a nyomorult pár garasért idegen, vad ellenség birtokába kerülő semmis életét ezer esztendeig rabigában sanyargattatná, ha most nem égetné a lelkét, miért nem szerette, becézte, ajnározta jobban.

A hazai dolgok, a mult annyira felizgatták, hogy a körmét belevágta a tenyerébe, vér serkedt a nyomukban és az ajkait kékre rágta fájdalmában.

A török ránézett:

— Mi bajod, beteg vagy?

Pérónak tetszett ez a török, jóravaló embernek nézte és eszébe jutott, ha ő most azt feleli, hogy beteg, akkor ez nem veszi meg, itt kell állnia ki tudja még meddig, vagy visszahajtják Nisbe. Inkább ezt felelte:

— Nagyon szomjas lettem a napon, nincs más bajom.

Az egyik janicsár eléje tolta a kobakot, amiben még tegnapi viz poshadt.

— Ezt nem birom. Friss vizet szeretnék.

Amazt elöntötte a méreg:

— Disznófülü gyaur kutya, válogatni mersz? azzal az arcába öntötte a vizet és hogy jobban megérezze, az öklével adott ráadást.

A nagyturbános felkelt, felvette a kobakot a földről és a térre szögellő mecset kertes udvarára ment, ahol frissen csobogott a szökőkut vize. Abból adott neki inni, közben halkan mormolt valamit törökül. Most már tudta Péró, hogy ez az ember lesz a gazdája és azt is tudta, hogy emberséges, jó gazdája lesz. Csak Nenadovicsért aggódott.

Németül szólt neki:

— Ez engem elvisz. hát teveled mi lesz?

— Ugy gondolom, kettőnket akar.

A török felfigyelt:

— Micsoda nyelven beszéltek?

— Németül.

— Hol tanultátok?

— A mi városunkban négy nyelven nő fel a gyerek. Négy nép lakik benne.

— Megférnek?

— Hát a nyelve miatt még nem vertek meg nálunk senkit.

Az öreg leoldotta róluk a szijjakat:

— Gyertek velem, mondta. Megvettelek benneteket.

A janicsárok is mentek, mert az öregnél nem volt pénz, majd otthon fizet. Volt pedig ő Haszszán, bőrcserző és papucsos, Drinápoly leggazdagabb embere. A legszerényebb is.

V. RÉSZ.

Első fejezet.

1.

Kaszás Veron, Fekete Mihályné hirt se hallott hónapok óta az uráról, a hadba ment párjáról, de olyan sokat, olyan szeretettel gondolt reá, hogy amikor éppen Mihály napjára megjött a kisfiu, az egész falu csodájára járt, hogy mennyire szakasztott az apja. A gyereket nem keresztelték meg, egy, mert az apját haza akarták várni vele, más meg, hogy a pap is oda volt, az öreg Trézsi néni pedig, aki a kis jövevényt elősegitette a tejeskutból a földi nyomoruságok kezdeteibe, fölöslegesnek tartott minden elhamarkodást. Olyan erős volt az a kis kölök, mint a cövek...

Ilona persze hogy a nénjével volt folyvást. Először ugy gondolták, hogy Miska hazajöveteláig a menyecske átmenjen a szüleihez, de ugy is bajos lett volna otthagyni a házat (akár milyen kicsi is), meg az aprójószágot (akár milyen kevés is). Öreg Kaszás dolgavégeztével hosszukat üldögélt a kis unokája mellett, gyönyörködött benne, mikor alszik, nagyokat mulatott, ahogy mohón kapott az anyja fehér, telt melle után, szerette minden mozdulatában, pedig még nagyon kevés a megmozdulása a néhány naposkának.

Egyszer, lehetett tán kéthetes a kis Jancsi vagy Mihály (mert még nem volt bizonyos, melyik nevet kapja), éppen arra toppant be Veronékhoz, hogy Ilona pólyázgatja nagy szeretettel az ügyes kicsit, a kis pulyát. Kedvtelve nézegette egy darabig, aztán szólt csak:

— Szereted?

— Hát.

— No akkor esztendőre ilyenkor, talán már a magadét dajkálhatod.

A leány belepirult az apja szavába. Nem tudta, tréfál-e, komolyan gondol-e valamire, kérdezni restelt, hát csak ráhajolt a pici kis öcsire. Veron szólt helyette:

— Hogy mondhat kegyelmed ilyet a lánynak, édesapám?

— Hogy? Hát ugy, hogy mire Miska hazakerül vagy karácsonykor talán, lakzi lesz a házban.

(Folytatása következik)

NYILT-TÉR

Köszönetnyilvánitás

Mindazoknak, kik felejthetetlen feleségem, illetve leányom és testvérünk elhunyta alkalmával részvétükkel igyekeztek fájdalmunkat enyhiteni, ezuton fejezzük ki hálás köszönetünket.

Szubotica, 1929 november 17.

Mannheim Károly
Reich Ferenc és családja.

1358

Mindazoknak, akik felejthetetlen drága jó férjem temetésén megjelentek, ugyszintén azoknak, akik részvétükkel fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek, ezuton fejezzük ki leghálásabb köszönetünket.

Velika Kikinda, 1929 november hó.

özv. Fischer Ármin né és gyermekei.

13497

Mindazoknak, akik felejthetetlen drága jó férjem, illetve édesatyánk végtisztességén megjelentek, ugyszintén azoknak, akik részvétükkel fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet.

özv. Klein Vilmosné és családja
Szombor.

13487

Köszönetnyilvánitás

Mindazon rokonaim, jóbarátaim és ismerőseim, kik felejthetetlen, drága jó hitvesem elhalálozása alkalmával részvétükkel felkerestek, fogadják ezuton szivből jövő köszönetemet.

Subotica, 1929. nov. 16.

13591 **Kávay Géza**

Köszönetnyilvánitás

Ezuton mondok köszönetet mindazon jóbarátoknak, ismerősöknek, különösen pedig az ifjusági sportegyletnek, kik felejthetetlen katonafiunknak [illegible] temetésén résztvettek és részvétükkel fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek.

Subotica, 1929. november 16.

13.600 **Sándor Gábor és családja**

Nemačka Keramika
(Deutsche Keramik)
Vosmajska 7 **Beograd** Telefon 31-82

Meisseni Hardmuth, Čeh és Zsolnay
fayenc fal- és padlóburkoló keramiai lapok.

Meisseni és Hardmuth-kályhák, valamint luxuskandallók és takaréktüzhelyek (Sparherd).

Költségvetés, tervrajz dijtalan.

Tekintse meg kiállitási helyiségünket

Házhelyek eladása

Vermes Béla X. köri szegedi szőlőkbeli ingatlanai a Budanovićeva ulica és a Radićeva ulica, továbbá a Kopunovićeva ulica és az Evetovićeva ulica közti részen a Szubotica város Tanácsa által jóváhagyott parcellázási terv szerint *200 négyszögöles parcellákban* kedvező fizetési feltételek mellett *házhelyekül* eladatnak.

A parcellázási tervek és eladási feltételek megtekinthetők, valamint bővebb felvilágositások nyerhetők naponta d. e. 9—11 óráig a *Szubotical Gazdasági Egyesület helyiségében* levő parcellázási irodában (VIII., Knjaza Mihajla ulica 2. sz.) és a helyszinén *özv. Pertics Ernesztnénél* X. kör. Kopunovićeva ulica 66. szám alatt. Közvetitők kizárva.

Szubotica, 1929 augusztus 7.

Vermes Imre.
mint *Vermes Béla* meghatalmazottja.

Olcsóbb lett a tüzifa! Mindennemü tüzifa, koksz és szén a legolcsóbb napi árakon kicsinyben és nagyban beszerezhető: **Vujkovics J. és Társa** cégnél, Jukićeva ul. 41. - Tel. 6-69

Köszönetnyilvánitás

Dr. Pantović Stanoje sebészorvos urnak,
Beograd
Prote Mateje 29.

Kötelességemnek tartom, hogy nyilvánosan is köszönetet mondjak Doktor urnak, amiért édes anyámat Kakas Vlad Ilonát hosszu évekig tartó epekőbetegségből sikeres mütéttel megmentette az életnek. Ugyancsak köszönetet mondok a gondos ápolásért, amelyben anyámat Doktor ur szanatóriumában részesitették.

Nad Jani
13342 zenész, Pancsevó.

Opštinsko Poglavarstvo Sonta

Broj 3685/1929.

Oglas

Opštinsko Poglavarstvo u Sonti (srez Apatin) raspisuje ponovnu javnu dražbu za izdavanje u trogodišnji zakup velike opštinske gostione i to od 1. januara 1930 do 31. decembra 1932 godine, koja će se održati dana 24. novembra tek. god. u 9 sati pre podne u opštinskoj većnici.

Gostionica se sastoji iz stana gostioničara, 2 spavaće sobe za goste i 5 prostorija za goste. U istoj gostionici se nalazi gradjanska čitaonica i nemačka omladina. Ima soba za igranku i za bioskop. Gostionica se nalazi u sred opštine preko puta opšt. kuće.

Od reflektanata se traži, da prikaže lično pravo i uverenje, da nije u poreskom zaostatku.

Reflektanti su dužni položiti 10% od isklične cene, t. j. 2400 dinara u ime kaucije. Zakupnina se plaća četvorogodišnje u napred. Nakon odobrenja ugovora zakupnik je dužan položiti jednočetvrtogodišnju zakupninu u ime kaucije, koja će mu se uračunati u poslednjem četvrtogodištu.

U Sonti, 15. novembra 1929. god.

Ristić Branko s. r. beležnik. — **Šokac Marin** s. r. knez.

13607

Blaža Perčić kr. sudski izvršitelj u Subotici.

Izvrš. br. 1153/1929.

Dražbena objava

Potpisani sudski izvršitelj na osnovu §-a 102. zak. čl. LX. od 1881. objavljuje, da će one pokretnine, koje su usled odluke broj 6260/1929. subotičkog kr. srezkog suda u korist ovrhovoditelja Rajčić Bela zastupan po advokatu dr. Dimitrijević Dragomir protiv ovršenika radi namirenja 1500 Din. glavnice i spp. popisane i na 9357 Din. procenjene i zaplenjene, poimence: kazan za pečenje rakije i bircuski oprema na temelju odluke broj Gn. 11951/1929. subotičkog kr. srezkog suda na javnoj dražbi prodati.

Dražba će se održati dne 28. novembra 1929. god. prepodne 10 sati u Subotici VII. krug, Fra Jese trg, broj 1. U koliko su odnosne pokretnine i drugi za — i nadplenili, i na iste namirno pravo stekli, ova se dražba u smislu §. 20 zak. čl. 41 iz 1908 god. odredjuje i u njihovu korist.

Kupac je dužan odmah isplatiti cenu i preuzeti kupljenu stvar po §-a 107. i 108. zak. čl. LX. od 1881.

U Subotici, dne 13. novembra 1929. god.

Blaža Perčić
kr. sudski izvršitelj.

Szmederevói legfinomabb, u. m. szmederevka, muskatt, hamurg, malaga különféle korai fajta, vegyes amerikai alacsonyan oltva, a zagrebi és szombori kiállitáson I. oszt. aranyéremmel kitüntetett

fajszőlő-oltványok

jutányos áron és pedig 100 darabig **3 dinár**, 100—1000 darabig **2.50 dinár**, 1000 darabon felül darabonként **2 dinárért** kapható. A rendelők forduljanak **dr. Stefanović** orvoshoz, **Smederevo**, vagy **Djordje Pavković** lelkészhez, **Sombor**. 13426

Hó- és sárcipők

javitása legjobb angol nyersanyagból, legtökéletesebb kivitelben, garancia mellett

WEINSTEIN

férfi és női cipészüzem udvari helyiségében, SUBOTICA Zrinjski trg 12 (Gyümölcspiac)

Ujonnan megnyilt
cipészü letemben

modern női-, férfi- és gyermek-cipők és javitások, valamint cipőfelsőrészek olcsón készülnek

Krnajski Lazarev
cipész
Pašićeva ul. (Szanitter ház)
13298

Olcsó, de jó javitást, kész és rendelt cipőket csak a

gyorstalpaló

készit. Poštanska ulica 4. Vörösökör mellett. Saját ház

LUSPAI

Bajmokon

a Bácsmegyei Napló részére

hirdetéseket

Gyetvay József

bizományos vesz fel

ÉRTESITÉS

A beográdi studió

és a

Telefunken gyárak

együttes akciójának eredménye, hogy a jugoszláviai közönség páratlan müélvezethez jut a

Wiener Staatsoper

klasszikus előadásában

Először

kedden (nov. 19-én) este 1/2 8 órakor

játszik a

bécsi Állami Opera

Jugoszláviának

Ezt az előadást a szuboticai és környékbeli közönségnek a felülmulhatatlan* Telefunken *rádiókon dijtalanul közvetiti a

Centrál Rádió 13584

koncertterme (Kaszinó-épület)

Pontos megjelenést kérünk!!!

Árverési hirdetmény

A helybeli Save Tekelije ul. 19. sz. a. ház **november hó 23-án d. u. 4 órakor** ügyvédi irodámban (Sokolska ul. 2.) önkéntes árverésen eladatik. Árverési feltételek irodámban megtekinthetők.

Dr. Knnetz Béla
13525 ügyvéd.

Figyelem

Tisztelettel értesitem az otthon vágó közönséget, ha a közelgő sertésvágási szezónban gondmentesen akarja sertését beszerezni, rendelje meg nálam. Kettőbe hasitva, forrázva vagy pörkölve, minden belső résszel, tisztán haza szállitva és vagy otthon, vagy mühelyemben *izlése szerint elkészitem* és jutányosan számitom.

Faragó Béla
mészáros és hentes.
13299 Telefon 233.

Felhivás

Živković Jocáné csurogi lakos házát és Živković Joca üzletét megvettem. Kérem az esetleges hitelezőket, hogy követelésüket nálam nyolc napon belül jelentsék be, mert ezeket ezen idő lefolyása után érvénytelenné nyilvánitom.

Csurug, 1929 november 15.

Oppert Ferenc, kereskedő
13444 Csurug (Bácska.)

Gyógyszertár eladó

a Délbánátban, 4 óra Beogradtól. Leveleket „Pharmacia K-1272“ jeligére INTERREKLAM, Zagreb, Marovska 28 továbbit

13605

Szállitási

tisztviselőt 13483

felvesznek önálló vezetői állásba, szerb, magyar és német tudással, legalább 50.000 dinár kaucióval, vagy garanciával. Ajánlatok referenciákkal „Biztos jövő“ jeligére e lap noviszádi fiókjához küldendők.

A MODERN NYELVTANULÁS NEM FÁRASZTÓ

ellenkezőleg napról napra növekedik öröme, mert

amint megkezdte a tanulást, már beszél is!

Nem a nyelvtani szabályok halmazát adja, hanem gyakorlati módszerrel irta

VUJKOVICS MARICA

SZERB-MAGYAR

nyelvtanát

Ara 30·— dinár

Kapható a Bácsmegyei **NAPLÓ** könyvosztályában

Vidéki szállitásnál 5 dinár portó

ELEK PENZIO BUDAPEST, RÁKÓCZI UT 9. II/2.

Elegáns szobák, kitünő ellátás, vidékieknek egész rövid időre is 6·50 pengőtől feljebb. Szerbül beszélünk

---

Megnyilt az uj 13575 **Nyakkendőipar!** A legegyszerübbtől a legizlésesebb nyakkendőkig nagy választék raktáron. **FORTUNA** nyakkendőipar, Subotica, Ruff-palota

LEVELEZÉS

Megértő nő barátságát óhajtja két vidéki, intelligens fiatalember. Leveleket magyar vagy német nyelven »Feltétlen diszkréció« jeligére a kiadóba kérünk. 13516

Előkelő, igen gazdag bácskai uriember csinos, diszkrét urinő tartós barátságát keresi, akit anyagilag bőven támogatna. Pontos címmel és fényképpel ellátott leveleket »Gavallér« jeligére a kiadóhivatalba kérek. Titoktartás mindkét részről becsületszóra. — Leveleket és fényképet visszaküldöm. 13577

HÁZASSÁG

Férjhezmenne középkorú, egyedülálló, jobb nő, komoly, intelligens emberhez. Gyermek nem határoz. Leveleket »45« jeligére a kiadóba kérek. 13341

Czincs, intelligens, izr. középkorú urilány feleségül menne 50 év körüli, jellemes uriemberhez. Leveleket »Hozomány is van« jeligére a kiadóba kérek. 13553

Iparos, 27 éves, nőül venne 18—36 éves leányt vagy özvegyasszonyt némi hozománnyal, amely üzletnyitáshoz szükséges. Csakis komoly ajánlatokat »Biztos megélhetés« alatt a noviszadi fiókkiadóhivatal továbbit. 13368

Harmincötéves, elvált, izraelita vallásra áttért építész-vállalkozó házasság céljából megismerkedne hozzáálló, komoly, házias, némi hozománnyal rendelkező nővel. Fényképes leveleket diszkréció mellett »Ne poznam« jeligére a kiadóba kérek. 13178

Vagyonos hölgyek férjhezmennének, orvos, ügyvéd, mérnök, kereskedő, nagyiparos nősülne. Házassági ügyekben biztos sikerrel diszkréten eljárok. Cim a kiadóban. 12932

48 éves iparos élettársat keres 12.000 dinár értékü hozománnyal. »Biztositott« jeligére a kiadóba kér leveleket. 13487

FOGLALKOZÁS

Női fodrász, ki a szakmában előforduló munkákhoz ért, és egy **manikürözőleány** felvétetik Lagnernál, Pašićeva ul. 6. 13562

Kocsis józan, szorgalmas, felvétetik. Lipković lisztüzlet. 13333

Családi ház eladó vagy kiadó. IV. kör. K. Milodanović ul. 18. 13337

Tanulóleányok, urileányok kiképzésre és ügyes varróleányok felvétetnek Garay szalonban. Aleksandrova ulica 11. 13502

Kéményseprősegédet azonnali belépésre keres Nagy Gergely kerületi kéményseprő-mester, Ada. 13486

Perfekt magyar gyors- és gépiró(nő), aki szerbül is beszél állandó állást kaphat. Gyorsirással irt ajánlatokat a fizetési igény megjelölésével »Gyorsiró« jeligére a kiadóhivatalba kérjük küldeni. Csak olyanok pályázhatnak, akik **percenként legalább 150** szótagot irnak s gyorsan gépelnek. Elfoglaltság 9—12-ig és ½4-től 8 óráig. **13574**

Korrespondent(in) perfekt serbisch-deutsch, flotter Maschinschreiber, Kenntnis der deutschen oder ungarischen Stenographie Verbindung, zum sofortigen Szántó, Subotica, Rudićeva 6. 13590

Urak, kiknek széleskörü ismeretségük van (különösen jobb körökben) nagy keresetü, illetőleg mellékkeresetü lehetőségre tehetnek szert egy modern iparcikk kihelyezésében való segédkezés által. Az illető személye a vevő előtt mindenkor incognito marad. — Ajánlatok levélben »Nova commercial« jeligére a kiadóba kéretnek. 13582

Intelligens izraelita leány, ki a varrásban perfekt, házvezetőnői állást vállal uri családnál. — Cimeket »Szorgalmas« jeligére a kiadóhivatal továbbit 13585

Elsőrangu bubihajvágó, ki az ondolálásban is segit, azonnali belépésre állást keres. Kereszturi András, Pačir. 13579

Lecést lično pravoval keresek. Pollák szeszkereskedés, Zrinjski trg. 13581

Társat keresek 40.000 dinárral meglevő szabadalom és ujabb találmány gyártásához. Havi tiszta kereset 6—7000 dinár. Cim a kiadóban. 13580

Paszobrász, aki tisztán és ügyesen dolgozik, állandó jobb munkára felvétetik. — Weiner Lipót butorgyára, Szenta. 13558

Suche deutsch und serbischsprechendes Fräulein zu meinen 10 und 6 jährigen Kindern. Balog Sándor, Kaufmann, Szenta. 13559

Szentán 1 lánc föld Bogarasban herével bevetve, szabadkézből eladó Sztrilich téglagyár, Szenta. 13560

Ügyes, jómunkás órássegédet keresek azonnali belépésre. Ajánlatok az eddigi kondiciók és a fizetési igények feltüntetésével Scheurer Gáspár órás- és ékszerész, Szombor cimre küldendők.

Üvegessegéd, ólommunkához is ért, állást keres. — Cim a noviszádi kiadóban. 13555

Portraitfestő (retusör) állandó munkát kaphat. — Ajánlatok »Sloboda Trafik« Sombor cimre küldendők. 13491

Intelligentes deutsches Fräulein, auch slovenischsprechend, sucht Stelle für 1. Dezember oder 1. Jänner als Verkäuferin in Konditorei, Delikatessenhandlung, Bäckerei oder Trafik, da sie ähnliche Stelle bereits bekleidet hat. Rozi Kreuziger, Ptuj, Ormoška cesta 5. 13417

Szakácsnő kerestetik. Csakis elsőrangu, uraságikonyhán, kitünően főzni tudók küldjék ajánlatukat Uraságiszakácsnő cimen a kiadóba. 13598

Borbélysegéd, jómunkás azonnal beléphet Trifun Kolarić, Sombor. 13601

Gyógyszerész-asszisztenst keres Kralj. Dvorska Apoteka, Velika Kikinda. 13347

Kocsis, józan, szorgalmas felvétetik. Berger malomban. 13475

Órássegéd, négyévi gyakorlattal, minden szakmabeli munkában perfekt, állást keres azonnali belépésre. Fillner Ferenc, Batina (Baranya). 13517

KINTORNA

— Az Isten szerelmére, mit csinál Artur? Ha kosarat adsz, azonnal beugrom a vizbe.

*

— Mikor tanulja már meg a takarékosságot, kisasszony? Ezt a háromsoros levelet egy egész iv papirosra irta. Itt van, irja le mégegyszer, de csak egy félivre.

*

Hebegy a kis Mórickát felköszöntőre tanitja. Anyja születésnapjára egy verset kell betanulnia, amelyben többek közt az is benne van, hogy a jó Isten adjon a mamának hosszu öregséget.

—Ezt nem mondom, — mondja Móricka.

— Miért?

— Mert ilyesmire nem kérem a jó Istent, mikor a mama már ugyis épen elég öreg.

*

Brumzalát megállitja az uccán egy barátja:

— No hallja, Brumzala, hogy maga milyen nőkkel sétál az uccán!... Tegnap láttam karonfogva sétálni egy nővel, hát becsületszavamra mondom, az anyja lehetett volna.

Brumzala csöndesen válaszolt:

— Maga nevetni fog. Az anyám volt.

*

Egy tüdőbajos festő falura ment levegőváltozásra. Egyszerü parasztházban lakott, ahol olcsón kapott ellátást. Mikor visszatért a faluról, barátai kérdezték tőle hogy érezte magát.

— Minden jó lett volna, csak az ágy ne lett volna kemény.

— Nagyon kemény volt? — kérdi részvéttel az egyik.

— Olyan kemény volt kérlek, hogy minden félórában felkeltem egy kicsit pihenni.

*

Biró: Hát maga miért van letartóztatásban?
Vádlott: Hogyan? Hát a biró ur nem olvas ujságot?

*

— Tehát három hónap mulva nősülsz?
— Nem, csak hat hónap mulva.
— Szóval: három hónapi élethaladékot kaptál.

*

— Mit szitkozódik olyan rettenetesen amiatt a nyavalyás reuma miatt. Örüljön inkább, hogy nem született százlábunak.

*

— Hallom, hogy fülig el vagy adósodva.
— Az igaz, de viszont olyan alacsony vagyok...

*

— Aztán el ne felejtse, édesanyám, otthon megmondani a Marinak, hogy tiszteltetem.

— Már hogy felejteném el, lelkem gyermekem? Ládd erről jut eszembe, hogy ő is tiszteltet.

*

— Hogy telt a szabadságidőd?
— Pompásan! Az asszony mindjárt az első napon kitörte a lábát.

Ügynökök figyelmébe!

NAGY KERESET

Elsőrendü cikkeink magánfeleknek való eladására keresünk minden vidékre képviselőket. Ajánlatok

Specialimport, Zagreb 6

poštni pretinac 79 cimre küldendők

13149

Ápolónőnek ajánlkozik urinő betegek mellé. Cim a kiadóban. 13365

Vertreter! Achtung! Wir suchen Vertreter für 1. Gasthäuser, 2. Spielwarengeschäfte, 3. Feuerwehrvereine, 4. Privatkunden, 5. Vertreter aller Art, welche vor Weihnachten rasch und viel verdienen wollen. Industrija Vilko Weixl, Maribor. 13339

Képviselőket keresünk Jugoszlávia minden községébe uj, kiváló üzlet részére. Magas fizetést és jutalékot adunk. Jelentkezés személyesen vagy levélileg Trgovačko Preduzeće Beograd, Kolarčeva 10/I balra. 13278

Keresek azonnali belépésre üzemvezetőt, aki a pékség minden munkájában jártas. Személyes jelentkezést kérek. Bárdi Bálint, Ban.-Arandjelovo. 13375

Gyermektelen házaspár házmesternek felvétetik. — Cim a kiadóban. 13376

Fiatal kereskedősegédet keresek a füszer- és rövidáruszakmából állam- és magyar nyelvtudással azonnali belépésre. Csak a fizetési igényeket és referenciákat feltüntető ajánlatokat veszek figyelembe. A. Kramer, Bezdán 13404

Helyi képviselők kerestetnek, az ország minden községében, kik privát házakat látogatnának nagy külföldi gyár szenzációs gyártmányainak terjesztésére. 500 dinár garancia szükséges. — **Nagy kereseti lehetőség** Ajánlatok »Orient« jeligére a kiadóba küldendők. 13459

Könyvelést, német, magyar levelezést, napi 1—2 órára vállalok. Ajánlatokat 13168. szám alatt a kiadóba kérek. 13168

VÉTEL-ELADÁS

Erős gyökeres nemes kadarka vessző és szofora (japán akác) **3 éves** kapható. Komor József, Kraljev Brog. 13548

Hálószoba, szép, massziv, elköltözés miatt eladó. V., Miška Prčić 20. 13545

Eladó négyhengeres, ujtipusu, csukott Citroen-autó, esetleg elcserélném 501-es nyitott Fiat-autóval. Stefán János, Bezdán. 13451

Friss maláta

kapható állandóan **Kopp** keményitőgyárban, Majšanski put. 13522

Jókarban levő kézműárués galanterie-állványok olcsón eladók. Felvilágositással szolgál a Bela Crkvaer Volksblatt kiadóhivatala, Bela Crkva. 13501

Tüzifát, bükkhasábot, tölgyhasábot, tölgy fürészgyári hulladékot vagontételekben legolcsóbban azonnal szállit Freudinger Hugó, Sombor. Kérjen ajánlatot. 13547

Eladó cséplőgarnitura **Magyar** Állami gőzkazán, Shutleworth-cséplővel. — Dér Imre, Csantavir. 13484

Gondoskodjék mindenki téli foglalkozásról és vegyen jól szortirozott elönyomdafelszerelést. Az összes minták rendkivül olcsó áron kaphatók. Párisi divatlapok után nagyitok és szurok ki sablonmintákat. Szürógép eladó. Wnenok E., Sztári Becsej, Carnojevićeva ulica 16. 13551

Alkalmi vétel. Nova Kanjizsán minden komforttal ellátott, téglából épült, hatalmas, modern, félemeletes sarokház 800 négyszögöles telekkel, sok gyönyörü, padlózott szobával, tágas ebédlővel, kandallókkal, fürdőszobával, angol klozetekkel, rádióval, villanyvilágitással, vizvezetékkel az egész házban, remek, zárt, üvegezett, márványnyal kirakott, tágas verandával, a fölemeleten terasszal, a földszinten bárminő célra alkalmas üzlethelyiség. **A ház szanatórium,** szálloda vagy mozi céljaira, vagy ügyvédnek, orvosnak, nagykereskedésnek megfelel. Tökepénzesnek ideális ház. Tipikus, békebeli, arisztokrata épitkezés. Elköltözés miatt nagyon olcsón eladó és azonnal elfoglalható. A ház tehermentes. Érdeklődni személyesen vagy levélbelileg is Szekeres Ferencnél Novakanjizsán. — Ügynökök, akik a házra vevőt hoznak, magas jutalékban részesülnek. 13544

Billiárd, a legmodernebb, teljesen felszerelve, jutányosan eladó. Lichtnecker János, Bajmok. 13563

Chevrolet autóbusz, alig használt, luxus kivitelü, 18 üléses, eladó. Szubotica, VI., Petrogradska 19., félemelet. 13592

Villamos zongora, kézi játókra is alkalmas, Hupfeld-gyártmány, meghajtó motorral, inditóval, ellenállással blokk-kapcsolóval, 79 darab zenehengerrel, minden a legkitünőbb állapotban, olcsón eladó. Üzemben megtekinthető a National-kinóban, Novi Vrbas. 13546

»Sloga« kávéház Srbobran, jóforgalmu, legforgalmasabb helyen, a vasutállomás közelében, minden kényelemmel, szépen berendezve, elköltözés miatt házzal és kávéházi berendezéssel együtt eladó. Érdeklődni lehet a tulajdonosnál. 13406

Perzsakabát a legolcsóbb áron Ridler szücsmesternél eladó. Ugyanott szőrmeáru kapható. II., Mlinkova ul. 5. 13336

Segéd, detailista, az üveg- és porcellánszakmából, ügyes eladó, szerb-német nyelvtudással azonnali belépésre kerestetik. Stevan P. Sremčević, Sremska Mitrovica. 13384

Eladó jómenetelü, négyjáratu motormalom a bácskai oldalon, öregség miatt. Biliczki Károly, Senta. 13550

Asztalosok figyelmébe! Gőzölt bükkfa hulladék különféle méretben kapható, Fabrika Drvenih Potpetica »Koketa«, Novisad, Skopljanska ul. 2. 13594

Vendéglő, amelyben minden vasárnap a magyar fiatalság táncmulatságot tart, elköltözés miatt sürgősen eladó. Érdeklődni lehet a tulajdonosnál, Kocsis Lajos, Bajmok. 13604

Jókarban lévő télikabát eladó Dobanovačka ul. 5. szám alatt. 13573

Üzemképes 2 tonnás Berliet teherautó olcsón eladó. — Hartmann & Conen, Subotica, telefon 12. 13589

Eladó Ludason 6 lánc I. rendü föld, valamint ugyanott 1 lánc és 3 kapa lakóházzal. Értekezni Trumbićeva ulica 24 alatt (Csirkepiac. 13171

Megvételre keresek
3 m. csuesztávolságu, jókarban levő, használt
esztergapadot
Madarász Károly
Vel.-Bečkerek
Knez Miletina ul. 4/a

Eladó komplett asztalosmühely legujabb és legmodernebb gépekkel, mühely mellett ház is eladó szabadkézből, olcsó áron. — Felvilágositással szolgálnak Milan Stanišić i Sinovi, Sombor. 13489

Keresek romlott szalonnát, egészséges sertésszirt, szalonnát megvételre. Az árut a helyszinen veszem át és fizetem ki. Steiner Marcel, Sombor, telefon 42 és 131. 13490

Családi ház kertvárosban eladó. Budanovićeva 14. 13595

Jóforgalmu depó trafikkal, büffével, teljes felszereléssel nagyközség központjában, más vállalkozás miatt eladó és azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 13339

Óriási fehér chrisantén, 150 tő, tövesen eladó. — Meštrovićeva ul. 35. (Mucsi-telep). 13466

Zászlók

tiszta gyapju tengerészzászlószövetből, **garantált** fény-, eső- és viharmentes. Nagyban és kicsinyben. — **Winkler József,** Subotica, Madjarska ul. 9. Kérjen árajánlatot. 10079

Eladó keveset használt, vaskocsira szerelt 18—20 HP Deutz-nyersolajmotor, továbbá egy 10—12 HP. fekvő, nyersolajjal és gázzal hajtható motor és 1 modern darálógép, amely óránkint 8—10 mm-t végez. Glogovčan Žarko, Velika Kikinda, Knez Miloša 692. 13455

8 HP szivógázmotor, kocsira szerelve, 70-es körfürésszel, kifogástalan állapotban eladó. Üzemben bármikor megtekinthető. — Pergel István gépész, Ada. 13485

Zongora vadonatuj, elsőrangu gyártmány eladó. Megtekinthető naponta délben 12—½2 óráig. Cim a kiadóban. 13526

20%-os koronabónok eladását és vételét legelőnyösebben közvetitjük. Suboticai Kereskedelmi és Iparbank. (Vasuti parkkal szemben.) 13392

Halottas-kocsik, egyik modern üvegezett, a másik nyitott, eladó. Tóth István asztalos, Mali Idjoš 13463

Rossz a rádiója?

Nincs megelégedve teljesitményével? Elavult rendszerü? Forduljon bizalommal **Pálfi Jenő, rádió-technikai laboratóriumához Subotica X., Vesnićeva ulica 5.** (Lelencház mögötti sarokház.) 11174

7%-os államkötvényeket és 2½%-os ratna šteta kötvényeket vásárolunk. Suboticai Kereskedelmi és Iparbank (a vasuti parkkal szemben). 13391

Paje Kujundžića ul. 13 alatti modern ház eladó. — Felvilágositást dr. Wilheim ügyvéd ad, telefon 92. 13244

Jugoszláv Bank Suboticán elad 3 lánc homok szőlőt egyben vagy részben igen előnyös feltételek mellett törlesztésre. A vételhez pénz nem szükséges. Bővebb felvilágositással az igazgatóság szolgál 12816

Menyasszonyok

figyelmébe ajánlom tiszta lendamaszt áruim, menyasszonyi kelengyéim. **Varga Flórián** lendamaszt szövészete, Szubotica, Trumbićeva 3. 13192

Hofherr-Schrantz 8 HP gyári magánjárógarnitura, 1912 évbeli, kifogástalan állapotban eladó. Keceli M. Györgyné, Senta 13342

Házhelyeknek parcellázott buckai szőlő kapánként 6.000 dinárért másfélévi részletfizetésre eladó. Érdeklődni Željezničke 3. 13439

32 lánc föld, 15 lánc buzával bevetve, a maliidjosi határban, haszonbérbe kiadó. Özv. Danyi Mártonné, Mali Idjoš. 13296

Olcsón eladó keveset használt, modern röfösáruberendezés. Bešlić Žarko kereskedő, Ada. 13515

Modern, emeletes házam, a város legszebb és legforgalmasabb helyén elköltözés miatt jutányosan eladó és azonnal átvehető. Vukovits Gerő, Szubotican, Főtér. 12570

Prima rétiszénát, valamint szobafütőszenet, mindennemü tüzifát ajánl Fr. Lippert, széna- és fakereskedés, Osijek I., Desatičina 19. Kérjen árjegyzéket. 12529

Szentán, a Főtéren, a Városháza épületében levő forgalmas hentes- és mészárosüzletem más vállalkozás miatt eladó. Huszágh Jenő. 13519

Olcsóbb mint bárhol, csakis Földes Samu ruházaházában, Szuboticán Rudics ucca gyümölcspiac. (saját ház). Férfi öltöny 360 dinártól, férfi télikabát 350 dinártól, gyermekruha 150 dinártól, női télikabát 325 dinártól, bőrkabát 850 dinártól, elegáns raglán 600 dinártól, plüsbéléses sálgalléros, rövid angol bunda 800 dinártól és városi bunda 1400 dinártól. Nagy választék felöltőkben, trencskotokban, utazóbundákban (kocsira, autóra) gyermek télikabátokban. Tessék meggyőződni. Ügyeljen a cimre. 12263

Stájer-alma, savanyu, különféle fajta, olcsón kapható M. Ogrizek cégnél, Oszijek, Gundulićeva ulica 72. Interurban, telefon: 171. 13332

Füzök, füzöpótlók, orvosi haskötők a legszakszerübben, melltartók, készitését, tisztitását és javitását a legolcsóbban vállalja Dimitrijević Juliska, Subotica, Skotus Viatora ul. 10. a posta közelében. 13165

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk.
Kérdezősködésekhez válaszbélyeg melléklendő

A NÁTHA

igen gyakran különböző, hülésből eredő bajokat okoz. Nemcsak fejfájás, étvágytalanság, láz szokott jelentkezni, levertnek és munkára képtelennek érezzük magunkat, hanem **az orr elzsömödése** folytán **a szájon át kell lélekzetet venni.** Ettől gyakran hurut, influenza, középfültőgyulladás, stb. szokott támadni. Épen ezért ajánlatos a náthánál a

»NOSAL«

náthaelleni port használni. A **»Nosal« megöli a nátha bacillusait,** a használata nagyon kellemes, mert az **orron át való szabad lélekzést** biztositja. Kérjen csak a gyógyszertárban **Bahovec-»Nosal«-t** 10 dinároa leplombált dobozokban. Ha nem lenne kapható, 40 dinár ellenében 4 csomagot küld a készitő:

Mr. Bahovec
gyógyszertára
Ljubljana

BAHOVEC

3574

Ajándék óra

Ismételten figyelmeztetjük a t. fogyasztó közönséget, hogy minden

IDOL CIPŐKRÉM

dobozban van egy betü.
Ha a betükből az

IDOLKREM

szót összeállitja, vagy **120 darab vegyes betüt beküld,** kap ezért jutalmul

egy szép órát

Prva Jugoslavenska Fernična Fabrika d. d.
Novisad

1307

Előnyomdát
legujabb rajzokkal, I-a papiron legolcsóbban szállit
Bleier Armin
előnyomda-berendezési gyára
Senta, Sokolska ulica 5

Borcsapok
dákók, billiárdgolyók, mandinergummik, ernyők nagyban és kicsinyben
özv. Gerber Jakabné
müesztergályos üzemében
Subotica, Bene Sudarevićeva 32

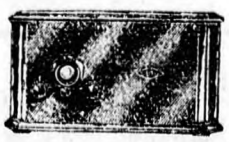

Georg SEIBT Berlin
villanyrádiók és hangszórók kizárólagos képviselője Szuboticán és Palicson
Bence János, Subotica, Ciril Metod trg 20.

13578

Elsőrendü zsarkovói mészkövet szállitok kisebb-nagyobb tételekben, vagononkint 500 dinárért 10.000 kg-ként, franko vagon Zsarkovo, valamint zuzott követ (sottert) 4—6 cm. darabokban, 10.000 kg-ként 600 dinárért franko vagon Čukarica. Dušan Kodžić, Čukarica (Beograd), Kralja Petra 5. telefon 14. 13408

Eladó komplett szikvizgyár Suboticán, Antunovićeva ul. 4. Cim (Favorit) Rosner J. 13389

Magánjáró cséplőgarnitura, 8-as számu, Hofherr-Schrantz gyártmány, 1906-beli, egy négyüléses Citroen autó, jó karban, eladó. Felvilágositással szolgál Skandarski Novo, Žabalj 13414

Sürnősen eladó egyéves 30—32 Hofherr-Schrantz naftatraktor 10-es cséplőgarniturával, ekével, aratógéppel, továbbá egy 10 HP 18 éves Első Magyar Gazdasági garnitura többévi lefizetésre Pavela Palo, Padina 367. hsz., Bánát. 13415

Rózsa- és fehérburgonyát, saját termelést szállit Danilo Ivkov, Sztapár 12261

Eladó 75 HP alacsony és magas nyomásu kondenzátoros gőzgép üzemképes állapotban, továbbá különféle öcskavasak. Cim Selmeczi uccában, Ban Arandjelova. 13340

8 lánc szalmapelyva és törek a város alatt eladó. Bővebbet a Herzl üzletben, Trumbićeva ul. broj 14. 13477

Gyökeres

kövidinka, sárga szlanka, piros veltelini és csemege szőlővesszők szedése megkezdődött, még kaphatók sima vesszők is, azonnal szállithatók. Mikuska szőlőtelep, Ludaspuszta, Šupljak állomás. 13186

Óriási raktár atlaszokban, klothokban, nyersanyagokban

PAPLANIPARNÁL

Korzón, Rossija Fonciere palota. 12408

Pépmühely Beograd központjában, a Knez Mihajlova közvetlen közelében, nagyon jól bevezetve, biztos és nagy jövedelemmel, elköltözés miatt eladó. — Felvilágositással szolgál Boško L. Radovanović, Beograd, Terazije 42, telefon 23—00. 13454

Asztalosok és géptulajdonosok figyelmébe! Száraz hárs-, tölgy-, gőzölt bükk-, borovi- és nutfédéres deszka, valamint cipészeknek való vastag hársfadeszka állandóan, rendkivül olcsó áron kapható. Tóth fatelep, Bačka Topola, telefon 20. 12946

Müszaki cikkek, Wolfnergépszij. **S. K. F. golyóscsapágyak,** réz-, vas-armaturák, viz-, göz-, gázvezetékcsövek kaphatók. Barzel vaskereskedés, Subotica. 10445

Saját készitményü
női-, férfi- és gyermek-
csizmák és cipők
leszállitott árban kaphatók. Mérték után érzékeny és beteg lábakra is pontosan készitek
THURZÓ cipésznél
Subotica, Karađorđev trg 5

Uj kárpitos mühely!
Hirsch kárpitos helyén uj kárpitos mühelyemet megnyitottam
ahol speciális kárpitos-munkák készülnek
Romić Ivan
Subotica, Paja Dobanovečkog 5.
121

Modern családi ház, adómentes, tiz év alatt ingyen kifizetődik, eladó. Azonnal beköltözhető. Földes ruhaüzlet. 12281

Fodrászüzlet-berendezés, 2 toilette, 1 mosdó, 2 forgószék eladó. Harangozó János, Ada. 13343

Vendéglő, jóforgalmu, házzal, berendezéssel eladó. Azonnal átvehető. — Tóth H. Dávid, Senta-alsóváros. 13341

Használt kompot keresek megvételre vagy haszonbérbe. — Ajánlatokat kér Uzum Márko, Mol, Bácska. 13366

Ház II. kör, Mrazovićeva ulica 15. eladó. Közelebbi megtudható Szöllösynél, II., Paje Kujundžića ul. 114. 13397

Aladdin-lámpák eladására jutalékos ügynököket keresünk. Barzel vasüzlet, Subotica. 13456

Pianinó és komplett ebédlő eladó. Cim a kiadóban. 13470

Használt boros
hordók

minden mennyiségben azonnal tölthető 50 litertől 7000 literig kaphatók Krix Lajosnál, Subotica, Mažuranićeva ul. 19 7112

Jóforgalmu mészárszék, berendezéssel, jégpincével, vágóhiddal és lakással elköltözés miatt kiadó. Nyári mészáros, Horgoš. 13433

Női téli-, őszikabátok, ruhák, pongyolák, gyermekköpenyek legolcsóbb alkalmi árban. Speciális konfekció áruház, Osijek I., Strossmajerova 4. 11799

Mézet, garantált tiszta, pergetett, vasuton szállitok, 58 kg. pléhkannával együtt 920 dinár utánvét mellett. Franjo Koller, méhész, Borovo-Vukovár. 13380

Komplett Biedermayer-garnitura, kerek asztalok, antik fa- és kristályluszterek, vitrinek, bronz- menyezetes ágy, irókommód, órák, tükrök, stb. olcsón eladók. — Milijković, Zagreb, Mesnička 10. 13279

Vadászok! Fajtiszta rövidszőrü, háromhónapos német vizslakölykök eladók. Dimitrijevics Boskó, Senta. 13283

Két keményfa hálószobabutor eladó. V., Miška Prčić 20. 13413

Elsőrendü uradalmi tej házhoz szállitva kapható Connen, Preradovićeva ul. 18. telefon 12. 13182

Ebédlő komplett, alig használt sürgösen eladó. Ladóczki Gábor, Orom 13360

Kupujemo jednu prizemnu kuću u blizini centra grada do Din. 200.000.— Pismene i usmene ponude primamo svaki dan od 8—12 sati pre podne u našoj kancelariji. Agrarna Zajednica, Trg Kralja Tomislava 6, Subotica. 13458

Parkett-gyári tölgyhulladék **I-a tüzifa** 100 kgr.-ként házhoz szállitva **31** dinár. Nagybani vételnél nagy árengedmény **J. Vujković i Drug** Szubotica Tel. 6-69

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől vasárnapig

Jamét kimagasló világsláger

RASPUTIN

(A szent ördög)

A cári oroszország összeomlása a nagy háboruban

Minden előadáson férfi és női orosz énekkar

A filmen szerepelnek a cári család tagjain kivül

Kolcsakov hadnagy	**Vladimir Gajdarov**
Nagyhercegnő	**Mary Kid**
Raszputin	**Grigoriji Chmara**

Metro zsurnal

események a világ minden részéről. Renles helyárak

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és címező kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk.

Kérdezősködésekhez válaszbélyeg melléklendő

Műszaki számitások, rajzok és tervezések elkészitését, valamint könyvelés és levelezést szerb, magyar és német nyelven. Esetleg német nyelv tanitást délutáni órákban itt helyben elfogadnék. Cim a kiadóban. 13429

Ha reumájától szabadulni akar, használja a világszerte elismert pöstyéni iszapot. Kapható gyógyszertárakban és drogériákban. Postai szétküldés Blum gyógyszertár, Szubotica, főpostával szemben. 11070

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára

EROTIKON

Hétfő—szerda **Ufa sláger**

A malovkai csempész tanya

Szerelem, szenvedés, féltékenység.

Főszereplők.

Jenny Jugó, Enrico Benfer, Clifford Mc. Laglen

KÜLÖNFÉLE

Tisztviselő családnál elsőrangu teljes ellátást kaphat jutányos árban egy-két iskolás leány. Bővebbet Sonnenberg i Drug cégnél, Subotica. 13599

Gimnazistát, 1—5-ig osztályu tanulót elvállal tanitásra felső gimnazista. — Cimeket a kiadóba kér. 13543

Cipészüzlet-áthelyezés. Értesitem a t. vevőimet, hogy cipészüzletemet Paje Dobanovačkog ulicából az Ivan Antunovićeva ul. 1. szám alá, a vasuti parkkal szemben, az állomásnál, helyeztem át. Grbac Antun cipész, Ivan Antunovićeva ul. 1. 13528

Géplakatos műhelyemet megnyitottam Beogradski put 104. szám alatt. Lokomobil kazánok és az összes mezőgazdasági gépek javitását felelősség mellett vállalom. Kerités-drót kapható Rudić Rezső géplakatosmester. 13562

Babaklinika, mindenféle babajavitást olcsón és azonnal elkészit. Pašićeva ul. 6. 13562

Teljesen modern 1 előszoba, 6 utcai szoba, fürdőszoba, konyha, cselédszoba és speizból álló lakás a város legszebb részén 1930. évi május hó 1-re kiadó. — Részletes feltételek Dr. Kriszháber Gyula ügyvédi irodájában (telefon sz.: 2-13.) tudhatók meg. 13549

Ingyen föld háztöméshez elhordható. Sienkievića ulica 15. 13469

Butorozott szoba konyhával azonnalra kiadó. VII., Hadžićeva ul. 4. 13175

Háromszobás lakás kiadó Željeznička ulica 12. 13597

Butorozott szoba, konyhával azonnalra kiadó. VII., Hadžićeva ulica 4.

Kávések és vendéglősök figyelmébe! Takarékosság és egészségi szempontból játék kártyáit vegyileg tisztitassa hatóságilag engedélyezett vállalatnál. Optima, Subotica, Tolstojeva 19. Kérjen felvilágositást! 13348

Két szoba-konyha kiadó. Decsi gyógyszertár, Halasi ut. 13452

Üzlethelyiség kiadó. Bővebbet Oslobodjenja u. 14. 13471

DIVATSELYMEK

délutáni és estélyi ruhákra

Moire,
Mintás selyembársony,
Mintás taft,
Crepe satin,
Crepe faille

összes divatszinekben

SÁR SÁNDORNÉ

divatkülönlegességek áruházában

SUBOTICA, Telefon 741

13[illegible]

5 napi próbára!

A legszebb szórakozás a hosszu estékre!

Eddig egy jó grammofonért több ezer dinárt is kellett adni, mig most nálunk már kis csekélységért kaphat igazán jó grammofont. Fizetnie akkor kell, ha a készüléket megismerj, minthogy mi azt kötelezettség nélkül, próbára szállitjuk. Kérje azonnal ingyenes A. katalógusunkat, amelyből megtudja azt is, hogy miért vagyunk mi abban a helyzetben, hogy olcsón dolgozhassunk.

Irjon még ma

MEINEL & HEROLD

hangszer- és grammofongyár

MARIBOR 150

cimre

Csak 90 dinárt kell havonkint fizetnie

részletre

4 hónap után a gramofón az Öné lesz

Mülábak

mükarok, gyógyfüzök, támgépek és betegtoló-kocsik, Schönbrunnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20.

Éjjeli üzlet, tiszti, Szubotičán bérbe kiadó, esetleg eladó. Érdeklődni Palmotićeva ul. 7. 13203

Kiadó kislakás és műhely azonnalra. Palmotićeva ul. 79. 13405

Férfiak örökifjusága!

10 dinár ellenében diszkréten kapja szakorvosi leirását egy szenzációs találmánynak. Azonnali eredményért garancia. **A. Mayerhof** ortoped szaküzlet, Vel. Becskerek.

Füszerüzlet családi okok miatt eladó. Cim a kiadóban. 13362

Földekre, házakra, ékszerekre, értékpapirokra és egyéb értékes tárgyakra

pénz

kölcsön kapható kedvező visszafizetési feltételek mellett. Kemény Banküzlet által Subotica, Manojlovićeva 3. 12866

20%-os koronabónokat minden összegig veszek. Lédérer Dezső, Sombor.

VEZUV

hőterjesztő készülék

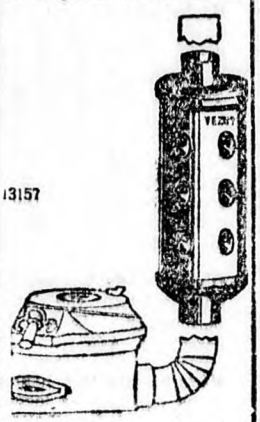

13157

megkétszerezi minden kályha fütőképességét.

Ára 120 dinár

"Barzel"

vasüzlet

Szubotica

Viszonteladóknak engedmény!

Vöröshagyma

100 kiló 60 dinár

Nojcsek Géza

cégnél, Subotica

SOMBORBAN

a BÁCSMEGYEI NAPLÓ részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Kralja Petra ulica (Bajai ut) 45. vesz fel

Telefonszám 341

Filatelisták. Megjelent az 1930-as árjegyzék. Ára 3 dinár, jugoszláv katalógus 20 dinár. Filatelija, Beograd, Terazije 27. 12902 13117

10 dinár egy ebéd! Leves, sült, főzelék, gyümölcs. Veliki Becskerek, Brigadira Ristića (Aradáci ut) 4, dr. Heinermann-ház. 13291

Bérbeadó vagy eladó éjjeli üzlet Bačko Gradištén. 13349

Bródból Zagrebba történt átköltözésem alkalmával az 1930. évre uj nagy, **képes** levélbélyegárjegyzéket bocsátottam ki. Az árjegyzéket 200 darab különböző román bélyeggel együtt 20 dinár előzetes beküldése ellenében küldöm meg bárkinek. Izidor Steiner, Jugoszlávia legrégibb bélyegkereskedése, Zagreb, Zrinjski trg 14. 12492

Emberbarátok! László Antal titeli lakost még ez év tavaszán négy apró gyermekével kilakoltatták. A háboru alatt gyomor- és tüdölövést kapott, ugy hogy megoperálták és nehezebb munkára képtelen. Segélyt nem kap. Vert falból csinál magának házikót, de avval sem tud elkészülni, mert nem telik még egy ócska ajtóra sem. Nem tudja, kenyeret menjen-e keresni rongyokba burkolt, éhező családjának vagy házikóját hozza tető alá. Nemesszivü adakozók küldjék el adományaikat, bármily csekélyek is legyenek az ő cimére: László Antal, Titel (Bačka) 13503

Az uri közönség

figyelmét felhivom mesterséges napsugarakkal készitett felvételeimre. Legsötétebb időben is napsütéses illuziók. Pertics művészfényképész, Csirkepiac. Gimnázium mellett. 12867

20%-os koronabónokat veszünk. Pučka štedjona i založni zavod d. d. Osijek, Desatičina ulica 27. 11802

Apróhirdetések Szuboticán az Aleksandrova ulicán a Pressburger-féle üzletben, a Pašićeva ulicán a Rádió-Reklám irodájában, Universitas könyvkereskedés Aleksandrova ulica, Földes Samu ruhüzletében, Gyümölcspiac, Noviszadon, Szomborban, Szentán, Veliki Becskereken ottani fiókkiadóhivatalainkban, Velika Kikindán a »Napredak« könyvkereskedésben is eredeti áron feladhatók.

A dohányzás teljes vagy részleges leszokására orvosok által ajánlott Afumapasztillák legjobban beváltak. Dobozonként 30 dinár. Postai szétküldés: Blum gyógyszertár, Szubotica, főpostával szemben. — Kapható gyógyszertárakban, drogériákban. 11070

50% engedmény!

Felszaporodott **Maradékáruk** teljes férfi és női ruhák, kabátanyagok barchendek, flanelek, zefirek, stb., főleg téli áruk, amig a készlet tart

féláron szerezhetők be Réti i drug

Figyeljen a cimre! kézmüáru üzletében **Subotica, Jelašićeva ul. 3**

50% engedmény!

A szerkesztésért felelős BRÓDY MIHÁLY Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál Felelős kiadó: NAGY SÁNDOR Szubotica

FAJELMÉLET

Nincs a tudományos kutatásoknak olyan területe, ahol a világszemlélet és a pártálllás szempontjai az eredményeket annyira befolyásolták, amelynek céljait annyira eltorzitották és amellyel annyira visszaéltek volna, mint a fajelmélet kérdése.

Meghamisitották alapvető fogalmait, elfogultsággal gyüjtötték anyagát és legtöbbször a »tudományos« munka csak arra szolgált, hogy a szerző saját közösségét minél előnyösebb világitásba helyezze és minden más közösséget értéktelennek tüntessen fel. A fajelmélet az ujabb időkben az antiszemitizmus egyik leghathatósabb fegyverévé lett. Minden kultureredményt az északi faj javára könyveltek el és minden kulturtényezőben északi embert kerestek és találtak. Ez az igyekezet azután a legfurcsább eredményekre, bámulatos ellentmondásokra vezetett. A fajemlélet az ószövetség hőseiből egyszer északi szentet csinált, máskor semita csalóknak bélyegezte őket.

Ludwig Ferdinand *Clausz* könyvet irt a fajkérdésről »*Fajok és népek lelke és arca*« cimmel, amely a napokban jelent meg Münchenben. Előszavában azt mondja: »Mintha napjainkban ismeretlen volna az az egyszerü gondolat, hogy a kutató az igazságot keresi és semmi mást, tekintet nélkül arra, hogy a feltárt igzság valakinek használ, vagy árt. Reménytelen és tudománytalan törekvés, hogy a stilus-tipusokat értékük szempontjából egymással mérjük össze. Minden tipus önmagában hordozza értékének mértékét és rendjét, amelyet más tipus értékmértékével mérni nem szabad. Ahol ezt teszik, például az ujabb biologiai-antropológiai könyvekben, az eredmény mindenkor hamis. Hiszen »objektiv« értékmértéket csak az állapithatna meg, aki maga semmiféle stilustipushoz sem tartozik, már pedig ilyen ember nincs. Minden tipusnak, minden igazi fajnak megvan a maga sajátos, lényegében gyökerező és csak rá alkalmazható értékrendje. A tudomány feladata, hogy kimutassa azt a faji értéket, amely minden stilustipusban sajátszerüleg megvan. Nincs értelme, hogy azt keressük, vajjon valamely tipus önmagában értékesebb-e, mint a másik.«

Clausz tehát programszerüen elháritja magától a fajelméleti kutatásoknak azt a hatástkeltő módját, hogy az egyik fajt a másik rovására emelje ki. Célja tudományos objektivitással megálapitani a különböző embertipusok sajátos törvényszerüségét. Lelki embertant (pszichikai antropologiát) akar csinálni. A testi (fizikai) antropologia eddigi méregető és számlálgató módszere erre persze nem alkalmasak. Uj utakat kell tehát keresnie, amelyek céljához elvezetik.

Az ujabb lélektanban van egy irányzat, amely mentesülni akar a materialisztikus alapfelfogástól. Ez az irányzat egyrészt kapcsolatot keres azzal a felfogással, amelyet száz év előtt *Goethe* és *Carus* vallott és amelyet *Nietzsche* gondolataival kibővitve *Klages* és köre fogadott el, másrészt azzal a törekvéssel, amely a pszichiatria és biologia terén már is érvényesült. Olyan általános élettant keresnek, amely a test és a lélek szakadékát áthidalja: a test és a lélek egységét. E felfogás szerint a test szerkezetében, annak mozgásaiban és a lelki életben ugyanaz a stilus jut kifejezésre. A test a lélek bejárata és a testi stilusból következtetni lehet a lelki stilusra. Ebben az irányban folytatott alapos kutatásnak a lényeg meglátására és a stilus törvényének a felismerésére kell vezenie. Ezt a törvényt kell felkutatni abban a rengeteg átalakulásban, keveredésben, individuális eltérésben, amit ma az emberiség mutat. Az eredmény az egyszerü tipusok, az alaptipusok egész sorozata lesz, amelyekre azután az élet konkrét alakulatait vissza lehet vezetni. A valóságban persze a kevert tipusok vannak többségben.

Könyvének első részében Clausz öt »*stilus-tipust*« analizál. (Az iró faj helyett állandóan ezt a kifejezést használja.) Az első tipus a *teljesitő tipus* (északi). Igy nevezi, mert a hozzátartozók természete olyan, hogy felelősségük tudatában nem nyugszanak addig, amig a legnagyobb teljesitményt nem adják, ami tőlük telik. »Mindig urak maradnak, szolgálatban is szabadok és kötelességeik mesterei.«

A második tipus: a *felajánló tipus* (Földközi tengermelléki), jellemzi a saját megjelenésére vonatkozó állandó gond, a hatáskeltés állandó vágya. Ez azonban nem csupán üres forma, hiu látszat, mert a néző, az elfogadó valódi értéket is kap a felajánlótól.

Az *elhivatott tipus* (forró égövi) »csak a tudattalanból folyólag lehet valódi«. Nincs benne semmi póz, arca mindig belső tüztől lángol. Ezek az emberek belsejükből fakadó változó ösztönök befolyása alatt élnek, a pillanat gyermekei, a folyton változó, sohasem állandó pillanatoké. Ha ilyen stilusu egyénben teremtő szikra parázslik, isteni elhivatottságot érez magában és az ilyen ember legtökéletesebb élete az isten küldöttjéé lesz.

A *megváltó tipus* (előázsiai). Mély tudásra törekesznek, a világtól, a »hus uralmától« szabadulni akarnak. Bizalmatlanok emberek és dolgok iránt és csak akkor nyilnak meg, ha olyanokkal vannak együtt, akik közösségükhöz tartoznak és velük azonos felfogáson vannak. Nyugalmat főképen a családjuk körében találnak. Minden, amihez nyulnak, problémává lesz nekik.

Az *elvonatkozó tipus* (turáni). Hiven végzi napi munkáját, de földi gondokkal nem törődik. Idegen tőle a gondolat, hogy az életet küzdelemnek fogja fel és még idegenebb, hogy e küzdelemben öröme teljék. Elfordul a földi lét hiányos rendjétől magasabb, földöntuli (neki: égi) rend felé, ahol a jóleső harmóniát semmi sem zavarja. Amikor igy elvonatkozik a földi dolgoktól, hivatásának a szolgálat alázatosságát vallja. Nem akar ur lenni és uralkodni, a boldogságot szolgaságban keresi.

Clausz rámutat arra a tapasztalatra, hogy minden fajnál találhatók egyének, kik az ötféle tipus valamelyikébe beleilleneк. Ez csak azt bizonyitja, hogy »tiszta«, vagyis fajtiszta egyén alig van, hogy valamely faj stilusformáját más fajoknál is meg lehet találni. Egységes faji stilusról tehát nem lehet szó.

A stilus-tipus veretét, a stilustörvényt külön kell választani az egyén hajlamaitól, képességétől és tulajdonságaitól. Valamely egyéni tulajdonságot a legkülönbözőbb tipusok hozzátartozóinál is meg lehet találni. A tipusokat és fajokat tulajdonságaik szerint nem lehet megkülönböztetni. *A fajok különbözősége a stilusnak és nem a tulajdonságoknak a különbözősége.* Az ember lehet jó és rossz, nemes és aljas, gyengéd és durva, okos és buta, lehet államférfiui, kereskedői, papi, müvészi tehetséggel biró ugy északi, mint középtengeri, vagy előázsiai tipus szerint. Nem valamely tulajdonság, nem a tehetség bizonyos foka adja meg az egyén faji lényegét, hanem a stilus, amely ezekben a tulajdonságokban és tehetségekben nyilvánul. Ebből következik, hogy a különféle fajok különböző értékelése téves.

Többféle kultura van, nem csak egy. A különféle kulturák persze elütnek egymástól, mert különböző strukturáju emberektől származnak. Minden faj kulturára képes. Természetesen nem minden kulturára, hanem csak arra, amely megfelel lényegének. Nem szabad egyetlen kulturát a többiek mértékéül venni, ahogy eddig tették, hanem *el kell ismerni minden kultura saját törvényességét és jogát.*

Nem tartozik ennek a cikknek a keretébe, vajjon Clausz tipus-osztályai helyesek-e, vajjon a stilusok megállapitása valóban megfelel-e annak a jellegnek, amelynek egyes fajokban való kialakulása bizonyára éghajlati, gazdasági, politikai, kulturális összetevő erők eredője. Mindenesetre elismerést érdemel a könyv szigoruan tudományos célja és objektiv hangja, amely annyira elüt az ujabb időkben megjelent hasonló tárgyu irásokétól.

Az ókori népek istenektől származtatták magukat és ebből a származásból formáltak jogot arra, hogy más — szerintük alantosabb eredetü — népeket leigázzanak, elnyomjanak, megsemmisitsenek. Semmivel sem állanak magasabb fokon a »modern« fajelmélet apostolai, akik más ürügyet keresnek, hogy a más fajtájuakat elnyomják, emberi jogaiktól megfosszák. A saját faj istenitése, annak mindenek fölé való helyezése és az »idegen« faj gyülölése: ez az a két forrás, amelyből mindmáig minden barbárság fakadt. Igazi kultura csak akkor lehetséges, ha az emberiség ezt a két érzést legyőzi. Clausznak legnagyobb érdeme, hogy ennek a célnak a szolgálatába állitotta könyvét.

Dr. Vidor Imre

UTAZÁS EGY HÁZASSÁG KÖRÜL

Irta: BAEDEKER

— A Ketten-sorozatból —

Porró Gyula dr.-nak a saját városában »első« irodája volt, — diplomás irodavezetővel, ügyvédjelölttel és gépirókisasszonnyal. Ez az »első« persze nem értendő betüszerint. Minden nagyobb városban van néhány ügyvéd és ugyanannyi orvos, akiket a maguk szakmájában legjobb keresetüeknek tart az irigy közvélemény, valamint három-négy asszony, akiket a »legszebb« jelzővel diszitenek föl, egyiket épp annyi joggal mint a másikat. A szóbanforgó iroda abból a szempontból igazán elsőnek volt tekinthető, hogy a legtöbbet »hozott«, amit annak köszönhetett, hogy leginkább perenkivüli megbizásokat vállalt, jogi tanácsokat adott, desperátus esetekben konziliumokat tartott, feleket egyeztetett, házasságokat bontott, házasfeleket békitett s fizetésképtelenségeket szanált. Ezek az ügyek a kiváló jogász hirében álló fiatal prókátornak majdnem mindig a személyes közremüködését igényelték, de Porró doktor mégis jókora személyzettel »dolgozott«, mert irodája a maga óriási amerikai irópasztalán kivül még három ily kisebb alkotmánnyal volt fölszerelve, s a főnök ur, amint az interpellációkra magyarázatul mondotta, nem szerette, ha az irópasztalok előtti székek üresen állanak.

A napokban is efféle perenkivüli ügyet tárgyalt egy másik város legnagyobb pénzintézetének a vezérigazgatójával. Két hatalmas férfiu és két méltó ellenfél állott itt egymással szemben, s az alkudozások végén mind a kettő kénytelen volt beösmerni a másikról, hogy »kitünő feje van«. (Ami azt jelentette: ügyes csirkefogó.) Szerencsére egyik fej se volt kemény, s harmadfél órai tanácskozás után az ügy a méltányosság szabályai szerint el volt intézve, — ami ugy értendő, hogy a kecske is jóllakott s a káposztából is maradt valami. Az eredménnyel mindkét fél meg volt elégedve, ami a »vezér« részéről abban jutott kifejezésre, hogy az ügyvédet, aki *fair play*-t játszott, meghivta ebédre.

... Az asztalnál csak négyen ültek. A vendégen kivül a házlur, a jelentéktelen felesége és a jelentékeny, mert feltünően szép leánya. Volt oly elragadó mint bármelyik szépségkirálynő, de mert nem szorult rá, hogy váll- és combversenyeken fitogtassa a kivánatosságait, megelégedett »a város legszebb leánya« szerényebb cimével.

— Nem nagy állás, — mondta a szivesen viccelő bankvezér, — de meg lehet belőle élni.

— Ha az illetőnek Fényes Arnold, a financhatalmasság az apja, — tették hozzá ilyenkor mások.

... Ebéd után az urak, ketten, a dohányzószobába vonultak (ami nem zárja ki azt, hogy a hölgyek másutt nem cigarettáztak, hiszen akkora lakásuk volt, hogy el lehetett tévedni benne), s ott fogyasztották el a fekete kávét s a hozzája fölszolgált kitünő régi konyakot. Az ügyvéd szakértelemmel szürcsölte azt a szélesszáju pohárból, s hizelkedve mondta:

— Pompás! Aligha fiatalabb mint azok, akik isszák.

— Abból a hordóból való, amelyet Pompeji romjaiból ástak ki. — tréfálkozott a vezér.

— Tehát még vénebb mint gondoltam, — mosolygott Porró. — A nőket gyakran hasonlitják borhoz és borkészitményekhez, mivelhogy ezek is, azok is részegitő hatásuak. Ellenben a különbség az, hogy a bor meg a konyak, mentül vénebb, annál biztosabban csábit, a nő pedig —

A vezér. — Olyan szellemes férfiutól mint ön, eredetibb megállapitást vártam.

Az ügyvéd. — Kérem, ne higyje, hogy szellemes vagyok. Csak az a hirem. Ha valakinek jólmenő irodája van, mingyárt szellemesnek is tartják.

A vezér. — No, no, in vagyunk formálva, a doktor ur kevesebb jövedelem és kisebb elfoglaltság mellett is szellemes lenne.

Az ügyvéd. — Akkor talán jobban érnék rá az lenni... De különben is elnézést kérek. Ebéd után az ember nem lehet olyan elmés mint ebédközben.

A vezér. — E nyilatkozatából azt következtetem, hogy az ebéd izlett.

Az ügyvéd. — Óh, az fölséges volt! S szabad megrondanom, mi izlett a legjobban? Nem akarom a szakácsnéját sem a becsületében sem a szakértelmében sérteni, de az ebéd legkitünőbb fogása mégis csak Lili kisasszonynak a társasága volt.

A vezér. — Ezzel nemcsak a szakácsnénk tudományát becsülte le, de a feleségemnek se bókolt és engem is megbántott. Hát mi már semmit se számitunk?

Az ügyvéd. — Óh, sokat! Főleg ön, kedves vezérigazgató ur, akitől inkább függ mint a meteorológiai intézettől, hogy a pénzpiacunkon kisüt-e a nap vagy esik-e az eső. De hát én bátran kimondom: engem a nők jobban érdekelnek mint a férfiak s a fiatal nők jobban mint az idősebbek.

A vezér. — Ezzel se árult el valami nagy eredetiséget. Látott már férfit, aki nem igy érez?

Az ügyvéd. — Igen, a bolondok házában... Hogy mégis elmondtam, azért történt, hogy tudtára adjam, mennyire el vagyok ragadtatva a kedves leányától.

A vezér. — Nem ön az első, aki igy nyilatkozik róla... Meddig marad doktor ur minálunk?

Az ügyvéd. — Az ettől a beszélgetéstől függ. Ugy fordulhat, hogy csak holnap utazok haza, de ugy is, hogy már a ma délutáni gyorssal megyek. Én t. i. igen furcsa, de egyuttal igen komoly óhajtást fejezek ki. Szeretnék az ön veje lenni.

A vezér. — Annyira megtetszettem önnek?

Az ügyvéd. — Nagyon megtetszett a vezérigazgató ur. Egyenesen elbájolt engem. De ez egymagában aligha keltett volna bennem hasonló vágyakat. Ellenben Lili kisasszony —

A vezér. — Igen hizelgő ránk nézve. A szülők szivesen hallják, ha a leányuk hóditásokat tesz.

Az ügyvéd. — Nos, mit gondol?

A vezér. — Sok mindent. *Sum, ergo cogito.* Elsősorban azt, hogy annak a teljesülése, amit a doktor ur óhajt, nemcsak tőlem függ.

Az ügyvéd. — Tudom, a kisasszonynak is van hozzászólási joga. Mégis: szeretném ismerni az apa álláspontját ebben a kérdésben, amely, akárhogy tekintjük, mégis csak családi ügy.

A vezér. — A házasságok már távolrul se annyira családi kérdések mint a háboru előtt voltak. Az a lolszó, amely igy kiabál: »az egyén joga« hadat üzent minden eddigi befolyásolásnak. Már csak a gyermekleányokat lehet férjhez *adni*, a kicsit érettebbek nőül »mennek«. S néha nem is éppen rosszul... Lili már elmult husz éves. Három-négy év óta nagyleány, s hencegés nélkül dicsekedhetek azzal, hogy okos kis teremtés. Ahhoz fog menni, akihez akar, és biztos vagyok benne, hogy nem fog bolondul választani.

Az ügyvéd. — Ha engem választ, bizonyára nem.

A vezér. — Szívesen elhiszem. Én nem vagyok prókátor, aki mindenkit csalónak tart, amig a becsületességéről meg nem győződik. Mindenkit becsületesnek hiszek, amig a föltevésem ellenkezőjéről bizonyitékokat nem kapok. Elhiszem hát, hogy a leányom önnél nem volna rossz kezekben.

Az ügyvéd. — Annál kevésbbé, mert a tenyeremen hordanám és sohase tartanám nehéznek.

A vezér. — Akár elveszi a lányomat, akár nem, ezt nem tartom jó rendszernek. Valahol olvastam egy uriemberről, aki a feleségét Róma kapujáig a tenyerén vitte, de amikor a *Porta del Popolo*-nál, fáradt lévén, kissé gyöngédtelenül tette le önagyságát a kövezetre, a jó nő méltatlankodva kiáltott föl: »Micsoda brutális ember! És én egy ilyen goromba fráterhez mentem feleségül!? Ó, mamám, mamám!«

Az ügyvéd. — Megigérem, hogy a feleségemet vasuton viszem az örökvárosba... Önnek mindenesetre bele kell szólania ebbe a dologba. Lili kisasszony, ha még oly okos, aligha képes megitélni azoknak a jellemét, akik forgolódnak körülötte s a kezére vágynak meg a hozományára vadásznak. S ezért óhajtottam beszélni az apával, mielőtt tervemmel a kisasszony elé lépek. Szeretnék az ön véleményével mielőbb tisztában lenni. Tudja, én meglehetősen elfoglalt ember vagyok, házasságra sincs éppen sok időm, s ezt a keveset nem szeretném könnyelmün elpocsékolni. Ha tehát elvben nincs ellenére az, ami engem boldoggá tenne, akkor a mai délutánt és estét arra szánnám, hogy udvaroljak neki.

A vezér. — Szóval: meghivja magát hozzánk ozsonnára és vacsorára.

Az ügyvéd. — Óh, dehogy! Ön fog meghivni.

A vezér. — *All right!* Megteszem, de ne tessék ebből semmit se következtetni. Mindig szivesen láttam a vendéget, szinte vendégszerelmes vagyok. Semmi okom, hogy pont a doktor urral tegyek kivételt. Legyen hát szerencsém! De hát mondja, kérem, ön aligha a lányom hozományára utazik, amely nélkül fényesen meg tud élni. Azt se hiszem, hogy minden áron a vőm kivánna lenni, mert hiszen semmi szüksége olcsó kölcsönre és ujabb bankügyészségre, — mi jutott hát hirtelen eszébe, hogy másfél órai együttlét után megkérje tőlem a lányom kezét?

Az ügyvéd. — Borzasztó emberek ezek a bankárok! Hát nem sejti? Beleszerettem.

A vezér. — Már amennyire az fiskálistól tellik, ugy-e?

Az ügyvéd. — Talán még jobban.

A vezér. — Valamit szeretnék tudni. De, kérem, ne restelljen kivételesen igazat mondani. Jókai szerint —

Az ügyvéd. — *Halt!* Kérem, egyelőre ne folytassa! Tartsunk egy percnyi szünetet, hogy kicsodálkozhassam magam. Egy bankvezér, aki Jókait citálja! Annyi, mintha egy lirai költő Bentham-et, Ricardo-t vagy Lujo Brentano-t idézné. De hát ez sose fordul elő... Nos hát, Jókai —

A vezér. — Jókai szerint az ügyvéd: az az ember, aki pénzért hazudik. Most nem pénzről van szó, hanem lányról. Hát akkor miért hazudik?

Az ügyvéd. — Leányról, aki minden pénzt megér.

A vezér. — Mégis, ha sor kerülne rá, nem kinálna *érte* pénzt, hanem kérne azt *vele*... Feleljen kérem, erre: Beleszeretett volna Lilibe akkor is, ha hozománytalan szegény teremtés volna, s nem az én leányom, hanem valami szegény örlögé volna s a bankomban gyors- és gépirna?

Az ügyvéd. — Nem tudom. Akkor talán nem is találkozok vele.

A vezér. — Persze, hogy nem. Mert akkor nem hivta volna föl rá a figyelmét Garai, a házasságközvetitő.

Az ügyvéd meg van lepődve. Elálmélkodik. Csakugyan járt nála tegnapelőtt ez az ur.

— Hát ezt hogy' tudta meg?

A vezér. — A dolog igen egyszerü. A pasast én küldtem a doktor ur nyakára. Engem ugyanis arról biztositottak, hogy ön éppen »passend parti« volna a leányomnak.

Az ügyvéd. — Nem győzök hálálkodni azoknak az ismeretlen jóakaróimnak, akik felhivták a becses figyelmét rám. Csakugyan nem vagyok rossz áru... Igy hát Garai ur az arcképet, amelyet nekem fölmutatott, a vezérigazgató urtól kapta?

A vezér. — Tőlem, de azzal a kikötéssel, hogy nem szabad házalni vele s egyedül önnek mutatja meg. Én persze már akkor tudtam, hogy a bankom ügyében ma szerencsém lesz önhöz, s tudtára akartam adni valamiképpen, hogy van itt a házban egy fiatal hölgy, aki esetleg, ha ő is akarja s ön se ellenkezik, még a felesége is lehet.

Az ügyvéd. — Én egy csöppet se ellenkezek . . De annyit mondhatok: ha nem volnék magam is benne ebben a históriában, azt hinném, hogy novellát olvasok.

A vezér. — Olyan rendkivüli és novellába kivánkozó esemény az, hogy házasságközvetitő iárt önnél?

Az ügyvéd. — A legközönségesebb eset... De hogy ön, Fényes Arnold bankvezér és sok alájarendelt pénzintézetnek és iparvállalatnak az elnöke küldjön hozzám ilyen urat s azt azzal a naivitással árulja el, amely bocsületére válna a legbecsületesebb embernek is, az bámulatba ejt.

A vezér. — Vannak körülmények, amelyekben még a pénz embereinek is kell vagy legalább szabad őszintéknek lenni. Ügyvédek nem kerülnek soha ily helyzetbe?

Az ügyvéd. — Óh, nem is olyan ritkán. Valahányszor a felük érdeke kivánja...

A vezér. — Érdekes? Mi inkább akkor, ha a magunk érdeke vagy a vállalatainké követeli, de ez ugyancsak ritkán fordul elő. Éppen azért fogadni mernék, hogy ez az eljárásom imponál a doktor urnak.

Az ügyvéd. — Elvesztené a fogadást. Nekem semmi se imponál, igy az őszinteség se. Sőt ellenkezőleg. Ha találkozom vele, mindig az a gyanum, hogy valami rejlik mögötte.

A vezér. — Minden mögött rejlik valami... Ön tehát ma délután félhatkor velünk ozsonnázik, s legyen elkészülve arra, hogy vacsorára is itt tartjuk.

Az ügyvéd. — A legjobbra is el vagyok készülve.... A meghivást köszönettel elfogadom.

A vezér. — Semmi köszönet! Az üzlet: üzlet... És most, föltéve, hogy sikerülni fog megnyernie a leányom rokonszenvét s ennélfogva a beleegyezését, micsoda garanciát nyujt, hogy őt boldoggá is teszi?

Az ügyvéd. — Semmiféle. Csak a szándékomat, hogy azzá tegyem. S ez a szándék föltétlenül őszinte, mert hogyan lehetek boldog én magam, ha nem teszem boldoggá azt, akinek a sorsát a magaméhoz fűzöm?

A vezér. — Isten segitse ebben a dicséretes szándékában.. A kombinációmban, meg kell vallanom, némileg csalódtam. Amikor Garai barátunkat önre uszitottam, akkor rendes, tucatos, szokványházasságra gondoltam, aminőket az u. n. régi jó időkben kötöttek a fiatalok. Azt hittem, egybepárositunk két egyforma társadalmi állást, fuzionálhatunk két megfelelő vagyoni helyzetet és kooperációra szerződtetünk két kellő korkülönbségü ifju egyént. És most ön — mint derült égből a villámcsapás — egészen váratlanul azzal a meglepő kijelentéssel jön, hogy beleszeretett a leányomba, hirtelen mint Rómeó Juliába.

Az ügyvéd. — Ne tessék félni. A mi esetünk nem fog olyan tragikusan végződni mint a veronai szerelmeseké.

A vezér. — Mégis aggódom. Általában azt tartják, hogy a szerelmi házasságok jövője nem a legkecsegtetőbb s hogy a szerelem nem az a biztos bázis, amelyre egy egész életre szóló kötést bizalommal lehetne fölépiteni.

Az ügyvéd. — A szinpad, az irodalom és az élet csakugyan ezt látszanak bizonyitani. De hát mit csináljunk? A szerencsétlenség megtörtént. Mindazonáltal nem kell kétségbeesni. Néha a szerelmi házasságok is jól végződnek.

A vezér. — De sohase olyan jól, ahogy kezdődtek.

Az ügyvéd. — Lehetetlenségeket nem szabad követelni. Én bizok abban, hogy a miénk, ha százszor szerelmen épül is föl, nem lesz boldogtalan.

A vezér. — Szeretném, mert csak egy leányom van... Különben mindez csak akadémikus disszertáció. A házasság még nincs meg. S hogy meglegyen, a leánytól függ. És egyedül őtőle.

Az ügyvéd. — Én egy csöppet se félek.

A vezér. — A doktor ur elbizakodottsága, pardon, a biztonságérzete meglep. A leányszív teljesen kifürkészhetetlen. Ha ki is nevet, megint Jókait idézem, aki azt irta »Asszonyt, férfit kilsmerni nehéz, ifju leányt lehetetlen.«

Az ügyvéd. — Neki lehetetlen volt. Nem is igen akadt össze valaha igazi leánnyal.

A vezér. — Ezeknek a fiskálisoknak semmi se szent. Hogy' beszél egy ilyen nagy költőről!

Az ügyvéd. — Mi rosszat mondtam róla? Hogy nem értett a fiatal leányokhoz? Napoleon se értett hozzájuk, pedig a katonák máskülönben... De nagyon is elkalandoztunk.

A vezér. — Ugy van... Arra akartam még figyelmeztetni, hogy Lilire sokan pályáznak s négyenöten egyenesen házassági célból ostromolják.

Az ügyvéd. — Mától fogva öten-hatan vesznek részt a versenyben, amelyet nyugodtan állok. Csak igen ritkán szoktam pörvesztes lenni, mivelhogy nem vállalok ügyet, amely nem biztat azzal, hogy megnyerhető. Ezt se vállalnám, ha nem mennék biztosra. Majd éppen a Forró kontra Fényes-pört fogom elveszteni!

A vezér. — Amikor a leányom meghóditására indul, nem is érdeklődik a föltételek iránt?

Az ügyvéd. — Nem, mert mindenről tájékozva vagyok. S ha jegyváltásra és esküvőre kerül a sor, ön lesz az, aki a föltételeket megszabja... Megnyugtatására már most kijelentem, hogy a nagylelküségének nem fogok határt szabni.

A vezér. — Én se az ön lojalitásának, ha majd a házassági szerződést szövegezzük.

Az ügyvéd. — Ismétlem: szerelemből kivánom feleségül venni Lilit, s igy minden egyéb tekintet háttérbe szorul e legfontosabb elől.

A bankigazgató fölkacag, mire az ügyvéd megkérdi:

— Szabad tudakolni mért nevet ilyen jóizüen?

A vezér. — Eszembe jutott az a fiatalember, aki arra a kérdésre, vajjon szerelemből nősül-e, azt felelte: »Nem, Szomorból«.

Az ügyvéd. — Nos, én hasonló kérdésre azt felelném: szerelemből és —

Megnevezte a várost, ahol ez a társalgás folyt

A vezér az órájára nézett és igy szólt:

— Megyek be a bankba. Elkisér addig?

Az ügyvéd. — Szivesen.

A vezér. — Félhatkor pedig legyen szerencsénk ujból!

Az ügyvéd. — Mielőtt elválunk, még egy kérdést.. Tud Lili kisasszony valamit az ügyről?

A vezér. — Nem tud semmit. De még ma délután tudni fog mindent. Az ilyen okos leány (s a lány mind okos, ha nem született butának és elmult husz esztendős), amint önt másodszor látja meg ugyanegy-nap a háznál, mingyárt tisztában lesz mindennel.

Az ügyvéd. — Utolsó kérdés: szerelmes Lili kisasszony jelenleg valakibe?

A vezér. — Tudtommal nem. De volt már néhányszor szerelmes.

Az ügyvéd. — *Brava!* Ezt már szeretem. Aki már többször volt szerelmes, az könnyen esik szerelembe ujból. Mert ehhez is tehetség és hajlam kell. Persze alkalom is... Ugy érzem, mintha már is veje lennék önnek, kedves urambátyám.

A vezér. — Szóval, ön amikor a pert megindítja, látja már a kuria itéletét is... Én még nem tekinthetem a doktor urat a vőmnek. A bankigazgatók mindig óvatosabbak mint az ügyvédek.

Az ügyvéd. — Helyes. Több is a veszteniválójuk. Tehát a viszontlátásra!

A vezér. — Az ozsonnánál!

Berényi János:

KÉT VERS

Szivdobbanások

Kint egy csillag zsircsöppje forradt ki a sötétből,
a hóból csipke horgolódott az élre,
fekete rózsa hideg szagában ült a csönd,
Máriák hét tőrét fényes sikoltás lente
és a lámpák jóságát rámázták a keresztes ablakok,
bent ugyanakkor egymásba süppedtek a lelkek:
egy, kettő, három... nyolc... tizenkettő!
az arca mindenek mély áhitatban ázott,
eveztek a suttogás imbolygó vizén,
vétkükből gyermekszemet mélyitett a könny,
izgalmukat torkosan majszolta a gyertyaláng
félelmük az óra éhes mellében ketyegett
s az ősök pusztáit csalangolta bennük a szív,
és mindez azért, mert a tizenharmadik előttük feküdt
két lángszuronyos gyertyaőr között,
és nem kérte azt a békét, amit elültettek az arcán,
oly mindegy volt szegénynek: zaj vagy hallgatás,
ám ők ha késetlen is de meghozták neki a tartozást
szép csillagot is virrasztottak a teje fölé,
és aranygyöngy lett körötte a sok sötét érverés,
csak azért, mert az ő szive:
már semmi szivdobbanásra nem felelt

Különös halál a hidon

Egyszerü közvetitése volt az életnek szegény,
a kin még nem ragasztott szivére rangos csillagot,
és az öröm vére sem sugárzott végig a kardja élin,
a vasuti hidra még füttyel hágott este tizenegykor,
alatta az egymásba hasadt sintestvérek tenyerén
izzadó vonatok bomlottak s kéjjel meneteltek
és jókedvüket ölelték a fekete muzsika kerekére.
A szelepekből rózsaszinü kemény gőz lajdult,
hüsölő kéményekben horzsolták az iromba éj ereszét,
s előttük megcsóvált lámpa festette a lázálom karikáit,
a szerencsétlen fiu megállt a horpaszló hid fölött,
kedvetlen nézte a melegen forgó küllőket,
szemére kis ezüstpikkelyt csöppentett az árulás,
s a szive bélelt galamblészkébe karvaly csapott.
»Ha most leugranék!« — gondolta váratlan balra-áttal,
vékony jóérzés csipte meg édesen a husát,
lejét megrázta, nevetett, de átfüllt agydra
vörös bolond csengők szórták a halál gyöngyeit,
hátán édes meleg iszonyat korcsolyázott,
szökni akart, de odalagyott, karját lengette: élt,
s már látta halott testén a sebek véres pénzeit.
Irgalomért könyörgött magához, de nem kegyelmezett,
legény volt a talpán, hangos friss zászló a gáton,
a mélyből nem a békesség csipkés kendője lengett:
löltakart borzalom csillaga szurdalta szivét,
a fájdalom csalta, hivta és nem üldözte,
teste ép volt és szép, azért igézte a roncs szobor,
vérét szédítő hinta lendülette a magasba,
és piros izgalmak csermelye viszketett a lelkén,
még egy kis ideig habozott, aztán leugrott,
egészséges szájjal harapott bele a nyers halálba,
másnap egy teherkocsi bordáin találtak rá,
torz volt, de lelkén elégült halott-arc feküdt.

Legjobb hirdetési orgánum a „BACSMEGYEI NAPLO“

Szubjektiv krónika

Vér és arany...

Ha egy iskolás gyermek előtt feltennék a kérdést, gazdasági életünknek mi a legfontosabb rugója, emberi szenvedélyek, érdekek, indulatok, örömök és bánatok legfőbb mozgatója, aminek szolgálatában morzsoljuk le ifjuságunkat, áruljuk el legkedvesebbeinket, habozás nélkül megfelelne rá:

— *A pénz.*

Ady Endre felejthetetlen soraira kell gondolnunk, a vér és aranyra... a vér viszi ösztöneinket, mint egy megvadult fogat, rohan, de a pénz a csattogó ostor a fejünk fölött.

Egy vonatnak, egy hajónak, egy repülőgépnek, egy ázsiai expedíciónak az utját könnyebben követhetjük lépésről lépésre, mint a pénzét. Nincs az a kalandor, akinek az élete, kezdve a születésétől egész a haláláig, érdekesebb, izgalmasabb regény lenne, mint egy bankjegyé.

Amikor kijön a nyomdából: máris sóhajok, vágyak szállnak feléje. Nincs az a női fotografia, amelyet szerelmesebb vágyódással néznének, mint ezt a színes képet. Hiszen a segitségével minden elérhető, siker, karrier, az egész nagy világ!

Egy ezres bankó...

Már a születése pillanatában rangjának megillető gyengédséggel és szeretettel veszik körül. Sorszámot kap, beiktatják az államnyomda matrikulájába és még kilencvenkilenc társával együtt egy szalaggal átkötözik. Igy kerül a bank páncélszekrényébe.

Kövessük figyelemmel a sorsát.

A pénztár egy nagyobb kifizetést eszközöl. Az ezres átvándorol egy földbirtokos zsebébe. Az ifju földesur azonban nem beruházásokra fordítja az összeget. Nem. Inkább felruházásra... a bar angyalait öltözteti fel vele, azonkivül a lokál pincéreit juttatja némi jövedelemhez. Következik egy ugynevezett mokány »muri«, pezsgővel, borral, jókedvvel.

Ki ruházza fel a mezők liliomát? A könnyelmü ember. Nem sajnálja a pénzt, sem a cigánytól, sem a nőktől... amig tart... aztán... mire a mámor elszállt, a pénz is eltünt: ott lapul már a főur zsebében... egyik főurtól a másikig, igazán rövid az utja.

A következő etap: a főpincér leszámol. Az ezres a tulajdonos kasszájába kerül.

Éjjel: hirtelen tolvajlámpa fénysugara vetődik a kasszára. Két sötét alak jelenik meg a szinen, tolvajszerszámok kerülnek elő a zsebből és a következő pillanatban már dolgoznak is. Alig mulik el negyedóra, a régimódi kasszát megfurták. Az ezres, más, kisebb névértékü társaival együtt a betörök kezére jut.

De hirtelen sípjel harsan: jön a rendőrség!

A betörők hanyat homlok menekülnek. Revolverrövés. Az egyik betörő véresen rogyik össze. Elfogják. A golyó átfurta a tüdejét. Felette a bankjegy, rongyosan, véresen. Most már vér tapad hozzá. De visszakerül a tulajdonosához... A kávés árut vásárol rajta.

A pénznek nincs szaga, tartja a közmondás. Valóban, ki sejtené róla, hogy máris ilyen rémséges multja van? Némán fekszik és hallgat. A nagykereskedő feleségének ma van a születés napja. Átadja a pénzt:

— Végy valamit rajta... te jobban értesz az ilyesmihez...

Az asszony elindul a belváros felé. Kirakatok csábitják, hivogatón intenek az ékszerüzletek, a prémkereskedések... ezt mind az ölébe varázsolja a véres bankjegy... De az asszony nem áll meg. Határozott célja van. Egy kártya klubba megy fel. Már régóta jár ide, kisérteni a szerencséjét. A szenvedély egészen a hatalmába keritette. Más nők ruhára szórják a pénzüket, az övét a bakk és a rulett viszi el... Izgatottan foglal helyet. A férfi játékosok már ismerik. Hagyják játszani, mert tudják róla, hogy nagyon gazdag. És az asszony, negyedóra alatt elvesztette az ezrest...

A bankot épen egy szegény festőművész tartotta. Szintén rabja a kártyának, ma szerencséje volt: az ezres az övé lett...

Boldogan siet haza. Nem, ma semmiesetre sem játszik tovább! Hazaviszi a pénzt a feleségének, hadd lássa az asszony, örülni is lehet a kártyának! Mivel különben takarékos ember, villamosra ül. Egy züllött külsejü alak áll mellette a perronon.

— Pardon — mondja az idegen és véletlenül oldalbalökl.

— Kérem — feleli a szerencsés nyerő és gyanutlanul odább huzódik. Se lát, se hall, folyton csak azzal van elfoglalva, hogy fogadja majd otthon a felesége a pénzt...

Megálló. Az idegen leugrik a villamosról. Mellékusca. Egy gyanus kinézésü nő faggatja az idegent:

— Nos, mi a mai bevétel?

Kézlegyintés:

— Gyenge! Mindössze ezt a rongyos tárcát tudtam csak elrajzolni a villamoson... — és átadja a festő pénztárcáját.

A nő kinyitja. Meglepetve kiált fel:

— Ezt te igy lebecsülöd? Egy ezres van benne!

Zsebmetszőék nagy lakomát készülnek csapni. Csak egy a bökkenő. Az ezrest sehogyse sikerül felváltani. Ugy járnak vele, akár Mark Twain hőse az egymillió fontos bankóval. Mivel felváltani nem lehet, fejedelmien élnek a pénz láttára előlegezett hitelből. Bankban egyik se mer kisérletezni, hátha feltünik és lekapcsolják? Végül is az egyik elszántan nekivág, kicsinositja magát és beállit egy ruhásboltba. Elegáns öltönyt választ ki, a kereskedő gyanakszik, előre kéri a pénzt, de mikor meglátja az ezrest, megenyhül és most már előzékeny. Igaz, hogy kétszeres árat számitott a ruháért, de legalább megszabadultak az ezrestől...

A kereskedő ma megy adót fizetni. Az ezrest is a tételhez csapja és a bankjegy most már az adóhivatal kasszájába vándorol.

Az állam nagy vidéki beruházást eszközöl. Az ezres egy baromfitenyésztőhöz jut, aki viszont régi adósságát fizeti vissza vele egy orvos barátjának. Az orvos külföldre készül utazni. A vonat a határon kisiklik, óriási szerencsétlenség, több halott, köztük az orvos is. Az éj leple alatt, mielőtt még segitség érkezett volna, a közeli városka hiénái kifosztják a szerencsétlenség áldozatait. Az ezres, most már másodszor véresen, megtépázva, gyürötten kerül harmia kezekre...

A fosztogatók elviszik az állami bankba, mert az ezresből leszakadt egy darabka.

— Hiányzik a sarka — mondja a pénztáros és levon belőle néhány dinárt.

— Egy rongyos bankjegy — jelenti közömbösen.

A banknyomda igazgatója ép oly hidegen válaszolja:

— Meg kell semmisiteni.

A bankjegyet halálra itélték. A lyukasztó prés alá került... Egy nyomás, alig hallható nesz — csak a francia forradalom hősei viselkedtek ilyen bátran a guillotine alatt — és vége... földi pályafutását ezzel mindörökre befejezte.

De a bankóprésből ezalatt ujabb ezresek készülnek, frissek, gyüretlenek, amelyek aztán más trezorokból indulnak el ismeretlen pályájukra... t. i.

Egy nap a sok közül

Irta: Kristály István

Vihar volt. A feketére mosdatott égből a templomtornya felszurta a keresztet a széles, lapos, sárbavert uccák gubbasztó házainak megvert arcai fölé.

Öreg paraszt arca az éjjel: Isten felé sunyitó sötétség! Csodálatos tisztulás. Árnyék, melyben a reggel születik.

Amint a kereszt lerázta magáról a sötétség dühös komondorait, a házak felfehérlett mellei alól nehéz, alélt, buja, áskálódó párák bujtak el a világosodó horizont: a mezők alá. Az élet diadalmas teje — a csók — nyilásra ébredt emberszemekből táplálta a fényt: fölroggelesedett szemekből ömlött az élet. Meghalt az éj!

És a könnyü akácok meghajolt, alázatos gyermekfején szeliden és tragikusan végigsimogatott a reggel.

A falu alján a kanász megfujta a tülköt. Olyan mély melegséggel szólitotta meg a reggelt, mint fölébredt gyermek mosolygó, anyjára ölelő nézése: jóreggelt, jóreggelt életadó anyám.

A csürhe lehajtott fejjel érezte az utat. Csak a malacok nyöszörögtek néha lágyan. Akikre a fák harmata, könnye hullott.

A csürhe mögött fekete lassusággal öreg asszony tépi magát a templom felé. Aki leül a hideg lépcsőkre — a bezárt ajtók előtt — és üressé lett szemekkel, hangtalanul olvasóját pergeti. Néha, néha felnéz. Magára visszahullott a nézése: sir!

Nem tud kijönni a reggelbe: pedig a templom előtt játszik a nap!

A tülöksirást elnyeli a mező, ami a harmatpalástból kibujt illatokat friss, zengő kacajként küldi a faluba sirás helyett.

A reggel kacaja nyomán a falu ereje masirozik a mező, az élet felé: munkások!

És a reggelbe feltornyosul az ismeretlen cél szivpiros, sugárzó döbbenete: *munka.*

*

Kis ösvény fut, kanyarog a mezőben, mint messziről hozott mosoly: az életet kereső ember arcán. Halálosan szép megrendülés ez a sikság itt — ez a föld. Ez a barna, szerelemtől bágyadt humusz, az isteni laboratorium megrenditő kevereke: az élet rejlik benne!

A mosoly az arcon olyan, mint a barázda a földön. Senki sem tudja a tesvér arcán az uj nyomot — az uj barázdát kimérni — amely az élet felé fut. Az utak messziről indulnak és a barázda sem ott kezdődik, ahol nyomot hagy... Nem az arcon, ahol megmutatja a láthatatlan sebet!

Itt a sikság felett most felhők repülnek át, lent meg zug a szél. A szántovető megáll a barázdában és hallgat. És a pásztor is hallgat.

Kis bárányok fehér bolyha csipkézi a pusztát. Nyakukban csengő cseng.

A pásztor nézi a bárányokat és a bárányok visszanéznek.

És a felhők fent futnak, a szél zug és az ember csak hallgat.

Sok-sok szavam van, amiben mind él az én tragédiám: az ember.

De milyen kicsi néha e szó: *végtelenség.*

*

A végtelenség hideg örvényén édes gyümölcs ize izzott föl. A küszöbön álló ember hallja, hogy két kis gyerek reggeli szavát ringatja az ébredés...

Fölébredtünk kis ágyunkban!

Topogás, hancurozás. A meleg szemü asszony játszik a gyerekekkel: csip-csip csóka, kis varjucska, hova fut a kis nyulacska?

Ide-ide-ide!... Kiáltják a kicsikék az anyjuk mellére bujtan.

Az ember megrendülten áll a küszöbön....

*

Körülülik a kis fehér asztalt. A csészékben hamvas tej párolog. A csészék mellett egy-egy szelet kenyér. Minden olyan tiszta, élő.

A gyerekek kis keze simogat, a szájacskák még kérnek a tejből. Ilyan jóizü minden.

Az asszony-anya igy szól: fiunknak cipőcske kell! S közben kenyeret szel és tejet csorgat.

Máskor talán igy felelt volna gondterhes arccal: talán még meg lehet javitani a cipőcskéket: uj kell! Az apró kis lábakra... Amik most indulnak az utra. És még ugy szeretne valamit mondani az elnyütt cipőcskéről. Hiszen azok a kis ferde sarku, lekoptatott színü cipőcskék hozták őt vissza az édes napi gondok fájásaiba — a kimondhatatlanul egyetlen valóságba: az otthonába

*

Háromnegyednyolc... még szállingóznak, jönnek a kis emberkék az iskolába.

Kint a falu fáradt, őszbe bukott feje... Tétova ég — nem tudja sirjon-e, kacagjon-e? A kis házak meg csak virrasztanak behuzott vállal, földre esett füsttel — szárnyatörött meleggel.

Jönnek, egyik a másik után...

Jön a tanyai gazda piros képü, nehéz mozdulatu gyermeke; rendithetetlen életerő, két arca a zsiros hasu barázda fénylő bősége. Csizmája, bekecse az őszi vásárból való. Tekintete nyugodt, szilárd: mint a föld. Nem izgul, biztos...

A faluban lakó gazda gyermeke inkább cipőben jár, ami valami civilizáció a tanyai diákkal szemben. Valami ingadozó árvulás... A tanyai egyszerübb, ősibb: igazabb.

A tanyai: jó reggelt, vagy jó napot mond. A falusi: kezét csókolomat.

Aztán jönnek ideges, kapkodó kis népek: irtó nagy csizmákban, félretaposott sarku félcipőkben, mezitláb... Bizalmatlan, nyugtalan, furcsa villanásu szemek... vitustáne görbületü kegyetlen arcrángás: előre elhasznált emberkék... Zsellérgyerekek!

De mind, mind sietve jön. Szemükben az iskola rendje: jókor jöttem-e még? S ha látják, hogy nincs baj — boldog felderüléssel röppen ki a köszöntés ajkukon.

Ez a nagy megkönnyebbülés átérzik a fehér folyosón, ahol: a rend komolysága áll a csend uniformisában őrt; a lépések sietö kopogása elismerés neki; a kis emberke már szolgálja, már ismeri — friss veritéke, el-elszorulo lelkendezése, harmatos öröme: uj erők harcba bocsátkozása...

Kip-kop... a könnyed kis lábak ifju futásában cseng-bong valami a nagy szolidaritásból: a munkából! Mert az iskolába már elkezdődik valami abból a munkából, ami minden munka legértékesebbje: az erős lélek kiépitése — a szilárd, biztos öntudat kiépitése. — Ember vagy, haladj.

Csodálatos negyedóra: háromnegyednyolctólnyolcig. Mennyi élet, menyi sors, mennyi megujuló indulás ezen a szürke folyosón — az iskola folyosóján, amelyen keresztül nagy távlatok nyilnak. Az uj ember tüze, ami itt lángol föl: évtizedekbe égeti fényét! Ó, mennyi fény is van a folyosón, ebben a megrenditő szóban: gyermek!...

Az óra nyolcat ver... A két kis gyerek szavában minden munka szive leng: pá apuka!

*

A folyosó szigoru egyszerüségébe négy, egyforma távolságban levő ajtó nyilik.

Első osztály...

Csendre, békességre: apró kis mosolyokra, harmatnál tisztább könnyekre: most nyiló fájásokra, megcsodált titkokra: gyermekekre, megdicsőülő kálvárlára: életre — itt teszik fel a gondolatr a szárnyakat: a betüt!

Ó, örvények hidja, hidek elsodrója, nap melege, jég hidege, puszták lehetetlensége, mezők csodálatos virága: betü — itt irnak fel téged a lélek fehér viaszára, emberbe ember tintájával: gyémántból vagy mocsárból...

Második osztály...

Föltépett mezők őstelevényére uj csodálkozások örvényes magja hull: érte!

Harmadik osztály...

Apró villanások, béna, elakadó, összeomló indulások, az értés botorkáló lépései alá sziklákat hengeritenek: *akarj*.

Negyedik osztály...

Értelem virágaira: tudásra, akarat sziklájára: jelenre — ráerősitik az élet motorját: *Ember vagy... Repülj!!*

Négy ajtó... az ajtók mögött az élet himnuszának keresgélő hangjai...

És felbug az ember megalázkodása: imádkozzunk gyermekek.

*

Lement a nap. Korai este köde hull alá. A kis család a lámpa szelid fénye alá menekül.

A két kis gyerek embert rajzol. Nézegetik egymás rajzát. Csodálatos, a kis lányka tisztábban látja a formákat, az arányok jobbak... több benne a harmónia. A fiucska ezer arcot vet sietősen a papirra, egyre ujabbakat... Valamit keres.

Az anya csodálkozva figyel: nézze csak!

Mindketten előrehajolnak...

Kit rajzolsz kis fiam? Mondd csak!

Senkit! Embert!

*

Kopogtatnak. Az ajtón Sándor mosolygó arca bujik be. Fiatal paraszt, a kertünk bérlője.

— Mi ujság Sándor?

— A kert ügyében jöttem. Megkapom-e ujra?

— Miért siet ugy az egyezkedéssel? Hiszen még ki sem szedtük a termést?

Sándor arcában fölényes kis mosoly fénylődik — többen vagyok reggel óta: eggyel! Hát megint jobban kell sietnem!

— És ha nem adom a kertet?

Sándor elképedt.

— Az nem lehet!

— Miért?

Sándor mosolya ujra visszatért: hiszen értenek engem... no, hiszen itt is van gyerek! Aztán hirtelen a zsebébe nyul és egy szép, piros almát tett az asztalra. Pucolja meg a kicsikéknek a naccsága! Diadalmasan nézett körül, mintha mondaná: ezzel csak megmondtam mindent.

Meg Sándor. Jól érzed és jól mondod szó nélkül is.

*

Kis ágyukban álmodnak már a gyerekek. A meleg szemü asszony fehér fonálból csipkét köt. Felnéz, mosolyog, szép lesz?

Gyönyörü! És a feleletben benne van az egész fehér, meleg, csipkés, finom csipkékből hamvas este. A lámpa alatt mosolygó két ember meleg békéje...

Egy nap a sok közül.

Herr

(Novella)

I.

Nyugodtnak tetszett, de belül állandóan éber és ideges volt. Olyanféle izgalom lüktetett benne, mint az autóban, melyet már elindított a kocsis, de benzingőzei még csak apró robbanásokkal gyulladoznak s minden pillanatban kész eliramodni, sebesen és könnyedén. Gyakran hallatott ilyen korgó hangot is. Herr farkaskutya volt.

II.

Mindenki ismerte. Gazdáját nem ismerte mindenki. Megesett, hogy mikor végighaladt vele az uccán, a járókelők igy szóltak: «Ez a Herr gazdája.« Ő csak függeléke volt a kutyájának. Ha összevetették a két élőlényt, a kis, köpcös öregurat, aki pápaszemet és keménykalapot viselt s ezt a nyulánk, előkelő állatot, mely mintegy acélból készült, el kellett ismerniök, hogy kettejük közü az arisztokrata: a kutya.

III.

Elülső lábaival nyitogatta ki az ajtókat s szobáról-szobára járkált. Nem beszélte az emberek nyelvét, de értette minden hangját és rezzenését, minden neszt és jelet, már a megszülemlése másodpercében. Villámgyors tekintettel becsülte föl a helyzetet s a szerint cselekedett. Cipőket, papucsokat hozott ki a harmadik-negyedik szobából, amelyiket kivánták. Bukfencezett, hengergőzött a szőnyegen. Ha megkérték, röhögött vidám fogaival és sirt is, fájdalmasan nyögve. Egyszer repülőgépen is utazott.

IV.

Kölyökkora a célirányos nélkülözések, sanyargatások és lemondások sorozata volt. Csontjainak erősitésére májat kapott és csukamájolajat, melyhez lassanként hozzászokott. A cukrot megvonták tőle, hogy el ne finyásitsák. Zsiros koloncok sohase kerültek tálját. Közben megszerette a gyümölcsöket. Almát is evett, szőlőt, dinnyét, hámozott dióbelet és mogyorót. Ugy készült jövőjére, mint egy nagy müvész.

V.

Életének legnevezetesebb eseménye az volt, mikor gazdája kivitte a kutyakiállitásra, hogy résztvegyen a nemzetközi versenyen. Itt beiktatták, megmérték, számot kapott. Egymásután vették szemügyre a bizottság tagjai, állatorvosok, sportemberek, katonatisztek. Versenytársa, komoly csak egyetlenegy akadt. Azt egy sápadt, magas feketeruhás hölgy pórázon vezette a birálók elé s nyugtalan mosollyal ajánlgatta, pártfogolta. A két kutya között kellett dönteni. Végül Herr kapta az első dijat, egy aranykupát.

VI.

A verseny után, egy őszi szürkületkor, az izgalmaktól elcsigázva kimerülten aludt a nyitott verandán, kockás teveszőr takaróján. Pihent babérjain. Az elhagyatott uccán zajtalanul közeledett sápadt, nagyon magas, feketeruhás hölgy. Megállt a veranda előtt. Egy darabig tünödve nézte őt. Aztán kivett kistáskájából egy forgópisztolyt, nem nagyobbat, mint egy ékszer, célzott és rásütötte.

VII.

Herr talpraugrott, oly bátran és határozottan, mint egy fejedelem, aki ellen merényletet követtek el s utoljára még szembe akar fordulni orvtámadójával. Fülét hegyezte, szemét kimeresztette. Látta, hogy valaki tovaoson a falak *mellett* s eltünik a sötétben. Csak ekkor érezte, hogy megsebesült. A golyó a mellébe furódott. Meleg, bibor vére lassan csordogált a kockás teveszőr-takaróra. Szeme elhomályosult. Teste nehéz volt, mint az ólom. Elülső lábai megroggyantak.

VIII.

Igy, *mintegy térdenállva*, félig a földre bukva, ezt gondolta:

— Meggyilkoltak. Végem van, végem. El kell pusztulnom. A tökéletesség voltam, a szépség, a kiválóság. Nekem nem szabad megöregednem, csontokat rágcsálva és vakarózva, mint a többi kutyának, aki vaksin, hályogos szemmel, foghijasan nyujtózik ki óljában s megdöglik szopornyicában vagy aggkori végelgyöngülésben. A dicsőség volt az enyém. De azért még jó volna egy kicsit szaladgálni a szabad réteken, szagolgatni ezt a sokszagu világot, a cipőket és papucsokat s csak egyszer, egyetlenegyszer zabálni, zsiros koloncokat, pacalt, marhamájat és cukrot ropogtatni, cukrot. Csakhogy már nem lehet.

IX.

A környék ebei, a kopók, a juhászkutyák, a patkányfogók, a korcsok és felemások, a kutyatársadalom *munkás* és hasznos tagjai, a pisztolydurranástól fölriasztva hangosan ugattak.

Kosztolányi Dezső

FILMTEKERCSEK

Irta: MAGISTER

„Szent Margit legendája"

Film-„kiséret" Ady Endre verséhez

1. *Vallott nekem a Nyulak Szigete*
Regék halk éljén. Ime, a titok.

A zárdafalak romjainál a csend őrzi a mult emlékeit és a képzelet. Maholnap már ezer éve, hogy ott éltek, dolgoztak, ápoltak, vezekeltek, imádkoztak fátyolos, halkszavu apácákkal király-lányok, förangu kisasszonyok, — köztük a legszebb, Margit, Béla király leánya. Oltárkő-, lépcső-, padló-, padtörmelékek maradtak itt, — némán, de nem nyughatunk meg a némaságukkal, a mozdulatlansággal és annyi, annyi letünt év tengermélyéből felidézzük »életüket«, amint azt a zörgő pergamentek szögletes betüi hirül hagyták és kiegészitjük szükszavu jelentéseiket.

Leányok jönnek a romokhoz, — szent Margit emlékéhez, szemüveges, vézna leányok imával, — reménytelen vágyakozásuk jegyezte el őket a lemondó aszkétasággal — és szőke, hervadó *nők találkoznak itt*, ábrándozni jönnek ide, nagy csalódással a szivükben. A költőt is megfogták az emlékek. Az ő csengő verseinek nyomán pergessük le a képeket, szent Margit életét:

Királyi atyja klastromba veté
Legendák szüzét, fehér Margitot.

A dalmát tengerparton, Klissza várában szállt meg először Laszkarisz Mária. A tatárok elől menekült családjával és urnőivel, akiket odahaza özvegyekké tett a mongol inváziő. A fájdalom mellett azonban még itt is kinozta őket a bizonytalanság, nem jönnek-e ide is a pusztító csordák? Laszkarisz Mária még a férjéért, Béla *királyért is remegett*, — mikor jön és megjön-e közéjük?

S mire Béla végre mégis eljutott Klissza várába, (hogy hiába kért és várt segitséget másutt), — uj csapás érte a királyi párt. Meghalt két leányuk, Katalin és Margit. Igaz, hogy uj gyermekre várakoztak. Aki mire megszületik, talán már kivonulnak a tatárok — hazulról. És akkor, ha leány lesz, az az istennek fog szolgálni. Igy fogadták meg.

Mikor aztán Margit megszületett, valóban hazamehettek és Margit alig tudott még beszélni, még selypesen, pöszén ejtette ki kivánsága szavait, az apja beadta a kolostorba, amely szent Katalinnak épitvék, Veszprémben.

Bodomér ispán itthagyta özvegyen az asszonyát, Ilonát, — aki szerette az urát és hogy elvesztette, nem maradt más, mint amiben hitt és hogy legalább ezt ne veszitse el, belépett kis leányával, Erzsébettel a kolostorba. Ő lett a rend főnöknője. Ilona nevét fölcserélte Olimpiával.

Olimpia volt most a kis Margit király leány oktatója, ő tanitotta meg olvasni. Ő adott feleletet a gyermeki kiváncsiság, — az első — érzékelt — impressziók ezer és ezer kérdésére: mi ez, mi van ott, miért ez a gyöngysor, mi az a sok lap? — A zárda életében a legelvontabb fogalmak öltenek olykor dekorativ, többször egyszerü, szimbolikus tárgyi képeket. Hogy magyarázhatók meg ezek a folyton kérdezősködő gyermeknek, akit semmiféle válasz nem elégit ki? Olimpia nővér egyszerüen odaadta mindennek az »okát«, a feszületet a kezébe: ez az ur Jézus,... megalázták, meghurcolták, töviskoszoruval megsebezték a homlokát, kinozták, megölték,...

— — A gyermek lelkét most egészen betölti a — Megváltó. Vele ébred, ő foglalkoztatja egész nap, hozzá küldi fohászait. Aztán reáeszmél, megérti az apácák szertartásait és utánozza őket. Az a durva szőrből, vagy nagy tüskékkel készült öv a ruhájuk alatt (a cilicium), az érdekelte legjobban s amikor megtudta, hogy minek az, hogy ezzel is csak Krisztust szolgálják, nem nyugodott, amig nem kapott egyet. Eleinte nehezen viselte el, — lassanként szoktatta hozzá a testét.

És hogy nőtt, hogy öregbedett, annál jobban megszerette a felfedezett, a megtalált — Istent.

*

2. *Álomleány volt: egy fojtott sikoly,*
Ájulva hullt egy durva szó miatt.
S robogtak a királyi udvaron
Hajrdzó, vad, bozontos férfiak.

Igen, ott a szigeten, a Nyulak Szigetén, Boldog asszony szigetén, az uj kolostorban, — ott jobb, ott más az élet.

Aligha volt több, mint tizenkét éves, mikor letette a fogadalmat Umbertonak, a Domokos-rend főnökének. Ott volt már Olimpia nővér is a leányával és ott élt vagy hetven előkelő nő, Margit négy unokanővérével, bátyjának, István trónörökösnek a leányával, Erzsébettel, aki csendesen csipkedte néha, hogy rajta van-e a cilicium?!

Pedig rajta volt. Boldogan szenvedte el a — szerelméért, Krisztusért. Mennél idősebb lett, mennél fejlettebb érzéssel és mérlegeléssel hozhatta közelebb magához lényét, martiromságát, isteni voltát, annál jobban szerete és boldog volt, hogy szerethette. A »jegyese« volt Krisztusnak és annyira rajongott érte, hogy ez a rajongás sokszor az önkivületbe emelkedett... Óh azok a napok, mikor az áldozást várta, — hogy holnap magához veheti az ur testét! — — huszonnégy óra hosszát folyton imádkozott, énekelt, sirt, alig pihent valamit, kora hajnalban fenn volt, — mise, áldozás — — és a szent aktus nagy percei,... és aztán megint csak sirás, szent dalok és ima, ima, imádság. Valahogy nem is élt, a testi hüvely végezte a maga reflexfunkcióit, de a lélek ott járt fenn, a — szerelménél, az Urnál. Óh jó volt a szigeten, istenies asszonyok között, itt élhetett egyedül — »*neki*«, csakis »*neki*«.

A királyi udvar messze-messze maradt tőle. Nem is vágyódott utána. Anyja, a nagyszemü, lobogó görög asszony félelmetes volt nagyszerü játékaival, ahogy bogozta, szőtte terveit, dinasztiális politikáját. A leányait férjhez adta, mindegyiknek jutott fejedelem férjül, csak a nagyobbik fiát, a trónörököst nem kedvelte, féltékeny volt reá és kunvérü asszonyára. A kisebbik fiát jobban szerette, azért képes volt kivágni az országból apró kis országocskákat, apró hercegségekért véres galibákat rendezni, csakhogy annak is juttasson koronát... Lármás, mozgalmas élet volt mindig a királyi udvarban. Hadvezérek, bárdos hadfiak, akik felhevült vérrel mentek a véres tusákra, hogy megbirkózzanak azért a célért, amelyet Mária királyné elébük tüzött. Hosszu, izgalmas tárgyalások következtek megbizotfakkal és külföldi »szószólókkal«. Ideges megtorlás kisérlete riasztó hirekre a déli végekről, lázadó várakról. Szakállas főpapok jöttek közvetitőnek a békéért, a nyugalomért, — némelyikük a maga javáért.

Hogy is élhetett volna itt Margit, törékeny kis fa a viharban? hogy is lehetett volna itt minden percet, erőt, akaratot, érzelmet és mindent, ami egy leány élete, mindent feláldozni a szerelmének, akitől nem várt földi trónt, koronát, bíborpalástot?! De az övé volt a nagy igéret: a mennyek országa, a mennyek országában az »ő« trónusa zsámolyánál kis zug, de ez is elég a boldogsághoz...

...Kis leányka, Váradi András leánykája ül a cellájában és Margitot nézi... mintha glóriás angyal térdepelne mellette... »mitől ilyen szép, ilyen csodá-

san szép? — az imádkozástól!« — Lassan, félve hozzásimul és esdekelve néz fényló szemeibe:

— Tanits meg, tanits meg engem is igy imádkozni!

✱

3. *Nyugatról várt sokdig valakit.*
Nem vadbajszu, lármás mokány nagy ur
Dalos, törékeny, halk liu legyen,
Asszonyos, kósza, könnyes trubadur.

Lengyel herceg érkezett a magyar király székvárosába. A szép, a szent Margit kezét kérte.

És Margitot uj probléma döbbentette... otthagyni azt, akiért eddig élt...

Akit megkérdez, az mind reá beszéli, még Olimpia is:

Lám a növérei! — Kunigunda Krisztust szolgálta akkor is, amikor férjhez ment a krakkói herceghez, Boleszlóhoz, az esketó püspök előtt szüzességet fogadtak.

Ilona három gyermeket hozott az urának, a kaliszi Boleszlónak, de Krisztus szerette, megnyilatkozott neki. Jámbor volt Erzsébet is a bajor Henrik herceg oldalán és Konstancia az orosz Leóval.

A nagynénjük, a thüringiai jóságos szentnek a szelleme szállta meg őket, csak Anna, Ratiszláv macsói herceg fiatal özvegye örökölte az anyjuk, Mária királyné türelmetlenségét, becsvágyaitól örökösen nyugtalan lelkületét.

...És mégis, — nem, nem — Margit nem ment férjhez. Visszatért Jézushoz, visszatért vezekelve, bünbánóan, amiért talán egy pillanatra meghallgatta volna a — gonoszt (?), aki el akarta választani tőle.

És a legalantosabb, a legnehezebb munkát végezte, takaritott, mosott, főzött, felszolgálta az ételt társnőinek, fát vitt nekik és vizet, elmosta az edényeket, ápolta a betegeket, söpört utánuk, rendben tartotta az udvart, gyomlált a kertben, kapált...

Jön-e még királyfi, aki a kezét akarja, aki elveszi öt — rongyos, kócos cselédjét az Urnak?!

✱

4. *Már régen várt s megbénult a szive*
Zugott a vár, prüszkölő kun lovak
Hátán érkeztek hetyke magyarok.
Ő nem jött: egy csendes álomlovag.

És ugy történt, hogy az osztrák tartományok »gazda« nélkül maradtak, hogy kihalt a Babenberg dinasztia. Két nő-örökös volt, az öregeő Margaréta, (az elesett Frigyes herceg huga) és Gertrud (Frigyes öccsének leánya).

Nosza volt hajsza az örökség után.

Béla király elküldte csapatait Ausztriába, a családjának akarta megszerezni a hercegségeket és Gertrudot összeházasitotta vejének, Leónak az öccsével. De ugyanakkor az osztrák rendek meghivták a trónra Ottokár morva herceget (a cseh Vencel király és a német Kunigunda fiát). Ottokár elfogadta a meghivást s hogy jogot is formálhasson a feljaánlott örökségre, megesküdött a nála kétszerte idősebb Margarétával.

Megülték hát a nászukat az örökösök, Gertrud is, Margit is és a nászuk háborut hozott. Béla és Ottokár fegyvert fogtak egymás ellen. döntse el a harci siker, kinek van több jussa a Babenbergek birtokaira?!

És hosszu harcok után, sok véromlás után kötötték csak meg a békét, amely Ottokárnak kedvezett. Az övé lett minden, amit akart, mindent elért, amit mint herceg elérhetett, csak egy vágya maradt, amelynek a teljesülését is ettól a békétől várta. Megunta az öreg Margarétát. Már nem is kellett neki. Arra hivatkozott, hogy magtalan és igy megkaphatta az engedélyt az elválásra.

És eljött a Nyulak-szigetére, Boldog-asszony szigetére, hogy megkérje szent Margitnak, az Ur rongyos, kócos cselédjének a kezét.

Margit hiába sanyargatta magát, hiába koplalt, nem mosakodott, szenvedett a férgektől, ruhája szakadt, piszkos... és mégis nagyon, nagyon szép volt. Mikor Ottokár meglátta, megszerette.

A büszke nagy urak, tanácsosok már latolgatták elégedetten azt a messzi perspektivát, amelyet ez az esküvő igért. A királyi szülők is nagyon akarták az egybekelést. — Mária féltett befolyását még jobban kiterjesztheti majd. Olimpia, aki Margit egészségét akarta megóvni az életmódjától, könyörgött hozzá, teljesitse szülni kivánságát. De Margit nem hallgatott reá. Nem hagyja ott szerelmét! — Vágják le inkább az orrát, az ajkát, tépjék darabokra a testét, de ne kényszeritsék arra, hogy férjhez menjen, — ezt válaszolta Olimpiának.

És felvette a fátylat, apáca lett, örökre eljegyezte magát Jézusnak. Marcel, Domokos-rend tartomány főnöke előtt esküdött hüséget — szerelmének.

...Talán, talán, ha nem Ottókár...

✱

5. *Ő nem járt a Duna táján soha,*
Egy halk dalu és halk csóku legény.

Talán, talán ha nem Ottokár... De hát jött még valaki, — igaz, nem provencei dalos lovag, de a napsütéses olasz földről... a hatalmas Anjou-fia, Károly. Eljött Boldogasszony-szigetének kolostorához, az ur mennyasszonyának, szent Margitnak a kezéért.

Margit hiába' sanyargatta magát, suhogott a virgács, a tövises pálca meztelen tagjain a legkedvesebb, Szabin növér kezében, meg a jó pajtás Erzsébet növérnek kezében... hiába' kinzás a korbáccsal, a koplalás, a szutyok — mégis, mégis, Margit nagyon-nagyon szép maradt. Mikor Károly, a sziciliai királyfi meglátta, megszerette.

A sziciliai királyfi beleszeretett, de Margit kikosarazta.

Most már csak egy vágya volt, mielőbb mártir halált halni és feljutni oda, *Hozzá*, hogy soha el ne vehessék tőle.

Olimpia feddése nem használt, tovább kinozta magát. Anna növér össze kellett, hogy kösse a karjait kenderkötéllel, olyan szorosan, hogy vére serkedjen a kötés helyén.

És várta a halált. Bár még jött néhány karácsony, mikor ezer miatyánkot mondott el, — nagypéntek, amikor ugy zokogott, jajgatott a kereszt megmutatásakor, hogy siránkozása, jajgatása kihallatszott a templomból.

De az ereje fogyott, — fogyott.

És Jézusnak áldozák Margitot
Ki ott halt meg a Nyulak-szigetén.

BERLIN

FELJEGYZÉSEK EGY VILÁGVÁROSRÓL

Ez az irás nem akar utleirás lenni. Csak néhány kép, alátámasztója az emlékezőtehetségnek, megrögzitése képzeteknek, segitője az elröppenő gondolatnak.

Mert nem akarom, hogy ez az élmény: Berlin, nyomtalanul muljék el belőlem. Mégegyszer végig akarom élni, minden apró benyomást felirissitni, hogy eleven valósággá váljék bennem és ne széthulló ködkép legyen.

Rendszeres rajzát nem adhatom Berlinnek, ahogy nem adhatom komoly jellemzését annak az embernek, akivel három órán át a gyorsvonatban beszélgettem. Pedig megtörténhetik, hogy valaki ilyen három óra alatt többet ad önmagából, mintamennyit életrajziról évek tanulmányával megértettek belőle.

Épen igy Berlin is a céltalan turistának talán elárul olyasmit, ami örökre rejtve marad a Baedeckereknek. Minden helyet mindenki ujra felfedez a maga számára. Valami definiálhatatlan benyomás ez, megmagyarázni nem lehet, csak talán szinben, szagban, hangban kifejezni.

Valószinüleg mindenkiben más más szin vagy hang váltja ki Berlin képzetét. De az bizonyos, hogy ennek a képzetnek a teljességéhez minden impressióra szükség van és egyformán fontos az »Unter den Linden« panorámája, vagy az, hogy a kocslut közepén minden száz lépésre kis villanylámpák állnak ki a földből és jelzik azt a pontot, melytől jobbra jönnek és balra mennek az autók. Igy mondom: autók, mert lovat két hét alatt csak kettőt láttam. A berlini gépkocsik közt egyetlen eleven állatfajta a biciklista, igaz, hogy veszedelmesebb is, mint az okos gépkocsi, »erőkocsi (Kraftwagen)« ahogy Berlinben mondják.

✱

Megérkezünk. A hotel kijön elénk a pályaudvarra. Nem ugy, ahogy Olaszországban szokás, autóbusszal és veszekedő portáslegényekkel, akik egymást tullicitálva kinálják a hoteljeiket, mint a kucséberek a portékájukat, »Hotel Parlamentó! Hotel Inghiltera! Hotel Regina! Hotel Castello al mare!« és igy tovább. Nem, ez a hotel minden lárma nélkül, de teljes közvetlenséggel kinálja magát, ahogy kilépsz a vonatból a vágányok szomszédságában egy kivilágitott ajtó: »Hotel Excelsior.«

Az ember gyanutlanul belép, milyen nagyszerü, gondolja nem kell menni, itt a szálloda. A kivilágitott ajtó mögött lift van, levisz valahová a föld alá. A liftes kitessékel, a lift fölszáll és a vendég megindul egy csillogó, villogó földalatti folyosón. Megy, megy, mendegél, közben Aladdin barlangjára gondolhatna, ha huszonnégy órás utazás után elég friss volna az agya ilyesmihez. Nem tudom megmondani meddig megy, de az óperenciás tengeren már régen tul lehetne, mikor végre odaér egy *másik* lifthez és az fölvizsi a kacsalábon forgó várba. Miután a portás megnyugtatja, hogy véletlenül épen van egy olcsó szobája és megnevez egy olyan összeget, amiből itthon három napig jól lehet élni, az ember megint beszáll egy lifthe, melyet ezuttal hat fift közül választhat ki magának. A hat lifttel szemben magas trónuson ül a liftparancsnok. Ellentengernagyi egyenruhában van, valami komplikált trónuson foglal méltóságos pózban helyet és különböző kis készülékek, amik hol kigyulladnak, hol kialszanak állandóan közlik vele, azt a roppant érdekes titkot, hogy a hat lift közül melyik, melyik emeleten kötött ki.

Ugy tudom, a szállodai erkölcsökre felügyelni is a liftparancsnok hatáskörébe tartozik, bár az ilyesmit jelző készülléket nem sikerült fölfedeznem a trónus gépezetében. Bizonyára belül van elrejtve, az ördöngös masina.

Mikor az én liftem táblájáu, lent, a kormányzói hidon, kigyullad a római ötös, akkor én is kiszállok odafönt és azt képzelem, — ó naiv vidéki — hogy megérkeztem.

A szobafönök hétmérföldes csizmákkal jár előttem. Pájdalmasan állapitom meg, hogy mégsem kacsalábon forgó vár ez. Ha az volna, le lehetne ülni valamelyik ülvogtó karosszékbe és addig forgatni, mig ahhoz a bizonyos olcsó szobához érünk. Igy azonban csak a magunk lábával kell felmérni a folyosók utvesztőjét, még csak egy futó padló egy rendes *trottoire roulante* sincs felszerelve, pedig kérhetnének egyet a Piskator szinházból, ott ugy is több van, mint amennyit elbir az irodalom.

A Piscator szinházban szegény szerző soha sincs abban a helyzetben, hogy gyalog mondhassa el a mondanivalóját. Vagy a sülyesztőben, vagy a levegőben lógva, vagy az emlitett trottoir roulanton jut a közönség elé, akit persze ugy elfoglal a sok csuda, kunszt, meg hokuszpokusz, hogy közben elfeledkezik a darabról. Igaz, hogy olyik darabnak ez csak használa van.

Végre megérkezünk. Nem is volt olyan messze, alig két-három villamosmegállónyi távolság, olyan amire fővárosi ember azt mondja: nem érdemes felülni.

Jó is volna most már minden, ha az ember mielőtt neki vágott volna ennek a szoba-felfedező-utnak megvacsorázott volna. Persze erre senki sem gondolt, és most szépen vissza kell menni, »ugyanazon az uton, de ellenkező irányban«, ahogy *ezt* a fizika órán szép szabatosan kifejeztük. Közben arra gondolunk, hogy milyen közel lett volna egy távolabbi szálloda, ahova autón lehetett volna menni.

✱

Másnap. Most bele kellene szaladni ebbe a Berlinbe, felhabzsolni, átölelni, körültáncolni.

Persze nem lehet, mert lakást kell keresni. A taxi ablaka előtt furcsa épületek, gyönyörü kertek, izgató kirakatok futnak, de nem szabad kiszállni, lakást kell keresni.

Egy barátságos doktor bácsi, az egyesület helyiségében tanácsot ad az idegen kollégáknak. Mig a partnerem vele tárgyal, én a reklám táblát nézegetem. Egy néger házaspár áll mellettem, ők is azt nézik. Az asszonyon tekintet nélkül októberre, szalmakalap van, valami salátadisszel. Persze ő az örök nyár hazájából jön. Angolul beszélnek és a német reklámokon nem tudnak kikoskodni. A hámlasztószert pensiónak nézik és a fogyókurát kabarénak. Nem csoda, mert a hámlasztószert Bellevuenek hivják, a fogyókurán pedig egy mesztelen nő hajladozik.

Nagyon szeretnék megismerkedni velük. Aki feketét én eddig láttam, az vagy portásfé'e volt vagy jazzmuzsikus. Néger doktort még nem láttam, pedig hála istennek elég sokféle orvost ismerek. A fekete kollégáné is barátságosan mutogatja remek fogsorát, a zöld saláta árnyékában.,

Sajnos nem fogunk egy helyütt lakni. Ők a hosszas tanakodás után, valami szájvizben állapodtak meg, szép neve volt annak is, gondolom Stellanak hivták, vagy Glóriának. Nekünk a német doktor bácsi irt fel két pensió cimet. Különösen egyiket ajánlta és többszörösen hangsulyozta, hogy bár külföldi a tulajdonosnő, mégis igen rendes és jó ott.

Minket a tulajdonosnő *nacionáléja nem* érdekel. Furcsa, hogy a doktor bácsi fontosnak tartja, sőt hibának.

Mikor megláttuk és megszólalt megértettük. A pensiós hölgy galiciai volt. A doktor bácsi liberális diszkrécióval külföldinek nevezte.

Tényleg nagyon rendes nő lehetett, egyetlen üres szobája sem volt..

A másik pensióban sikerült elhelyezkedni. Szép rendes hely volt, az ember mindjárt kapott egy csomó kulcsot. Szoba, előszoba, lift és kapukulcsot és használati utasitást. Berlinben nincs házmester, az ember maga jön be, a kapu alatt felgyujtja a villanyt, ami épen nire felér, magától kialszik.

Emlitésre csak egy méltó ezen a pensión. Az, hogy miután nem internacionális hotel, hanem német pensió, megismerjük benne a német polgári család életrendjét.

Kenyeret csak csodálkozva adnak. »Trockenes Brot?«

Mert ha nincs vajjal megkenve, akkor az »száraz«. Rengeteg krumpli esznek, nap nincs kétszer. Leves ritkán van, inkább valami előétel. Tészta is ritkán és bár akkor se volna. De magától értetődően az ebédhez tartozik egy óriás csésze fekete és néhány apró sütemény. A vacsorához pedig ugyanilyen természetesen jár a tea és egy »Kalte Platte«, amin sajt, vaj és paradicsomon kivül néhány szelet felvágott van és amit mindig a rendes vacsora, a meleg sült után szerviroznak.

Kinézek ablakomból a Spreere. Sovány kis folyó, átlehetne lépni rajta, de tele van hajókkal. Pici propeller, három óriási sleppet cipel. Szemben jön már a másik, a harmadik szerényen sort vár. három hajó nem fér el egymás mellett. Ez a kis folyó is háromszor annyit dolgozik itt, mintha másutt folyna.

Lucia

Szézám

— Öregszem?

Nem is vette észre, hogy félhangosan mondta ki a belsőjében bánatos-kesernyésen felmerülő kérdést, csak akkor eszmélt kissé szégyenkezve, mikor a hirtelen megint a helyére pattanó Éva halk nevetését hallotta megcsendülni.

— Öregszem? — ez jutott az eszembe és ezt a sohasem kellemes megállapitást talán csak a tudatalatti, soha nem alvó hiuság és életakarása formálta kérdésse abban a pillanatban...

...Abban a pillanatban tolakodott fel benne ez az elszomoritó gondolat, amikor annyi idő, olyan sok és kellemes, de az ő szemében eseménytelen este után ma utoljára látta maga előtt a meglett, kissé érett leányt, akivel néhány hét alatt ugy összeszokott, hogy egy ismeretlen érzés, egy eddig idegen valami szorongatta a torkát, amikor arra gondolt, hogy Éva holnap elutazik, kiutazik az életéből — talán örökre.

*

Két hónappal ezelőtt került Péter a nagyvárost mimikrizö porfészekbe, mert egy kellemetlenül elhuzódó ügye kényszeritette rá, de fanyalodottsága hamar elmulott, amikor már a második napon a leveleit kereste a póstán, fekete haju, nevető arcu nő köszönt vissza a rács mögül:

— Hogy vagytok? Mit csinál Margit?

Péter csodálkozón nézett be a ketrecbe. Margit a felesége, honnan merészeli ez a villogószemü ilyen bizalmasan letegezni, lehet? mit akar?

Hamarosan kiderült a távoli rokonság és akkor már meg is nyugodott, noha hirét sem hallotta a felesége póstásrokonának. Kedves volt a harminc körül is még viruló leány, közvetlen és természetes humora, egyenes jelleme, és főleg az a tulajdonsága, hogy fütyült minden előitéletre és olyan magátólértetődően ment esténként vagy szabad délutánján Péter lakására, mintha ott lenne az otthona, de... de még a Péter egyre szenvedelmesebb kézcsókjait is valami felsőbbséges gunnyal fogadta, amig fogadta, mert bizony egy idő mulva azzal huzta el a kezét:

— Az a kedves benned még, hogy nem vallasz szerelmet és nem is gondolsz semmiféle szerelmeskedésre. Ezt szeretem és becsülöm benned.

Gornyikné, a Péter ideiglenes háziasszonya hiába leselkedett esténként, hiába keresett vad ürügyeket arra, hogy akár éjféltájban is bekopogjon a lakójához:

— Aludni tetszik már mérnök ur? Azt hittem égve tetszett felejteni a villanyt.

Ilyenkor is csak azt látta, hogy Éva ott ül a kályha mellé huzott karosszékben, néha bundában is, legtöbbnyire azonban csak az uccai ruhájában, de kalapban, Péter pedig az iróasztalnál rajzol vagy számol, a legjobb (vagy legrosszabb) esetben is azonban az asztal mellett, ugyancsak a legerősebb kifogást is könnyen lerázó öltözetben.

Ezen az utolsó estén már a pósta előtt azzal fogadta Éva a ráváraközó Pétert:

— Pázom és valami nagyot akarok mondani, ne menjünk sehová, vigyünk vacsorát és maradjunk nálad.

Odahaza azután, amikor a hirtelen hideg étel után ott zümmögött a teaviz a szamovárrá kinevezett fazékban, egyszerre kimondta a leány:

— Holnap utazom, áthelyeztek, még pedig olyan sürgősen, hogy már mennem is kell. Mennem kell, egészen az ország tulsó végére...

Péter bámészan nézett, felmerült benne a gondolat, hogy előle menekül a leány, azután mégis csak azt mondta:

— Nagyon sajnállak, mert életemben te voltál az első nő, aki soha, egy pillanatra sem untatott

— Most, ezért a mondásért megcsókollak, nevetett Éva és odalépett hozzá. Péter a száját nyujtotta.

— Nem, nem a szádat, csak itt az arcodon meg a homlokodon.

Elröppent a két kis csók, ám Péter nem mozdult. Valahol mélyen, nagyon távol a tudata alatt, felvillant egy érzés, hogy neki most át kellene ölelnie a lányt, hogy oda kellene erőszakolnia (még esetleg erőszakolnia is!) a mellére, az ölébe, de a karjai ernyedtek voltak, az akarása elzsibbadt, a hónpokszülte vágy ott lobogott ugyan teljes élettel, de habozás fullasztotta hamuba, a tulmagasba röppenő kivánsága és átvillanó felgerjedése ugy pattant szét, mint elszabadult játékléggömb, amely erőtlenül libeg, amig erős zsineg tartja fogva, de szabadon rohan vesztébe, fel, fel! ahol a pusztulás várja, ha elszakad a korlátozó bilincs...

Meggondolatlanul, ösztönösen sóhajtotta:

— Öregszem?

Éva nevetve ugrott vissza a karosszék biztos várába, onnan ingerkedett:

— Olyan szerencsétlenség az, ha egy férfi is megöregszik?

— A megnyugvó férfi vagy akár nő szemszögéből nem. De mert ti nők ujabban még az anyaság, sőt, ami ennél több, a nagyanyaság árán sem akartok idősebbek lenni, mint az unokátok, azt kivánnátok tőlünk is, hogy örökre fiatalok maradjunk. Akiben azután él még közülünk a vágy és az akarás, azt igazán sulyosan éri ez a ráeszmélés. Sulyos és fájó, mert éppen ti szeretnétek sokszor, hogy lélekben, de főleg testben husz esztendősek maradjunk idők végeztéig...

Csend. Hosszu hallgatás, azután felállt Éva:

— Kisérj haza, későn van, csomagolnom is kell.

*

A vasutállomáson minden ismerősétől csókkal bucsuzott Éva, de a sok jóbarát, — aki főleg azért jött ki, hogy lássa, miképpen bucsuzik »az az elvetemült, szégyentelen teremtés« a szeretőjétől, — csalódottan vonta el a száját, amikor Éva valamennyit megcsókolta, de Péterrel csak erősen, keményen fogott kezet.

— Ez ugyan hideg bucsuvétel, mondta a helyettes főnök, de bizonyosan sokkal érzékenyebben bucsuztak már tegnap. Vagy pedig, tette hozzá gunyosan, már tartogatja a melegebb csókokat — *amoda*, hiszen akad majd ott is *pasas*...

Azt nem vette észre senki, hogy Éva titokban valamit adott Péternek és Péter se tudta hamarjában, mi az, amit a kezében tart. Egy betüre nyiló kis sárgarézlakat volt, levélbe csavargatva:

»Kedves barátom, nem mondok ujat, ha azt irom, hogy minden nő olyan, mint ez a lakat. Aki ismeri a Szézámnyitó szót, az könnyen boldogul, aki nem találja meg, az hiába keresi akármeddig...«

A többi része a levélnek bucsuzkodás volt és jelentéktelen, de ott volt még a levél aljára lehelt utószó:

»Vannak emberek, akik nem sokat keresgélik a büvös szavakat, hanem erőszakosan törik fel a zárat. Sokszor ezeknek van igazuk«.

*

Péter kábán, keservesen mosolygó beismeréssel ismételte a tegnap este elröppent sóhajt:

— Öregszem?...!

Arányi Jenő

Nagyon régi történet

Novella

Irta: Quasimodo

Itt, ha egyszer nekikezd az eső, akkor se végese hossza. Az ember ülhet a szobájában és álmodozhat, gondolkozhat és nem győz viaskodni az emlékekkel. Mikor elkerültem hazulról, még sütött a nap. Igaz, hogy sápadt, őszi nap volt, de mégis csak végigömlött az arcomon délfelé, mint a langyos viz.

Este van, kint cuppog az eső, halkan szürödik be a hangja az ablakon. Igen. Egész csöppet hiányos az ablak. Csak akkora lyuk van rajta, mint az öklöm. A külső ablakon is, meg a belsőn. E közé a két lyuk közé rakosgatjuk kis ennivalónkat, az a hosszu fiu, a lakótársam, meg én.

Fekszünk. Ő a szoba egyik végében, én a másikban. Emberekről esik szó, erről is, arról is, meg valami lányról, aztán azt mondja:

— Nem tudom szeret-e? Valakit szeret, az biztos.

Nos, ez elég különösen hangzik, de erről jutott eszembe ez a történet, amit még itthon hallottam valakitől. Mondom neki, hogy nem ő az egyetlen, mással is történt ilyesmi. Nekem meséltek valamit, hallgassa meg. Ó, nagyon kedves ember volt, aki mesélte, szeretném látni. Igy mondta annak idején:

— Talán tizenhat végefelé volt, mikor Temesvárra helyeztek, alig, hogy hazajöttem a frontról. Pénteki napon utaztam és másnap kellett jelentkeznem szolgálattételre. Néhány állomással Temesvár előtt, beszállt hozzánk a kupéba két hölgy. Az egyik asszony, mikor lehuzta keztyüjét, ujján látni lehetett a karikagyürüt, a másik fiatalabb volt nála. Nem hiszem, hogy husz éves volt. Beszélgetni kezdtünk és megtudtam, hogy a kis vidéki állomásfőnök lányai, az idősebb a városban lakik, az ura kint van a fronton, a fiatalabb az apjánál. Néha meglátogatják egymást és a lány reggel bemegy nővéréhez estig, vagy másnap reggelig.

— Majdnem minden héten bejön velem, — mondja az asszony a hugára mutatva. — Unalmas egyedül és neki is unalmas.

A beszélgetés folyamán elmondtam, hogy holnap kell jelentkeznem és félek a mai naptól, hiszen nem ismerek itt senkit.

Meghivtak ebédre, amit én örömmel elfogadtam és egészen összebarátkoztunk.

A lakás helyes volt, a szoba, ahol teritettek kedves és meleg. Az asszony maga főzte az ebédet és én addig a kislánnyal ültem és beszélgettem. Jókedvü, barnaszemü gyerek volt, mulatságosan tudott lelkesedni minden apróságért és mikor leült a zongorához és eljátszott valami valcert, szemei ragyogtak. Igen, valcert játszott, akkor még az volt a divat.

Ebéd után táncoltam az asszonnyal. Azt hiszem kicsit szorosabban öleltem át, mint kellett, de egyszerre kijelentette, hogy szédül és nem tud tovább táncolni.

A kislánynak később eszébe jutott, hogy elmehet *nének a moziba.*

Valahogy még elhuztam az időt négyig, aztán elindultunk. Különös, de homályosan még most is emlékszem néhány szépre. A moziban, mikor cukorral kináltam meg a kislányt, keze hozzáért az enyémhez és én megfogtam a csuklóját. Előbb ki akarta szabaditani a kezét, aztán felém fordult és láttam, hogy megcsóválja a *fejét és mosolyog.*

Előadás után hazakisértük az asszonyt, majd az állomás felé indultunk. Ősz volt, megeredt az eső, egész lassu, szitáló csöppekben és furcsa fátylat vont a gázlámpák köré. Szép őszi este volt. Szeretem a szitáló őszi esőt.

Akkor eszembe jutott, hogy nem engedem haza a kislányt. Azt mondtam, még van egy óra időnk, sétálhatunk, vagy elmehetünk valamelyik cukrászdába.

Mire az állomásra kiértünk, a vonat szerencsésen elment. Ó, hogy kétségbe volt esve szegény gyerek. Mit csináljon? Vissza kell mennie a nővéréhez, de akkor nem tud mit mondani, hogy miért késte el a vonatot. Gyanakodni fog. Nem. Inkább kint marad az állomáson. Tanakodtunk, ő sirt valami keveset, én ugy tettem, mintha nagyon sajnálnám, aztán azzal az egyszerü ötlettel fordultam hozzá, mely mintha csak abban a pillanatban jutott volna eszembe.

— Elkisérem egy szállodába — mondom — lefekszik és alszik reggelig.

Nem, nem, ő fél egyedül, szó se lehet róla. Hát majd nem lesz egyedül — igyekeztem megnyugtatni — megvárom, mig elalszik és csak azután megyek el.

Ebbe aztán belenyugodott.

Miután még korán volt, sétáltunk. Belém karolt és mesélnem kellett a háboruról, a repülőgépekről, a szikratáviróról, mindenről.

Aztán fölkisértem a szállodába. Lefeküdt a diványra, ráteritettem a kabátomat. Fejét a kezemre hajtotta. Én ültem ott mellette a sötétben, kezemen érzem meleg lélekzetét, a hajának érintését és hallgattam.

Azt hiszem, abban a pillanatban nagyon szerelmes lettem. Föléje hajoltam és megcsókoltam. Fölriadt és védekezett, de elnevette magát.

Igy volt.

Sokat találkoztunk ettől az estétől kezdve. Többnyire ő jött be hozzám Temesvárra, de néha én is meglátogattam. Egy fiatalember járt utána. Diák volt, orvostanhallgató, a karácsonyi szünetre hazajött. Mondták, hogy nagyon szereti. Akkoriban féltékeny is voltam rá, de azért összebarátkoztunk. Nem, nem számitott. Be kellett látnom, hogy nem számit. Rólam csak annyit tudott, hogy vőlegény vagyok és nem sokat törődött velem.

Néha együtt iszogattunk valamelyik kávéházban és nagyon kellemes társalgó volt. Egyszer azt mondta:

— Nagyon szeretem.

Órá gondolt. Aztán:

— Valakit ő is szeret. Sokszor azt hiszem, hogy engem, ugy beszél, mintha engem szeretne, de nem vagyok biztos benne. Igen, azt mondta. Soha olyan naiv gyereket nem láttam. Az idő mulott, a háborunak vége lett és én hazajöttem. Még leveleztünk néhány hónapig a kislánnyal, megsirattuk egymást, aztán az is elmult.

A mult hónapban voltam Temesváron. Este a kávéházban ismerősökre találtam, összeültünk és beszélgettünk. Ott volt az a fiu is, már orvos, feje kopaszodik.

Szó kerül mindenről és megkérdezem, mi lett azzal a kislánnyal. Erősen vert a szivem, amikor mondtam a nevét, talán el is pirultam. Ki törődött vele?

— Ó, Miskolcon van. Férjhez ment. Két gyereke is született már.

Persze, persze, *gondoltam magamban.* Az én hajam is nagyon megfehéredett azóta.

Akkor megszólal az orvos. Nem tudom biztosan, lehet, hogy tévedek, de nekem ugy tünt föl, mintha hozzám szólt volna.

— Ugy szerettem azt a lányt, ahogy soha senkit azóta, hanem valaki elcsavarta itt a fejét.

Más is mondja, hogy ugy van.

— De ha egyszer megfogom — folytatja — kitekerem a nyakát annak az embernek.

Mindenki nevet rajta.

Én fölállok, mosolygok, mondom: öreg vagyok már, le kell feküdnöm és elmentem.

*

Ezt a történetet meséltem el most annak a hosszu fiunak, akivel együtt lakom.

Kint lassan szürödik az eső a levegőből, fölkelek, megnézem, mi van az étellel az ablakközben. Az uccára is kilátok, persze, a gázlámpa ott van az ablak előtt. A tuloldalon két ember áll. Megismerem az egyiket. Szép, fekete lány, az emeleten lakik, szemben velünk, néha elnézem, ha nem veszi észre. A másikat sose láttam, de fekete köpönyege alól kivillan kardjának ezüstszinü hüvelye.

Talán ugyan ez a történet kezdődik elölről.

FEKETE CSILLAG

Regényes elbeszélés a serdültebb ifjuság számára

Irta: Karlócai

A Bácsmegyei Napló pályázatán dijat nyert ifjusági regény

3.

Dusán rádőlt a puha bőrökre és szemével ölelte át a parton álló kedves családot, mig a sürü nádas be nem födte őket, mig látszott a hugocskája lengette zöld ág, de lassan az is bele veszett a távolba. Mély csend vette körül.

Este alább hagyott a szél ereje. Baloldalon feltünt a vöröslő alkonyatból Belgrád, vagy ahogy a magyarok nevezték: Nándorfehérvár vára. Ott töltötték az éjszakát.

Másnap a két bárka keskeny sávot huzott a folyó tükrén, dagadó vitorlákkal haladtak előre. Dusán, mint aki először tekint szét az ismeretlen tájékon, mohó pillantással itta a folytonosan változó parti képeket. Dél felé elunta ezt a szótlan szemlélődést, rövidebbre kötötte az összekötő láncot, hogy beszédbe ereszkedjen azzal a jóképü, csupa szem, torzonborz magyar kormányossal, de bizony nem sikerült a terv, mert a vén folyami medve igen kelletlenül dörmögött egy két rövid szócskát. Végtére is belátta, hogy az a legokosabb, ha ő is elhallgat.

Egyik kanyarodónál a viz tükre hatalmasan kiszélesíti ágyát. Titel alá értek, ahol a Tisza ölelkezik eggyé a Dunával. Veszedelmes örvényeket kerekitve itt-ott. Sok-sok dereglye, erős favázu nagy bárkák sorakoztak a part mentén. Kikötöttek. A parton fehérre meszelt halászkocsma cégére lobogott a szélben. Oda szól egyik legényhez Ferenc:

— Szaladj öcsém a nagy korsóval, mert kiég a torkom a szárazságtól.

Dusán átült a vitorlásra, szemben a kormányossal. Az öreg csajkásnak fiatal emlékek ködöltek agyában és a megivott boroczka beszédessé tette.

— Ugy bizony öcsém uram — mivel az ereiben nemesi vér csörgedezett, bizalmasan szólitgatta meg még gazdáját is, — te még keveset tudhatsz rólunk magyarokról, de annyit mondhatok, büszke lehetsz rá, hogy megismerted ezt a népet. Én egyszerü hajósként éltem a titeli csajkások között tiz évig, de nagyapám az vezérkormányosságig vitte. Ő mesélt egyet-mást a szerb-magyar rokonságról. Mert a királyaink ereiben valamikor, nem is olyan nagyon régen szerbanyának vére csörgedezett. Egy olyan szerb nőnek, ki előtt minden magyar hámulattal hódolt meg. De, hogy ne vétsen szavaimat, az elejéről kezdem: Volt nekünk egy szerencsétlen királyi hercegünk, ugy hivták Béla királyfi. Vak volt szegény. Egy napon a Duna partján sétálgatott egyik apródjával, már abban az időben is meg volt a titeli apátság, de igen el voltak szegényedve a jámborok. Egyik buzgó apát csolnakázni vitte a világtalan királyfit. Örvénybe kerültek és eltörött az evező. A kis csolnak forgott mint a kerék küllő. Vitte a viz őket jó darabon lefelé. Véletlenül a tulsó parton fürdőzött egy leánycsoport, csolnakjuk a parti füzekhez volt láncolva. A fürdőzők észrevették a magával tehetetlen kis járművet s segitségükre siettek ugy, amint a vizben lubickoltak. Takargatta is a szemeit az Isten jámbor szolgája, a vak ember nem látott, csak az apród legeltette süldő szemeit a vizesen tapadó ruhákon. Azt hiszem volt is miben gyönyörködnie, mert a fürdőzők egytől-egyig a legszebb leányok voltak, — udvarhölgyei Uros Ilonának, aki dusgazdag apja jóvoltából ugy élt mint egy igazi királyleány.

A parton maga az urnő várta a két csolnakot, ahogy megtudta, akit sodort a véletlen elébe, a magukkal hozott ételekből rögtön megkinálta a főherceget.

Béla csendes természetü fiatalember lévén nem igen beszélt az evés közben, csak mielőtt jó erős evezőkkel felszerelve elbucsuztak volt, kérte meg Ilona leányzót, engedné meg neki, hogy kezeivel végig simithasson arcán, mert ugy véli lelki szeme, hogy ez a lágyan csengő, de erélyes szavu leány nagyon szép lehet. Ilona mosolyogva ment a vak ifjuhoz, annak kezeit bársonyos arcához emelte, s biborba szökő bőre vörös rózsákat ültött magára, ahogy a férfikéz ovatos érintése végig szántott rajta.

— Be gyönyörü az arcod, ugye fekete a hajad, milyen selymes tapintatu, ilyen szép lehetett az én édes anyám. A leány megdöbbenve hallgatta Béla királyfit, aki pár szóval vázolta megvakitásának tragédiáját. S ezután elbucsuztak.

Ez a találkozás olyan mély nyomokat hagyott mindkét lélekben, hogy alig egy évre rá feleségül ment Ilona Béla királyfihoz s erős kezü, de nemes szivü királynője lett a magyaroknak és hüséges élettársa urának.

Ugy mesélte nagyapám, hogy nem igen jól álltak a viszonyok hazánkban. Pártoskodó főurak sok bajt zuditottak koronás királyunkra, de Ilona éles látása, erélyes fellépése ránczba szedte őket. Meg is hálálták a magyarok a szerb nemzetnek ezt a nemes leányzót, mert rá egy félszázadra ismét Béla nevü király ült a trónon, dédunokája Ilona királyasszonynak, — aki maga sietett az elnyomott szerbeknek a segitségére és kiverekedte hazátok függetlenségét. Bizony öcsém uram, ilyen a magyar szív, a magyar lélek. A hazáját imájába foglalja, barátjaiért és jótevőiért halni kész.

A nagyapám is a nagyapjától hallotta, én magam is ugy tartom, hogy igen derék nép vagytok ti és szivemből sajnálom véreidet, hogy ismét hazátlanokká lettetek. De van még Isten az égben, s földön magyar vitézség. Kikergetjük még a beste pogányait szép hazádból, csak bizzál, ne haljon ki sohasem szivedből a remény, legyen erős a hited még a legsulyosabb napokon is.

Dusán itta az öreg meleg szavait, szivében hazátlansága égett, izmai megfeszültek s kemény iveléssel duzzadtak ki öltönye alól, szemében lángolt a kioltathatlan hazaszeretete és az elhangzott szó fészkelte meg agyát — a hit és a remény. Ezeket a szavakat csecsemő kora óta hallotta, ezt szivta magába az édes anyai teijel, ezért a két szóért tanulta meg a kardforgatást, ez adott erőt az ijj hurjának feszitéséhez s sólyom szemet a nyil futásához. Egyetlen vágya az volt, hogy mint katona jó egynéhány törököt küldjön a másvilágra, még ha azután ő is ott hagyná fiatal életét, azt se bánná.

Ahogy az öreg folyamimedve szőtte a meséjét, az ő lelke is elkalandozott a sohasem látott Morava völgyébe, az édes haza véráztatott hegyei közé, ahol csak álmába járt néha-néha. Tekintete végig suhant a Duna jobb partján, ahonnan bólongatva köszöntek feléje a parti füzek. Fönn a hegytetőn itt is ott is fel-fel lobbantak a pásztorok esti tüzei. Az ég peremén vérbe borulva bukkant elő a hold hatalmas tányéra.

Éjfél körül a szirtes Ujlaky erődítmény mellett futott a fehér vitorla. Hajnal tájban az Erdődy erdők susogása kisérte utjukat, csak ekkor tért pihenőre Ferenc. Szokásos uthaigazitással adta át egyik legényének a kormányt s végig dőlt a csolnak aljában. Bucsuzóul még egyet kortyolt a kulacsból.

Dusánt a meleg napsugarak ébresztették fel, már nem csodálkozott a környezetén, már megszokta a sárgás-zöldes sima viztükrőt, az alföld tarka, lapos, dombos tájait. Egykedvüen nézegette a parti fák sürüségét. Néhol egy özecsalád kiváncsi pillantásával találkozott a suhanó tekintete és ilyenkor haza röppent gondolata, mit csinálhatnak most a kis szigeten. Már negyedik napja nem látta kedveseit. Fülében zsongott Lyubica bucsu szava: Isten óvjon. Szeretett volna egy kis időre madárrá változni, hogy haza repüljön. Holdvilágos estenként különösen az a vágya, hogy közöttük legyen. Hiányzik neki a gusla panaszosan lágy zenéje, s kiesi hugátnak halk éneke, ahogy künn a fák között énekelgettek estenként. Lyubica, mintha csak az ajkán termett volna a nóta bokréta, oly sok szép dalt tudott. Dusán az ő mélyen csengő hangjával dudorászva kisérte hugát, még csak el nem álmosodtak. Vajion énekel-e testvérkéje estenként? Zümmög-e mellette férfi hang? Talán az éjjeli bogarak röpdösése kiséri énekét. Édes anyja kinn ülhet a kis házuk előtt, szorgos ujjával még akkor is pödri az orsót, fonja a gyapjut, amikor lelke boldogan iszsza gyermeke szép dalait. Édes apja is ott ül a közelben, mellette gugolhatnak Hósó és az öreg Milán, torvézgetnek a jövőbe és elmélkednek az elmult időkön.

Alkotmánykor hagyták maguk megett a bátmonostori kolostor zord falait. A vén Ferenc erről a vidékről is tudott egy szép mesét, melyet ő is az öregebbektől hallott, s hogy a fiatal Duskót kissé felrázza az álmodozásából, belefogott a mondókájába:

— Látod öcsém uram a kolostori templom tornyát, meg a hosszu mohos falkerítést?

— Látom.

— Ha nem esik terhedre hallgasd meg a meséjét a kolostor keletkezésének, bár nem irástudók tolláből vettem, hanem a hajósok szájról-szájra adták át egymásnak.

— A bátmonostori nemesi család egyik sarja a király mellett szolgált. Igen vitéz és udvaronc életet élt. Egy izben az udvarhölgyek egyikének ablaka alatt lopódzott el s mert bár tisztelte az Ur igéjét a szemrevaló asszonyok körüli széptevést sem vetette meg. Éjfél volt midőn lakosztálya felé iparkodott. Az az udvarhölgy, akinek éppen az ablaka alatt haladt, lehetett már hatvan év körüli s talán éppen a veszélytelen korára való tekintettel örvendett olyan nagy becsülésnek a királynénál, még azt is suttogták róla, hogy ért a hübájossághoz és ember feletti hatalommal rendelkezik. Ha nem a királyné kedvence, talán már régen máglyára is került volna. Mondom, hogy ugy éjfélre járt az idő, a csirkés tyuk éppen a királyi vár tornya felett ragyogott. Az alabárdosok sétájának ütemes kongása hangzott távolról. Fenn az ablak párkányon két villogó szemü bogoly ült s vitézünk legnagyobb ámulatára emberi hangok suttogásával beszélgettek:

— Ismered a mágusok nagy jelét — huhogott az egyik.

— Ismerem, holdtalan keresztjárón ólomabroncsfalán belül hét kört rajzolsz és hivhatod az alvilág urait, de jaj, ha kimozdulsz a helyedből, vagy ha félelem remeg az szivedben, mert akkor urrá lesz rajtad a gonosz és fel éget.

— Ugy van.

— Hallottad, hogy a lidérczek tábora mikor hajtja meg fejét az emberi hatalom előtt?

— Nem én, ujhold szombaton nem vehettem részt az ingoványban tartott nagy gyülésen, meséld el.

— A hallgatódzó vitéz legszivesebben lenyilazta volna a két halálmadarat, mert nem ijedt meg tőlük és tudta jól, hogy ezek égetni való boszorkányok éjféli testváltozásai, de kardján kivül semmi más fegyver sem volt nála s ha lármát csap, a baglyok eltünnének és őt magát nevetik ki az oda sietők. Azért hát meglapult a fal tövében s tovább figyelte a huhogó eszmecserét.

— Őszi keltésü fekete tyuk első tojását költsd ki a hónalj alatt, a kikelt kis csibe meleg szivét tépd ki és rágás nélkül nyeld el, ugy bármely pillanatban hivhatod a lidérczeket, akik életed végéig rabszolgáid lesznek. Sőt halálodkor is ott ül egy a szived felett még csak ártatlan emberi kéz onnan el nem üzi. Vigyázz azonban, mert van egy ilyen kivánság, melynek nem tehet eleget s ha ezt követeled tőle, széjjel tép dühében.

— S mi ez az egyetlen kivánság?

— Hogy rostában hozott vizzel szolgáljon.

— Ez igazán lehetetlenség.

— Valahol a kertek alján megszólaltak a kakasok s a két huhogó vészmadár elsuhant a lapuló vitéz feje felett. De az elmondottakat nem felejtette el a nagy ur és szabadságot kért egy kis pihenés céljából királyától, hogy meglátogathassa nejét és fiacskáját. Hazatérve azonnal kisietett a baromfi kertbe és az őszi tyukok közül felhozta a legfeketébbet a szobájába, ahonnan azután ki sem mozdult két holdváltozásig. Hiába zörgettek ajtaján csak az ételt vette át szolgájától, aki csodálkozva látta, hogy urának csak egyik keze szabad, a másik szoros kötés alatt húzódik a törzs mellé. Egy izben megkérdezte:

— Nagy jó uram, talán baleset érte karodat?

— Törődj a magad dolgával, mellettem vak légy, mint az éj, néma mint a hal és süket mint a föld.

— Rövid idő alatt hatalmas vagyonra tett szert a király udvaronca, a csatákban legelől harcolt és őt soha seb nem lepte. Birtokán olyan gyönyörü kastélyt épittetett, hogy még a király is meg csodálta.

— Fia daliás ifjuvá fejlődött.

— Egy napon nagy vadászatot tartottak a birtokon és a királynő azt találta mondani, hogy ehhez a pompás kastélyhoz még egy halastó hiányzik csak, tengervizi halakkal.

Még aznap száz munkás állt neki, ásták a földet éjjel-nappal, de olyan mocsaras volt a táj, hogy az ásó nyomán források fakadtak. Nem lehetett dolgozni. Egyik éjszaka mégis ott mélyült a kastély közelében a halastó száraz fenéke. Bár ez az éjszaka igen megviselte magát a kastély gazdáját is, aki — ahogy a szolgálja később elmesélte — egész éjjel kiabált, pörölt fennhangon, pedig rajta kivül senki sem volt az ágyas szobájában.

— Korán reggel maga a ház ura ment ki a halastó partjára és ujból hangosan parancsolgatott láthatatlan személyeknek.

— Tengervizre van szükségem és tengeri halakra, rákokra, ha rostában is, de hoznotok kell! — Parancsolom!

— E szónál — parancsolom — hirtelen forgószél támadt és ez egy közeli fát tövestől kicsavart, ami az ott álló nagy urra zuhant, aki összezuzott fejjel terült el a földön.

— A szerencsétlenség hirére lefujták a vadászatot. Mindenki oda tódult, ahol véresen, tépetten hevert a halott. Fia kétségbeesett kiáltással rohant szeretett apjához, de ahogy rá akart borulni a holttestre, iszonyodva látja, hogy a rongycafrangok között a szive felett varangybéka guksol. Kirántja a kardját, hogy a rusnya állatot elkergesse, de az megse mozdult. Végre mérgesen feléje csap az ifju s ahelyett, hogy a varangyot ütötte volna agyon, édes apja mellébe furódott a kard hegye. A béka megett ugyanakkor a felásott talajból nagy sugárban tört elő a viz. Menekülniök kellett az ott levőknek, hacsak megfulladni nem akartak. Magát a holttestet ugy eltakarta az előtörő forrás, hogy helyét sem találták bárhogy is keresték, kutatták napok multán.

— Az elhunyt fia leromboltatta a remek kastélyt s kolostort épittetett a helyére, szerzeteseket hivott oda, hogy édes apja lelkiüdvéért századokon keresztül szálljon fohász.

Az öreg Ferenc jó éjfél körül fejezte be meséjét a Dusán, aki a bübájos dolgokról még sohasem halott, kissé borzongva nézett a kolostor irányába, de nem látott mást csak a susogó nádleveleket, melyek mélyen meghajoltak, ahogy átnyargalt felettük a hüvös éjji szél.

Másnap alkonyatkor bukkantak fel a Budai hegyek kéklő vonalai. Tomics Jásó átkiáltott Dusánhoz:

— Gledaj tamo! — Nézz oda nem sokára elérjük célunkat. Dusán mélyet sóhajtott apja barátjának szavaira, mert ő egyhamar nem éri el a — célt. Már ez az út is olyan kényszeredett tette volt. Édes apjának akart kedvébe járni, titokban pedig azon törte a fejét, hogy ha lehet vásárol vitézi felszerelést, finoman kovácsolt sodrony inget, sisakot s felvételi magát Brankovics seregébe.

(Folytatása jövő vasárnap.)

A le bourgeti repülőtéren

Ötvengépes forgalmat bonyolit le naponta a le bourget-i repülőtér állomása

Páris, november hó.

A *rue scribe*-i utazási irodában, — mialatt névjegyemet beviszik az igazgatóhoz, — az asztalon fekvő ujságtömegekben kotorászok. *Caracas*, *Montevideo* és *domingói* napilapok, amelyeknek ékes spanyolságából egy szót sem értek. Pedig az egyik cikk kéthasábos felirata megtévesztően hasonlit a magyar lapok feliratához: *Más vámos y más vémos*. Már azt hittem, hogy Quatemálában is bajok vannak a vámosokkal, amikor az ujsághalom alól egy diszkötésü könyvet látok kikandikálni. Előhuzom és nem hiszek a szemeimnek. »Jugoslavia«, szebbnél-szebb látképek és népképviseletek fényképeivel. Évek óta az első reklám, amellyel Párisban Magunkról találkozom. A könyv első lapján azzal a többnyelvü felszólitással az olvasóhoz, hogy a könyv nézegetése közben sziveskedjék a városok helyzetét a mellékelt térképen is figyelemmel kisérni. Boldogan helyezem a vaskos diszmüvet az ujsághalmaz legtetejére és várok. Egy pápaszemes japán lép utánam az ujságokhoz. Kezébe veszi a könyvet, megnézi a cimét és nyugodt fölénnyel félre teszi. Egy pillanattal később már a spanyol ujságokat tanulmányozza elmélyedve. Öt ugylátszik a más vámosokról szóló cikk már sokkal komolyabban érdekli. A szivem fáj és megszeretném kérni, hogy legalább nyissa ki a könyvünket, de hivnak az igazgatóhoz, akivel a le bourgeti repülőtér meglátogatását kell megbeszélnem. Az igazgató előzékenyen átkisér a repülőirodába. Két hölgy épen jegyet vált Londonba a holnap reggel induló repülőgépre, olyan nyugodtsággal, minden felvilágositás kérés nélkül, mintha egy szakaszjegyet kérnének a villamoson.

Fahrmanék rögtön meghivnak a *Le Bourget*-ba induló autócarjukra. Egy pillanatra megállunk a *Gare du Nord*-nál, felvesszük a londoni póstazsákot és harminc perc alatt kint vagyunk a repülőtéren.

A bejáratnál idealizált repülnikészülő női aktszobor. Jackson amerikai citoyen ajándéka a *Nungesser-Coli-Lindbergh* emlékmü: *»Tiszteletére azoknak, akik megkisérelték és annak, akinek sikerült is!«*

A tágas igazgatósági *Felvételi Épület* körül — amelyben kellemesen fütött várótermen kivül a pósta és távirdahivatal, valamint egy pénzváltó van elhelyezve, — a különböző repülőtársaságok, mint *Cidna*, *Int. Air Union*, *Comp. Arein Francaise*, *Fahrman* irodái vannak, amelyeknek alkalmazottai stilizált ellentengernagyi uniformisokban feszitenek. Az autókon érkező utasok a rövid vám- és utlevélkezelés után a váróteremben gyülekeznek. Egy falitáblán az érkező és induló gépek számai, betüjelzései, utirányai és ideje vannak feltüntetve, ugymint a vasuti pályaudvarokon. A pilóták részére külön meteorológiai iroda müködik, ahol a rádió utján mindefelől beérkező jelentések az időjárást, szélerősséget és felhőzetet jelzik térképeken. Alig van időnk körülnézni, mivel a repülőtér hangszórója máris conferál.

— *Cidna indul 12 órakor Lyon—Genfbe!*
— *Farmann 12 óra 5-kor Brüsszelbe!*
— *Air Union 12 óra 10-kor Londonba!*

Általános mozgolódás. Mindenki a startra készen álló gépek felé indul. A repülőgépek mindegyike tizenkét-huszonöt személy befogadására, kényelmes karosszékekkel, légfütéses kabinnal van ellátva. Fehérkabátos barmann fogad a repülőgép falához támasztott lépcső legfelső fokán, udvariasan kiveszi az utas kezéből a dezsönét tartalmazó csomagot, amelyet minden utas a hóna alatt szorongat. Bennt a Bar fölött fölirat: *»Dohányozni tilos, még Abdullah cigarettát sem!«* (Reklámnak is kitünő.) Az utasokon leginkább a nyugalom tünik föl. Sokkal kevesebb az izgalom, mint nálunk a beográdi gyors indulásánál. Szembetünő továbbá, hogy senki sincsen »rekiöltözködve«. Mindenki, a hölgyek is rendes uccai öltözékben repülnek. Se utazósapka, sem sportdressz nem látható. Egy ur fekete keménykalapban, esernyővel a kezében szál a londoni gépbe.

A gépek teljesen megtelnek. A Londonba induló *»City of Liverpool«* mind a huszonöt helye el van már foglalva. Pár perc alatt mindenki elhelyezkedett, megindithják a propellereket, fülsiketitő motorkattogás. A három indulni kész repülőgép hatalmas motorjai — mint izgalom a versenylovak orrcimpáit, — rezegtetik a gépek szárnyait, ami a nagy haladással szemben feltünően kezdetleges müvelet. A *Cidna* rövid nekifutás után máris elegáns kört ir a pálya fölött. Néhány perccel később eltünik a felhők között.

Óraszerü pontossággal indul a másik két gép. Bucsuzó kézszoritásokat, könnyező szemeket vagy kendőlobogtatást nem látunk. Ugylátszik repülőgépen csak az ilyen hétköznapiságokon felülemelkedü emberek utaznak.

A menetrend szerint most egyórás szünet következik. A jólfütött, kitünő és borsós áru restiben várjuk a Brüsszelből érkező gépmadarat. A *ház fölött* messzire ellátható betükkel olvasható a TERMINUS (végállomás.)

Közben azonban husz perces repülés után motordefektus miatt visszatér a *»City of Liverpool«* huszonöt utasával. A szerelőmunkások egész sora támadja meg a hibás motort. Az utasok nyugodtan ülnek a kabinban. A vendéglőben senki sem néz ki rajtam kivül az ablakon. Egy félórai eredménytelen próbálgatás után mégis kiszállitják az utasokat. Mindenki ismét sztoikus flegmával és dezsőné csomagjával a hóna alatt jön vissza az étterembe. Együtt várjuk a fél kettőkor inditandó pótgépet, a *»Golden Ray*-t. (Aranymadár.)

Tizenkét óra negyvenötkor a hangszóró érkező gépet jelez Köln-ből Kimegyünk az állomás elé, én abban a reményben, hogy támolygó tengeribetegeket látok majd megérkezni. Nagy tévedés. Az érkező nyolc utas olyan egészséges mint a makk és oly fürge, mint a mókus. Már mennek is az autócarokhoz, amelyek egy félóra mulva az Opera előtt fogják letenni őket. Képzelem, hogy mennyire kétségbe lehetnek esve az uccakereszteződéseknél a forgalom okozta várakozás miatt. Ilyesmi a levegőben mégsem történhetik meg velük.

Most fél kettőig öt-tiz percenkint érkezik és indul egy-egy repülőgép Londonba, Brüsszelbe, Strassburgba, Berlinbe. Marseillebe vagy viszont. Pedig most már csak a redukált őszi forgalmat bonyolitják le. A nyáron volt olyan nap — meséli az állomásfönök, — hogy huszonhat gép érkezett százhetvenöt utassal kétezerhétszáz kilógram podgyásszal és háromszáznegyven kilógram póstával. Indult pedig ugyanaznap más huszonhárom gép százhusz utassal és hasonló arányu podgyásszal. Valósággal a Verne-féle fantáziának a megvalósulása. Szinte elképzelhetetlen, hogy mialatt e sorokat *Le Bourget*-ból visszatérve, párisi lakásomon gépbe diktálom, a *»City of Liverpool«* utasai másfélórás késésük dacára már Londonban szürcsölik az ötórai teájukat.

Holnap azonban ujra megnézem a menetjegyirodában levő a »Jugoslavie« könyvet, mert nekem csak a vágyaim váltanak jegyet a hazafelé induló repülőgépre.

Nemere Károly

A „PÓKHASU“

Irta: HARSANYI JÓZSEF

1.

A bank egy hatalmas bérpalota egész első emeletét elfoglalta. A különböző hivatalok egy végtelennek tetsző hosszu folyosóból nyiltak. Minden ajtó fölött vastag metszett üvegből készült tábla volt aranybetüs felirással: »Vezérigazgató«, »Pénztár«, »Könyvelőség«, »Likvidatura« és a többi. Minden diszes, drága, elegáns, a butorok, a szőnyegek, az iróeszközök, meglátszik, hogy itt a legfőbb ur: a Pénz birodalma van.

A vezérigazgató szobájában hatalmas, barna, remekmüvü faragott iróasztal terpeszkedett, rajta müvészi, fehér márványszobor állt, amely meztelen nőt ábrázolt plasztikus idomokkal. Márványból a levélnehezék is, az itató-tapper is, a papirvágókés nyele is, meg a tintatartó is, amelyek pedáns rendbe rakva sorakoztak egymás mellett. Ezeken kivül volt a remek iróasztalon egy nagy fényképdrága keretben: gyönyörü szőke nő arcképe. A szőke szépség a vezérigazgató babája volt.

Az óriási perzsaszőnyeg a szoba egész padlóját betakarta és az egész teremnek intim előkelő jelleget kölcsönzött. Két hatalmas ablak szürte a napfényt a vezérigazgató szobája részére, amelyeken nehéz brokátfüggönyök és fehér selyem vitrinek ereszkedtek le. A falon néhány müvészi kép, falinaptárakkal, térképekkel és kamattáblázatokkal váltakozott.

Egy diszes, nagy falióra éppen tizet kongatott, mikor a vezérigazgató belépett a bankszolga kiséretében, aki lefejtette róla prémes bundáját, átvette kesztyüjét, kalapját és ezüstvégü sétapálcáját, azután távozott. A vezérigazgató alacsony, potrohos, hatvanéves, kopasz emberke volt, kövér, piros arccal, vastag ajkakkal, horgas orral és a zsirpárnáktól majdnem teljesen benőtt, pislogó, gunyostekintetü szemekkel.

Leült az iróasztal mellé, messzire kinyujtotta szétterpesztett lábait és csöngetett a titkárnak. A titkár öt másodpercen belül megjelent. Fiatal, elegáns, kitünőmodoru, hajlongó ember volt ez a titkár.

— Alázatos szolgája, vezérigazgató ur! Hogy méltóztatott aludni, vezérigazgató ur? Remélem jól méltóztatik magát érezni, vezérigazgató ur! — hajlongott a kis titkár.

— Köszönöm fiam — szólt atyai hangon a vezérigazgató. — Van-e valami ujság?

— Semmi, csak hogy a valutánk megint esett öt százalékkal Genfben, vezérigazgató ur.

— Esett? No ez nagyon helyes. Esni fog még két hétig, lemegy hetvenig, erre mérget vehet — mondta a vezér és édesen nevetett. Nyilvánvaló, hogy besszre játszik. — Mi keresünk rajta ötven-hatvan milliót, de nem a mi pénzünkben, hanem valutában.

— Hogy a vezérigazgató ur micsoda pénzügyi zseni! — lelkesedett a titkár.

— Jól van, jól, Popper, de most küldje be a postát.

Kern, a levelező, behozott egy hatalmas iratcsomagot. Csupa aláirni való. A levelező vézna kis emberke volt, kikopott szélü nadrágjában, ócska irodakabátján fekete glott könyökvédő, arca beesett, mély ráncokkal, szemén nagy ötdioptriás szemüveg. Meghajtja magát az ajtóban, alázatosan köszön és átadja a postát. A vezér aláir, ő minden aláirást leitat és el vesz a vezér elől.

Mikor az aláirás kész, a vezér rágyujt egy óriási szivarra és csenget a szolgának a kabátjáért. Elmegy. Mára kész a munka. Csak a tőzsdére néz be, hogy a kontremin rendbe menjen, aztán a nap többi részét a szőke szépségnek szentelheti. A levelező csöndesen összeszedi az iratokat és mélyen meghajolva távozik. Egy szót sem váltottak egymással.

2.

A belföldi valuta napról-napra esett. A hazai pénz mindennap kevesebbet ért, a bank pedig mindennap milliókat keresett. A bank tisztviselői idegességgel figyelték a tőzsdei jelentéseket.

— Ujabb tiz százalék értékcsökkenés! — jelentette hangosan a valutaosztály főnöke, mikor a tőzsdei árfolyamlapot megkapta.

— Vagyis tizszázalékos fizetésleszállitás — mondta szomoruan a levelező.

— Ha igy megy, elsején az fizetésemért vehetek egy pakli gyufát — sóhajtotta a könyvelő.

— Nem kell megijedni — mondta a kövér pénztárnok — a bank nyer az árfolyamesésen. Majd kapunk fizetésemelést.

— Ettől? — horkant föl a gyakornok. — A »pókhasutól«? Soha!...

A gyakornok pesszimizmusa még jobban lehangolta az éhes tisztviselőket. Igaz, a pókhasu nem emel. Minden neki kell. A babájának. Ő csak azt nézi, hogy a mérleg minél kedvezőbb legyen. Hiszen ugyszólván az övé a bank és ő, meg az a kis cafat telhetetlenek.

— Nézzék uraim — mondta a nyurga, sürü szemöldökü segédkönyvelő — az teljes képtelenség, hogy ne kapjunk legalább az árfolyamkülömbségnek megfelelő fizetésjavitást. Végre ő is csak ember és meg kell értenie, hogy a helyzetünk tarthatatlan. Ő finánctehetség, meg fogja érteni a mi kalkulációnkat is. Hogy felére szállt a fizetésünk. Hogy abból nem birunk megélni...

— Én is azt mondom — szólt a pirosarcu pénztáros. — A jövő héten elseje van, addig lezajlik a nagy csata, aztán biztosan rendbehoznak minket is. Még talán külön jutalmat is kapunk, mert ugy felgyült a munkánk a nagy csaták miatt. Én azt mondom, uraim, dolgozzunk kettőzött erővel, mutassuk meg, hogy a banknak önfeláldozó munkásai vagyunk és a jutalom, meglátják, nem marad el.

A tisztviselők szivesen hallgatták ezeket a szavakat. Legalább egy kis reményt kaptak, ha pénzt nem is. De a lázadó gyakornok élesen szólt közbe:

— És mi lesz, ha mégsem!

Erre nagy csönd támadt. Senki sem tudta megmondani, hogy mi lesz ebben az esetben. Ha mégsem! Ha nem lesz fizetésemelés.

— Mi lesz? Mi lesz? — szólt végre a segédkönyvelő. — Arra nem kerül a sör. Az lehetetlen...

— És ha, mégis?

— Hát... hát... — és a segédkönyvelő arca hirtelen tüzes lesz és a szeme szikrákat szór — akkor sztrájkolunk.

— Igen sztrájkolunk! — tört ki néhány hang. — Nem marad más hátra.

— Ehen csak nem halhatunk!

— Azt akarják, hogy megdögöljünk?

— Inkább nem dolgozom, minthogy ingyen dolgozzam.

Ilyen kiáltások robbantak ki az elkeseredett hivatalnoki mellekből. De nyilt az ajtó és a gyakornok suttogva mondta:

— Vigyázat! A pókhasu!

A vezérigazgató belépett, a hivatalnokok pedig belefeküdtek a munkába. Lázasan dolgozott mindenki. A főkönyvelő a könyvállvány mellett buzgón lapozta a lapokat. A pénztáros számokat irt egy lapra és összeadta azokat. A gyakornok mélyen elmélyedt a másolásba, a levelező ugy kopogott az irógépen mintha attól függne a boldogsága, hogy az a levél félperc alatt készen lesz-e.

A pókhasu csak éppen végigment a hivatalszobában a tulsó oldalon lévő aligazgatói szobákig, egy szót sem szólt senkihez, azok meg ugy tettek, mintha annyira el volnának merülve a munkába, hogy nem veszik észre...

3.

Öt perc mulva a vezér visszament a szobájába. Ugyanekkor a kis titkár lépett be hozzá. A titkár személyes szolgálatokat végzett a pókhasunak és ezért jelentékeny pótlékban részesült. Ő volt a bizalmi ember és ezt megfizették neki.

— Vezérigazgató ur — mondta — a legalázatosabban jelentem, hogy a tisztviselők nyugtalankodnak.

A vezér felütötte a fejét:

— Mit? Nyugtalankodnak? Mi bajuk?

— Azt mondják leesett a pénzünk, leesett a fizetésük is.

— Ugy? Csodálom, hogy rájöttek. Hát persze, banktisztviselők.

— Azt remélik, hogy elsején fizetésjavitást kapnak...

— Hát csak reméljék, ha jól esik nekik.

A titkár gunyos mosolyra fintoritja a száját:

— Azt mondják... he he... hogy akkor sztrájkolni fognak.

A pókhasu egyszerre érezte, hogy hatalmi kérdésről van szó. A munkásnak nem szabad megengedni, hogy beleszóljon a tőke dolgaiba Még csak azt kellene, hogy ők diktáljanak. Sztrájk!? Szeretné ő azt látni.

— Kik a bujtogatók? — kérdezte élénken.

— Elsősorban a gyakornok, másodsorban a segédkönyvelő. Azt mondják, várnak elsejéig, ha maguktól nem kapnak fizetésemelést, akkor megfogják magyarázni, hogy a fizetésük vásárlóértéke kisebb lett...

— Megmagyarázzák? Nekem?

— Ha pedig nem érnek ezzel sem célt, akkor sztrájkolni fognak.

A titkár részletesen elmondta az egész beszélgetést, a pókhasu pedig jegyzeteket csinált. Aztán néhányszor végigjárta a szobát s jó, rugalmas szőnyegen, végül megállt a titkár előtt s azt mondta neki:

— Köszönöm, Popper. Maga megbizható ember.

És kezet nyujtott neki... A titkár mélyen megilletődve fogta meg a nagy ember kezét...

4.

Elérkezett az elseje és a tisztviselők izgatott kivánccsisággal várták a fizetést. Mindenki a régi fizetését kapta, sőt a gyakornoktól és a segédkönyvelőtől külön levonásokat is eszközöltek. Betegsegélyzőre vagy mire.

— Hát ez türhetetlen — szólt a gyakornok.

— Abszurdum! — toldotta meg a könyvelő.

— Ezt nem hittem volna — mondta fejét csóválva a szelid pénztárnok.

— Mit kezdjek ezzel? — töprengett a főkönyvelő. — Egy pár cipőt se vehetek rajta a lányomnak, pedig már nem lehet tovább halasztani.

Egy darabig csönd volt ezután. A levelező kopogott az irógépén és a kopogása élesen vágott bele a csöndbe.

— Hát belenyugszunk? — lázitott a gyakornok.

— Valamit csakugyan tenni kellene — sóhajtott a főkönyvelő. — Néma gyereknek anyja sem érti szavát.

— Válasszunk magunk közül egy küldöttet, az menjen be a pókhasuhoz és adja elő a személyzet kívánságát.

— A főkönyvelő! A főkönyvelő! Ő a legrégibb tisztviselő a bankban.

— Az nem lesz jó, uraim — szólt riadtan a főkönyvelő. — Az nem helyes, hogy én magam menjek. Inkább válasszunk egy háromtagu küldöttséget.

— Menjünk be mind! — kiabált a gyakornok.

Ezt el is határozták. Sőt nagy elszántsággal egynangulag megfogadták azt is, hogy ha nem érnek célt a pókhasunál, akkor azonnal sztrájkba lépnek.

— Majd én megnézem itt van-e — szólt most a titkár — és megkérem, fogadja a tisztviselői kart. Helyes?

— Nagyon lekötelez a titkár ur — szólt a főkönyvelő.

Az elegáns kis titkár szaladt be a pókhasuhoz jelenteni:

— Amit mondtam vezérigazgtó ur, az bekövetkezett. Az egész személyzet be akar jönni, hogy fizetésemelést kérjenek. Ha nem kapják meg sztrájkba lépnek.

A pókhasu éppen akkor vette fel a prémbundáját. Menni készült, mert a kis szőke már várta.

— Hát csak jöjjenek, hamar. Nem érek rá. Végezzünk.

A kis titkár kiszaladt és lekötelező mosollyal mondta a főkönyvelőnek:

— A vezérigazgató urnak sürgős dolga van a tőzsdén. De azért sikerült kieszközölnöm, hogy fogadja önöket. Csak ne beszéljenek sokat. Mert sietős a dolga.

A főkönyvelő kezét nyujtotta a titkárnak:

— Nagyon köszönöm önnek mindnyájunk nevében.

A tisztviselők letették az irodakabátokat, felvették uccai kabátjukat és bevonultak a pókhasuhoz. Amikor beléptek, mind mélyen meghajoltak. A vezérigazgatónak már fején volt a kalapja és a kesztyüjét gombolta.

—Mit óhajtanak az urak? — kérdezte hüvösen.

— Kérem csak röviden.

A főkönyvelő kilépett a sorból és beszélni kezdett:

— Mélyen tisztelt vezérigazgató ur, pénzünk árfolyamcsökkenésével a fizetésünk értéke hatvan százalékkal kisebb lett. Abban a reményben, hogy a vezérigazgató ur értékeli szorgalmunkat, buzgó, törekedő munkánkat, tisztelettel bátorkodunk kérni, méltóztassék fizetéseinket az árfolyamcsökkenésnek megfelelően felemelni.

A vezérigazgató, aki a beszéd közben begombolta egyik kesztyüjét, nyugodt, közömbös hangon csak ennyit mondott:

— Sajnálom, uraim, kérésüket nem teljesithetem. Ajánlom magamat.

Tehát el voltak bocsátva. De senki se mozdult, mindenki a főkönyvelőre nézett.

— De kérem vezérigazgató ur — szólalt meg az öreg könyvelő — ebből a fizetésből nem tudunk megélni.

A pókhosu most már a bundáját gombolta. Fehér kesztyüs keze a gombokkal babrált, miközben azt mondta:

— Hogy az urak miből és hogyan élnek, ahhoz nekem igazán semmi közöm. Aki nem tud belőle megélni, kereshet jobb állást magának. Én senkit sem tartóztatok. Sőt a gyakornok és a segédkönyvelő urakat máris elbocsájtom. Nagyon sokan vagyunk uraim és ha ön elégedetlen, főkönyvelő ur, hát akkor ön is elmehet.

Erre nagy, siri csönd keletkezett. Csak a megdöbbent főkönyvelő makogta:

— Kérem szépen én... én huszonkilenc éve hüségesen szolgáltam a bankot...

— Az nem érdem — vágott közbe a vezér — az a bank érdeme, amely huszonkilenc éve ád önnek kenyeret... és most igy hálálja meg...

A főkönyvelő a mellére ejtette le a fejét. A legnagyobb ütőkártyáját elvesztette. Azt hitte, a három évtizedes kitartó munka jogot fog adni neki... és most látja, hogy csak kötelességeket ró rá... hálával tartozik...

A vezérigazgató pedig vette ezüstfogantyus botját és szó nélkül eltávozott. Ott hagyta állni a lázadni készült személyzetet. Azok visszamentek hivatalukba és némán, hangtalanul fogtak a munkához. Könyveltek, irógépeltek, számoltak. A nap gunyosan mosolygott be az ablakon...

... Egy tisztviselő azért mégis kapott fizetésemelést. A kis titkár...

EDGAR ALLAN POË

A hóditó féreg

Nézd, milyen díszes él
Késő magános éveken.
Szinházba ülni szárnyra kél
Fátyolas, könnyes angyalsereg
Elnézve, a jeleneten
Remény, félelem mint remeg.
Játszik hozzá a zenekar
Égi zenét, szeszélyesen.

*

Istenképü színészek, ott
Sutlognak csendesen
És láthatatlan bánatot
Sas-szárnyból ejtve, rémesen
Szállnak ide s tova,
Mint járkáló, kelő babák
Alaktalan sora.

*

Ez őrült drámát, hidd el óh!
Feledni nem lehet.
Tömeg üzi az elfutó
Utól nem ért kisértetet
Forogva körben, amely
Saját helyére visszatér.
Sok őrületnek, még több bűnnek
S iszonynak lelke ez a hely.

*

De most a mimelő tömegbe
Nyomul egy mászó drny,
Elhagyva — vérszinbe görbülve —
A szinpadi magányt.
Feltalja a színészeket
Mig görcsbe huzza földi kin.
Vérben zokognak angyalok
A vadak karmain.

*

Kihalt, kihalt mind ami lény,
Megszünt minden mozgó alak.
Hull a függöny, mint szemfedél
Vihartól rengnek a falak.
S jelenti félő angyalok
Fátyolbontó sápadt hada:
A drámacim: »Ember«, a hős
A hóditó féreg vala.

GYILKOSSÁG

Irta: Terescsényi György

— Kapucinert, pohárba! — kiáltott a nadrágos ember.

Az ivóban pajzán, sárga ujjacskák játszadoztak a pókhálócsipkékkel. Az ódon bolthajtás mélyen és elnyujtva ásitott, füstös olajlámpás fulladozott a torkában, kétségbeesve, mintha az elhunyás aggóniája lobogtatta volna benne a világosságot.

Foltos kötény hozta a kapucinert. Az ember rötvörös hajával, hervadt ábrázatával nem is tartozott a kötőhöz.

Kivül aludt a piactér. Összebujva gubbasztottak a meglapult házak, ám a torony dermedt mutatóujja fölmeredt a holdvilág felé, mintha őt akarná vádolni, a távolit és ragyogót valami nagy, nagy rettenet elkövetésével. A felnyuló kövek merev könyörtelenségével kiáltozott a torony:

— Te vagy az!

— ... Te vagy az? — hallatszott most a fojtott emberi hang a korcsmaajtó felől.

— Én, — felelt valaki.

Tompa lábdobbanásokat kongatott a kövezet. Két süveg és két ködmen furódott elő a sötétségből.

— Benn van?, — kérdezte az egyik.

— Benn.

— Akkor hát mőhetünk...

Berugták az ajtót. A lámpa nagy lélegzetet vett és sárga derengés rajzolta ki a belépők alakját. Különös két ember volt. Kurtaszáru makrapipáik valami furcsa indulatban előreszegeződtek.

De még semmi sem történt.

A keskeny ivó közepetáján, egy pirosabroszos asztal állott, vérszinü tulipánok és szekfüvek pompáztak rajta a borfoltok között. Mellette ült a nadrágos ember. Pillantása fáradtan lendült a belépők felé, előtte utolsót párolgott a kapuciner.

A sarokban a söntés mélyén ismét fölemelkedett a kötény, vitte a csaposlegényt, az álmok birodalmából a belépők felé.

A legelső asztal mellé telepedtek azok. A hegyessüvegü, (a másiknak zsiros kanászkalapja volt) végignyujtotta furkósbotját az asztalon és reszelős hangon parancsolt:

— Egy liter kadart!

Társa behuzta fejét a ködmengallérba. Csak két tatárszeme szaladgált ide oda gyorsan.

Csönd.

... Jött a kötény a kadarkával. Majd ismét eltávolodott a söntés homályába, ahol sánta pókok álomhálót szőtek a kakukkos óra tölé. Ott lerogyott a kötény az emberrel.

... Kivülről tévedt kakasnyikorgás szürődött be, a gutaütött lámpa tovább kinlódott a ntenyezeten... a hangok, az árnyak, a kadar, a kapuciner, a ködmenek, süvegek és makrapipák furcsán kalimpáltak.

Tisztán és borzalmas bizonyossággal meg lehetett érezni ebben a pillanatban, hogy a tömérdek nagy fekete valami rohamra viszi az egészet a véghetetlen éjszaka feltátott örvényébe... és fölöttük a torony kinyujtott mutatóujja göresös mozdulatlansággal jelzi az irányt....

Mohón, szótlan nekikeseredéssel ivott a két ember.. A bor áporodott forróságot csorgatott át ereiken, szemükből tüz csapott ki, ugy nézték a magányöst, a nadrágos embert.

A süveges most hirtelen odahajolt a társához és nehéz, vad, lihegő gyülölettel szakadt fel a kérdés:

— Meröd-e, János?

— Meröm! — sugta vissza amaz.

Ujra ittak, poharanként, sokat...

Ekkor a harmadik, a kapucineres, a láthatóan józan és a nyugalom szótalan magányosságába takaródzó, a nadrágos ember homloka hirtelen ráncokba szaladt. Valami nagyon hideg csomó futott le a lábaiba a szive tájékáról, halántéka körül hüvöset érzett és most egészen tisztán maga előtt látta a leányt.

... Kerek orcája rámosolygott, mint a nyiladozó bazsarózsa...

Lopva átsunyitott a két összehajolt ember felé.

A két fej szinte összeért, a hátak felpupcsodtak, az öklök marokba csukva, előttük alig kétujjnyi már a bor...

— Hej... hej... — sóhajtoztak a sejtelmek a szivek alatt...

— Hát aztán! — orditott fel szive pitvarában egy másik hang. —Hát aztán! Julis velem táncolt, nem amazokkal. Nem adtam oda a táncban! Nem is adom semmiképen... a keserves szentségét neki!

Öklével lecsapott az asztalra és elrikoltotta magát:

— Bort! ....

A kötény megrezzent, a pókok visszarebbentek az álomhálóba... és a csapos hozta a kadarkát.

A nadrágos ember kitöltött, ivott.

Csönd.

Amazok meg sem moccantak a kiürült literes fölött. A mozdulatlan, néma lelkesedés a gyehenna tüzét lobogtatta szemeikben. A süveges fogán keresztül szürte át a szót:

— Ha nem meröd... mongyad!

— Meröm! — hangzott a válasz és a kéz reszketve nyult az asztal alá, a csizmaszár pereme irányában. Az asztalon összekocogtak az üvegpoharak.

— Röszkecc?... kérdezte az első

Csönd, dermesztő, halálos, hideg csönd hullott az ivóra ismét...

... A két ködmenes végre felcihelődött. Jött a kötény, elvette a pénzt. Indultak kifelé, a megszokott, nehéz parasztlépésekkel...

A nadrágos ember egyedül maradt. Előtte a félig telt palack. Töltött, ivott... töltött, ivott és elnehezülő fejében tarka gondolatpillék raja vihorászott. Aztán felállott, fizetett és indult.

Kicsit támolygott az asztalok között, de nem a bortól, pár pillanat mulva nyugodt elszántsággal még mosolygott is.

Az anyja rémlett fel lelkében, az »édös«, a sovány parasztasszony, aki iskolába járatta őt és parasztból iparosnak nevelte... Csontos ujjainak simogatását érezte homlokán... még a hangját is hallotta:

— Mestörembör lögyél, fiam...

Másfelől a leány meleg kacagása hullott a lelkére amint a körhelyiség báltermében pár órával ezelőtt a mellére simult:

— Tégöd szeretlek...

Kilépett az ajtón. Előtte homályosan szegte be az eget a tulsó házsor csipkézete... a levegő harmatos volt már és hideg... az égen fényes csillag hullott keresztül...

✵

Világoson találták meg. A harmadik ház kapualja alatt feküdt, vérbefagyva, átütött szivvel.

Történet

Irta: Berényi János

Lent a fiu szeméből szinte tömjénzett az ámuló áhitat: *könyörgök,* — fönt a fülke ablakán a lámpa halványitó jósága alatt állt a lány s a finom arcél megcsillanása válaszolt: *szánlak.* Két olajcs kerü lakatos végigkongatta a kocsik tengelyét s a fekete vas pirosan pendült meg itt is, ott is: *ép.* Valaki megállitotta az egyik le-föl imbolygó lámpát, kérdezett s a kalauz felelt neki: *még öt perc.*

Öt perc alatt lenn a simogató nézés melegén félig már fölnyitotta pilláit a szerelem.

Vérig vörösödött tulipán kelyhében állt és égett a csodás csillag.

Az emberek jártak loholtak, a jegenye susogta az őszi szél verseit, a sarjadó mesére senki sem figyelt.

Két szempár erőlködött, faggatott és különös sors kérdéseivel bajlódott: nagy titkok éjszakájával s a vezérlő elrendeltetés dacos hitével.

A csönd olvadozott mint a tavaszi hó és leve le a szivig csorgott.

A kéz megmozdult. Az ujjak idegesen játszottak a ruhán.

Az ajkak félig fölnyiltak, szinte egyszerre: itt még kérdés, ott már ugyanugy felelet.

Alig-öröm rajzával az ismeretlen lány arcán fölsütött az önfeledt mosolygás, amely a jóság égboltján kisér napot s onnan huz magának sugarat.

A hangtalan kérdés már itt járt: *lát'lak?*

A rá válaszoló tekintet észrevétlenül a reménységig langyosodott: *talán.*

Az állomás két nyelvü harangja tréfásan közéjük nevette csintalanságát. A kalauz szájához emelte a sipot s a mozdony elindult tovább az éjbe.

✵

A fiu kinn volt mindennap, valami biztatta lelkét: hátha visszajön. Reggel olykor vidáman ébredt. Nevetett a tegnapi elgyengülésen és egyszerübb fantáziával szinezte az eshetőségeket.

— Legföljebb kaland...

A délután mélyitette a romantikát.

Estig megfinomodott a szó. A lámpák ideges szomoruságba gyultak és a szenvedőknek világitottak. Az elmaradt arc rajza fehéren izzott a sötétben mint a hold alatt lépkedő habok a folyón. Lassan már csak ez élt: szomoruság és epekedés, engesztelő eskü és beteg elcsüggedés megint.

Két hónap mulva a lány visszafelé utazott. Amikor megláták egymást fölujjongtak mint akik ismerőként kergetőznek évek óta s a legváratlanabb pillanat egymásba bodaszija őket.

✵

A megtalált öröm hamar elvesztette nyelvéről a szót. Titokzatos parancsoló izgalom bontotta sejtelmét. A vágynál is erősebb szem legelt minden megmozdulást. Ritkán cikázott a szó, de fénnyel, s szinte karikázva hullott, mint a magasból lepergő virágszirom. A fiu néha hátramaradt egy féllépést s oldalról leste az okos fejecske vonzó esteli szökeségét. A szelidség ingerelt s a megkisértő erőszak már emelte karját:

— Ha most megölelném...

De az alkalom mindig fenyegetni is tudott. És a gyávaság ezerszer édesebb volt. A véletlen csintalankodásait kellett vadászni, amikor kar karhoz ér, uj ujjat érint vagy egy-egy könyvnek szánt összeborulás archoz csiklandoz néhány hajszálat. Igy lépett egy pillanatnyi tudatosságba az első beszédes kézfogás. De alig több melegséggel, mint amennyire a szándékosságot elárulta.

Az egyedüllét óráiban a fiu az elégedettség igazságával vallott magának:

— Igy még nem indult soha! Ilyen igaz és ilyen erős tisztasággal.

A félelem zsugori erszényében hangot adott és fájt az aggodalmaskodás is:

✵

— Mi az utja ennek és mi lesz belőlünk?

Mintha ezer éve ismerném vagy mintha régen, talán egy előbbi életben közünk lett volna egymáshoz. Ilyen hatalomnak és igaznak eddig még nem tudtam a szerelmet. Teljes hittel várok és már szinte nincsenek kérdéseim:

A lány bólintott s csak halkan felelt, mintha a maga gondolatának bizonygatott volna:

— Én is igy érzem.

Elég sürün találkoztak. A levélsárgulást még csak a jegenyéken kezdte az erdő. Nap ha ködben ébredt, délig fölélesztette maga alatt a tüzet, s a viz hüsébe még ép szempillával kacsintgatott egy néhány eleven virág. Este már vörösebb köveket aggatott magára az ég. Valami furcsa érzékenység annál mohóbban fütötte bent a kohókat, minél hangtalanabb lett a kinti világ zöldelése.

✵

Délutánonként egymagában mintha a tulajdon szobrát állta volna a fiu. Karbafont kézzel pihenő állásban tünődött valamely dombon az alkony fölhőtlen oltára előtt vagy nézett a város felé, ahol már szintugy egy megosztott élettel vesződött valaki. Magabizón ilyenkor az ekosságnak hizelgett a lelkével, de jutott a hálálkodásból a sors hevével eljegyzett nagyobb hatalmaknak is.

A tervek tiszta mezején ünnep és bodlog szüret várt a vergődés után.

— Hála, hogy idején mindent fölismertem...

— Megértettem a végzet intőjelét...

— Jól láttam az egyedüli utat is a cél felé...

— Tudtam, hogy az ajtóban ki vár...

— Nem siettem és el nem késtem sehol.

A gondolat édes volt és szinte a napban remegett, mint amikor jó termést dicsér a gazda.

Őszes füben tapogatott már a sugarak ezüstkörme.

Lassan rozsdát kapott az erdő kalapja is.

Másnap a mezőknek dérben fizette az áldást a hajnal.

Az őszi vándor ének kezdőbetüjét irták fönt a darvak.

Sziv, ha hallgatott, a jövőbe s a tavaszra röpült mint a virágra a pille.

✵

Épen a biztonságérzet szülte később az aggodalmat, amikor már a közel telet hirdette a naptár.

— Nemsokára mennem kell innen, tudod. Tavaszig alig találkozhatunk. A téli unalom, csönd ki tudja mire kényszerit.

De a lány megrázta fejét és biztos hangon felelt:

— Nem.

Már látta is önmagát a fütött szoba sarkában a hüség melegével a sziv alatt. Este nevet ir a párás ablakra vagy nézi a hóhullás egyszerü és mégis oly gazdag csodáját. A kályhában a tüz boldog szorgalma hegedül.

— Nem felejtesz el?

— Soha.

— Vigyázz magadra mindenben.

— Én téged féltelek.

— Légy nyugodt. Ha nagyon vársz jönni fogok.

— Majd megirom.

✵

A bucsuzásnál mégis épen az ingerelt talán, ami fájt. Inkább hallgatni kellett. A csönd ugyan fonáknak és értelmetlennek tetszett, de a szót valahogy kidobta magából, szinte durván mint a lélekvesztőt a makacs tenger háborgása.

A kis fehér állacska vacogott, a száj égett s a lehelet páráját is mintha pirosra festette volna. Fönt a szomoruság nagy lelkével terhesedett a sötét s ideges elégedetlenséggel gyóntatott. Ha hallgattak: mért ez a némaság? s a szóra: hogy minek most a hang?

— Nem fázik? Vigyázzon. A szél is éles, huzza föl jobban a gallérját.

Nagyon elől kellett volna kezdeni s tán nem is élő szavak finomságát keresni, hogy akár a fájdalommal lehessen megmagyarázni a helyzetet.

— Gombolja föl a gallérját édes!

Az unszolás már sütött. A fiu lassan a kezét is a lány vállára csusztatta, hogy segitsen. Még erősbödő félelemmel azért, hogy gyáva volt.

— Hagyjon!

Egy könny kellett volna a fáló percek miatt. De

a lány önmagára volt dühös már szinte a sirásig. Vesztére a fiu gyengédnek maradt.

— Haragszik?

— Nem.

A szó kérdezve is fölösleges fogalmat dobott föl. Még többet rontott hozzá, hogy a kénytelen válasz sem lehetett őszinte.

A multban szinarany oltáron égtek a pazar emlékek.

Valami hibát bünt kerestek a multban, a sorsban, önmagukban, a szélben s az érzésben.

A fény s a sötét hallgatott róla mint a sir.

Az állomás üres volt s kiérzett, hogy nem is vár senkire.

A boldog esték két bizó és tiszta hősét hova temették el oly hirtelen a vészes tengerek?

STADLER AURÉL:

KÉT VERS

Fenyőfa

Mint meredek szirten a fenyő
Oly nyugodt szeretnék lenni én...
Beágyazva, állhatatos kemény,
Viharral, villámtüzével szembenéző,
Ugy elfutna fölöttem az idő
Miként a bozontos bárányfellegek
Én állnám büszkén bátran az időt
A multon mosolyogva, nem félve jövőt.

Alpes

Apád azurkék ég
Gyermekid tengernyi fenyő
Nőd a dusölü völgy
Vized, virágod szerte mindenütt
Aranyos komád a nap
Legtüzesebb fényével köszönt.
A szél, a hó, a jég
Mind jó barátaid
Körülölelik családod
Fürdetik, takarják, csókolják,
Alpes!

Kapok még egy csészével?

sugja a gyermek anyja fülébe és ezt kérdezi minden nap sok gyerek, mert a jó iz az **Ovomaltine** egyik legjellegzetesebb ismertetőjele.

Köztudomásu, hogy a gyenge gyerekek az evésben válogatósak. A gyermekek azért válogatósak, mert gyengék és azért gyengék, mert válogatósak. Adjon gyermekeinek egy csésze langyos tejben 2—3 evőkanál **Ovomaltine**-t, amelyet a gyermekek nyalánkságszámba vesznek — és meglátja, hogy ettől a gyermek néhány hét mulva szinte virulni fog.

Az **Ovomaltine** természetes erőtáplálék, magas tápértékkel, amely a testnek helyes adagolásban mindazt nyujtja, ami az egészség fentartására és a test fejlődésére szükséges. **Ovomaltine** fokozza a test fejlődését és növeli a gyermekek ellenállóképességét a veszedelmes betegségekkel szemben.

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és a jobb csemegekereskedésekben dobozonkint 18.50 dináros árban.

Kérjen ingyenes mintát erre a lapra való hivatkozással Dr. A. Wander D. D. Zagreb, cégtől.

2201

TERE-FERE

A spiritizmus tündöklése és hanyatlása. Vajjon fejlődőben van-e a spiritizmus? Ha lapozgatjuk a vele foglalkozó folyóiratokat és kiadványokat, azt látjuk, hogy nem.

A spiritizmus egyik főfészke Ausztria. Ott még számos orvos, tudós foglalkozik a spiritiszta és hipnotikus jelenségek tudományos megfigyelésével, de észleleteik nem valami meggyőzőek s a mérleg általában nem kielégitő.

Van azonban száz meg száz kis kör, társaság, mely buzgón beszélget a tulvilággal. Az egyik neve: Krisztofor Ligája, a másik: Szfinx, a harmadik Libussa.

Utóbb négy hires bécsi médium volt: *Silbert* Mária, a Willy-testvérek és Schneider Rudi. Ezek az utóbbi években nem kis hirre tettek szert, de a dicsőségük napról-napra apad.

Silbert Mária arról volt hires, hogy zongorázni tudott, anélkül, hogy a billentyükhöz hozzáért volna. Azt a zongorát is megszólaltatta, amelynek födelét kulccsal zárták be. Willy sulyokat emelt. Emlegetik azt a szellemülést, melyen egy sulyos tárgyat két ember magasra emelt föl, anélkül, hogy hozzáért volna és aztán sokáig a levegőben tartotta. Rudi, akinek szellemét Olgának hivják, most Londonban tartózkodik, a lélektani kutatótársaság laboratóriumában figyeli meg Harry *Price*. A megfigyelések negativ eredménnyel járnak. Miután a jelenlevők három-négy óráig hiába ülték körül a bécsi médiumot, végre megjelent egy fényes kéz és egy tanár kezéből kivette a zsebkendőjét.

Musley, a festő spiritista. 1924-ig antikvárius volt Sohase tanult festeni, csak klasszikus képeket másolt. Minthogy azonban nagyon rövidlátó volt, nem tudta folytatni mesterségét. Egy okkult könyv olvasása spiritisztává tette. Ekkor megpróbált csukott szemmel festeni, önkivületben. Musley most igy dolgozik. »A belső látás vezeti«. Eddig 3500 ilyen szellemfestményt pingált össze, melynek tárgyait, — mint ő mondja — a szellemek sugalmazzák.

— Ismeretlen erő befolyásol munka közben — nyilatkozik egy ujságirónak. Ezek a látományaim olyan határozottak és pontosak, hogy azonnal meg tudom őket rögziteni.

*

A cipő a történelemben. Alig van iparcikk, mely annyira változtatta volna alakját, mint a cipő.

A XV. században a nők cipője ötven centiméter hosszu volt. Valószinüleg innen származik az a kifejezés, hogy valaki »nagy lábon él«. Ez a divat Franciaországban hatvan évig tartott és csak IX. Károly alatt tünt el.

De a divat mindig végletek között mozog. A hosszu cipőt is nyomon követte a visszahatás. Nemsokára olyan cipőket kezdtek hordani a nők, melyeknek fölhuzása előtt hideg vizbe kellett mártani a lábukat, különben nem birták volna felölteni, annyira szükek voltak.

A XVII. század kezdetén IV. Henrik uralkodása alatt, a cipők olyanok voltak, mint a fölvonóhidak. Később XIV. Lajos idejében sarokkal magositották magukat a hölgyek. Ezzel ellentétben XV. Lajos uralkodása alatt a sarok nagyon alacsony, a cipők orra kigömbölyödik.

A Regence alatt, amikor Watteau, a festő irányitotta a divatot a cipősarkok ismét magasabbak és magasak maradnak 1726-ig.

XVI. Lajos idejében a cipősarkok oly magasak, hogy a nők bottal járnak, másképp nem birják megtartani az egyensulyukat.

Sohase hordtak olyan pompás, fényüző cipőket, mint ebben a korban. Arannyal, ezüsttel himezték ki a cipőket, drágaköveket illesztettek beléjük. Josephine császárné, aki évente egymillió frankot költött ruházatára, nyolcszáz cipőt tartogatott a szekrényeiben. Egy napon szemrehányást tett a vargájának, hogy cipői, ezek a remekművek, annyira törékenyek. A varga kicsit gondolkozott, majd igy szólt:

— Valóban. Sajnos, a cipőben járni is kell.

*

Az autóról. A mai gépkocsi a legujabb müszaki tudomány alkotása, de az autó eszméje és fejlődése visszanyulik a történelembe.

Már alexandriai Hero müveiben, aki a Krisztus utáni első évszázadban élt, felötlik egy olyan kocsi eszméje, mely önmagától mozog.

A középkorban, mely a müszaki haladás iránt kevés érdeklődést tanusitott, élt egy tudós fizikus, Ruggero *Bacone* (1214—1234), aki gondolatban már megszerkesztette az autót anélkül, hogy meg tudta volna valósitani.

1649-ben Haatsch, a nürnbergi órás szerkesztett egy hintót, melyet óramü hajtott, mindenki a csodájára járt, mert a hintó »magától« kétezer lépést haladt, körülbelül 600 métert egy óra alatt, a kocsinak azonban hébe-hóba le kellett szállnia, hogy fölhuzza az óraművet.

Ezt a találmányt oly remekmünek tartották, hogy Gustav svéd herceg meg is vásárolta 550 talléron.

Newton, a föld nehézkedési erejének fölfedezője, 1663-ban vetette föl az autó eszméjét. 1680-ban kidolgozta a gondolatot: egy gőzzel telt labdát ajánlott, mely hajtsa a kocsi kerekeit. Ezzel már utcn is volt a gőzzel hajtott önmüködő kocsi, mely a történelem során fokról-fokra tökéletesedett. Egymás után tanulmányozták a kérdést a kortársak. A legnevezetesebb gőzzel hajtott kocsit egy francia tiszt találta föl Joseph *Cuglon*, akit szász Móric herceg pénzelt. Ezen a kocsin ágyukat szállitottak. 1771-ben Cuglon találmányát tökéletesitette s ez a tökéletesitett kocsi most ki van állitva a monacoi muzeumban.

*

Mért akarnak a francia nők választójogot? A francia akadémia társadalmi és politikai osztályán érdekes kinyilatkoztatás hangzott el. *Laroche-Foucold* hercegnő, annak a nemzeti szövetségnek alelnöknője, amely a francia nők szavazati jogáért küzd, előadást tartott arról, milyen vélemények érkeztek be a nőmozgalom vezetőitől, akik az angolokéhoz hasonló választójogot kivánnak.

A megkérdezettek többnyire a női csoportok elnöknői, titkárnői, jótékonysági intézetek vezetői, tanitónők és tanárnők, ujsáirónők.

Ezek arra a kérdésre, hogy miért szükséges a nőknek a választójog, vagy százötven, mind szinte egyértelmüen azt felelték, hogy nem akarnak résztvenni a napi politika küzdelmeiben, ellenben azt óhajtják, hogy befolyásuk által társadalmi reformokat léptessenek életbe.

A körkérdésből tehát kiderül, hogy a francia nők előkelő rétege a szavazati jogot csak azért kivánja, mert a részegeskedés, a gümőkór ellen akar küzdeni és ezáltal megjavitani a család, a nők helyzetét is.

A megkérdezettek több millió francia nőt képviselnek.

*

Negyven milliárd cigaretta évenként! Németországban tudvalevőleg nincs dohányegyedáruság A dohányt mindenki árulhatja, aki trafikot akar nyitni, ugy mint bármilyen más árut. Ennélfogva sehol a világon nincs oly nagy hirverés, oly nagy versengés a dohányárak között, mint Németországban.

Amig nálunk és azokban az országokban, ahol monopolium van, egységes formáju cigaretták és szivarok kerülnek forgalomba, addig a német gyárosok mindent elkövetnek, hogy sz[illegible]-hétre uj, csalogató alaku és szopókáju cigare[illegible]senek a piacra. Ebben a tömkelegben az idegen alig ismeri ki magát. Mindig uj szinek, uj védjegyek kerülnek elébe s az ujságok hirdetési rovatai hemzsegnek az áruajánlatoktól.

A két legnagyobb német dohánygyár, az R. és N cég, ujabban összeolvadt s egyesitette magában a kisebb gyárakat is. Most ez látja el egész Németországnak szükségletét, ami nem csekélység, ha tekintetbe vesszük, hogy a németek évente negyven milliárd cigarettát füstölnek el.

Azt is tekintetbe kell vennünk, hogy Németországba a sulyos vámok miatt idegen cigarettát alig lehet behozni s ők maguk gyártják az egyiptomi cigarettákat, valamint sikerrel utánozzák a külföldi gyártmányokat is.

Ezek a gyárak busásan jövedelmeznek, bármilyen nagy is az adó, bármilyen kedvezményeket biztositanak is az elárusitóknak. Az R. részvénytársaság utóbb a részvényeseinek száz márka után tiz márka osztalékot fizetett.

*

Feleségek szabadsága. Egy csomó feminista ujabban törvényt követel arra vonatkozólag, hogy minden feleségnek, minden hitvesnek legyen évente egy hónapi szabadsága.

A különös inditvány nem emliti meg, hogy a feleség ezt a szabadságot otthon tölti-e a családja körében, vagy tőle függetlenül, más városban, esetleg külföldön is? Azt sem magyarázzák meg a feministák, vajjon erre az időre a feleség fizetést óhajt-e a férjétől?

Mindezek pedig fontos részletek, melyeket tüzetesebben kellene megvilágitani, mert csak ugy tudhatnók meg, miképen értelmezik a feministák a feleség hivatását.

Ugy látszik, az inditványozók szerint a feleségének nem is hivatása van, hanem csak hivatala, mint bármelyik más hivatalnoknak.

Ez által a család afféle céggé válik, melynek igazgatója a férj s a feleség, — amennyiben hozománnyal ment férjhez, — a férjnek az igazgatótársa. Amennyiben nem hozománnyal ment férjhez, csak első alkalmazottja.

De akkor leghelyesebb volna mingyárt a házasságkötésnél véglegezni, hogy a feleség milyen módon megy majd szabadságra és e szabadság alatt egész, vagy félfizetést huz-e.

Mindenesetre eléggé furcsa inditvány. A nőből, a hajdani angyalból alakalmazott lesz, fix fizetéssel

TÖRTÉNELEM APRÓ TÖRTÉNETEKBEN

Heinrich Heine

(1797—1856)

A költők házassága még inkább függ a véletlen szeszélyeitől mint más emberekéé. Mindenki tudja — legalább a hagyomány igy tartotta fönn —, hogy Goethe hálából, szinte jutalmul vette feleségül a gazdasszonyát, Christiane Vulpius-t, mert ez a kardos nőcske, amikor a francia megszállás nem akarta kiméini a nagy költőfejedelem lakását se, azt a hüséges házvezető és a szerelmes nő hősiességével és energiájával harcolta ki a lefoglalástól. Heine pedig azért vette el — elég meggondolatlanul — a maga szeretőjét, mert párbaj előtt állott s attól tartott, hogy ha eltalál esni, akkor a szegény nő minden támasz nélkül marad. Sietett hát oltárhoz vezetni, amit aztán százszor meg százszor megbánt. De hát: »jaj annak, akit késő bánat ér!« — sóhajtotta Lear király, aki tudvalevően szintén helyrehozhatatlan hibát követett el.

Az eseményt a költő ezekkel a szavakkal adta hirül a világnak:

— Matildot, akivel már tiz év óta ugy veszekszek, mintha a feleségem volna, végre nőül vettem.

A veszekedés, mindig édes kibékülésekkel enyhítve persze vigan folyt tovább a költő haláláig, aki igy szokott tréfásan nyilatkozni az élete párjáról:

— Tulajdonképpen nagyon derék és jó nő, csak az a hibája, hogy léha, könnyelmü, pazarló, rossz háziasszony, buta és tudatlan. Máskülönben: mintafeleleség.

A müveletlensége a jó nőnek egyenesen szenzációs volt. Gyakran mondta:

— Azt hallom, hogy Henri szellemes ember, s hogy igen szép könyveket irt; meg kell elégednem azzal, hogy elhigyjem ezt azoknak, akik állitják, — ami engem illet, én ebből még sohase vettem észre semmit.

Matild asszony nem szerette, ha az urát németek *látogatták*, pedig Párisban megforduló honfitársai sokszor keresték föl a beteg költőt. A müveletlen hölgy másodrendü embereknek tartotta a germánokat, s Heine egyszer tréfásan emlitette egy látogatójának, a szintén jeles irónak, Alfred Meissnernek (1822—1885), hogy Madame Heine a németeket első tekintetre, még mielőtt megszólalnak, fölismeri.

— *Vajjon miről?* — *kérdezte* Meissner.

— Istenem, — felelte Matild asszony, — hát a ruhákról és különösen a csizmáikról...

— No, az igaz, — tette hozzá nevetve a »Dalok könyve« költője, — hogy a német csizma majdnem mindig olyan, mintha Hans Sachs (1494—1576), aki jobb poéta volt, mint suszter, készitette volna.

Mikor a költő meghalt, s valaki nem éppen elismerőleg szólott róla, az emlékét egyik hüséges barátja, Heinrich Laube (1806—1884), igy védelmezte meg:

— Még ami hibája volt is, meg kell bocsájtani néki, mert nemcsak sokat szeretett, de sokat szenvedett is. A kinos betegségétől és az értelmetlen feleségétől...

Johann Peter Frank

(1745—1821)

Ez a kiváló német orvos, a patológiai anatómia tulajdonképpeni megalapitója, kényszerült a bécsi egyetemet elhagyni, mert 1779-ben megjelent müvével a *Medizinische Polizei*-al, mely az első igazi modern higieniai könyv volt, nagy megbotránkozást keltett a maradiak, a pedánsok és a »Frömmler«-ek közt. Első Sándor orosz cár udvarában talált menedéket, ahol az uralkodó orvosa és a pétervári egyetem rendes tanára lett. Amikor Ausztriában is szabadabb lett a szellem és bátrabb a gondolkozás, amikor II József lett a császár, visszatérhetett Bécsbe, s ott folytatta közbecsüléstől övezve tudományos és emberbarái tevékenységét. Mikor nagybeteg lett (1821-ben) és nyolc kollégája, csupa hires-jeles professzor, állta körül a halálos ágyát, mind igen okosan beszéltek és bölcs, de már elkésett, tanácsokat adtak néki, Frank professzor félbeszakitotta a tudományos beszédjüket s mosolyogva mondta:

— Tudjátok, ki jut most eszembe?

— ?

— Az a francia gránátos, aki a wagrami csatatéren nyolc golyótól találva esett el s igy nyilatkozott: »Sakrament! *Nyolc* golyóra volt szükség, hogy *egy* gránátosnak az életét kioltsa!«

Ezzel a pompás mondással halt meg a nagy orvos.

A fügefalevél

Ide s tova kétszáz esztendeje lesz, hogy a fügefalevélnek szerep jutott a szobrászmüvészetben. Ez a szerep persze nem annyira a müvészetet szolgálta mint inkább a valódi vagy álszeméremzetet, amely időnkint erőt vesz a közvéleményen. 1731-ben jött divatba az erkölcsrendészetnek ez az álszenteskedő jelvénye s aki azt először alkalmazta, nem volt valami puritántermészetü szigorúan morális lény, hanem Just Philippe d'Orléans herceg, korának egyik leglelkiismeretlenebb kéjence, sok asszony elcsábitója és számtalannak a szeretője. O volt az, aki a mondott évben erkölcsi fölindulásában elrendelte, hogy a Palais Royal kertjeiben az összes márványistenek és félistenek *ama testrészét, amely évezredekig a férfi alkatának ép* oly »jogosult« és »természetes« tartozéka volt mint a fej vagy a mell, de egyszerre szeméremsértővé lett, fügefalevéllel kell befödni a magasabb morál nevében. Egy udvarhölgy (Madame de Parabére) az öregedő herceg ez érthetetlen intézkedését nem minden malicia nélkül igy magyarázta:

— *Ezek a testrészek a maguk márványkeménységével a fenséges ur irigységét provokálták. Nem akarja őket tovább látni.*

Kovács Sebestyén Endre

(1814—1878)

a leghiresebb magyar operatőrök egyike volt, aki azonban mint belgyógyász is a legkitünőbbek közé tartozott. Deák Ferencnek is ő volt az orvosa, s nagy ambiciója volt, hogy a jeles államférfiu életét meghosszabbitsa s a szenvedéseit enyhitse. Talán soha orvos nem örvendett akkora közbizalomnak mint ő, — a szavát szentirásnak tartották s az élet és halál nagy kérdéseiben ő volt évtizedekig a legfőbb orákulum. Szeriszáma nincs a jelentős mondásoknak, amelyek a praksziséból fönnmaradtak. Egyik legismertebb talán a következő.

Egy sulyos betege, akinek életbenmaradásához alig volt reménye, megkérdezte tőle:

— Tanár ur, mit gondol, meddig élhetek még?

A nagy orvos nem akart hazudni, de kegyetlen igazságot se akart mondani, azt felelte hát:

— Mit tudom én? Én orvos vagyok és nem jövendőmondó.

Richelieu bibornok

(1585—1642)

Jóval szókimondóbb volt, bár még mindig nem teljesen őszinte dr. Chicot, a francia király orvosa, akit Armand Jean Duplessis herceg biboros és miniszterelnök, amikor sulyos betegnek érezte magát, hivatott a halálos ágyához.

— Őszinte választ kérek, kedves doktor, — igy szólt hozzá a nagy államférfiu, — van-e reményem, hogy még élek egyideig vagy előkészületeket kell-e tennem a halálra?

Chicot ezt a diplomatikus választ adta:

— Eminenciád vagy meggyógyul vagy meghal huszonnégy óra alatt.

— Köszönöm, dokor, — felelte Richelieu. — Megértettem.

Természetesen nem gyógyult meg huszonnégy óra alatt.

Szokratesz

(469—399 Kr. e.)

megvetette a világi hiuságokat és természetesen szinházba se járt. De, amikor megtudta, hogy Aristophanes (450—385 Kr. e.) kigunyolta őt *Felhők* cimü vigjátékában, ezt a darabot mégis megnézte, s hogy mutassa, mennyire nem bánja sőt megveti az ellene irt kegyetlen szatirát, azoknál a vonatkozásoknál, amelyek a legjobban irányultak ellene, fölemelkedett a helyéről s szinte tudtára adta a közönségnek:

— Ime, itt vagyok! Nézzetek meg! Én vagyok az, akit a vigjáték irója kipellengérezett!

Ezzel azt érte el Szokratesz, hogy sokan nem nevettek az ellene irányuló kitételeken, sőt némelyek a pártjára álltak s nem helyeselték Aristophanes gyilkos gunyolódását.

Angolkór (Rahitis)

Az angolkóros gyermekek, ha enyhe is a betegségük, fertőzésekkel szemben rendkivül fogékonyak, különösen kanyaró, szamárköhögés, sőt egész könnyü megfázások is sulyos következményekkel járhatnak.

Ezért rendkivül fontos, hogy Ön gyermekét az angolkór minden veszedelmétől megóvja.

Az angolkór levegő, fény, ápolás, hiányának következtében lép fel, de különösen a hiányos és nem megfelelő táplálkozás folytán. Részesitse tehát gyermekét jó testápolásban, biztositson neki elegendő friss levegőt és napfényt, gondoskodjék tökéletes tisztaságról, mozgásszabadságról, mindenekelőtt azonban ésszerü táplálékokról, amelyekből a nélkülözhetetlen vitaminok nem hiányoznak.

NESTLÉ-féle gyermekliszt ujabban speciális összeállitásban, a nélkülözhetetlen vitaminok segitségével gondoskodik a gyermek egészséges fejlődéséről, megakadályozza az angolkór keletkezését és megvéd annak veszélyes következményeitől.

Ennek a készitménynek rendszeres fogyasztása a gyermekek táplálkozását teljavitja és életét biztositja.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Tiszavidéki. A válaszban kétségtelenül sulyos becsületsértés foglaltatik, ami miatt a szentai járásbiróság előtt büntetendő eljárást tehet folyamatba. A levélből azt lehet kiolvasni, hogy ön is hozzájárult a válasz sértő hangjának kiprovokálásához, ami a vádlott javára enyhitő okul szolgál.

Szerencsétlen anya. A honoratiorok feleségét közszerzeményi jog nem illeti meg, kivéve azt az esetet, ha a férj ilyet kikötött a javára vagy ha a közszerzeményt még az életében feleségének juttatta. Egyébként ezt a vagyonjogi igényt a válóperben kellett volna érvényesiteni vagy az érvényesitési jogot külön perre fentartani. A közszerzemény igényléséhez különben is a *tényleges* házassági együttélés kimutatása szükséges.

A leszármazó örökösöket a szülő köteles részre szorithatja, amit nem is köteles indokolni. Kitagadni azonban csak olyan érdemetlenségi ok alapján lehet a gyereket, amelyet a biró gyakorlat ilyen ok gyanánt megállapitott.

Az özvegyi haszonélvezetre az a nő válik érdemtelenné, aki a férjét ok nélkül elhagyja.

H. F., Szrbobrán. Most jelent meg Naviszadon az »Uránia« nyomda kiadásában a Gyukics Bogdán felebbviteli biróságí elnök által szerkesztett ügyvédi naptár, amelyben az összes jugoszláviai ügyvédek névsorát megtalálja.

Amerika. Times, Newyork, Evening Post, Newyork, Morning Telegraph, Newyork, »Amerikai Magyar Népszava« 24. Union Street, Newyork. Sziveskedjék közvetlenül az illető lapokhoz fordulni, mert második kérdésére csak onnan kaphat pontos felvilágositást.

Mindennapi olvasó. A kérdezett cimet sajnálatunkra nem ismerjük.

P. J., Sztaribecsej. A békeszerződés szerint minden külön eljárás nélkül állampolgárnak tekintendő az, aki 1910 év előtt a mai Jugoszlávia területén községi illetőséggel birt. Ha ön igazolni tudja, hogy 1910. év előtt községi adót fizetett vagy másként községi illetőséget szerzett, jugoszláv állampolgárnak tekintendő, ha egyébként nem is itt született.

K. V., Temerin. Nem tanácsolhatjuk, hogy a valóságnak meg nem felelő bizonyitvánnyal operáljon. Az ipartörvény 8. §-a módot ad arra, hogy képesitéshez kötött ipart az is gyakoroljon, aki a törvényben előirt módon nem tudja igazolni a képesitést. Ilyen esetben az iparigazolvány kiadandó, ha az üzletében olyan egyént alkalmaz, aki a törvényes kellékeknek megfelel. Az iparengedélyt a szolgabirótól kell kérnie.

X. Y.-né. 1. Szuboticán van gyermekotthon. Második kérdését nem értjük. Nyugdijigényét vagy kielégitésre való igényét feletles hatósága utján rendezheti. 3. A postamesternő, amennyiben nem kincstári postánál van alkalmazva, saját maga tekintetik vezetőnek. Egyébként a noviszadi postaigazgatóság ad felvilágositást, hogy van-e postamesternői állás üresedésben. 4. Kérdése szintén nem világos s igy arra nem áll módunkban érdemlegesen válaszolni.

Hü olvasó, Belistye. A vannakok rangsora a dardliban a következő: Felső (egyes helyen a kilences 150-et ir, más helyen a kilences nem számit), ász, tizes, király, alsó.

Erzsike, Feketics. Sziveskedjék az illető állam beogradi követségéhez fordulni.

Hü olvasó, Novi-Vrbasz. Az 1919. február 26-ika előtt osztrák-magyar koronában keletkezett tartozásokért jugoszláv alattvalók csehszlovák hitelezőknek — amennyiben 1919. február 26. előtt mindketten jugoszláv, illetőleg csehszlovák állampolgárok voltak — minden régi korona után fél dinárt tartoznak fizetni, de nincs alapja annak, hogy a háborúban elesett adós tartozása után tizennégy évre visszamenőleg évenkint 10 százalék kamatot számitsanak fel. Az örökhagyó tartozásáért az örökösök az örökség erejéig *egyetemlegesen* felelnek.

Adó. A *forgalmi adóról szóló törvény* a Službene Novine 1922. évi 37. számában jelent meg. Ennek a törvénynek 8. §-a sorolja fel a mentességet és a 12. pont mondja, hogy a háziipari termékek forgalma, amennyiben családtagok által segéd nélkül állittatnak elő és azok a kisiparosok, akik legfeljebb két állandó segédet vagy szolgát alkalmaznak, nem kötelesek forgalmi adót fizetni. Ne tévessze meg az az érvelés, hogy forgalmi adót tartoznak fizetni mindazok, akik kereseti adó fizetésére kötelezettek, mert a generális tétel alól a speciális esetek kivételt képeznek és lerontják az általános rendelkezéseket.

T., Bezdán. Dr. Érczy Miklós főorvos, Budapest, VIII. Népszinház ucca 22.

Olvasóink figyelmébe!

A Bácsmegyei **Napló**

bel- és külföldi fürdőkről, gyógy- és üdülőhelyekről, szanatóriumokról, szállodák- és penziókról, továbbá internátusokról, iskolákról, szakkurzusokról dijtalanul nyujt felvilágositást és szolgál prospektusokkal

»Lumophon« rádiók

az 1929—1930. év legnagyobb szenzációja!

Jövő héttől kezdve minden jobb szaküzletben kaphatók!

Pénz

-kölcsönt kapnak gazdák földre, hosszabb és rövidebb időre. Amortizációs hitelt 30 éves lejáratra. Irásbeli felvilágositást is dijtalanul ad. Azonnali elintézés. — Képviselők minden helységben kerestetnek.

Vardar Banküzlet Novisad

Željeznička (Vasut) u. 62

12049

KASSOVITZ-PENSIO

Subotica, (Vasutigazgatósággal szemben)

Központi fütés, vizvezeték, elsőrangu ellátás

1598

Spricc-lakkozást

1800—2000 dinárért, uj tapétázást, uj tetőkészitést legolcsóbban végez

JAKOB HERMANN, NOVI VRBASZ

Mint tej és rózsa

olyan lesz az arca

3 perc alatt

Próbálja ki ezt a módszert! Meg fogja látni, milyen gyorsan és egyszerüen szépül meg az arca Nem kellenek krémek! Szükségtelen félórákig tartó masszirozás vagy kozmetikázás.

Egyszerüen néhány cseppet a paszterizált **Leton-arctejből** szétsimit az arcbörén. Erre helyezi a megszokott pudert és azonnal olyan gyönyörü, sima és hamvas lesz az arca, mint a tej és rózsa.

A fonnyadt arcbör életet kap, a fénylő orr, homlok matt lesz, az arcbör hibái eltünnek.

A **Leton-arctej** a legnemesebb arcápoló anyagok kivonata. Nem zsirozza, nem száritja ki az arcbört. Teljesen ártalmatlan. Minden arcbőr részére alkalmas. Kellemes, bchizelgő illata van. Hatása tartós, mert a **Letonos** arcra helyezett puder egész nap vagy egész éjjel folyamán nem pereg le az arcról.

A **Letonos** arcra helyezett puder teljesen láthatatlan. Még a legjobb barátnője sem veszi észre, hogy puder van az arcán — olyan természetesen hat a **Letonos** arcbör.

Tegyen kisérletet **Letonos-arctejjel.** Ha fogja látni, milyen csodálatosan szépül meg az arca pillanatok alatt, a **Leton-t** nem fogja soha nélkülözni tudni.

Egy üveg **Leton-arctej,** mely hosszu ideig tart, 30 dinár.

Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és illatszertárakban. Ha valahol nem volna, ugy forduljon

Kollar és Gabrić „Nada" drogeria

Subotica, Strosmayerova ulica 13340

Rádió!

Amatőröknek nagy engedmény !!!

Maller Béla

okl. gépészmérnök

Subotica, Petrogradska 8

Telefon 35

Utazók! Figyelem!

Legjobb és legolcsóbb szálloda

PANCSEVÓN

HOTEL VOJVODINA

Közvetlen a vasutállomással szemben a hajóállomás közelében, ujonnan berendezve

Olcsó árak: Első emeleti szoba 2 ággyal 40 dinár, egy ágyas 25 dinár. Második emeleten 2 ágyas 30 dinár, egy ágyas 20 dinár A szálloda vendégei az étteremben 20 százalék kedvezményt élveznek. A legjobb kiszolgálásért felel

Ninkovics Gyura szállodás

13103

Handelsgericht der Ersten Instanz

hat der

Aktie gesellschaft für Lederhandel in Beograd

den Verkauf aller Waren en detail, en gros und partienw ise zu sehr niedrigen Preisen bewilligt.

Hierauf werden alle Verbraucher aufmerksam gemacht, diese selene Kaufsmöglichkeit guter Waren auszunützen

13125

MOST NYILT MEG!

„NAPREDAK"

KÖNYVKERESKEDÉS ÉS ANTIKVÁRIUM VEL. KIKINDÁN

Szerb-horvát, magyar és német

kölcsönkönyvtár vidékre is kölcsönöz

Kereskedelmi információk

Hirdetéseket felvesz a Bácsmegyei Naplóra és az összes lapokra kiadóhivatali áron

MOST NYILT MEG!

ZMAJ

és

JUPITER

Rádió- és zseblámpa

battériák, zseblámpák

Engl Adolfa Sin

Novisad

Radnič a ul. (Mali Liman)

Telefon 2957

12876

WEITZENFELD i DROGSUBOTICA

INTERURBAN TELEFON 192.

Zsák, zsineg, ponyva, gazdasági kötéláruk, szőnyegek, linoleumok, kárpitos kellékek nagy választékban

Kérjen árajánlatot!

»SIDOL«

a legjobb szer mindennemü fémtárgy tisztitására és fényesitésére

»SIRAX«

az evő- és konyhaeszközök, mindennemü cinn, bádog, fa és mázos edény, fürdőkád, küszöbök, stb. tisztitására

»AZUROL«

a legjobb folyékony indigó-kékitő

Mindenütt kapható!

Ügyeljen a névre és a védjegyre!

1894

Kalaposnők!

Olcsó és jó

női kalaptompokat

csak gyárunk szállit.

Kérjen mintát és árajánlatot.

Prva Jugosl. Tvornica Šešira i Tuljaca D. D., Sisak - Galdovo

13210

Szőlőojtványok

amerikai alanyra ojtott, elismert legjobb minőségben dus gyökerezettel, gyökeres és sima vadvesszők minden fajban, valamint nemesitett 2-3 éves gyümölcs és rózsafák megrendelhetők:

Sévár László

mintaszőlő és szőlőoltvány telepéről

Petrovaradin (Majur) Postafiók 17

Lerakat Bakačeva ulica

Árjegyzék kivánatra ingyen!

A világhirü

„DEKA" autógummi

elismert német márka

Képviselet **TAKÁCS MÁRTON** gummimühely

Zrinjski trg 24 12064

ELŐNYOMDÁT

legmodernebb stilü rajzokkal és kellékekkel legolcsóbban szállit

LEOPOLD SÁMUEL, SENTA

modern előnyomdaberendezési gyára

Relief-festéshez való festékek, porok és kellékek kaphatók

SZŐRME-

különlegességek

Zsulyevitsnál

Subotica,

Sokolska ulica 15

10590

A JUNIPER

sósborszesz, zöld borókakivonat, minden **sósborszesz hatását** felülmulja. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban, füszerüzletekben. Postai szétküldés: **BLUM** gyógyszertár, Subotica, Főpostával szemben

FIGOL **a legkitünőbb háziszer a bél és gyomor mindennemü megbetegedései ellen.** — Gyógyerejü tengeri növényekből és fügéből készül. — Készíti és postán szétküldi Dr. SEMELIĆ gyógyszertár, Dubrovnik 2. Ára üvegenkint 40 dinár, 3 üveg 105 dinár, 8 üveg 245 dinár.

Foglalkozásnélküliek

szerencsője, a ház második kenyérkeresője, a »Grauert«-féle háziipari »Rekord« gyorskörkötögépecske, »Világcsoda!« »Valóságos Isten áldása!« ... mondják a gépecskék uj tulajdonosai.

Ne higyj senkinek! Személyesen győződjél meg a kis csodagép működéséről!

Sürgős üzenet

mindazoknak, akik gépecskét már vásároltak és mindazoknak, akik a háziipart ismertető könyvecskét már beszerezték tőlünk.

1. Gyárunk sikerült, örvendetes és nagyjelentőségü ujitást eszközölt a gépecskén. Most már nemcsak mindenféle remek és bámulatos harisnyanemüt, hanem mindennemü tetszésszerinti kötöttárut is, pulovert, dzsempert, swettert, trikót, gyermek-ruhácskát, mellényt, keztyüt, sapkát, sálat, ridikült, papucsot, felnőttek részére kötött ruhát stb. akár mintázott több szinben is készithetsz rajta, játszva, saját szobádban. Semmi előzetes szaktudás nem szükséges.

Ezen ujitás folytán a gép ára 500 dinárral emelkedett, vagyis 3650 dinár készpénben.

Teljesitőképessége bámulatos. Mig egy varrógép egy perc alatt kb. 4000 öltést végez, a kis kötőgép ugyanennyi idő alatt kb. 20.000 masnit köt.

2. A gyár oktatónője megérkezett és a tanfolyamok Oszijeken most már állandóan folynak. Gépre most már senkinek sem kell várni! Mindenki a saját gépén tanul és azonnal haza is viheti magával. 3—4 nap alatt bárki elsajátithatja a gépecske kezelését.

3. A tanfolyamon minden gépvevőt, vagy rendelőt nagyon szivesen látunk, sőt lakásról és ellátásról is gondoskodunk, de nem okvetlenül szükséges idefáradni, mert bárki maga megtanulhatja játszva az egész kezelést és háziipart otthon, a képekkel és magyarázatokkal ellátott tankönyvből és mintalapból, mely minden géphez ingyen jár. Esetleges kivánatra azonban bárkihez ki is küldünk egy ügyes oktatónőt, kinek szerény utiköltségei megtéritendők. Bár a tanfolyam Oszijeken teljesen ingyenes, de aki idejön, annak is vannak költségei, s igy ha magához rendel egy oktatónőt, az sem kerül sokkal többe.

4. A magánrendelőkön kivül, a mi részünkre is dolgozhat bármelyik gépecske tulajdonosa, mert a tőlünk vásárolt nyersanyagból, a mi előirásaink és utasitásaink szerint készült kifogástalan kivitelü árut a gyár utasitása értelmében, mi is készpénzfizetés ellenében minden mennyiségben átvesszük.

Adunk a kész áruért ugyanannyi sulyu vagy értékü nyersanyagot, mint amennyit a kész áru nyom és fizetünk azonkivül az elkészitésért tucat páronként (12 párért)

25-ös sima férfi zokniért	55 din.-t
43-as patent férfi zokniért	57 din.-t
20-as mintázott férfi zokniért	59 din.-t
30-as mintázott férfi zokniért	62 din.-t
84-es patent duplasarkas férfi zokniért	68 din.-t
47-es patent női harisnyáért	58 din.-t
87-es duplasarku patent női harisnyáért	71 din.-t
45-ös gyermek harisnyáért 2—6 évesig	55 din.-t
45-ös gyermek harisnyáért 7—14 évesig	57 din.-t
93-as és 95-ös mintázott sport harisnyáért	102 din.-t

Sálak, nagyobb ruhadarabok és divatcikkek készitési dija, a munka megkezdése előtt, közös megállapodás tárgyát képezi.

A »REKORD« gyorskörkötögépen kezdő, ha 8 óra alatt csak 18 pár zoknit készit el, már akkor is 80—85—90 dinár munkadijat keresett meg készpénzben a saját szobájában, később, ha ügyesebb, természetesen többet. Magánfelek részére magasabb munkadij számitandó. Ezt az árszabályt is megkapja tőlünk minden gépvásárló és az, aki magánrendelők részére dolgozik, az még a pamukon, sőt a készárun is keres valamit; mi azonban nem fizethetünk többet, mert mi az átvett kész munkát kereskedőknek adjuk át viszontelárusitásra.

Ez a gép, amelyen ezerféle tárgy készithető és még hozzá szükségleti tárgyak, divatcikkek, kötöttáru, amelyet senki sem nélkülözhet, állandó megélhetést biztosit annak, aki valóban dolgozni akar.

Ügynököket már nem alkalmazunk, minden kérdezősködéshez válaszbélyeg csatolását kérjük.

A gépecske levél utján is rendelhető. Ez esetben 1500 dinár a megrendeléssel egyidejüleg küldendő be. A vételár hátralevő része a vasuti szállitásnál utánvételeztetik. A gépet a rendelés vétele után osijeki raktárunkról azonnal szállitjuk! Részletfizetésre nem szállitunk.

A »Grauert«-féle »REKORD« gyorskörkötögép jugoszláviai kizárólagos vezérképviselősége és lerakata:

Berényi Zsigmond

Oszijek I., Kreżmina ul. 13.

E háziipart ismertető könyvecskét 12 dinárnak postautalványon történő beküldése ellenében azonnal megküldjük minden komoly érdeklődőnek. Levélben beküldött összegért felelősséget nem vállalunk, utánvéttel könyvecskét nem küldünk.

SUPER-ELEKTRIK
a 6-lámpás
VILLANYRÁDIÓ
hitelesitett állomásskálával
ráépitett keret-antennával
Az idei rádiószezón slágere!
Képviselet:
KRAUSZ MIKLÓS
elektro-rádiószaküzlet, NOVISAD, Jevrejska 18
15554

Téli divatujdonságok
férfi és női szövetekből
nagy választékban megérkeztek
Állami, városi hivatalnokoknak és hitelképes egyéneknek részletre is 12510
BERGER GYULA
kézmüáruüzlete, SUBOTICA, Terezijina ulica 3.

BISQUIT DUBOUCHÉ & Co. COGNAC
Vezérképviselet és lerakat
ETABL. D. PECHMAJOU & Cie, ZEMUN

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónja
A legmodernebb hygienikus arcápolás, saját készitményü arcápoló és kozmetikai szereknek egyénenként való előállitása és felhasználása. Szeplőknek villanyossággal való végleges eltávolitása, mindennemü szépséghiba kezelése és gyógyitása. — *Tanitványok tökéletes elméleti és gyakorlati orvoskozmetikai kiképzése.*
Subotica, Trg Sv. Ćirila i Metoda 5. I. Tel. 5-39

Szenta városhoz 2 kilométerre, a Tisza mellett, az ugynevezett „PÁNA-FÖLD"
81 kat. hold szántó
amelyből 2 hold szőlővel, 1 hold faiskolával van beültetve, I. osztályu anf'-föld, szőlőnek, házasnak, valamint kertészetre egyaránt alkalmas, gazdasági épületekkel együtt
örökáron eladó 371
Értekezni lehet Sztojánovity Milos tulajdonossal a helyszinen, vagy Sztojánovity pénzügyi tanácsnokkal a sztara-kanjizsai városházán

Elsőrendü férfifehérnemüt
készitünk a legjobb angol oxford- és pouplinból
Kész ingek, pyjamák, hálóingek
nagy választékban kaphatók
NÉMETHY FERENC ÉS NEJE
férfifehérnemü készitőknél
Budapest IV. Veres Pálné utca 4
az Apponyi térnél 13142

3151 **A fagy beállta előtt**
szerezze be
sav- és vegyszerszükségletét
legelőnyösebben
Kemikalija Novisad, Arse Teodorovića ul. 7

„OLLA" GUM..?
mégis csak **jobb!**
Bebizonyithatóan a legtökéletesebb! 2

Nagyon olcsó pénzkölcsönt
kapnak gazdák földre, hosszabb és rövidebb időre. Amortizációs hitelt 10—15—20 éves lejáratra. Irásbeli felvilágositást szivesen és bármikor adunk. Előnyös feltételek és azonnali elintézés. — Képviselők minden helységben felvétetnek 13024
Gradjanska Banka K.D.
Subotica, Pašićeva ulica 12. (Gőzfürdő épületben)

Lőtt nyulat és foglyot
minden mennyiségben
legmagasabb napi áron átvesz
HARTMANN és CONEN
HUSKIVITELI R. T. SUBOTICA
TELEFON 12. 1350

SZANATORIUM FARKIĆ
BEOGRAD, Knez Mihajlov venac 23.
TELEFON 5—89.
IDEGBAJOK: Neuraszténia, hisztéria, epilepszia, idegszilisz, bénulások, ischias.
SEBÉSZETI-ORTOPÉDIAI MEGBETEGEDÉSEK: Csont- és izületi bajok, hátgerincferdülés, lábbajok, csipőferdülés és egyéb testi hibák gyógyitására.
Ortopéd készülékek. — Vizgyógyintézet. Elektroterápia.
Klinikai laboratórium (Dr. Lemešič vezetése alatt)
Teljes rön genintézet. Bélfürdők (Enteroc eaner)
MÉRSÉKELT ÁRAK
Vezető orvosok Dr. H. Klein és Dr. Kajon

Pál Béla 1346
cégbejegyzett bizományos
Bizományi fatelep Subotica,
Daničićev (Palički) put 10. — Telefon 649.
Állandó bizományi raktáron tart és legolcsóbban házhoz szállit:
apritott tüzifát, kokszot, szenet

Szőlővessző
gyökeresitett porbuitásos
ugyszintén 2 és 3 éves ojtott oltós gyökérzet el **különböző fajok** megrendelhetők
Ingusz Testvérek
királyhalmi szőlőgazdaságában
Posta- és távirdacim: **Palić-Šupljak**
Telefon nappal: Palić 8, éjjel: Subotica 6-27
1540

Mozgó limonádé-kimérő apparátust szódagyártóval

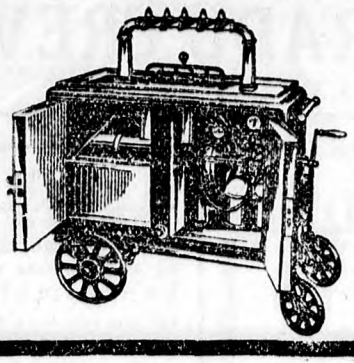

tetszetős kivitelben és hygienikus berendezéssel gyárt

Braća Goldner

jégszekrény-, fabutor- és r zárugyár

Subotica, Jugovića 20

Telefon 1-34

Kérjen árajánlatot!

MOTOROS MOZDONYOK

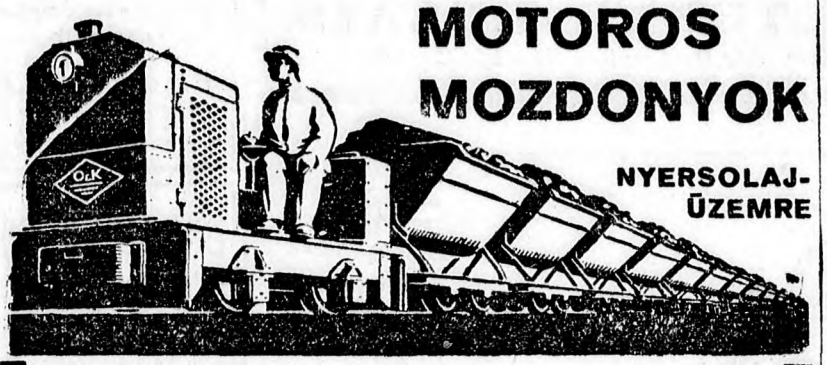

NYERSOLAJ-ÜZEMRE

DIESEL-MOTOROS MOZDONYOK

könnyü vágányok számára. Különösen csekély üzemköltségek. Feltétlenül üzembiztosak a legnagyobb munkaképesség és tartósság mellett. 7·5 PS munkakifejtés számára. — Szolgálati suly 2·3 tv és nyomtávolság 550 mm-től feljebb.

ORENSTEIN & KOPPEL R. T.

Zagreb, Samostanska 2/II. — Tel. 50—64.

6090

»TRETORN«

naponta 30.000 pár

sár- és hócipőt

állit elő, amelyet millió és millió ember hord a legnagyobb megelégedéssel.

Vegyen

Ön is még ma

»TRETORN«

sár- és hócipőt,

mert **ezek a legjobbak**

12501

A tudomány uj sikere!

Antiszeptikus fog-, száj- és garatviz!

Bakterológiai vizsgálatok igazolják, hogy ez a viz megöl minden kórokozót, lehetetlenné teszi azok elszaporodását, nem árt a szövetnek, a fogakat, a szájat és a garatokat megtisztitja a ragályt okozó és terjesztő élősdiektől, a fogakat tisztán tartja és megőrzi azok szép fehérségét.

Kitünő védekezőszer a fogfájás és a szájbetegségek megakadályozására, — egyedülálló szer bármely ragályos betegségnek, az angina, reuma, szivizomzat megbetegedése, spanyolnátha, influenza, nátha, stb. ba-cillusnak a szájüregbe és ezzel a szervezetbe való behatolása ellen.

Garatmegbetegedéseknél kitünő hatásu öbli öszer.

Különösen nélkülözhetetlen az iny- és az állkapocs megbetegedéseinél és az olyan betegségek tartama alatt, amelyeknél a beteg bizmutos gyógyszert használ.

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Ara üvegenkint 24 dinár.

11533

A legjobb megoldás

rádiókészülék vásárlásánál: vegyen TELEFUNKEN 4 A-készüléket. Ez az elsőrendü, 4 csöves rádió minden igényét kielégiti. A készülék ugy batteriákkal, mint a világitási áramhálózatból táplálható. — Ideális rádiókészülék faluk, tanyák, iskolák és kulturegyesületek számára

Előnyei: a legtávolabbi állomások kitünő vétele, tiszta, torzitásnélküli reprodukció, gramofon-átvitel, csekély üzemköltség, hihetetlenül olcsó ár!

Ára: a Telefunken-csövekkel RE 084, RE 084, RE 054, RE 114 . . . . . csak **3015 dinár**

Megfelelő hangszóró hozzá: Arcophon 3

Menjen el még ma a legközelebbi rádióüzletbe és hallgassa meg!

TELEFUNKEN

A legrégibb tapasztalat. A legmodernebb konstrukció

Képviselők minden nagyobb városban

Jugosl. Siemens A. D., Beograd, Kr. Aleksandra 8

PARAFFININTÉZET

ALEKSANDROVA UL. **VEL. BECSKEREKEN** LUKINICH-HÁZ

Terápia

Rheuma, köszvény, ischias, neuralgiák.

Női bajok, magas vérnyomás stb.

Bámulatos eredmények elhanyagolt idült bajoknál is.

A tudomány mai állása szerint a legbiztosabb hatásu hökezelés.

Kozmetika

Egész testi vagy helyi soványitás biztos eredménnyel és abszolut ártalmatlanul.

Korai ráncok, szeplők, foltok, anyajegyek, valamint szőrszálak végleges eltávolitása villannyal. — Saját készitményü, kitünően bevált szépitőszerek.

ORVOSI FELÜGYELET!

133

AMERICAN HEATING

a jelenkor legtökéletesebb, koksszal fütött kályhája.

Csak 4 kg. kokszra van szükség egy 100 köbméteres helyiségnek 24 órán át való fütésére. Állandó tüz ősztől tavaszig, naponkint mindössze egyszer kell egy egész kis mennyiséget utánarakni. Lukszus-kivitel. Okvetlen irjon a jugoszláviai vezérképviseletnek: **American Heating, Zagreb, Marovska 15.**

11889

TISZTA GYAPJU

KULAI SZÖVET

EGYEDÜL

VECO M. VIDAKOVIĆ i SINOVI

cégné kapható, Je ač ćeva u'. 10.

13412

Egy próbarendelés mindenkit meggyőz, hogy a legjobb fizetési üzleti könyv a Minervában kapható!

Szárazbél

kapható 100 méterenként 80·- dinárért
13480 100 „ 60·- dinárért
100 „ 40·- dinárért

D. D. ZA IZRADU CREVA
SUBOTICA

Nemes
GESZTENYE
legolcsóbb napi árban
Ceizler Károly cégnél
Subotica 12498

Egészséges
GYOMOR
és a rendes székelés az egészség legfontosabb feltétele, mert ha erre ügyelünk, elejét vesszük sok olyan betegségnek, amelyeket az állandó vagy időnkint fellépő szorulás okoz, mint a főfájás, vérszegénység, gyomorfekély, bél- és májbajok, sárgaság, epebajok, a vizeleti szervek mindennemü megbetegedése, véredényelmeszesedés, vértisztátalanság, étvágytalanság, stb. Mindezeket a legsikeresebben gyógyitja a
PURGATIN TEA
amely friss gyógyfüvekből készül. Készíti és utánvéttel szállítja (egy doboz 30 dinár, két doboz 55 dinár)
Sv. TRAJKOVIĆ
gyógyszertára BEOGRAD
a Nemzeti színház mellett
„Hat hónapja használom az Ön Purgatin-teáját, amely teljesen megszabadított fájdalmaimtól. Erre a szerre állandóan szükség van és ezért kérem, hogy küldjön nekem még 3 csomaggal. Kiváló tisztelettel Darinka S. Belobrkovića, kávés neje, Guča

Ha gallérját, fényesen, fehéren és elegánsan akarja viselni, akkor küldje 445
PIUKOVIC
gőzmosodába
Subotica, Vilsonova ulica 16. sz.

Eladó
Babkox-kazán
155 m²
épült 1917-ben
Brünni Tandem kondenzátoros, 450 HP, legujabb szerkezetü
GŐZGÉP
Pančevói Gőzmalom R.-t.
Pančevo 11841

CSANTAVIREN
A
BAČSMEGYEI NAPLÓ
ÉS ÉTA
HIRDETÉSEKET
eredeti díjszabás szerint
FÉLVESZ
DÉR ANTAL
a Bácmegyei Napló
bizományosa

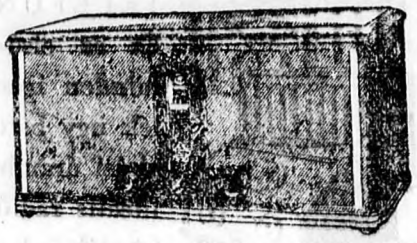

TELEFUNKEN-RÁDIÓ
TELEFUNKEN 40 W
a berlini világkiállitás I-só dijának nyertese 4 lámpás árnyékolt rácsu hálózati készülék
Nincs batéria! Nincs antenna!
Főképviselet:
ALTERNO-RELAIS
műszaki vállalat rádióosztálya NOVISZÁD, Telefon 24—14, 24—87.
12847

PH. BELAVARY Rackoga ulica 7a ZAGREB

Dohányosok!!
„NICOTLESS“
zsebaparátus a cigaretta, szivar és dohány nikotinmentessé tételére. Megőrzi az egészségét
Dohányozzon csakis „Nicotless“-el.
Kérje bármely gyógyszertárban, drogériában vagy trafikban, vagy a jugoszláviai főképviseletnél
KURALT gyógyszertár
Ljubljana, Gosposvetska cesta.
A készülék ára Din. 20·— 1 kis üveg folyadék hozzá Din. 10·—
1—41

Rendkivüli ajánlat
Az esős időre ajánljuk Önnek is egy halbőrutánzat C. O. V.
Esö-bőrkörgallér
beszerzését. Sulya mindössze 110 gramm. Mindenütt fényesen bevált, a nedvességet egyáltalán nem engedi át, könnyen összehajtható és igy a zsebben is elfér. Rendkivül nagy ellenállóképességgel hordják esőben, hóban, kirándulásokon vagy sporthoz.
Reklámára külön kapucnival 70 dinár. Szállitás bérmentve, elvámolva utánvéttel. Két darab megrendelésnél 138 dinár.
A. MAŘIK, export, PRAHA XIII. Londýnska 57
Meg nem felelőt kicseréljük.
A pontos címre ügyeljen.
1322

Gobelin ridikülök
montirozása a legszebb kivitelben
Andrássynál, Subotica, Csirkepiac
10358

A vajdaságiak kedvelt találkozóhelye
BUDAPESTEN a
KÖZPONTI SZÁLLODA
VII, Baross-tér 23
a Keleti pályaudvarnál
Teljesen ujonnan berendezett kényelmes családi ház.
Központi fütés, hideg-meleg viz.
Mérsékelt polgári árak.
A Bácsmegyei Naplóra való hivatkozással
20% engedményt kap
Testvérvállalat
OSTENDE KAVÉHAZ
Tulajdonos: **GROSZ ÖDÖN**

ELADÓ
egy darab négyluku jókarban levő HOFHERR-
kukorica-morzsoló
Egy darab HOFHERR 6 HP
benzinmotor
Egy darab 5000 literes (kerek)
vastartány
6-7 mm., egy drb négyhengeres
Stövar-autómotor
használt
Megtekinthető
Morvai Péternél
Novisad, Kamenička ulica 26
Vállal
mindennemü gépjavitást
13338

Levelező(nő)
perfekt német gyors- és gépiró nagyobb vállalat részére azonnalra kerestetik. Ajánlatok „1930“ jeligére Schmolka hirdetőirodába Novisad küldendők. 13557

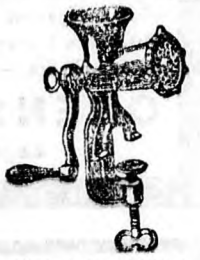

Hentesek részére
husvágógép,
kolbásztöltőgép
bárdok, kések
olcsó áron kaphatók
Weiner vas-eresked.
Szubotica, Gyümölcspiac
Kérjen árajánlatot!

Rőfös áruhoz való
állványok, pultok, csillárok, kályha és más berendezés
az üzlet áthelyezése miatt azonnal eladók. Rónai Jenő Szenta, Pléhánia palota.

Olcsóbb lett a
petróleum
Értesitem a t. vevőközönséget, hogy a világitási szezon kezdetével a petróleum árát
jelentékenyen mérsékeltem
Kőrösi Géza
gyarmatárukereskedés
Rudić ul. Tel. 513

Vukovics Gerő Subotica - Főtér

A hajóságilag engedélyezett végeladás még mindig tart. Óriási választék férfi fehérneműkben, nyakkendőben, LEO selyem-, fóthalsnyákban és zakókban, Jaeger-árukban, valamint HABIG, BORSALINO, PANIZZA, GYUKITS és egyéb gyártmányu férfikalapokban. Tekintse meg kirakatainkat és győződjék meg milyen leszállitott árainkról. Az őszre rendelt árukat át kell vennem s igy naponta friss áru érkezik. Teljes üzletberendezés és porlát eladó
125-9

A balkéz felszabaditása

Használd a balkezedet is! — ez az uj ejlszó került most forgalomba Németországban. Két kézzel többet és ügyesebben végezhetsz, mint eggyel, — rebesgetik az uj jelszó apostolai s munka statisztikusok és pszihometrikusok, nemzetgazdászok és nevelők egyre-másra mondják el a véleményüket az uj jelszó körül. A sok beszéd lényege valamennyinél ugyanaz. Az ember idáig csak az egyik kezét használta. A normális ember a jobbjelől levőt, a normálistól eltérő a baloldalit. Ezentul használja az ember mind a kettőt! Igy hasznosabb. S mert hasznosabb, a mai embert már gyerekkorában mind a két keze használatára kell nevelni. Miért irunk, rajzolunk, furunk, faragunk csak egy kézzel? Az egyik kéz ügyességi fejlettsége miért oly szánalmasan elmaradt a másik mellett?... S a munkastatisztikusok és pszihometrikusok nagyon meggyőző számadatokkal bebizonyitják, hogy minden egyes ember mennyivel több munkát végezhetne, ha a balkeze is ugyanolyan sima igazodásu volna a munkához, mint a jobbkéz. A balkezet tehát, mely évezredek óta csak alárendelt szerepet játszott, fel kell szabaditani a kényelmből és a rabságból! Ki kell emelkednie a sutból, a mellőzésből és a kitartottság méltatlan relációiból! Legyen egyenrangu a jobbal! Legyen ugyanolyan ügyes és fürge! Irjon, kalapáljon, furjon, faragjon ugyanazzal a »flink«-séggel — mondják az uj apostolok — mint a jobb.

Ez a jelszó: »Szabaditsátok fel a balkezeteket« — egész jól festene plakátokon vagy tüntetési menetekben vitt uccaszéles vászontáblákon. Jól hangzana népgyülési tribünökről is, megafonok továbbitásában, beláthatatlan tömegek felett. A mai politikai követnivalóknál tényleg hasznosabb és értelmesebb is. Mondom, el tudok képzelni egy, az ehez a jelszóhoz füződő világmozgalmat, mely átcsap az egész emberiségre. Erre a reformra tényleg szükség volna...

De...

Félek, hogy ez az uj jelszó mesterségesen és sivár kilengése csupán napjaink racionalizálási mániájának s abba fog maradni az egész, mihelyt azoknak a munkastatisztikusoknak és pszihometrikusoknak, nemzetgazdászoknak és nevelőknek, akik felvetették, egy másik vesszőparipájuk akad. Ez a dolog ugyanis még sem olyan egyszerü. A »kitartott balkéz« méltatlan helyzetét a statisztika kétségtelenül helyesen világitja meg s ebből a megvilágitásból a pszihometrikus laboratóriumában szintén nagyon érdekes dolgokat állapit meg, — ezekből azonban még nem következik, hogy segiteni is tudunk. A kérdés ugyanis bármily jelentéktelennek látszik, mégis azon a csekélységen fordul meg, hogy korántsem megszokás a jobbkéz szupremáciája a balkéz fölött. Egyáltalán nem...

Az ember, vagyis az a fiziológiai szervezettségü és térbe állitott lény, amelyik mi vagyunk, — általában és végérvényesen arra az oldalra, illetve irányba orientált vagy determinált test, amit mi jobboldalnak nevezünk. A jobbkezesség nem szokás, hanem természettörvény. Hogy miért? Valószinüleg azért, mert gépszerü szerkezetünknek és mozgási organizmusunknak ez a rendszere. Az állat és a növényvilágban minden species hasonlóan egy irányban (a legtöbb jobb felé) orientál: s ezen az egy irányba való kötöttségen alig lehet változtatni. Ez az egy irányba való hajlékonyabb mozgáskészségünk ugylátszik élettörvény. Az emberre nézve a fiziológusok és antropológusok bizonyára tudnak egész kimeritő magyarázatokkal szolgálni, nekünk itt legyen annyi elég, hogy az emberi szervezetben él a hajlandóság, illetve általános mozgásbeli törekvés, amely jobbfelé tart. Mozgási készségünk ebben az irányban jobban olajozott. Ebbe az irányba az ember hajlékonyabb mozgásu szerkezet, mint az ellenkezőbe. Viszont s itt van az uj jelszó termőketlenségének az ugrópontja, — erre az egy irányba, még pedig jobbfele orientált emberre épül egész mai tér és mozgás szerint tájékoztatott kulturánk. Az ember ősi telephelyeinek elhelyezése, épitkezése, épitkezési berendezései, katonai mozgása, forgalmi hagyományai, udvariassági szabályai, sőt még a tájékozódását elvesztett ember eltévedése is, ahogy ezt már a lélektan is tanitja, — jobbfele esik. A lélektanban régóta tanitják, hogy az orientálódását elvesztett ember mindig jobbfele próbálja megtanulni a helyes utat. A lélektan ezt az ösztönös hajlandóságot ugy magyarázza, hogy a jobbfele való eltévedéssel, illetve ösztönös tapogatódzással az ember tulajdonképen eredeti jobbratartás vonala egy olyan félkört ir le, mely a kiinduláshoz vezet vissza. Ebben az értelemben az ösztönös jobbratartás valójában védekezés. Az ember a kiinduláshoz való visszahajlással eredetileg azt dokumentálja, hogy a középpontját, a nyugvópontját keresi. Valahogy végeredményben tehát ugy van, hogy a jobboldal felé való természetes mozgási hajlékonyságunk bizonyos támpontszerüséget jelent az ember mozgási szerkezetében s a másik oldalról azért hiányzik a hasonló hajlékonyságu mozgáskészségünk, mert ezáltal az ember mozgásszerkezete többirányu lenne s elveszitené a stabilitását...

Viszont lehetséges, hogy legvégső soron mégis csak a tölbévezredes megszokás és nevelés kérdése az egész. Ám még, ha csak ez volna, akkor is nagyobb dologról van szó a balkéz felszabaditásával, mint olyan egyszerü kérdéssel, amelyet egy generáció másképnevelésével meglehet oldani.

A RUHA

Az uccai divat

1. Vasszürke szövetkabát, gallér és a csikokban felvarrt manzsetták szürke asztrachanból.

2. Elegáns barna velours de laine kabát nutria gallérral.

3. Sötétzöld kabát gazdag mókus szörmediszszel.

Divatos kalapok, sapkaszerüek, karimások, de kivétel nélkül szabadon hagyva a homlokot.

A KONYHA

Mit főzzünk ezen a héten?

Hétfő: Gulyásleves, sonkásmetélt.
Kedd: Zöldbableves, kirántott borjusezlet burgonyafőzelékkel, alma pongyolában.
Szerda: Husleves májas gombóccal, kifött marhahus sajtos rizs és burgonya körzettel, sóskamártás, császármorzsa.
Csütörtök: Rántottleves zsirban sült kenyérkockákkal, székelygulyás, élesztőskifli.
Péntek: Paradicsomleves, lerakott francia burgonya, turóscsusza.
Szombat: Csontleves, sertés karaj tök főzelékkel, gyümölcs.
Vasárnap: Ragouleves, kacsapecsenye, zsirban sült burgonyával és gombás rizzsel, saláta, kompót, gesztenyetorta tejszinhabbal.

Receptek:

Aszpik készitése. Szép és tiszta aszpikot készithetünk borjulábakból és pedig ugy, hogy kifogástalanul megtisztitott, jól megmosott borjulábakat kettőt, vagy négyet fazékba, hideg vizzel felteszünk ugy mint a leveshust, 4 lábra 2 liter vizet számitva. Lassan hagyjuk forrni, a habját mindig leszedve, amig a lábak puhák és a viz a felére beforrt. Akkor hozzáteszünk egy középnagyságu répát, petrezselyem gyökeret, megtisztitva s 2—3 részre vágva kis fej hagymát, egy babérlevelet, pár szem borsot, sót és izlés szerint ecetet és evvel még lassan forrni hagyjuk egy órát. Átszürjük és kihütjük, vagy másnapig félre tesszük. Ekkor minden zsiros részt leszedünk felülről, ismét a tüzre tesszük, 3—4 tojásfehérjéből habot verünk, a léhez tesszük s a habverővel jól elvegyitjük. Felfőzzük s azután félrehuzva a tüzhely szélén hagyjuk állni, mig tisztulni kezd. Egy széket felforditunk, hogy a négy lába égnek álljon, tiszta ruha vagy szalvéta négy sarkát a négy lábhoz kötjük s egy tiszta edényt állitunk alá, melybe az aszpikot hagyjuk lassan lecsepegni. Dunsztosüvegbe elrakva hetekig is eltarthatjuk.

Zsemle-pudding 6 tojássárgáját 14 deka finomra törött cukorral habosra keverünk. Egy nagyobb vagy két kisebb zsemlét tejben áztatunk s kifacsarva a to-

láshoz keverünk. Teszünk azután még hozzá 8 deka mazsolaszőlőt, ugyanannyi hámozott mandulát darálva s utoljára 6 tojás habját. Kikent és behintett puddingformában ¾ óráig gőzben főzzük. Borsodót adunk hozzá.

Turós perec köritésnek. Félkiló turót áttörünk és két egész tojást teszünk hozzá és annyi sót, hogy kellemesen érezzen rajta. Azután 6—7 evőkanál finom lisztet tegyünk közé és egy tálba jól gyurjuk össze. Táblán lisztteI ujjnyi vastag gömbölyü rudakra nyujtjuk, kis kerek pereceket formálunk belőle és tepsiben, forró zsirban kisütjük, előbb az egyik, majd a másik oldalán piritva őket, forrón tálaljuk köritésnek.

Gesztenyós tekercs. 27 deka finom lisztet dörzsöljünk össze gyuródeszkán 20 deka friss jó vajjal, azután adunk hozzá 4 evőkanál porcukrot, 4 tojássárgáját és gyurjuk jól össze. Azután nyujtsuk el vékonyra hajtogassuk össze és kis pihentetés után nyujtsuk ujból el. Ezt igy ismételjük 2—3-szor. Végül nyujtsuk el késloknyi vastagra és vágjuk fel 10—12 cm. hosszu és 5 cm. széles darabkákra. Közben készitsük el a következő töltelléket: egy liter gesztenyét főzzünk meg jó puhára és törjük át a szitán. Ekkor adjunk hozzá 2—3 evőkanál tejszint és annyi vaniliás cukorport, hogy jó édes legyen. Ebből a töltelékből tegyünk mindegyik tésztakocka közepébe hosszába végig egy vastag ujjnyit, a tésztát csavarjuk össze rá hosszukás tekercs alakura és igy rakjuk sorban a tepsibe. Tetejét kenjük meg tojással, hintsük meg cukros mandulával és süssük meg szép pirosra. Akár melegen, akár hidegen feladhatjuk.

Tejfölös tojás. Egy lapos tojássütőt, melyet fel is adhatunk az asztalra vagy egy lapos tüzálló tálat kikenünk zsirral. Ekkor beleütünk annyi tojást (ügyelve, hogy a sárgája egybe maradjon) ahány személyre akarunk készíteni, kb. 2 tojást számitva személyenként. Azután meghintjük sóval és ahány tojás, annyi evőkanál tejfellel egyenlően beosurgatjuk és reszelt pármai sajtot és pár darabka vajat teszünk a tetejére, a tüzhelyre tesszük és addig hagyjuk forrni, mig a tojások megkeményednek. Rögtön frissen feladjuk.

Gomba kirántva. Legjobb a sampiongomba erre a célra. Szép, friss, lehetőleg egyenlő nagyságu gombákat megtisztitunk és ugy egészben hagyva jó sós fövő vizbe beletesszük. Ha ismét felforrt a viz, rögtön lesztirjük és hideg vizzel leöntjük. Ekkor egyenkint kissé megszúrjuk és egy kis ideig állni hagyjuk. Aztán a rendes szokás szerint kiránijuk előbb lisztbe, aztán tojásban és végül szemlemorzsában forgatva forró zsirban kisütjük és frissen forrón feladjuk.

Nyulpecsenye. A jó nagy, de nem vén nyulat megtisztitjuk és besózzuk. Belső részeiből: májából, szivéből, veséjéből, tüdejéből és megalvadt véréből tölteléket készitünk tejben áztatott és szitán áttört zsemlyével (ennek a sulya ugyanannyi legyen, mint a belső részeké) ugyanannyi vajjal, tiz deka füstölt szalonnával, *négy nyers és négy kemény tojás sárgájával*, fél fej apróra vagdalt piritott vöröshagymával, kevés borssal, kakukfüvel, páralt gombával és megfelelő sóval. Természetesen mindent egész apróra kell vágni vagy őrölni. Megtöltjük vele a nyul belsejét, hasát összevarrjuk és szalonnával kirakott tepsibe téve, felül is szalonnával betakarva, háromnegyedóráig sütjük. Valamilyen savanykás, vörösborral készült gyümölcsmártást adunk melléje, pl. áfonya-, ribizke-, vagy hecserlimártást.

Nyul vörösborban. Tizenöt deka felolvasztott vajba *belerakunk rétegenként félkiló darabokra* vagdalt disznócombot, egy egész megtisztitott, szintén feldarabolt nyulat és egy fej karikára vágott vöröshagymát. Megsózzuk, megborsoljuk és szorosan lefödve egy óra hosszat pároljuk. Akkor ráöntünk félliter vöröshort s ujra lefödve tovább pároljuk, körülbelől husz-harminc percig. Tálaláskor a levét reászürjük s makarónival vagy apró zsemlegombóccal köritjük.

Őz-szeletek. Az őz combjából szép szeleteket vágunk, megverjük, zsirban vagy vajban hirtelen átsütjük s aztán jól megpároljuk. Közben fél fej hagymát apróra vagdalunk s két-három tisztitott szardellát szintén megvagdalunk. A hust a levéből kiszedjük s a zsirba beletesszük a hagymát és a szardellát, kis lisztet hintünk reá, jól összekeverjük, egyszer felforraljuk és a tálba rakott szeletekre szitán átdörjük.

Őz-pástétom. Az őz husát kockákra fölvágjuk, ugyszintén egy darab disznóhust is; karikára vágunk sárgarépát, petrezselyemgyökeret és hagymát, zsirban odatesszük először a disznóhust, amig a levét lefövi, de pirulni nem szabad; akkor hozzátesszük az őzhust, a zöldséget s egy késhegynyi pástétomot. Mikor minden jól összefőtt a saját levében, bort és vize. töltünk hozzá és igy pároljuk két-három óráig, mindig vizet töltögetve utána. Mikor egészen puha, megőröljük, aztán szitán áttörjük: ami nem megy át, mozsárban törjük. Tálban habzásig dörzsöljük, egy darabka habosra kevert vajat, s ha igen kemény, egy-két kanál finom táblaolajat és kevés bort teszünk még hozzá. Közben egy libamájat megsütünk, nagy kockákra vágjuk s a zsirjával együtt szintén hozzákeverjük a huspéphez. Egy formát finom táblaolajjal kikenünk, a husi beletesszük s hidegre tesszük. Csak másnap vágjuk fel.

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

Tornaóra

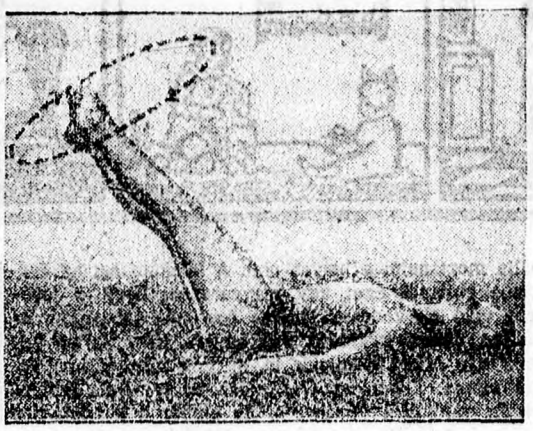

11. számu gyakorlat férfiak részére.

Alapállás: háton feküdni, karok az oldalon, tenyér a földön.

Gyakorlat: lábakat zárva felemeljük és — mint a rajzon látható — körözzük. Az alsótest a földön marad, a lélekzést nem szabad félbeszakitani. A körözést előbb jobbra, aztán balra.

A gyakorlat célja: a has, csipő és felsőcomb, izmok erősitése.

*

11. számu gyakorlat nők részére.

Alapállás.

Gyakorlat: váltakozva a jobb, majd a bal térdet a mellig emeljük. A felső test lehetőleg egyenes marad.

A gyakorlat célja: a csipőizületek mozgékonysága.

A praktikus háziasszony

Rozsdafoltok. Friss rozsdafoltot leghelyesebb ugy eltüntetni, hogy jó erősen megdörzsöljük citromlével, most kissé várunk és pár perc mulva a citromlével átitatott foltot forró viz göze fölé tartjuk. A folt azonnal eltünik. — Régibb rozsdafoltoknál, ha nem használ ez a módszer, forrásban levő borszeszt öntünk a foltra. Utána azonnal öblíteni kell a ruhát. Vagy: nagyon makacs rozsdafoltoknál, ha a szövet nem nagyon kényes és nem félünk attól, hogy a szine kijön, alkalmazhatjuk a következő szert is: egy rész konyhasó, 1 rész sóskasó, 1 rész citromlé és 8 rész tiszta viz. Ezt a keveréket óvatosan ráecsetegtetjük a foltra és utána addig tartjuk forró viz göze fölé, mig a folt el nem tünik.

Tea- és orvosságfoltok. Betegség idején gyakran előfordul, hogy ágynemü tea vagy orvosságfoltos lesz. Vágjunk össze jó fehér szappant, főzzük lágy vizzel péppé és kenjük be vele e foltokat. Aztán szórjunk bele egy kevés hamuzsirt. Igy egészen kijönnek a foltok. Egy napon át levegőn hagyjuk a bekent foltos ruhát, aztán kimosuk és megszáritjuk.

Tintafolt selyemben. Ha a folt friss, óvatosan bedörzsöljük benzinnel vagy éterrel. Régi tintafoltot ugy veszünk ki, hogy borkősavport hintünk az előbb jól megnedvesitett foltra; utána gondosan kiöblitjük. Kérdés azonban nem-e jön ki a kényes szövet szine.

Tejfolt sötét szöveten. Ha sötét meleg gyapjuszövetből, vagy egyéb hasonló ruhanemüből akarunk tejfoltot kivenni, dörzsöljük be erősen szalmiákszeszszel (3 rész szalmiákszesz 7 rész viz), amelybe egy kevés konyhasót is tettünk. Utána tiszta vizzel kell kiöblíteni. A foltok teljesen eltünnek.

Tintafolt vászonban. Kissé benedvesitett foltot kevés borkősavval dörzsöljük be, miközben a folt megvörösödik és alapos öblités után eltünik. A kezelés előtt nem szabad vizbe mártani a szövetet. Szines szöveteknél nem használható az eljárás.

Tintacerura foltját hangyasavval vehetjük ki, selyemből pedig citromlével. Puha rongyocskával óvatosan és gyengéden dörzsöljük meg a foltot s öblitsük jól utána.

Tojásfoltot spirituszos vizzel lehet kimosni s aztán tiszta vizzel ki kell öblíteni. A folt alá tiszta ruhát tegyünk.

Vérfolt selyemben, bársonyban. Régi vérfoltot nagyon nehéz ugy kivenni, selyemből vagy bársonyból, hogy nyomot ne hagyjon, fontos ezért, hogy igyekezzünk azonnal eltávolitani a foltot. Friss vérfolt kijön, ha spirituszos rongyocskával dörzsöljük, legjobb erre a célra fehér vászon vagy molldarabkákat használni. Ha a folt kijött, langyos szappanos vizzel átmossuk és tiszta vizzel leöblítjük.

Viaszfolt bársonyban vagy plüssben. Finom fehér forró homokkal dörzsöljük a foltot, mig el nem tünik.

LEVELESLÁDA

B. László, Bela Crkva. A tücsök némelykor nagyobb számban szaporodik el s akkor felette kellemetlenné válik, *nem annyira táplálkozásával* (mindenféle ételnemüt és háztartási anyagot fogyaszt), hanem inkább éjjeli hangversenyével. A meleg helyet nagyon kedveli, azért gyakori a pékmühelyekben és tüzhelyek alatt (»The Cricket on the Hearth« — Dickens!). Bármennyire kedves állatka is, tömegesebb előfordulása esetén kénytelenek vagyunk az idilli hangulatnak végét szakitani s az irtásához folyamodnunk.

Ha kis számban mutatkozik, célhoz vezet a rovarpor (pyrethrum-por) alkalmazása is. Réseibe bőven befuvatjuk s a bódultan előbuvó tücsköt megölhetjük. A forró viz, petróleum, benzin szintén célhoz vezet. Ha azonban nagyobb számban telepedett meg valahol, radikálisabb eljáráshoz kell nyulnunk. E célre legmegfelelőbbek a méregmentes svábporok, milyen a mindenfelé hirdetett Rebus-svábpor, vagy a Csótin nevü. E porokat a tücsök rései körül bőven elszórjuk, hogy amidőn este előbuvik, éreintkezzék velük. Mivel a pétéket nem ölhetjük meg egyszerre a kikelt rovarokkal, 3—4 hét mulva az eljárást meg kell ismételnünk, hogy az azóta kikelt uj nemzedéket is elpusztitsuk.

Mariska Z. A receptek között közlünk három kitünő vadpecsenye receptet. Szivesen állunk bármikor, bármivel a rendelkezésére.

Martonosi háziasszony. Ládába nagyon száraz homokot szitáljon, erre egy sor zöldpaprikát rakunk, rá ismét egy sor homokot. Igy folytatjuk, amig a láda meg nem telik. Igy sokáig eláll és friss lesz a paprika, de vigyázni kell, hogy a homok teljesen száraz legyen, mert különben megpenészedik a paprika. Igy eltartva, egész télen át lehet töltöttpaprikánk. — Vagy pedig kiszedjük a magházát, erősen besózzuk, állni hagyjuk, amig egészen össze nem esik. Aztán egyszerüen üvegbe rakjuk és erősen lekötjük. Tetejébe jó egy kevés olvasztott zsirt önteni, ez elzárja a levegőt és a paprika nem romlik meg. Használat előtt tizenkét óráig bő vizben kell kiáztatni.

LAUSANNE- PORT DE PULLY
LYCEE JACCARD ALAPITVA 1900-ban
Internátus 10-18 éves fiuk részére. E ökésités minden vizsgára Gondos felügyelet. Sportok. Atletika. Testápolás. Szünidei kurzusok francia nyelvoktatásra, sportolásra és hegyiturákra. Julius 16-tól s eptember 15-ig.

Rovatvezető:
NESZMÉLYI IZSÓ

Bélyeggyüjtés

Statisztika a világ legdrágább bélyegeiről.

A gyüjtők javarésze csak a klasszikus bélyegekről hallott: a hires 1 és 2 p. »*Mauritius*«-ról, melyből mindössze néhány darab van, ez is az angol király és amerikai milliomosok gyüjteményében van. A Mauritiusok értéke körülbelül 200—300.000 dinár darabonként. Értékében ezek után következnek az első kiadásu spanyol bélyegek. Ezek közül az egyszerü vörös 2 Real értéke 3500 márka, a kék szinü 2 Real 50,000 márka, a ct-s fejenálló 5—6000 márka. A Moldani 27 Parale 15,000 márka, 54 Parale 2500, 81 Parale 15,000 és 108 Parale 10,000 márka. Az ugynevezett »Ökörfejes« 5 Parale 6—10,000 márka és a 80 Parale 8000 márka. Természetesen mindenütt aranymárka értendő, ami 14 dinár.

Az amerikai 5 Ctes Nev Orlans Local Post 40,000 márka és a Saint Louisi Localpost darabja 50,000 márkára van becsülve.

A svéd sárga 3 Skill. 20,000 márka.

Klasszikus bélyegek a kedvelt sváji Rappen és baseli »Täuchen« csak 2—3000 márka, de a forditott 5+5 Ct már 10,000 márka.

Meglepően drágák az albán első kiadásu bélyegek is. A 25 piasteresből mindössze 36 darab van, ezek értéke 4000 márka és az 50 piasteresből mindössze 16 darab van, értékük 10,000 márka.

A badeni 12 krajcáros levélen 5000 márka, egyedül 2500 márka, a francia zöld 15 centimes 1000 márka, de a sárga 1 frankos már 4000 márka, a 20 centimes »téte-bêche« 10,000 márka, a 25 centimes 8—15,000 márka és az 1 frankos 10,000 márkát ér.

A Bergedorf ½ Schill. sötétkék 2000 márka, a Braunschweigi 1 Silbergr. 4500 márka.

Németország csak egyetlen ritka fajta bélyeggel rendelkezik az 5 márkás »Kopfstehend« értéke 2000 márka, viszont 1900-ban kiadott gyarmati bélyegeiből a »Tientsin« felülnyomásos 40 Pf.-es 2000, az 50 Pf.-es 3500 és a 2 márkás 6500 aranymárkát ér.

Modena 80 ct.-es értéke 4000 márka. Oldenburg ½ grosch. 1200—1500 márka, a hires Saxen 3 pfg. csak 1400—1800 márka. Toskana 2 soldi 3000 márka, 60 Carire 2500 márka, a görög 20 Lepton 1500 márka, a toskániai 1 lirás mai értéke 10,000 márka.

Angolország 3 Penc.-es 1250, 1 font 2000 márka.

Ausztriából a 6 kr. sárga »Merkur« az értékes, ez megér 900 márkát és a rózsaszinü 30 kr.-os 3500 márka.

A régi 1871-es magyar bélyegeknél a közhit szerint a 3 kr.-os a legdrágább, pedig ezek értéke csak 100—300 márka és csaknem valamennyi nagyok auktion kapható, mig a citromsárga 2 kr.-os 400 márka.

Szerbiának szintén vannak klasszikus bélyegei. A régi szerb 10 parás bélyeg 250 márkát és a 2 parás ujságbélyeg 500 márkát ér.

A világháboru felülnyomásos bélyegeiben az »Occup. Francais—Anglais« vezet. Ezek közüi egyesek darabja 700 márka, mig a Togo Occupation a 25 pf=5 márka, darabja 1250—25,000 márka.

A Cseh-Szlovák köztársaság is rendelkezik néhány ily drága felülnyomásos bélyeggel: a 12 fill. »Porto« 1250 márka, az osztrák 4 kr. hellgrün csehszlovák felülnyomással 2000 márka és a violett 10 kr. ugyancsak felülnyomással 3000 márka.

Mint furcsaságot érdemes megemliteni az 1924-ben kiadott német bélyegeket, amelyek közül a két milliárd 8 pf.-et, az 5 milliárdos 15 pf.-et, a 10 milliárdos 50 pfenninget ér.

A *Napló olvasói, akik bélyegeket gyüjtenek*, nézzék át gyüjteményeiket, hátha akad köztük egy-egy darab a fentemlitettekből.

*

A horvát milleniumi bélyegek november 1-én kerültek forgalomba, a bélyegeket már szét is küldték a postahivatalokhoz. Értesülésünk szerint Jugoszlávia egy három darabból álló emléksorozatot ád ki januárban tizéves fennállása emlékére. Az állam uj elnevezése folytán is uj sorozatot fogunk kapni a mostani készlet felhasználása után.

KOZMETIKAI ÜZENETEK

Dóra. Bár a nevét a levélben aláirta, mégis kérem a közlebbi, pontos cimét, hogy levélben válaszolhassak; helyszüke miatt itt nem tehetem.

Hivatalnoknő. A szemöldök növésének és tömöttebbétételének egy igen egyszerü, de kitünő eredménnyel járó módja a jég alkalmazása. A jól lenyirt vagy leberetvált részen pár percig végig huzunk egy darabka jeget. A hideget követő reakció folytán a vér nagyobb mennyiségben tódul a szemöldök alatti hajszálvéredényekbe, a meleg termelés ott fokozódik, a tápláló nedvek bővebben ömölnek oda és a szemöldökszálak bujábban nőnek. Ez az eljárás naponta kétszer, háromszor alkalmazandó, mindaddig, amig a szemöldök erősen meg nem nő.

Per aspera, ad astra. Az ön eljárása korántsem itélendő el. Ha a nők az élet tavaszán minden tekintetben figyelemmel gondoznák azokat a kincseket, amelyekkel a természet őket megajándékozta, bizonyosan számithatnának arra, hogy lehetőleg sokáig megőrizhetnék azt az idők támadásai ellenében, és sikerrel dacolhatnának az évek mulásával. Sohasem látnánk olyan nőket, akik elhervadnak épen abban a korban, amikor a frisseségük és szépségük virágkorát kellene élniök. Ez a gondozás különben is ezerszerte kellemesebb és eredményesebb lenne, mint azok a mesterséges eszközök, amikhez később folyamodniok kell, hogy megbocsáthatatlan hanyagságuk nyomait legalább látszólag eltöröljék.

G. Ilona, Szenta. Nagyon helyes irányban keresi a hajának az okát, t. i. az a hajának nagyfoku szárazságában rejlik. Az avatatlanok molyos hajnak nevezik. A hajvégeket gyakran le kell vágni, gondos hajápolás és lanolinos, vagy kénes kenőcs, esetleg brillantine használata rendszerint megszünteti a bajt.

Dráva 17. Sokszor megirtuk már e helyen, hogy a Röntgen-sugarakkal való kisérletezés a hajszálak eltüntetése céljából nagyon kétélü fegyver és sikerre nem vezet. A bőr Röntgen-sugaras sérüléseinek gyógyitása csaknem lehetetlen. Ha nem végleges uton akarja a felesleges szőrszálakat eltávolitani, ugy erre számos mód van — a végleges eltávolitásra az egyedüli eljárás az elektrolysis.

Miriam, Vel.-Becskerek. A ráncok rendes életviszonyok mellett a 35-ik életév után jelentkeznek, de az arcfestékek *mértéktelen* használata folytán ennél korábban is felléphetnek. A ráncok *palástolására* számos szer áll rendelkezésünkre, amelyeknek leirását és elkészitési módját megtalálhatja Vécsei Kozmetikai Tanácsadó cimü könyvében. Az eljárás az, hogy forróvizes szappanos mosás után *glycerines*, vagy *más* zsiros kenőcs, illetőleg pasztával való alapozás, erre pedig puder jön: — az uccára menet fedő festéket, vagy valami arctejet alkalmazhat.

Solveig. Igaza van önnek, mert a mint Jessner, egy kiváló kozmetikus is mondja: öreg kort megérni kivánatos dolog, ellenben idő előtt öregnek látszani szomoru állapot. Hogy a bajon segithessen, tudnia kell mik azok a körülmények, amelyek a fiatalos kinézés fenntartásához hozzájárulnak. Első sorban a jó *egészség*. Minél egészségesebb valamely szervezet, annál kevésbbé képes azon nyomot hagyni az évek mulása. Ha pedig egy vasegészségü ember korán vénül, akkor ennek a körülménynek okvetlenül más nyomós okai vannak. Természetes, hogy sok függ ezek mellett az illetőnek evés, ivás, munka és élvezetek tekintetében való *mértéktelenségétől* is. Csak hogy itt is megesik, hogy a természet gunyt üz velünk és a gyakorlati élet meghazudtolja a teoriát. Ismeretesek azok a meglepetések, amelyek annak nyomán fakadnak, amidőn egy 90—100 éves ,még mindig erőteljes aggastyán kérdezősködéseinkre nyiltan bevallja, hogy bizony pálinkázott és pipázott ő amióta csak az eszét tudja és csak akkor nem tette, ha — nem volt. Az ilyen eseteket orvosilag nem igen tudjuk megmagyarázni, legfeljebb megállapithatjuk, hogy az *egyéniségnek* a mérgekkel szemben is meg van az ő sajátságos ellenállási képességük: — egyiknek nem art az, a mi a másiknak kárára van. A családi jelleg és az örökiési viszonyoktól eltekintve a korai öregedéshez hozzájárul még az egyén foglalkozása vagy esetleg a rossz munkabeosztás. Az ülő foglalkozásu, szobai munkát végző ember — és ez önre is vonatkozik — legalább egy óra hosszat sétáljon naponként *minél frisebb levegőn*. A kulturember lélegzése az esetek legnagyobb részében tökéletlen, felületes, mert csak a legszükségesebb levegőmennyiség beszivására szoritkozik. Ezért meg kellene szoknunk, hogy a mint jó, tiszta szabad levegőbe jutunk, rendszeresen mély lélegzetet vegyünk teli tüdővel, a lehető legmélyebb sóhajtás alakjában. Felesleges rámutatnom arra a különbségre, amely az anyagcserében a rendes, felületes légzés és az ilyen mély *lélegzési gyakorlatok* eredményeként előáll. A városi embernek jó volna azon kivül mindennap pár percig futni, azután egy ideig sétálni, igy izmait, tüdejét és szivét egyaránt erősitené. Nem lehet a nőknek eléggé ajánlani a rendszeres testgyakorlást. Fiatal leányok görbe testtartása, lapos melle, sápkoros arca, szürke követeli ezt. Ma már szerencsére nagyon elterjedt a tenniszjáték, amely a termet szép kifejlesztésének egyik legkitünőbb eszköze. Ahol a tenniszezés gyakorlása akadályokba ütközik, ott futni, labdázni, nagyokat sétálni és mélyen lélegzeni kell. Nemcsak a testtartás javul ez által, hanem a mellkas domborodása az emlőket is jobban kiemeli, a fejlődő izmok a csipők, a derék vonalait is megszépiti. A fiatalság megőrzését megkönnyiti és igy a korai megöregedésnek gátját veti, továbbá az egészséges, mély álom, az elegendő hosszu ideig való *alvás*. Hüvös szobában, nem tulterhelt gyomorral sokkal jobban pihenünk, mint nagy melegben. Az alvás szükséges mennyisége nagyon függ a megszokástól és a kortól. Gyermekek és ifjak több alvást kivánnak, mint öreg emberek. Általában azt hiszem, hogy nekünk, kulturembereknek 8—9, sőt 10 órai éjjeli nyugalomra feltétlenül szükségünk van. Bizonyos, hogy rövidebb, 6—7 órai alvás után a legtöbb ember még fáradtnak érzi magát. Az idegrendszert az álmatlanság rendkivül megviselheti és ez elsősorban az illető arcán látszik meg. A bőr sáppadt lesz, hamar elfonnyad, korai ráncokba szedődik, ha a kellő pihenés helyett az ébrenlétet, vagy a munkát kinyujtjuk. Nagyon fontos továbbá a gyomor és bélhuzam rendes működése, mert ellenesetben a szervezetben lévő különböző mérgező anyagok felszivódása lassu mérgezéshez és a szervezet gyorsabb elkopásához vezet. Hogy az étkezés minőségének van-e élethosszabbitó, fiatalságot megóvó hatása, azt bizonyosan nem tudjuk, de valószinünek kell tartanunk. Igy pl. sokan azt állitják, hogy a vegetariánus konyha e tekintetben is előnyösebb, mint a böséges husos étkezés és italok élvezete, amelyek a szervezet és főképen a bőr időelőtti elpetyhüdését okozhatják. Ugy látszik, hogy a bőr frisseségének fenntartásához a növényi, illetve a vegyes táplálkozás nagyban hozzájárul. A könnyü vegyes koszt, amely sok zöldséget, veteményt és gyümölcsöt tartalmaz a bélmüködés szempontjából is egészségesebb. Ma már a bőrbetegségek gyógyitása terén ugy a bécsi, mint a francia és német iskolák ujból nagyobb sulyt helyeznek az étkezés minőségére, holott ezzel hosszu ideig nem törődtek. Ha tehát az étkezést egyes esetekben elő kell irnunk, azt kell szem előtt tartani, hogy *kevés fehérjét* (minél kevesebb hust és zsirt) és sok szénhydrátot (főzeléket, gyümölcsöt) és *tejet, tejfelt* rendeljünk. Ezekben elmondottuk azokat a szabályokat, amelyek betartásával eredménnyel és a siker tartós kilátásával veheti fel a küzdelmet a korai megöregedés ellen.

Dr. Vécsei Jenő.

MARADJUNK MA ITTHON

Az e rovatban foglalt rejtvények és talányok megfejtését *olyan időben* kell beküldeni, hogy legkésőbb csütörtökig beérkezenek a szerkesztőségbe. A borítékra feltünően rá kell irni ezt a két szót: »*Maradjunk otthon*«. Minden egyes talány megfejtése egy pontot jelent. A keresztrejtvény megfejtése 5 pont. A *megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki.* Mindenki annyiszor vesz részt a sorsolásban, ahány megfejtést beküld.

A mult vasárnapi számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Egyéniség.
2. Rendetlen munka.
3. Néva.
4. Tulipán.
5. Vas Gereben.
6. Jogerős.

Keresztsoros rejtvény.

Vizszintes sorok: 1. A fal, 5. Isthmos, 12. Ossi, 16 Gilbert Chesterton, 17. Ilka, 18. Arz, 19. Szi, 20. Róka, 21. Sou, 22. Ida, 23. Itten, 26. Szomj, 28. Ról, 30 Poéta, 32. Marrs! 34. Malom, 37. AFRA, 39. Vig, 40. Hekuba, 41. Nitroglicerin, 44. Dór, 45. Ca., 46. Letarol, 48 L. K., 49. Sis, 51. Dolores del Rio, 53. Olcsón, 55. IDN, 56. Joss, 57. Lever, 58. Önodi, 60. Reims, 61. Mos, 63. Anton, 65. Len, 67. Kilép, 69. Dul, 70. Ági, 72 Ólom, 74. Riz, 75. Hid, 76. Klár, 77. Cervantes Saavedra, 79 Akad, 80. Istenit, 81. Hótt.

Függőleges sorok: 1. Agis, 2. Filozofiai levelek, 3. Alku, 4. Alba, 5. Hiradó, 6. Stramm, 7. T. cz.!, 8. HH, 9. Mestergerenda, 10. Oszt, 11. Stier, 12. Orr, 13. Stop, 14. Sok a jóból is megárt, 15, Inas, 22. Iza, 24. Nómen, 26. Start, 27. Javitó intézet, 29. Lak, 30. Pancsol, 31. Frt, 33. Ricardo, 35. Lud, 36. Markoss, 38. Eglon, 39. Hilda, 42. Lel, 43. Ros, 47. Éljen!, 50. CCV., 51. Dórok, 52. Rol, 54. Sem, 59. Indiai, 60. Rol, 62. Sirni, 64. Tudat, 65. Lóca, 66. Nóra, 68. Lits, 70. Áldó, 71. Irat, 73. MVD 75—HSN, 76. Keh, 78. Se.

*

Helyes megfejtést küldtek be: Nojcsek István Subotica 11 egység, Hiller Sarolta Szárcsa 5, Schwirtlich Béla Vel. Becskerek 8, Schiller Zoltánné Mokrin 8, Grünberger Hermin V. Becskerek 8, Saaghy Babus Belimonasztir 8, Rózsa József Melenci 7, Nyul József Noviszád 6, Bellán Mátyás Crvenka 8, Guttmann Imre V. Becskerek 8, dr. Schutz Miklósné Odzsaci 8, Bukovenszky Emma 2, Sztojkov Simi Szubotica 8, Csamasz Dezső Szubotica 8, Szladek Béla Sombor 2, Kelemenc Ferenc Bogojevo 7, ifj. Tussay Gábor Sombor 6, Maller Ernő Subotica 9.

A kitüzött könyvjutalmakat elnyerték: Kövér Ilma: Margit férje cimü 2 kötetes regényt Nojcsek Pista, A. Theuriet: Gyötört szivek cimü 2 köteles regényét Schiller Zoltánné.

E heti rejtvényeink

1.

2.

3.

Több a soknál

Ha e melléknevek mellé egy-egy olyan melléknevet irunk, mely szinonimájuk, de egyuttal fokozottabb tulajdonságot jelöl, az uj melléknevek kezdőbetüiből sorrendben egy kimagasló helyzetü ruhadarab nevét kapjuk.

NEM SOK
KICSI
HŐEMELKEDÉSES
JÓSZIVŰ
APRÓ

4.

Ementhálió
e e

5.

T aaa paritás
— p

Könyvek az asszonyoknak

A zsidó nő szakácskönyve.

Minden nemzetbéli a maga vendégszeretetét, lovagiasságát — és konyháját dicséri. A német koszt nem nagyon izlik nekünk, de mondd egy németnek, hogy rossz a német konyha, hány kitünő ételt — wurst-et, tésztát sorol elő, amit csak a német háziasszony tud jól elkészíten. Van azonban egyfajta internacionális konyha, amelynek jóságát, izletességét minden nemzetbéli szivesen ismeri el. Ez a zsidó konyha, a rituális, vallásos zsidó koszt.

A zsidóasszony, aki évszázadokon át visszavonultan csak a családnak, a férjének, a gyerekeinek s a konyhájának élt, ebben a visszavonultságban művészetté fejlesztette a főzés tudományát. A *sólet* például lehet nehéz étel, de a rituálisan vezetett konyhán mindig jó, mindig izletes s épen egyik pravoszláv vallásu asszonytársam, maga is kitünő ismerője a főzés minden csinjának-binjának, mondta nekem a minap, hogy akármennyire is akar sóletet főzetni, az nála mindig babfőzelék, mig szomszédja a rituális konyhát vezető zsidóasszony olyan sóletet főz, aminek megvan, hogy ugy mondjuk a sava-borsa, ami ugy izlik, ugy csuszik, ami más mint a babfőzelék.

A zsidókonyha adta ételek többsége a zsidóasszonyok nagy része előtt is ismeretlen. A legtöbb asszony csak a megszoritásokat ismeri, amit a kósersáq s a kóser konyha jelent, de nem ismeri azt a sok lehetőséget, amit a rituális konyha nyujt.

A legtöbb fiatal zsidóasszony megtanulta az otthoni, anyai régi divatu háztartásban azt a pár ételt, amit a kóser konyhán variálni szoktak és ennél többet ő sem tud. Nos — ezeken a bajokon segitett egy csapással Rosenfeld Mártonné az ő most megjelent: *A zsidó nő szakácskönyvével.* A könyv lapozgatása közben rájövünk arra, hogy a legszigorubb rituális előirások betartása mellett is mindent a világon elkészithetünk, az elképzelhető legnagyobb variációt vihetjük bele a konyhánkba ennek a szakácskönyvnek a segitségével. De a nem kóser konyhát vezető zsidó házi asszony, vagy pedig a másvallásu asszony számára is megfizethetetlen segitséget jelent, mert receptjei, jók, olcsók, könnyen érthetők (és az asszonyok tudják, hogy ez mit jelent recepteknél) és ami a fő, kipróbáltak. Az egész asszonytársadalom hálás köszönettel fogadja Rosenfeld Mártonné most megjelent könyvét.

*

A XX. század szakácsművészete.

Huszonöt év tapasztalatát, kitünő főszakácsi hirnevét irta bele Csáky Sándor a most megjelent »XX. század szakácsmüvészete« cimü könyvébe. Ez a szakácskönyv, nemcsak háziasszonyok számára készült receptgyüjtemény, hanem hivatásos szakácsok, szakácsnők részére is megfizethetetlen, felbecsülhetetlen segitőtárs mesterségük gyakorlásában, állandó forrásmunka, amelyik feleslegessé tesz minden egyébb szakácskönyvet. — A könyv részletes ismertetésére még visszatérünk.

Keresztsoros rejtvény

(Copiright by Bokor Lajos — Bácsmegyei Napló)

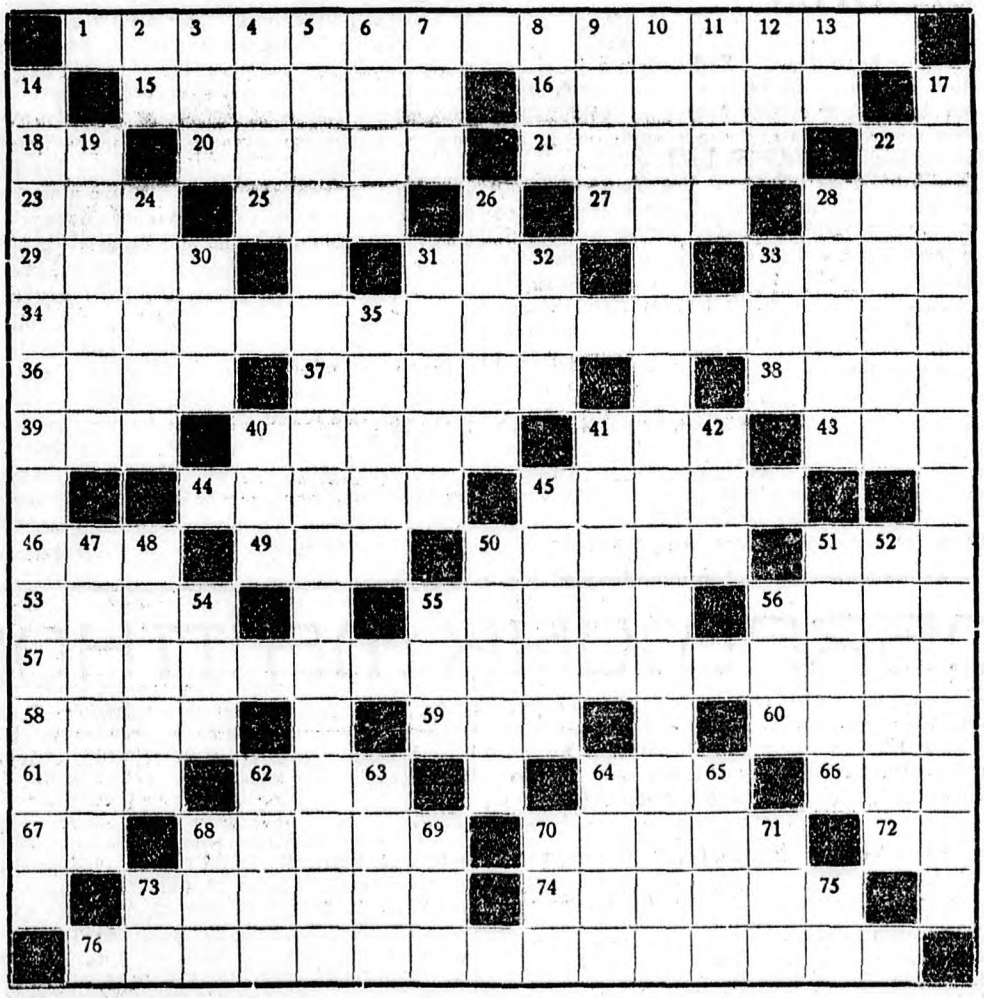

Vizszintes sorok:

1. Veronese egyik hires festménye
15. Egy nap az egész élete
16. A háboruból emlékezetes olasz erődítmény neve
18. = zr
20. Csaknem lenyügöző
21. Szinmüvésznő neve
22. = 3:4.
23. Angolok isszák
25. Kártékony féreg
27. Zene hiu füleknek
28. Francia tagadószó
29. Gyümölcs
31. Menj! németül
33. Ragadozó emlősállat
34. Amit semmire sem becsülünk
36. Ilyen a falevél is
37. A szinész alakitásáról mondjuk
38. Száz év előtt élt hegedükompozicióiról hires francia muzsikus
39. Német névelő birtokos esete
40. Magyarul különlegest jelent
41. Testrész
43. Rag
44. A szövőszéken levő orsók neve
45. Bagoly teszi
46. Kis ház
49. Francia határozatlan névmás
50. Lángelme, lángész — közkeletü idegen szóval
51. Régi suly
53. Forma
55. Az oroszok történetében sokat szerepelt nemesi család (pár éve ment operett cime is)
56. Kötőszó
57. Gautier hires hősködő »hőse«
58. Vallás röviditése
59. Kettőzött mássalhangzó
60. Női név
61. Igy irná a francia az »ur«-at
62. Him állat
64. Számnév
66. Női ruhadarab
67. Olasz névelő
68. Egy barna festék neve
70. Ingatlan
72. A 74. függőleges harmadik és negyedik betüje
73. Szerzetesi cim
74. Indián törzs
76. Ázsia felől kisért

Függőleges sorok:

2. Egy teacég csomagolásain levő ismert két betü
3. Kikötő
4. A vizszintes 55, 38, 55, 25 kezdőbetüje mellett
5. Szólásmondás
6. Finom bor
7. »Ja vagy ugy?« — tömörebben
8. Fogságban van
9. Fegyver is okozza (névelővel)
10. Petőfi-vers első sora, cime is
11. Bőr is van ilyen
12. Butordarab
13. Igy, ugy — idegen szóval
14. A mult században élt hires francia festő
17. Fokozottabban: »alázatos« lenne
19. A gyengébb nem egyik »gyengéje«
22. Fényes külsőségek jellemzik
24. Vonatkozhatik a lélekre, jellemre is
26. Kötőszó
28. Durva becsületsértés
30. Hasadék, hézag
31. Hivó szó
32. Pénteki koszt
33. Elem, a sorrendben az ötödik
35. Zenei müszó (komolyan, méltóságteljesen)
40. A forditottja: állam nevének kezdőbetüi
41. Mondai alak
42. Az emberiség bibliai ősatyja
45. A hetvenes években a függetlenségi párt egyik vezéralakja
47. Az 53. vizszintesből képzett ige
48. Az erős pálinka teszi az ember torkával
50. Filmsztár keresztneve
51. Névjegyzék
52. Idegen férfinév
54. Kérdőnévmás tárgyraggal
55. Szór, hullajt
56. Angol női név
62. Hires svéd biológus, keresztneve: Bengt
63. Ukrajna fővárosa
64. Dolgokerülő, máson élősködő emberről mondjuk
65. Golyóbis
68. Ital
69. Ugyanez angolul
70. Számnév
71. A nap teszi hajnalban
73. Köszöntés
75. A forditottja: mutatónévmás

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

Munk Artur: A nagy káder

A Pantheon kiadása. 1929

Kezdetben voltak a háborus regények, amelyek rendszerint ilyen sejtelmesen kezdődtek: »— N.... hónapban ezredünk K. városban állomásozott« — vagy: »— A zászlóalj negyvenhat órai szakadatlan menetelés után pénteken alkonyatkor elérte G. falut«. A frontmögötti részek mohón iddogálták a tábortüzvilágításra berendezett ágyucsövön született történetek szirupos italát, külön galiciai romantika és Lyon Leaszentimentalizmus került a könyvárusi forgalomba olyan hamisittatlan, jó minőségben, hogy Werther is elszégyellhette magát mellette.

Ez volt az első etapp. A második a diplomáciai memoárirodalom, amely a világégés utáni fegyverszünet és béketárgyalás-korszak erjedő, forrongó és tétova levegőjében indult virágzásnak. Pflanzer Baltin ságornője, Ludendorff tisztiszolgája és Mackensen harmadunokahuga többkötetes, részletre árult diszmunkákban fejtették ki nézeteiket a háborus felelősség kérdéséről és diplomáciai intimitások cimén a vezető államférfiak magánéletéről lebentették fel a jól megérdemelt fátyolat. A memoárirodalom lassankint ijesztő áradattá dagadt és ijesztő prosperitással dicsekedhetett. *Mereskovszkij*, Romain *Rolland* és többek, akiknek volt némi mondanivalójuk a hétéves öldöklés által teremtett uj helyzetről, olvasatlanul avasodtak a könyvesboltok hátsó polcain, a publikum követségi extitkárok és komornyikok visszaemlékezéseire volt kiváncsi, a kiadók pedig készséggel szolgáltak dus választékkal a kivánt sortéból. Paleologue és még néhány valóban beavatott és valóban mondanivalókkal telitett diplomata megszólalása után az érdektelen, indokolatlan és tájékozatlan visszaemlékezések lavinája indult meg. Szerencsére az olvasóközönség hamar megunta ezt a müfajt és a kiadói kalkuláció csakhamar visszaparancsolta a kaptafa mellé a botcsinálta memoárirókat.

A háborus tárgyu és háborus frazeológiával dolgozó irodalom harmadik és értékállóság tekintetében legtöbb figyelmet érdemlő etappját az antimilitarista tendenciáju retrospektiv frontregények és az ugyancsak retrospektiv fogságregények jelzik. Grisa örmester cicomátlan, magával ragadó históriája, Remarque döbbenetesen kiméletlen és szókimondó leleplezései és Markovics Rodion bravurosan megkomponált szibériai regénye a legismertebbek ebben a zsánerben. Érdekes tömeglélektani studium lehet kikutatni, mi lendítette az érdeklődés vitorláit most, tizenöt évvel a világháború után a front és a hadifogság embertelen élete felé, dolgok és visszásságok felé, amelyeket a most olvasó emberek igen nagy százaléka a maga bőrén tapasztalt ki és amelyeket legjobban szeretne mindenestől kitörülni az emlékezetéből, ha ugyan meg nem akadályozza benne a fronton szerzett idegsokk, vagy ideges gyomorbaj. Mondom, ennek a kikutatása érdekes lehet, egyelőre azonban elvitathatatlan tény, hogy a tömegek érdeklődése a front borzalmai és Szibéria titkai iránt a legnagyobb mértékben virulens. A háborus irodalmi láznak az a foka, amelynek megzsagását remarquei és markovicsrodioni példányszámok jelzik, sokkal tartósabbnak igérkezik a memoárkorszak muló hárányhimlőjénél. Több, mint a divat, de kevesebb, mint az irány, vagy az iskola. Áramlat. Áramlat, amelynek iszapjából olyan aranyat mosott ki a közönség félrevezethetetlen judiciuma, mint *Remarque* vagy *Zweig* munkája és amelynek legujabban is egy nagyon értékes, nagyon érdekes és nagyon figyelemreméltó hadifogságregényt köszönünk: *Munk* Artur szuboticai orvos »*Nagy Káder*« cimü regényét.

Munk Artur munkája »Oroszország« cimen ennek az ujságnak a hasábjain jelent meg először és ez a *földi*-ség feszélyezi is kissé az értékanalizis munkáját, különösen most, amikor a budapesti *Pantheon* keresztségében *Nagy káder* nevet nyert Oroszország kvalitásait az örvendetesen nagy közönségsiker is verifikálta. Akkoriban, többször szemére hánytuk szerzőjének, hogy hiányzik a munkából a kompoziciót és mesét egy marokra fogó világnézet. Most, hogy együttünkben is alkalmunk volt elolvasni ezeket a nem közönségesen érdekes sorokat, nem ismételjük meg kifogásunkat. A folyamatos olvasás során sok olyan motivumot volt alkalmunk meglátni, amely a meg-megszakadó napi folytatások intervallumaiban nyom nélkül sikkadt el. Láttuk, hogy Munk minden látszólagosan szubjektiv vonalvezetése ellenére is annyira személytelenül tud meghuzódni az önmagukért beszélő tények mögött, hogy a tendencia pirostintája csak ártott volna a könyvnek. Talán éppen ebből az állást nem foglaló remarquei szenvtelenségből árad a könyv egyik legtöbb érdekkeltő ereje. Munk Artur ebben a munkájában bebizonyította, hogy éppen olyan jó orvos, mint amilyen jó riporter lenne. Száz százalékban ujságirói munkát végzett a kronstadti matrózlázadás, a jekaterinburgi rémnapok és a petrogradi magyar bolsevik éra szinte fotografius hüségü felvételeivel es talán akaratlanul is száz százalékban orvosi, pszichiáteri munkát fejtett ki, azzal az aprólékos gonddal értelmező analizissel, amellyel szinte minden figuráját illusztrálja, *Grósz* elvtárs, *Bálint* hadnagy és — last but not least — Elza, a szerző későbbi felesége hosszu időre beköltöznek az olvasó irodalmi emlékezetébe. Pompás szinei vannak a pleni-élet groteszkségei, az emberi gyöngeségek, az elszabadult ösztönök és a környezet jellemformáló ereje számára. Pszichopatológus, riporter, orvos és romanciér egy személyben, a képességek szerencsés adagolásával. Kár, hogy a cár jekaterinburgi végnapjainak leirását — hogy ujságirói argot-ban szóljunk — elejtette és nem hozta ki teljesen *Kun* Béla oroszországi bevonulásának érdekfeszitő riportját sem.

Munk doktorról tudjuk, hogy régi szerelmese a nyomtatott betünek, tisztes ujságirói multtal is dicsekedhet és igy nem csodálkozunk a lendületes, eleven és kevés szóval sokat mondó stiluson, amelynek szintén nagy része van abban, hogy a könyvet végigolvasása előtt nem lehet letenni. Kompozicióérzéke is imponáló, a rengeteg szálból összefutó történet gyeplőjét mindvégig biztosan tartja kezében és érdekkeltő ereje sem lankad egy pillanatra sem. Világos, racionális elme, akinek a négyszáznegyven oldal rengetegében alig van egy-két sornyi elérzékenyülése, de a szereplők szavai és tettei mögül biztosan emeli ki az érték vagy a póz frappáns igazságait. Józemü, biztos judicíumu iró, aki az orosz fogság élménykaoszából egy töretlen vonalu érdekes és értékes regény igéretföldjét teremtette meg. Invenciója nem olyan nagyvonalu, mint Markovics Rodioné, realizmusa és meseszövése nem állítható Remarque mellé, de ha kisebb frekvenciával is, szerencsésen egészíti ki a front és a hadifogság Markovics és Remarque tervezte borzalmas erejü fotomontázsát.

A könyv a budapesti *Pantheon* kiadásában jelent meg. A stilusos cimlap Berény Róbert sikerült munkája.

Debreczeni József

APRÓSÁGOK A BETŰ MŰHELYÉBŐL

Hogy dolgoznak az irók? Egy-egy hiresség olykor igen furcsa módon kelti föl és szolgálja az alkotás szeszélyes muzsáját. *Heine* például fekve irt, *Schiller* egyesek szerint romlott almát szagolt irás közben, mások azt állitják róla, hogy alkotó munka előtt fekete kávét ivott és lábvizet vett. *Jókai* rendszerint korán reggel látott a dologhoz. *Jack London* az egyik legkiválóbb és legsajátságosabb amerikai iró szintén délelőtt dolgozott, ezer szónál többet sohasem irt, de ezt az ezer szót minden nap papirra vetette. Munka közben állandóan cigarettázott. Különben is szenvedélyes dohányzó volt, ugy is aludt el, cigarettával a szájában s bizony gyakran megesett vele az, hogy kiégette sőt néhányszor magára gyujtotta az ágynemüt. *Maupassant* fekete kávét ivott, később egyre több morfint vett be, amikor dolgozott. Ez a szenvedély vitte a sirba életének derekán. *Mikszáth* valóságos füstfelhőben ült az iróasztal mellett. *Gárdonyi Géza* szintén erősen fujta a nyers szüzdohány füstjét. Gárdonyi egyébként csak a legteljesebb csöndben tudott irni, bántotta minden zaj, különösen a harangzugás. Ezért dolgozószobájának ablakait befalaztatta s helyébe a szoba menyezetén készittetett nyilást a világosságnak. Ha kifogyott a témából, ötletszerüen jegyet váltott valamelyik messzebb eső állomásig. Az ilyen kirándulások után rendesen föltüdült, érdekes témákkal és megfigyelésekkel ült az iróasztalhoz. — *Goethe* barbárságnak bélyegezte a dohányzást, különben is azt a nézetet vallotta, hogy az alkotás legelső kelléke a tiszta fej. *Ady* igen sok versét irta a boros pohár előtt vagy a másnaposság ingerlékenységében. *Verlaine* legtöbb remekét a kocsmában irta, rendesen éjszaka. A verset a márvány asztal lapjára fogalmazta s innen a kézelőjére másolta. *Balzac* 12—16 órát is dolgozott naponta, különös megszokásból fehér hálóköntösben. *Wilde* Oszkár szintén hálókabátban társalgott a Muzsával. *Prohászka* Ottokár, a kiváló egyházi iró állva irt. *Petőfi* ledőlve, vagy séta közben alkotott rögtönzésszerüen. A verset emlékezetben állitotta sorokba s csak akkor irta le, ha teljesen készen volt vele. Simításnál a meg nem felelő szót teljesen, szinte féltő gonddal huzta át, ugy hogy a költemény első alakja sokszor kivehetetlen. Különben a kéziraton nem igen végzett nagyobb változtatást. *Dumas* ugyanecsak ritkán javitott, olykor száz oldalnyi kézirat szövegében alig találni egy-két áthuzást. *Anatole France* az első hevenyészett fogalmazást szedette ki s a kefelevonaton változtatott rengeteget. *Vajda János* ceruzával irt, *Jókai* legtöbbször lila tentával, *Kosztolányi* Dezső állandóan zöld tentát használ az iráshoz. *Vörösmarty* lassan érlelte a témát, a manuskriptumban elég gyakori a javitás. *Babits* Mihály sétálva, fejében állitja össze pompás csengésü verseit alkotó munka közben valami kezeügyébe került apró tárggyal labdázik. A kész költeményt legépeli, az interpunkciót s a géphibák kikorrigálását rendesen feleségére bizza. Irógépen rögtönöz *Móricz Zsigmond* is. Ha ir, egészen belemerül a munkába, sokszor 10—12 órát dolgozik egyhuzamban. *A Pillangó* cimü regényét például hat nap alatt irta meg.

*

A nagy irók »civilben«. Jókai inkább csak papiron volt aranyos kedvü mesemondó, a társaságban többnyire haligatott. De beszélő kedvében a szó is épen ugy rabszolgája lett csapongó képzeletének, mint a toll. Ilyenkor nem igen lehetett hivatkozni vagy megesküdni arra, amit mondott. Értékének tudatában volt, de azért sokszor tulságosan leereszkedett, a legtehetségtelenebb riporterrel is tartotta a tegező kollégialitást és ezzel a sajtó munkások társadalmában sokat ártott tekintélyének. *Petőfi* viszont valósággal mogorvának látszott az emberekkel való érintkezésben. Ritkán mosolygott, bókot nem mondott soha. Erősen érezhető orrhangon beszélt s emiatt még gőgösebbnek tartották azok, akik fölületesen ismerték. Női társaságban kissé félszeg és elfogódott volt, távolról sem lehetett személyében fölismerni a Petőfi-versek eleven és merész lirikusát. Ugyanezt mondhatni *Gárdonyi* Gézáról is. Szembetünő félszegség jellemezte a nők oldalán, nem egyszer visszafordult egy-egy ismerőséhez elöszobájából, ha »bentről« női hangokat hallott. *Vörösmarty*, a gördülékeny magyar hexameterek költője, aki irásban a magyar nyelv egyik legnagyobb müvésze, nehézkesen, szinte vontatott lassusággal beszélt s kinos szószünetteket tartott beszéd közben. *Wilde* Oszkárról a világirodalom egyik legszellemesebb alakjáról viszont azt állitják kortársai, hogy társalgásban még szellemesebb és érdekesebb volt, mint amilyennek könyveiből ismerjük. Sokszor valósággal elbüvölte hallgatóit. Jelentéktelennek látszó hallgatag ember volt a mindennapi életben. *Tolsztoj, Turgenyev, Sienkiewitz*, aki a *Quo Vadis*-ban a világirodalom egyik legszellemesebb és legelőkelőbb regény alakját teremtette meg. Kortársai szerint ifju ujságiró korában sokáig szinte hasznavehetetlen volt és senki még csak közepes hirlapirói pályafutást sem jósolt volna neki.

*

A költők és a szerelem. A költőket általában a csapodárság nem követendő példaképeinek tartja az olvasóközönség, pedig jórészük épugy csak egyszer, legfőljebb kétszer szeretett igazán, mint a *nyárspolgárok* többsége. Sőt igazi szerelmükhöz ragaszkodóbbak voltak mint a »nem bohémek«, ho'ott a poéta-embernek mindig több alkalma van a hütlenkedésre. Akadnak szép kivételek is, de hol nincs kivétel? *Goethének* állitólag 98 befejezett szerelme volt. *Ady* szintén megcsókolt egy sereg »kivánt« és »nem kivánt« asszonyt, de hátha csak azért, mert az első igazi szerelem után nem tudott mégegyszer igazán szerelmes lenni. Minden ember törekszik a szerelem felé, az *első* után is, annyiszor amennyiszer erre alkalma van, csakhogy az egyszerü lelkek ezt az igyekezetet nem tudják megörökiteni a világ számára, mig a költők életében egy-két vers-epitáfium ennek bizonyitékát is megőrzi. De vannak más példák is. *Dante* egész életén át hü maradt Beatrix emlékéhez. *Petrarca* szintén. *Balassa* haláláig siratta Losonczi Annát. *Csokonai* ugyszólván csak Lillához irt szerelmes verset. *Vajda* János mindig éber szerelme inkább csak vágyakozás — egy után *Ady* szerelmi lirájának csak két igazi hősnője van, az

a nem is olyan sok verssor, amit nem ehhez a két asszonyhoz intézett, inkább hangulat és emlékezés, mint szerelem. *Berzsenyi, Arany, Tompa, Madách* egyszer szerettek. *Vörösmarty* évekig őrizte Percel Etelka képét, pedig erre polgári, vagy lelkiismereti törvény nem kötelezte. Negyven éves korában jött a második szerelme: Laura, s hozzá hü is maradt a sirig. *Petőfinek* (miatta érte a legtöbb hütlenségi vád a magyar poétákat) aligha volt annyi viszonya, mint a korabeli »arszlánok« bármelyikének. Igazán csak Szendrey Juliát szerette. Etelka halálára irt verseiből inkább a szeretet és a fájdalom hangja csendül ki és nem a szenvedélyé. A költő erős lelki megrázkódtatása értehető: Petőfi alig huszonkétéves volt, Etelka tizenöt, a halál a vonzódás leggyöngédebb óráiban állott közéjük, amikor még csak a szem kapcsolja össze a szíveket. *Jókai*, bár megirt egynéhányszáz bájos szerelmi történetet, de neki magának alig van két-három szerelmi regénye az életben.

*

Mennyi idő alatt és milyen körülmények közt készül el egy-egy irodalmi munka? Csak ugy kapásból: a *János vitézt* egy hét alatt irta meg Petőfi. *Az arany ember* két hónapig készült. *Az ember tragédiája* majd egy évi munkának eredménye. *Az ős Kaján* cimü versét három napon át irta meg Ady. *Toldi* első részét a *Toldi estéjét* néhány hónap alatt alkotta meg Arany, a *Toldi szerelmén* harminc évig dolgozott. A *Gondolatok a könyvtárban* Vörösmarty legszebb bölcselő költeménye egy unalmas akadémiai gyülésen iródott, a *Zalán futása pedig körülbelül egy évig* készült. Goethe megszakitásokkal ugyan, de majdnem egész életén át dolgozott a *Fauszt* megirásán. Az *Iphigenia Taurisban* cimü drámája évekig alakult versből prózába és vissza prózából versre. Végleges alakját ötszöri átirás után kapta meg. Petőfi egyetlen regényét *A hóhér kötelé*-t tiz nap alatt vetette papirra, mégpedig nagyrészt utazás közben, a kocsi ülésnek dölve. *Az őrült* cimü rapszódiáját állitólag két egymásután következő éjjel megálmodta. *Az uj földes* ur alapötletét Haynau szolgáltatta azzal, hogy egy nap magyar tábornoki egyenruhában sétált végig az uccán. A *Római elégiák* szonett-ciklust Goethe némelyek szerint egy szép asszony nyakán irta. Schiller *Tell Vilmos*-a talán sohasem születik meg, ha valaki el nem hiresztelí azt, hogy a nagy költő a Tell-mondát tanulmányozza és drámát ir róla. *Edgár A. Poe* világhirü *A holló* cimü versét csak stilusgyakorlat képen irta — az iróasztala fiókjának. A »halott kedves« akkor még életben volt s a költő a legboldogabb napjait élte mellette. A *Szeptember végén* nem is annyira halálsejtelem, mint inkább egy korán jövő — családi »vita« utáni hangulat hatásának eredménye.

(B.)

FRAU IM MOND

Fritz Lang uj fantasztikus filmje — Putty Lia visszatért Berlinbe — Rémes, jön a szines film

Berlin, november hó.

A német filmprodukció milliókat öl bele a Tonfilm-gyártás előkészületeibe, de hiába vajudik a berlinkörnyéki egyetlen hegy, Neubabelsberg, — itt vannak az Ufa filmmütermei — a nagy erőlködésből csak nyavalyás egérkék születnek.

Richard *Eichberg*, a legnépszerübb filmrendezők egyike hozott ki elsőnek egy »százpercentes« német Tonfilmet *»Wehr wird denn weinen*, wenn man auseinandergeht« cimmel. A cimet egy dalslágerből kölcsönözték, a cselekményt régi operettekből és bohózatokból, minden kipróbált fordulatot, ötletet, helyzetkomikumot belegyömöszöltek a darabba. A Tonfilm-apparátus elég drága, legalább a viccek legyenek olcsók! — ez volt a jelszó s e jelben a darab ha nem is győzött, de legalább glatt megbukott. Az *Universum* mutatta be, tiz nap mulva levették a müsorról és több berlini mozi nem is akadt, amelyik át merte volna venni. A lehetetlen szüzsén kivül főleg szemérmetlen primitivsége gyilkolta meg a filmet. Eichberg kedélyesen fogta fel a feladatát: elkezdte a filmet a nyár elején, mint néma filmet. Jött a Tonfilm-hullám, — Eichberg elhatározta, hogy utólag szinkronizáltatja a filmet, vagyis grammofon-kisérőzenét készittet hozzá. Közben azonban kijött egy gyorsan összecsapott szinkronizált film. Eichberg erre egypár énekbetétet emelt bele a filmbe, — ha már nem ő hozza ki az első Tonfilmet, hát legalább az első német filmoperett az ő nevéhez füződjön. A felvételek azonban soká tartottak s az énekbetétekkel is megelőzték Eichberget. Nem lehetett mást tenni, Eichberg kiadta a jelszót, hogy beszélőpartiknak, dialógusoknak is kell a filmben lenni, nemcsak zajnak,muzsikának és éneknek. Igy aztán mégis ő lett az első német rendező, aki »százpercentes Tonfilm«-et készitett. Csakhogy a női főszereplőnek, Dia Grallának olyan lehetetlenül náthás hangja és olyan képtelenül rossz kiejtése van, hogy a mikrofon membránja biztos felrobbant volna tőle. Eichenberg nem riad vissza ilyen kis nehézségektől: leszerződtetett egy fiatal szinpadi szinésznőt, hogy az beszéljen a mikrofonba Dina Gralla helyett, a sztárnak pedig ugyanakkor a filmkamara előtt — némán mozgatni kellett a száját. Ezért a zseniális ötletért hónapokon keresztül ünnepeltette magát Eichberg a filmszaklapokban, egészen a premierig. Ekkor tudniillik kiderült, hogy némelyik Kolumbusz-tojás záp: Dina Gralla szájmozdulatai és a névtelen szinésznő beszéde egyáltalán nem passzoltak össze... Pech!

Az elmult hét nagy slágere néma film volt, Fritz Lang uj filmje, a *Frau im Mond*. Ahogy a kommünikék mondoni szokták, az uj Lang-filmet nagy várakozás előzte meg. Hogy mért, azt nem lehet tudni. A Lang-filmeknél semmi meglepetés nem érheti a nézőt. Egész biztos, hogy Lang keze alól csak gondos és nivós munka kerülhet ki. Ezen a filmjén is közel két évig dolgozott. Egész biztos továbbá, hogy monumentális effektusokkal cszébejuttatja a nézőnek, hogy a Metropolist és a Nibelungokat is ő rendezte. Ezek a monumentális effektusok hatásosak és érdekesek lennének, ha valami magasabb eszme vagy törekvés szolgálatában állanának, ha nem öncélként akarnának érvényesülni. Egész biztos azonban, hogy tartalmilag érdektelen és üres lesz a film. Erre garancia az, hogy filmjeit Lang a feleségével, Thea von Harbou-val iratja. Egész biztos viszont, hogy Harbou némi Wellstől kölcsönzi ki a témát. Ezuttal is onnan vette. Egész biztos mindamellett, hogy a legkiállhatatlanabb hősszerelmes, Willy *Fritsch* kellemes meglepetést fog kelteni a Lang-filmben fegyelmezett játékával és egész biztos ezzel szemben, hogy a tehetséges Gerda *Maurust* viszont Lang rendezői terrorja elszürkiti.

Kétségtelen, hogy a mai német rendezők közül Lang a legtehetségesebb. Csak épp a filmjei élvezhetetlenek...

Az amerikaiak nem ismerik ezt a nagyképüséget. Itt van például Harold *Lloyd* legujabb filmje. »*Los, Harold, los!*« A meséje nem ér egy fél krajcárt. Harold Lloyd igazán nem nagy szinész. De kedves, igénytelen és a film pokolian mulatságos. A hónap legnagyobb sikere.

A Capitol egy uj Lia de Putty-filmet mutatott be. Amerikából a német szinészekkel együtt Putty Liát is elkergette a Tonfilm; mostanig Londonban játszott egy operettben, de valami tulságosan nagy sikere nem lehetett, mert bucsut mondott a ködös Albionnak és visszatért első sikerei és első botrányai szinterére, Berlinbe. Egy interjuban megigérte, hogy jó lesz, nem rendetlenkedik többet. Reméljük. A »Nacht nach dem Verrat« tisztességesen megcsinált film; semmi különös sines benne, de Artur *Robinsontól* miért várjon az ember valami különöset?

Joggal várhatná G. W. *Pabst*-tól! Az első és egyetlen freudista filmet elvégre Pabst rendezte, s ez a film kötelez. Pabst azonban egyre késik a kötelezettség beváltásával. A mult század egyik legolvasottabb és legnépszerübb szemétregényét, a »*Tagebuch einer Verlorenen*«-t adták neki oda ezuttal megfilmesitésre és a *giccsregényből* Pabst olyan filmgiccset csinált, hogy a közönség tombolva fütyülte ki a Kurfürstendammon. Majd megtapsolják a provincmozikban! Ezekre a tapsokra pályázott Pabst? Vagy elkeseredésében a rácsorszakolt feladattól, karrikirozta, eltulozta, parodizálta a giccset? Alighanem. Itt van például egy motivum: az öreg gróf kitagadja naplopó unokaöccsét. Ezt Pabst a következőképpen intézi el. Az unokaöccs ugy mutatkozik be a közönségnek, hogy az istállóban ül és tehenet fej. Mögötte áll az öreg gróf. Nagyon dühös, mert unokaöccse rosszul teji a tehenet, sőt a sajtárral együtt feldül. Mire az elegáns öreg gróf: »Te még erre se vagy alkalmas, vedd tudomásul, hogy kitagadlak!« — Ez igen mulatságos jelenet lehet egy burleszkben, de egy komoly filmben csak akkor lehet a kitagadtatásnak igen komoly következményekkel járó tényét igy ábrázolni, ha a rendező — ki akarja csufolni a saját munkáját. Pabst sokkal tehetségesebb és inteligensebb, semhogy feltételezhető lenne róla, hogy akaratlanul, nem tudatosan vinne vászonra ilyen bornirtságot. Bár egy filmrendezőnél ki tudja...

Az idő mulik. Harry Liedtke is elérkezett az első apaszerephez. A »Vater und Sohn«-ban még vetélytársa fiának, még ő üti el a második generáció kezéről a nőt, de — fog még Harry bátyánk nagyapaszerepet is játszani. Nemsokára.

A szezon különben teljes gőzzel megindult. Mindennap három premier. Az Atriumban a »Jenseits der Strasse«-t játszák, Lissy Arnával a főszerepben. Wilhelm Dieterle, amióta rendezőt csináltak belőle élvezhetetlen. »Frühlingsrauschen«-ja a legkellemetlenebb giccsek közé tartozik Az »Erste Frau im Leben« cimü Fox-film eredetileg beszélőfilm volt, s egy öreg holló tett benne igen eredeti megjegyzéseket a körülötte lejátszódó eseményekre, de még a premier előtt belátták, hogy a közönség szétverné a mozit, ha a filmet eredeti formájában mutatnák be és néma filmként hozták szinre. Igy aztán nem történt semmi baj. Sőt. A film kedves.

A Tonfilm-téboly még ki sem forrta magát s már itt az uj rém: a szines film. A szép egyszinü, néma *mozgó-fényképet* lassan teljesen tönkreteszik. A szalámigyárosból lett filmproducensek mohósága: minden hatást belezsufolni abba a szerencsétlen filmbe, mindent a szemnek, mindent a fülnek, mindent a kéznek. A szines film után jön majd a kétdimenziós film. Meg lehet lesz Douglas Fairbanks muszkliját tapogatni. Milyen érzékszerv van még? Legközelebb szagfilmeket fognak gyártani. Parfömkoncert, — ez kell a népnek! Chaplin legyen büdös! Csak élethüen!

D. T.

Winston Churchill Hollywoodban

Az angol államférfi érdekes nyilatkozata a filmről

Ujabban az államférfiak is szabadságukat legszivesebben Californiában töltik és igy a filmkörök nem is lepődtek meg különösen, amikor megtudták, hogy Hollywoodba érkezett Winston Churchill, volt angol külügyminiszter.

Churchill sorra járta a studiókat és nagy érdeklődést nyilvánitott a film iránt. William Randolph Hearst, az amerikai ujságkirály, akinek érdekeltsége a Metro Goldwyn-Mayer cégnél közismert, e cég igazgatóságával egyetemben nagy bankettet rendezett az angol politikus tiszteletére.

Churchill ezen a banketten nagy beszédet tartott, melyben hangsulyozta, a film nagy jelentőségét és többek között a béke eszközének nevezte.

Érdekes volt Churchill Hearst és Louis B. Mayer a Metro alelnökének majdnem egyenlő hangu nyilatkozata, miszerint a beszélőfilmnek a béke előmozditása és a nemzetek megértésének közvetitésén kivül más feladata is van annyiban, amennyiben ez a beszélő film az angol nyelvet az angol-amerikai kulturát és ideálokat van hivatva terjeszteni az egész világon.

Meg kell hagyni lényegében talán igazuk is van a filmemberneknek és a nagy politikusnak, mert a film nagy szuggesztiv hatása a beszélőfilm megérkezésével csak növekedni fog. Más kérdés azonban ugyanilyen lelkesedéssel fogadják-e az angol kultura terjesztéséről szóló ambiciókat a világ többi nemzetségei, mint amilyen enthuzeazmussal fogadták azt a bankett résztvevői. A legnagyobb meglepetést Winston Churchill azonban a beszéd után érte, amikor Fred Niblo a Ben-Hur hires rendezője bekapcsolt egy hangvisszaadó gépet és ujra elhangzott az angol államférfiu beszéde. Asztalhelyével szemben titokban ugyanis elhelyezték a mikrophont, mely felvette a beszédet és néhány perc mulva már ujra lehetett hallani az épp elhangzott szavakat. A technika eme vivmánya nagy hatást gyakorolt a politikusra, aki hangsulyozta, hogy hollywoodi utazása legkedvesebb emlékei közé fog tartozni.

Olcsó árak! **Füzők** Olcsó árak!
orvosi rendelésre, **haskötők** a legmodernebb kivitelben
Gutai-nénál, VII., Ostojićeva ul. 15

Némák ha megszólalnak

A némafilmek bukásával egész sereg csillag tünt le a hollywodi horizontról. Csak kevesen tudtak alkalmazkodni és még kevesebben váltak be a nagy földrengésnél. A ciklon, amit a beszélőfilm hozott, az üstökösök pozicióját is megrenditette. A nagy némák csak sokára adták be a derekukat. Legeslegutoljára maga Chaplin, akinek uj filmje ugyan már »hangos« de ő maga végesvégig néma marad benne. Érdekesen mondják el első találkozásukat a talkiéval.

CHAPLIN:

— Hallani se akartam róla. A szomszédos studióban és köröskörül *mindenütt már javában* készültek a lármás filmek. Egynap elvonszoltak: »gyere legalább nézd meg!« Odarángattak a felvevő elé, csupa marhaerős rendező és hiába rugkapáltam, Szidtam őket, mint a bokrot és azért se engedtem magam hangos filmre venni. Egy óra mulva értem jöttek, valami uj filmet fognak bemutatni a házi vetitőben. Gyanutlanul helyet foglalok és a vásznon borzadva látom magam, amint vonszolnak és rángatnak és hallom szörnyü szitkaimat. No ezt a filmet nem igen lehetne lepergetni egy rendes moziban! Amiket én ennek a trabális rendezőnek odamondogattam... A film különben egész kedves volt. Olyan jól hatott, mintha csakugyan megjátszottam volna.

GRETA GARBÓ:

— Azt mondják, kellemes a hangom. Én szivesebben maradnék néma. Amikor az öblös erősitők dörgik vissza az énekemet, akaratlanul is derék huszárőrmestereink jutnak az eszembe... azok dörmögnek ilyen szivhez szólóan...

BUSTER KEATON:

— Tizenöt évig jó voltam némának, pont most kezdenek froclizni? Különben nem félek, mert mielőtt a filmre mentem volna, *zenebohóci minőségben* müködtem egy cirkuszban és bukfenceimet énekkel kisértem. Hangom kellemes, bár iskolázatlan. Mostanában gyakran veszek énekleckéket egy bájos hollywoodi kislánytól. Azt állitja, hogy nekem van a legkellemesebb hangom egész Kaliforniában. Reggeltől estig hallgatná...

RAMON NOVARRÓ:

— Én örülök a legjobban a beszélőfilmnek, hisz azelőtt operaénekes voltam! Uj filmjeimen már saját szerzeményü dalaimmal lépek fel.

Fejtörő

szorosabb — *tágasabb*

Rejtett nevek

A tanu sikeresen vallott.
Zsuzsi ma rigót fogott.
Nincsen sár itt.

Közmondás-forgácsok

ró, a, ad, nyuj, kodj, ér, ka, dig, mig, toz, ta.
csi, egy, ke, nem, fecs, nál, rat, nya.
bir, em, dog, szán, Is, gény, ja, dé, bol, ten, sze, ber, kát.

Rejtett kép

Hol van a szuszterinas?

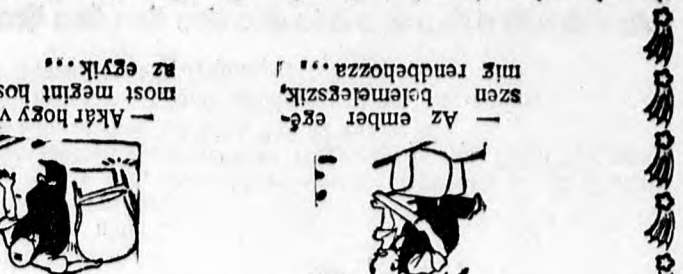

Virágok halála

Oly szép az ősz. A haldokló virágok
bucsut intenek: Megyünk már, megyünk.
Örültünk, éltünk, illatoztunk, — s mostan
behunyjuk csöndben, fáradtan szemünk.

Sok testvér elment még bimbó korában.
Letépték durván, hiu emberek.
Az egyik, mert az arája akarta
a másik, mert gyászolt, s temetett

Sok testvér meghalt, még kora tavasszal,
alig csókolta fel a napsugár.
De igy volt mindig. Az élet nyomában
az örök árnyék ólálkodva jár.

Igy volt ez eddig és igy lesz örökké.
Most mi halunk meg. Ránk került a sor.
— Hunyjuk le szemünk. Az őszi szél sirva,
száraz avart és virágot sodor.

Mozog a szék...

— Mi a baja ennek a széknek, hogy ugy bulleg?

— Na nem baj, levágunk a többiből is egy darabot...

— Ugy látszik, az egyik lába hosszabb...

— Hm... még mindig nem jó...

— Akár hogy vágom, most megint hosszabb az egyik...

— Az ember egészen bolemelegszik, mig rendbehozza...

— Na ezen majd segitünk, levágunk belőle egy darabot...

— Egy kis darabkát még levágunk...

— Legfeljebb alacsony lesz a szék. Ugy is magas volt...

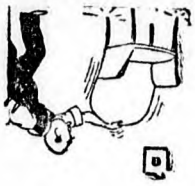

— Éjnye tübbet vágtam volna le, mint kellett volna...?

— Hiába. Nem lehet pontosan kiszámitani...

— Az ördög vigyen el... még mindig hosszabb az egyik...

A csodabirodalom

Ott történt ez is, ahol a vajfa diszlik. Az a fa, amelyik szép sárga gyümölcsöket terem s ha meghámozod a gyümölcsöket, szinvaj kerül eléd, csak kenyérre kell kenni.

Meg ahol a kalapvirág diszlik. Az a növény, amelyen olyan virágok virulnak ki, melyeket csak le kell tépned s máris a fejedbe csaphatod kalapnak. S ne gondold, hogy elhervad ez a — kalap.

Ahol olyan kő van, amelyre bátran leheverhetsz, fel nem töri a derekadat: tollal van bélelve.

Olyan füzfa, amelyik savanyucukrot terem, ha szomoru. Mézcukrot. ha — vidám, már tudniillik mézcukrot terem a füzfa, amelyet nem nevezhetsz szomorufüznek.

Ahol apró cipők teremnek az óriási buzatőn: a nap áldott melegétől, nemcsak hogy megérik ez a buza, hanem meg is — sül a cipó. (A vajfák sora tán ép ott áll a cipótáblák mentében.)

Olyan sárgadinnye, amelyik akkora, hogy hét sárgadinnye belefér. S természetesen a hét sárgadinnye mindegyikébe megint csak belefér egy-egy rendes sárgadinnye.

Olyan homok, amellyel bátran megsózhatod a vajascipódat. De olyan homok is, amellyel megcukrozhatod sárgadinnyédet.

Ott történt ez is...

Hogy volt ott egyszer egy ember, aki maga elé hivta a három fiát. Aztán előszedte minden vagyonát: egy aranypénzből, meg egy ezüstpénzből, meg egy rézpénzből állott ez a vagyon. S már mondta is a fiainak: ezt a vagyont, fiaim, én most szétosztom ti köztetek, no, válasszon a három pénz közül egyet, a legöregebb. S a legöregebb fiu — bizonyára — az aranypénzt választotta? Ej dehogyis! Csak nem az ezüstpénzt? Dehogyis, dehogyis, a rézpénzt választotta. S már el is vette, tette volna a rézpénzt, ha a középső fiu közbe nem lép: nem addig van az, legyen csak tiéd az aranypénz, de a legrosszabb esetben az ezüstpénz, a rézpénzt én akarom. S bizonyára el is vette, tette volna a rézpénzt a középső fiu, ha bele nem avatkozik a dologba a legkisebb: átengedem tinéktek az aranypénzt, de nem adom a rézpénzt, semmiképp. S igazán jó szerencse, hogy össze nem vesztek azon, kié legyen a rézpénz, kié ne legyen az ezüstpénz és még kevésbé az arany pénz. És legfeljebb azért nem vesztek össze, mert a birodalom határa nem volt elég nagy, hogy mindhárman elférjenek rajta.

Persze, Füst urfinak eszeágában sem volt sokáig őrizni a kéménykaput. Kitárta karjait az ég hatalmas kékje felé.

— Ha gyorsan nőttem eddig, mért nőnék lassabban ezentul? Alighanem nagyhamar szük lesz nekem az udvar, sőt azon tul az egész kékség!

Nem tünődött sokat, nekiindult pályájának — füst-módra.

S valóban hihetetlen gyorsasággal nőtt, még tán gyorsabban, mint gyerekkorában.

Verébcsapat repült el a ház felett.

— Jaj, mekkora füst! — köhögtek a verebek.

Füst urfi jót nevetett rajtuk:

— Leszek én még nagyobb is.

S nőtt, nőtt Füst urfi. Egy varjut, meg egy gólyát, meg egy galambot meg is kérdezett:

— Ugy-e bátran hivhatom már magamat urnak?

— Bátran, bátran — mondták a kérdezettek és kissé köhögtek.

A kéményből egymásután törtek elő a Füst-urfiak. Ó mekkorát nőtt a hires Füst ur, százszor is akkora volt már, mint azok ott, kik most indulnak. S hogy hová is lettek azok a Füstök, kik megelőzték, azon elfelejtett gondolkozni. Nem látta őket, hát megfeledkezett róluk Füst urfi, vagy Füst ur most már.

Nagyon magasan járt s alaposan elhizott. Óriás volt. Csak már nem nagyon lehetett látni a körvonalait.

Egy sas repült felette.

— Ismerjen meg ez is — vélte Füst ur.

Ellepte a sast is.

Ellepte?

A sas mért nem köhögött?

— Enyém az egész ég — gondolta azért csak Füst ur — óriás vagyok.

Nőtt, nőtt...

S egyre ritkult?

Óriás volt, azaz akkorára nőtt, hogy már — egyáltalán nem lehetett tudni mekkora. Hogy hol is van. Talán már nem is volt, amikor azt hitte, övé az egész ég.

Óriás, aki eltünik nyomtalanul, amikor »óriás«.

Füst urfiak pályafutása...

Morgó Macskó ujabb kalandjai

A nemzetes urnak a Haboztorta olvasóihoz sajátmancsulag irt levelei

Mgaolla KORÓ PÁL

A csendőrőrmester látta, hogy Cammogó Ézsauval nem boldogul, mert annak hátha magyarázat. Azért intett a csendőröknek, akik hirtelen megragadták Cammogót, mindanégy mancsára bilincseket raktak és elvitték a csendőrségi fogdába, ahová bezárták.

Az erdő sokat beszélt Cammogó esetéről, de csak igen rövid idéig. Nem érték rá hosszasan ezzel a dologgal foglalkozni. Kiütöttsen a nők, akik máskor az ilyen esetről hat hétig is elpletykálkodnának, voltak elfoglalva azzal, hogy magukmak minél szebb fürdőruhát csináljanak. A medvének és a medvekisasszonyok, akik egész esztendőn át egy bundában kocognak, abban, amelyik rájuk van nőve, most éppen egy divatozni akartak, mint a városi dámák. Hozattak kütönböző selymeket és divatlapokat, azután felkeresték az erdei varrónőket és napokon keresztül tanácskoztak velük. Mindegyik azt akarta, hogy neki szebb fürdőruhája legyen, mint a másiknak.

Mire aztán végre ráhkvirradt a vasárnap, mindenkinek meg volt a maga fürdőkosztümje, ugy a férfiaknak, mint a medvenőknek.

Nagy volt az izgalom és örási csoportokban vonultak a medvék a strandra. A kezükben kis szatyrokat és cekkerekket vittek és azokban voltak a fürdődresszek.

Magam is éppen összepakkoltam a holminat, hogy indul-

Legutóbbi fejtörők helyes megfejtései: *Hordó, Nagyhócsi, Szerszámok.*

Helyesen fejtették meg: Schumacher Ilonke és Rózsika, Péter Etelka, Szórád Manicika, Schumacher Margit, Berky Ilike, Brückner Gyuszi és Laci, Balahó Perkó, Szórád Erzsi és Feri, Vincze Jószef, Herédi István, Szegi Janos, Csókás Annika, Lónyi Steffi, Basch Palkó, Reich Vera, Gerber Géza, Polacsek Imrike és Laci, Ferdinánd Ilonka, Ujvári Bandi, Kovenc Jani, Berger Kató, Kollár Gyönyike, Olasz Sárika és Anikó, Szalkity Mica, Friedmann Marci, Mikic Zsófika, Szabó Margit, Lustig György, Molnár Marika Nánay Levente, Katona Kató, Kanyó Rozália, Kovács Margit, Veisz Jolán, Magyar Mártа, Fuchs Ilus, Torma Zsiga és Jenő, Molnár Aranka, Matuska Etel, Steiner Bercl, Hubák Vilmos.

A jutalomkönyvet *Vermes Miklós* Sabolica, Park Kraljа Petra **z.** és Reich Vera nyertók el.

*

ÜZENETEK:

Szabó Margit: Vámon a megigért feljtörőket. — *Balaho Ferkó:* Megérkeztem. Legközelebb ha feljtörők jönek, benézek hozzátok és megforom Kostolni a karcostokat. A mult levelemben ismét volt 3 hibá. pedig megigértod, hogy ügyelni fogsz. Addig a piros ütös nem megy. — *Molnár Marishka:* Nemsokára rád is fog sor kerülni, csak légy türelmes jó kislány. — *Kovenc Jani:* Minden jó gyerekek örömmel fogad a Balázs bácsi, a Habostorta tábortüz. Légy jó s irjál szórakásan. — *Ujvári Bandi:* Elutáltad az okot, még a mal napig semmit sem kaptam. — *Ferdinándy Ilonka:* Neked is fogok egy szép piros ütöst küldeni, ha a legközelebbi leveledbe egy hiba sem lesz. — *Vince Józsi:* A Pistát és Józsit is örömmel fogadom a Habostorta olvasótábortüba. Ők is küldhetnek fejtörőket. — *Szórád Erzsike és Ferkó:* Irjatok az Etelkának, szegény panaszkodik, hogy ti ritkán irtok. A rejtvények közül a jókat felhasználom. — *Brückner Laci és Gyuszi:* Küldjétek be mégegyszer a fejtörőket, a régiek vagy lahogy elkallódtak. Mi van a Karcsival? Miért nem ir?

fogda rácsos ablaka mellett ott láttuk Cammogó Ézsaut, aki még mindig be volt zárva. Muncurkó ekkor azt mondta:

— Látod papa, ez az Ézsau bácsi nem lett fekete, mert be van zárva. Inkább minket zártak volna be, akkor most mi sem volnánk feketék.

A Muncurkó szamár beszéde felbosszantott és ugy vágtam pofon a csacska bocsot, hogy a feketére festett pofája menten vörös lett az orra vérétől, mely a pofon után megeredt.

Hát igy folyt le az erdei strand megnyitása. Amelyhez mindenkinek hasonló jókat kivánok. Tisztelettel: *Morgó Mackó.*

Füst urfi

Elmondom most történetét.... Kinek is?

Füst-gyereknek.

Illetőleg Füst-urfinak.

Sőt Füst-urnak.

Történet, mely a valóságban addig sem tart, mint amennyi idő alatt leirja az ember... Hisz gyorsan lesz Füst-gyerekből Füst ur... Hogy... De ne vágjunk az események elé.

Gyermekkorát a kályhaházban töltötte el Füst urfi. Hamar nőtt, de aligha járt iskolába, igaz, ábécét nem is tanulhatott volna, biztosan maga kormozza el az ábécés könyvet. Sok Füst-gyerek élt a kályhaházban, melyből folyosó vezetett ki a — füstudvarra. Ott volt mingyárt a kémény felett a füstudvar, ez természetes.

Füst urfi mérhetetlen kedvvel rontott felfelé a kéményen. Mivel testsulya nem volt valami nagy, könnyen iszkolt: kapaszkodnia alig is kellett Füst urfinak, hogy elhagyhassa a hosszu kéményt. Folyosó, mely felfelé halad, urfi, ki felfelé szalad, füst-világ...

Mondom, alig sudarasodtak legénnyé a Füst-gyerekek, már nem akartak megférni békességben a kályhaházban s rontott előre a legizmosabb Füst-legény, hogy nyomon kövesse a többi, egymást taszigálva. Fehér kémény tetejében megjelent a fekete Füst-urfi.

Mögötte — a kémény-folyosóban — tolongott a többi Füst-urfi: menne már az utból Füst-urfi.

lomban, ahol hőseink éltek, nem ismerték mi az, osszeveszni.

S ott történt ez is...

Hogy egyszer meg két asszony kiment a krumpliföldre kapálni... Marcipán termett persze e föld krumplitövein, minden összel zsákszámra hordhatta haza marcipánját a gazdasszony, ha jól gondját viselte a földnek tvasszal, meg nyáron. Hát mondom, ahogy kiér a két asszony a krumpliföldre, nossza azt mondja az egyik asszony a másik asszonynak: te csak pihenj, majd én megkapálom a te földedet is, sőt éppen azon kezdem. De természetesen — ki ne hinné — a másik is azt mondta az egyiknek: ugyan már, mért is fáradnál, feküdjél csak le az árnyékba, könnyüszerrel megkapálom én estig mind a két földet, hisz a tiéddel kényelmesen elkészülök délig. S mondom, ezek se vesztek össze: megkapálta mindegyik a másik krumpliföldjét.

Aztán meg...

Hogy egyszer egy odavalósi ember elment vadászni a rétre. Nosza felugrik egy nyul. És ugy-e bár? — szalad elfelé. Dehogyis! Megöleli, ugy mondja neki: de régen láttalak pajtás. S mondom, ahogy az ember igy sorra látogatta a nyulakat és sorjában parolázott velük, megkérdezgetve, hogy szolgál az egészségük, — nem fáj-e valamelyiknek a foga, nem ment-e tüske a lábába, vagy ne küldjön-e valamelyiknek egy kis friss káposztatorzsát — nagy örömmel ment haza. S váltig mondogatta a feleségének, öregszüleinek, kisgyerekeinek, komájának, sógorának, sógorasszonyának, birónak, kisbirónak, vén bakternek, valamennyi jóbarátjának — vagy rosszbarátja nem is volt — tapsolva mondogatta: de kellemesen vadásztam máma...

Ez is ott történt:

Amaz is...

Ugyanott történt meg mind a három história.

Ott, ahol mézcukor terem a közönséges füzfán és savanyucukor a szomorufüzfán. Meg... Egyszóval a csodabirodalomban.

szes eddigi családfitasága. Azt hitte, hogy két arkánggyal vészi az utolsó ítélete gyorspostával és már számolgatta is, hogy mennyi időt kap az Ési Birótól.

Azonban nem kerülit mégsem a legrosszabbik helyre. Csak a domb mögött csörgedező patakba pottyant. Amikor kiuszta a fejét a vizből, még ott zöngött a tulpartí hegyek közt az elefántfisszentés óriási csattanása. Mintha öt csufolta volna az is a patton kacagó elefánttal. El is kotródott onnan Mitugráisz Mátyás. Sietnie kellett, hogy megszárithassa még a lenyugvó nap sugaraiban csuromvizes frakkját. Es nem dicsekedett senkinek sem ezzel a rosszul sikerült tréfával.

A három lusta

Volt egyszer egy királynak három fia. Egyformán szerette mind a három és nem tudta, melyiket jelölje ki halála esetére utódjául. Mikor elérkezett halálának az órája, odaliivatta őket az ágyához és igy szólt hozzájuk:

— Kedves fiaim, gondoltam valamit, halljátok, ime! Alá a legtusabb kötelek, az lesz az utódom.

Es a legidősebb igy szólt:

— Apám, akkor az enyém az ország, mert én oly lusta vagyok, hogyha letekszem és aludni akarok s egy cseppt vizpottyan a szemembe, be nem hunyhatom, hogy elaludjam.

A középső fiu igy szólt:

— Apám, az ország az enyém, mert én oly lusta vagyok, hogyha a tűz mellett ülök, hogy melegedjem, inkább megégetem a sarkamat, de vissza nem huzom a lábam.

A harmadik pedig igy szólt:

— Apám, enyém az ország, mert én oly lusta vagyok, hogy ha fel akarnának akasztani, a kötél már a nyakamon volna és valaki éles kést adna a kezembe, hogy vágjam kettő a kötelet, én bizony inkább falakasztatnám magamat, mintsem hogy megmozditsam a kezemet.

Mikor az öreg király ezt hallotta, igy szólt:

— Te vittod legtöbbre fiam, te leszel a király, ha meghalok.

Odanézek, hogy lássam, kicsoda van ott. Azt hittem, hogy a szomszédok valamelyike van odakint, aki azt akarja bizonyosan, hogy együtt menjünk ki a strandra. Azonban, a mikor az ablakhoz léptem, hát láttam, hogy Ravaszfi Fülöp, a gonosz róka áll odakint. Az kopogtatta meg az ablakomat. Mérges voltam, hogy a róka igy elorultja a vasárnapomat és azért haragosan kikiáltottam:

— Mordizomadta gonosz tolvaja! Mi a gőzös hoz téged ismét hozzám?

A róka alázatosan hangon válaszolt:

— Megkövetem alássan a nemzetes és tekintetes urat, ne haragudjék rám és ha valamit vétettem uri szemébye ellen, bocsásson meg nekem. A tiszteléndő ur is azt prédikálja, hogy ne legyen harag a mi szivünkben és hogy meg kell egymásnak bocsátanunk.

— Minecen ma nagyőntek, hogy gyónni akarsz, mordizomadta! Erdi a csudába, te pernahajder!

—Vitéz nemzetes ur, én nemcsak azért jöttem, hogy bocsánatot kérjek, hanem nekem más instanciám is van.

— Mi az, te csirkétolvaj? — kérdezte erre kivánciam.

— Az, nemzetes uram, hogy megkérjem, engedjen engem a rókanyalításával erzitt a strandra. Megláija, hogy soha többé nem bosszantom fől, ha ezt a kérésemet teljesitl.

— Láttál-e! Már sokszor megigérted, hogy nem fogsz többé komiszkodni és mégis megtetted. Klilönben a kétkedő teljesitőségről már abban az esetben sem lehetne szó, ha tényleg olyan szelid és ártatlan volnál akár egy ma született bárány, mert hiszen előre megállapitottuk, hogy az erdei strandot kizárólag medvékmek csinálluk, nem pedig más állatoknak. Ezen a feltételen nem változtathunk senki kedvéért.

— Pz a nemzetes ur útolsó szava?

— Pz hát! Es most alá mars, pusztulj!

A róka erre egyszerre megvállozlatta alázatos hangját és szemtelen lett.

— Hát jó, ha a nemzetes ur igy beszél velem, akkor lássa majd a következményeket. Es ha majd oka lesz haragudni és bosszankodni, akkor ne dobjon rám követ.

— No majd mindjárt dobok én most rád, mordizomadta!

Pzzel fölkaptam az asztalról egy nehéz gyertyatartót és azt a róka felé dobtam. Mikor a gyertyatartó már repült, csak akkor jutott eszembe, hogy hiszen én csukott ablak mellett társalgok a rókával. Ütána kaptam a gyertyatartónak, de az akkorára már nekizudult az ablaknak, amelynek üvegje csö-

Visszafelé sült el Mitugrálsz Mátyás tréfája

Egy meleg nyári délután, amikor még a vizek is csak ugy izzadták magukból a párát, Elefánt Elemér, az Ormányosék

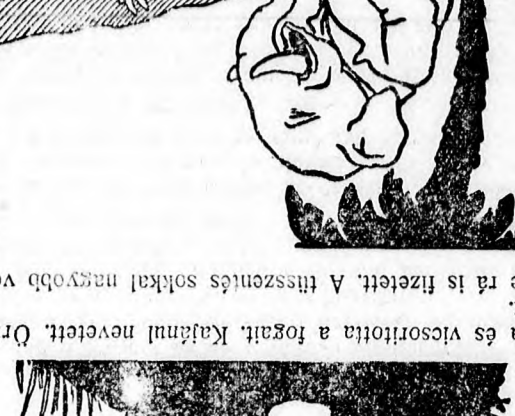

legifjabb fiacskája letelepedett egy fa hüsébe szunyókálni. — Körötte csönd volt és béke. Nem zavarta senki. De korán

mondtam, hogy nem zavarta az álmát senki, mert alighogy elszunditott, máris ott volt a Mitugrász Mátyás, a kis huncut és piszkálta egy füszállal az alvó ormányocskáját.

— De hiszen a nemzetes ur is fekete!

— Fekete az öregapátok, — mondtam mérgesen, mert nem akartam nekik elhinni, amit mondtak.

A következő pillanatban azonban kiugrottam a vizből és szaladtam a kabinba, hogy megnézzem magamat a tükörben.

A tükörből egy fekete medvepofa vigyorgott rám.

Bosszankodva megint kimentem a patakhoz és láttam, hogy az összes medvék mossák a pofájukat a vizben szappannal. Azonban ez mind nem használt semmit. A feketeség csak nem jött le.

— Ezzel a vizzel valami történt, — mondtam magamban.

Odamentem a parthoz és a markomat telemeritettem patakvizzel. És akkor láttam, hogy a viz, amelyik a tenyerembe volt, nem fehér és szintelen mint máskor, hanem fekete, akár a suvick.

Nem tudtam elképzelni, hogy mitől lett fekete a viz. Talán valami varázsló festette feketére.

Éppen a legjobban töprengtem, amikor a patakon lefelé egy nagy papirhajó jött csendesen uszva. Hamar keritettem egy lécet és azzal kihalásztam a papirhajót. Mikor jobban megnéztem, észrevettem, hogy a hajó belsejében egy levél van, amely nekem van cimezve. Fölbontottam a levelet és olvasni kezdtem. A levél igy szólt:

— No, hires nemzetes uram, ki nevet utoljára? Ugy-e én, a róka? Mondtam, hogy megbánja, ha nem engedi meg, hogy a rókanemzetség is elmenjen a strandfürdőre. Most aztán bosszut állottam magukon. Rókatársaimmal leszedtük a fákról a gubacsot, azt ecetbe áztattuk és olyan fekete festéket kaptunk, amelyet hat hétig sem lehet lemosni onnan, ahová az egyszer odaülepedett. A fekete festékből csináltunk egy nagy hordóval és azt elvittük a strand közelébe, oda, ahol a patak kanyarog. Maguk nem vehettek minket észre, de mi a bokrokon keresztül jól láttuk, hogy mit csinálnak. Mikor aztán mindnyájan a vizben voltak, akkor egyszerre a patakba öntöttük a sok fekete festéket. A többit aztán tetszik tudni. A fekete festéktől az összes medvék olyan feketék lettek, akár a négerek. Most aztán várhatunk, amig a festék lekopik a pofájukról. Alázatos szolgája, fekete a pofája! Ravaszfi Fülöp.

Valamennyien ott állottunk a parton. Egész testünk fekete volt és fekete volt az uszóruhánk is. A medvenők sok gyönyörü fürdődressze is mind fekete volt.

Otthagytuk a strandfürdőt és mindnyájan busan hazafelé bandukoltunk. Amikor a csendőrség előtt bandukoltunk el, a

rómpölve darabokban hullott a földre. Ravaszfi Fülöp pedig aki félreugrott, rühögve szaladt el.

Nagyon fölbosszantott ez a dolog. De aztán arra gondoltam, hogy milyen pompás mulatság vár rám a strandon és elmult a bosszuságom.

Mikor kiérkeztem a strandra, ott már vidám volt az élet. Már messziről hallottam Stiglic Ferie bandájának muzsikáját és a fürdőzők sok örömteli kiáltozását, nevetését, viháncolását. Mikor beléptem a strandfürdő beleibe, ott igazán szép képet láttam magam előtt. Mindenki szép szines fürdőruhában pompázott ott. A hölgyeken a legdivatosabb fürdőruhák voltak. Sokan ott láncuroztak a homokon, mások a habokban lubickoltak. Voltak azonban már vendégei a cukrászdának is és a kora reggeli idő ellenére, a medvehölgyek gusztusosan szürcsölték a fagylaltot és ettek hozzá a jó süteményeket. Mikor a vendégló elé tekintettem, ott hangos kurjantás hangzott. Egy csomó medvebur már ott itta a hires Ursus-sört.

Mondhatom, fényesen sikerült a strand megnyitása és az egész medvekózönség nem gyözött nekem hálálkodni, amiért megcsináltam a strandfürdőt.

Ugy tervezték, hogy egész napon keresztül klnt maradunk és azért a strandvendéglőben pompás ebédet rendeltünk. Ebéd előtt azután azt indítványozta, hogy ahányan vagyunk, menjünk egyszerre a vizbe, fogózkodjunk össze és körbeállva járjuk el a vizben a hires nemzeti medvetáncot. Indítványomat az egész társaság nagy éljenzéssel fogadta.

— Pompás, — mondotta Zenebona Zebulon erdei tanító, — legalább a táncról jobb étvágyunk lesz az ebédhez.

Nemsokára azután mindnyájan bent voltunk a patakban, egymás mancsát fogtuk és jártuk a kalamajkát.

Tánc közben azután valaki indítványozta:

Tiszteit medvetársaság, minthogy most a vizben járjuk a táncot, az csak ugy lesz igazi vizi tánc, ha közben egyszerre valamennyien le-lebukunk a vizbe!

— Hurrá, hurrá, hurrá! — kiáltotta mindenki.

A közvetkező pillanatban azután mindnyájan ahányan voltunk a vizbe bukfenc.

Nagyot csudálkoztunk azután, amikor kiemelkedtünk a vizből. Magunk körül egyszerre csupa fekete medvét láttunk, mintha azok most jöttek volna szerencsenországból. Én nevetve mondtam:

— Mi történt veletek, hé, hogy egyszerre valamennyien feketék lettetek?

A medvék rámnéztek és egyszerre válaszoltak mind:

Az eredmény nem is maradt el. A csiklandozásra Elemér arcán egy górbe finor szakadt szét és egy tüszentésnek az előjelei jelentek meg. Mátyás már előre táncolt, lebegett a

frakkja és vicsorította a fogait. Kajánul nevetett. Grült a sikerenek.

De rá is fizetett. A tüszentés sokkal nagyobb volt, mint

ahogy számította. A szele benyomta a cilinderjét, hogy rögtön feleliinder lett belőle. Otet meg felkapta, mint egy labdát és röpitette, röpitette. Szegénynek eszébe jutott röptében az ősz-

A beszélőfilm és a szinpad

Babits Mihály, Karinthy Frigyes és Kosztolányi Dezső a beszélőfilm és a szinház párviadaláról

A beszélőfilm nemcsak a némafilmpiacon, de a szinház frontján is élénk riadalmat keltett. A pánik egészen érthető volt, ha meggondoljuk, hogy az első szinkronizált és az utánuk következő teljes beszélőfilmek ritka és még amerikai méretekben is szokatlan sikert arattak. Az amugy is válsággal küzdő szinházak megrémültek. Gazdasági okokkal próbálták magyarázni a sorozatos sulyos deficiteket, holott, mint most félreérthetetlenül kiderült, magában a szinházban volt a hiba. Egy müfaj, amely kiöregedett, nem számithat irgalomra, különösen akkor nem, amikor már diadalmasan nyomul előre az utód: a beszélőfilm.

Eszünk ágában sincs kongatni a vészharangot. A tények beszélnek. Különben pedig átadjuk a szót a magyar irodalom három kiválóságának, mondják el ők észrevételeiket a beszélőfilm és a szinpad halálos birkózásáról.

(más).

BABITS MIHÁLY:

Némafilm-párti vagyok

Kétségtelenül a technika csudája, rám azonban *nagyon rossz hatást tett.* Müvészietlen és kisérteties dolog egy sikban látni szintelen fotografiai alakokat, amelyek emberi hangon szólalnak meg!

Mai formájában tökéletlen és hatástalan kisérlet még a beszélőfilm. Mint ilyen: aligha jelenthet komoly versenytársat a néma filmnek, mégugysem a szinháznak. A néma film tempója sokkal illuziót keltőbb, elragadóbb, mint a beszélőfilmé. A szinház pedig maga a tökéletes müvészet.

Hogy a plasztikus film mit hoz? Előbb látni kéne, **aztán beszélhetünk** róla.

A hangzófilm és a szinház mérközéséről beszélni korai dolog. Addig is: én *némafilm párti vagyok!*

*

KARINTHY FRIGYES:

Szinház és beszélőfilm közelharca

Egy érdekes orosz iró modern drámai költeményét láttam filmen és szinpadon. *A mozgókép megoldás többet adott, finomabbat és különlegesebbet.*

A tökéletes mozgókép nem is lehet más, mint kiegészitője annak a csodapalotának, amelyben a századvég gyermeke lakik majd, ahol a szobák egyik fala távolbalátó moziképpel, rádióval és vetitővel felszerelve a végtelenbe nyiló kaput jelent, mely nemcsak a térnek minden sarkából fogadja az érkező látványokat és hangokat, de az idők mélyéből, a multból is azt varázsolja oda, amit, a gazdája kiván.

A beszélőfilm a szinpad számára hoz csalódást: kiderül, hogy a *reprodukált élet több valóságelemet tartalmaz, mint a valódi, de sürített élet,* s hogy a valóságilluzlónak nagyon is kis részét alkotja csak az a jelenség, amiből az egész drámai müvészet él évezredek óta, a szóban megformulázott és hangban kifejezett gondolat. A gazdagabb és sokoldalubb kifejezési forma, *a film most bekebelezi szöröstül böröstül a szinpadot.*

A film, a lerögzithető mozgás halhatatlanná teszi a színészetet és müvészetté emeli, hisz a szinpadi színésznek egészen a film felfedezéséig nem volt módjában lerögziteni és sokszorositani müvészetét.

A kultura egyik legdöntőbb fejezetének bölcsőjénél állunk.

A lerögzitett mozgás, a film felfedezése ugyanolyan nagyjelentőségü stáció az emberi kultura történetében, mint az irás felfedezése volt annak idején.

*

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ:

Szinpadi végelgyengülés

Láttam az első beszélőfilmet. Valósággal lenyügözött. Nem az amit nyujtott, hanem amit elképzeltem. Az óriási lehetőségek: drámák, komédiák, *amik jönni fognak!*

A beszélőfilm végre megadta a kegyelemdöfést az amugy is végelgyengülésben szenvedő szinpadnak. A szinház — ez nem titok — *kiöregedett már,* akár az epesz. Egy müfaj, amely ezer éve haldoklik és amelynek akut válsága elég gondot okozott eddig is a szinházi embereknek. Hogy mért türték? Mert nem akadt helyette jobb. Most azonban már csak idő kérdése, hogy *mikor tünik el végkép a valóságos életből,* a lexikonok lapjaira. Kit is érdekel manapság ez az örökegy unalmas variáció, hogy önagysága megcsalta-e a férjet, hogy a férj megcsalta-e önagyságát, hogy az igaz szerelem győz-e, vagy a csalárd kétszinüség?

Szavak, szavak, kongó szavak! Kasirozott díszletek között szavak izzanak, szavak ágálnak, szenvedélyimitátorok jönnek-mennek és szük térre határolt játékot leöntik a filozófia mártásával.

A való élet, amit a beszélő film ád, sokkal mélyebb, igazabb, minden filozófiánál. Az érzékelhető anyag, egy fej, egy szem, egy gép kattogása, a patak csobogása, a lomb susogása, a gyerek sirása hevetése, dudorászása százszor szebben beszél minden filozófiai bölcseségnél.

Az egész világ játszik a filmen!

Kitárul a horizont! A hangot ép ugy érzékeljük, akár a tárgyakat!

Én nem kivánom a szinház halálát. De ha elkészül a tökéletes beszélőfilm, minek akkor a szinház? Ha *meg is marad,* visszasülyed abba a primitiv nivótlanságba, amelyből felemelkedett és válik ismét bohóckodó, vásári mulatozássá.

Béke poraira!

EUPHOSIL PARAFFIN THERAPIA

A legujabb és eredményeiben felülmulhatatlan gyógymód reuma, köszvény, ischias, lumbago, fagyott végtagok és neuralgikus fájdalmak esetében. Legbiztosabb sikerü paraffinos pakolásos fogyasztás az egész testre, vagy annak egyes részeire berlini módszer szerint. Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére lakás és ellátás. Kivánatra prospektust vagy szóbeli felvilágositást ad Dr. Vécsei Jenő orvos, Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 539

Mérsékelt árak!

83

FILM-HIREK

Nagy Kató legujabb filmje. A szuboticai származásu filmsztár legutóbbi filmjében a »Bakfisköztársaság«-ban már megmutatta kiváló tehetségét. Ujabb filmjében pedig a »Bohémek Madonnájában« a már beérkezett müvészt, Németország bálványozott kedvencét fogjuk látni. Nagy Kató filmje rövidesen már meg is fog jelenni és nem csak mint Nagy Kató alkotása képez szenzációt a Vajdaság mozi közönsége számára, hanem a film maga is felépitésével, tartalmával, nivós és értékes sláger.

—

Zoro Huru a bagdadi tolvajok. A népszerü dán burleszk-pár egy ujabb kreációja »Zoro-Huru, mint bagdadi tolvajok« cimen fog néhány hét multva megjelenni. A második Zoru-Huru-film sikere előreláthatólag még felül is fogja multni az első vigjáték sikerét

—

Beograd vagy Zagreb hozza először a Singing Foolt. Al Jolson felejthetetlen szépségü Singing Foolja néhány héten belül bemutatásra kerül nálunk is. Beograd és Zagreb is megrendelte már a jelenleg létező legjobb hangos gépet, amely egyben a legdrágább is, a »Westend Elektriket«. A film ott fog megjelenni, ahol a szerelési munkálatokkal a Westend mérnökei előbb lesznek készen. Beogradban is Zagrebban is a legnagyobb tempóban, lázas sietséggel fogják a beépitési munkálatokat eszközölni, mert nem csak a mozgószinházak tulajdonosai, hanem a közönség maga is már türelmetlenül várja Al Jolson klasszikus alkotásának a Singing Foolnak bemutatását. Ez a film külföldön is az első hangos film volt, melyet a mozgószinházak csemegeként találtak, nézőik és hallgatóik elé és noha a bemutató óta hetek, hónapok multak el, a Singing Fool még mindenütt változatlan érdeklődés mellett van müsoron. A világhirü film bemutatása ugy Beogradban, mint Zagrebban ünnepélyes keretben kerül majd bemutatásra, mert ennek a hangos filmnek a megjelenése egy uj korszak indulását jelenti a moziszakma terén. Hogy a film Beogradban-e vagy Zagrebban kerül előbb bemutatásra az csak csak a legközelebbi napokban fog eldőlni.

—

A Noé bárkája Zagrebban hangos lesz. Minden esztendő megtermeli a maga film szenzációit. Az idén kétségtelen a Noé bárkája az a film, amely a Singing Fool mellett a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot. Kertész Mihály milliomos költséggel rendezett történelmi filmériása a városokban és falvakban egyaránt a legjobban áhitott és leginkább várt film szenzáció, amely hangos és néma változatban fog nálunk bemutatásra kerülni. Zagreb a Noé bárkáját Westend Elektrik gépeu hozza és igy természetesen még jobban érvényesülnek a film grandiózus minden képzeletet felülmuló áldozattal alkotott jelenetei. Az özönviz mindent elpusztító és mindent elsöprő morajа a végtelen tenger zugása és háborgása a pusztuló emberek jajkiáltása villámok csattogása és dörreje valósággal megdöbbentik a film szemlélőit. A film néma változatban is hatalmas alkotás és miután nálunk a két nagyvárost kivéve egyelőre hangos-gépek nincsenek legnagyobbrészt mint néma film fog a »Noé bárkája« a legtöbb helyen bemutatásra kerülni.

—

Várkonyi Mihály visszatér Amerikába. Az egész világon népszerü Várkonyi Mihály, csak két film elkészitésére jött át Európába és ezt a kirándulást alaposan megilzettette magának. Két hatalmas film főszerepét vállalta Camilla Hornnal, a németek büszkeségével. A két film »Die drei um Edith« és »Madonna a tisztitótüzben« már elkészült és Várkonyi rövidesen ujra átinajózik Amerikába, legnagyobb sikerei honába.

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

VASÁRNAP, november 17.

BEOGRAD 9: Templomi zene. 12.20: A rádiózenekar hangversenye. 13.30: Ujsághirek. 14.15: Futbalmérközés közvetitése. 17.05: A falusi élet. 19.30: Miloševié Momčilo felolvasása. 20: Nagy esti koncert. (III. Jugoszláv est.) 21.40: Pontos idő, hirek. 21: szinelőadás. 22.20: Tánczene.

ZAGREB 11.30: Könnyü zene. 17: Trió. 20: Operaközvetités a Nemzeti Szinházból.

WIEN 10: Haydn Mihály Német nagymise. 11.00: A wieni szimfónikus zenekar hangversenye. 16: Hangverseny. 18.15: Kamerun, utirajz. 19: Kamarazene. 20.15: Jessel »A Fekete-erdő leánya« cimü 3 felvonásos operettje.

BERLIN 8.55: Potsdami harangjáték. 11.30: Fuvós zenekar. 14.30: Mesék. 15: A berlini Grosses Schauspielhaus előadása: »A három testőr«. Dumas után irt zenés hangjáték két részben, nyolc képben, előjátékkal. (Zenéje Benatzkytól.) 18: Német, francia és angol müdalok. 18.30: Régi zene. 20: Vonós hangverseny. 20.50: Fuvós hangverseny. Utána: Lajos Béla tánczenéje 2-ig.

BRATISLAVA 12—13.30: Déli zene. 19: Szórakoztató zene. 21: Tánczene. 22.15: Katonazene.

BRESLAU 15: Dumas »Három testőrének« közvetitése a berlini Grosses Schauspielhausból. 18.30: Kamarazene. 19.35: Mozart-hangverseny. 20.25: Uj sanzonok. 21.25: Orosz zene. 22.45—24: Tánczene.

KATOWICE 16: Népszerü hangverseny. 19.20: Wieniawski két kis hegedüdarabja. 20.30: Könnyü zene. 23: Tánczene.

KÖLN 8.50: Porcellánharangjáték közvetitése Meissenből. 13: Déli zene. 16.30: Haydn: »Az évszakok« c. óratóriuma. 20: Goethe: »A szerelmes kedve« c. pásztorjátéka. 20.45: Haydn: »Az évszakok« cimü óratóriuma. 24-ig tánczene.

KÖNIGSBERG 11.30: Tőrzene. 13.15: Lehár-zene gramofónon. 20: Cukrászdai zene. 21: Götz »A repülő titkostanácsos« cimü hohózata. 21.25: Jölli Oszkár bécsi énekes Wolff- és Loewe-dalokat énekel. 22.30—0.30: Tánczene.

LEIPZIG 11.30: Hangverseny. 13: Gramofón. 18.15: Schjelderup dalai. 18.45: Ettinger: Vonósnégyes. 19.45: Katonazene. 21.15: Vig óra. 22: Tánczene.

MILANO 12.30: Házi zene. 16.40—18: Hangverseny. 20.30: Verdi »Álarcosbál« c. operája. 23.30—24-ig könnyü zene.

PRAHA 11: Suk szerzeményei. 18.40: A Slavia—Ujpest és a Zsizskov—C. A. F. C. labdarugómérközések hirei. 19: A lövészegylet hangversenye. 20: Hollandi, jávai és maláji dalok. 21: Szórakoztató zene.

STUTTGART 12: Schink Hans zeneszerző szerzeménye. 13: Gramofón. 15: »A három testőr« közvetitése Berlinből. 13.45: Bruch Hans és Lene zongoraversenye. 19.30: Verdi »Álarcosbál« c. háromfelvonásos operája a stuttgarti országos szinházból. 22.30: Derüsest. 23.30—0.30: Tánczene.

BUDAPEST 9: Ujsághirek, kozmetika. 10: Egyházi zene a budavári koronázó templomból. 11.30: Unitárius istentisztelet. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Közreműködik: Tóth Erzsi operaénekesnő és Berg Lili zongoraművésznő. 4: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, részleges sporteredmények. 5.15: A Székesfővárosi Zenekar hangversenye a Vigadó nagytermében. 7.15: Sport-, lóverseny- és ügetőversenyeredmények. 7.25: A m. kir. Operaház »Turandot« előadásának ismertetése. 7.50: A m. kir. Operaház előadása. »Turandot«. Dalmü 3 felvonásban és 5 képben. Zenéjét szerzette: Giacomo Puccini. Utána kb. 10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd Magyari Imre és cigányzenekarának hangversenye.

HÉTFŐ, november 18.

BEOGRAD 11.45, 13.20: Vizállás jelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.30: Gramofon. 12.30: Börze hirek. 12.40: Rádio kvartett. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Divatbemutató. 17.25: Francis James novelláinak felolvasása. 19.30: Francia nyelvóra. 20: A rádió kvartett esti hangversenye. 21: Dalest (Tomić Zika). 21.35: Pontos idő, hirek. 21.45: Tánczene gramofonon.

ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Mozizene.
WIEN 11: A Cerda-négyes hangversenye. 15.30: Zenés gyermekóra. 16: Silving-négyes. 17.40: Ossendowski utazásai. 18.30: A modern holland képzőművészet. 19: Folyamihajózás régen és ma. 19.30: Repülőgépen Ausztria felett. 20: Kisértet- és detektivregények. Utána Auer »Az állat« cimü jelenete. 21.30: Népszerü hangverseny.
BERLIN 16.05: Adomák és tréfák. 16.30: Hangv. 18.30: Elhalt szerzők müveiket játsszák (villamos zongorán készült felvételek) Mahler, Grieg, Saint Saens, Sciabine, Debussy játékáról. 19.25: Gramofón. 20.30: Komor Géza zenekara. 21: A berlini operaház régi darabjaiból (10 szám). Majd 0.30-ig: Tánczene.
BRATISLAVA 11.30: Gramofón. 12.30: Déli zene. 16: Szórakoztató zene. 18.20: A pozsonyi trió hangversenye. 21.30: Szórakoztató zene.
BRESLAU 16: Operettzene. 19.05: Régi mesterek derüs zenéje. 21.10: Katonazene. 23.15: Tánczene.
KATOWICE 16.45: Gépzene. 17.45: Könnyü zene.
KÖLN 16.50: Ifjusági óra, dalokkal. 17.30: Szórakoztató zene. 20: Baumann Ferenc tenorista 12 számból álló hangversenye. 23.15-ig kávéházi zene, ezután vendéglői zene 24-ig.
LEIPZIG 12—14: Gramofón. 16.30: Rádiózenekar. 19.30: Tegnapi és mai slágerek. 21.30: A chemnitzi vonósnégyes játéka; Strasser: G-dur vonósnégyes. 24-ig: Tánczene.
MILANO 17: Kvintett. 20.30: Jazz. 21.10: Vegyes zene.
PRAHA 12.30: Könnyü zene. 21.30: Sax Emma zongoraversenye. 22.15: Gramofón.
BUDAPEST 9.15: A rádió háziquartettjének hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Gramofónhangverseny. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 4.20: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 5.10: Tót-magyar nyelvoktatás. 5.40: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye. 7: Német nyelvoktatás. 7.45: Daljáték előadás a Studióból a »János vitéz« bemutatójának 25-ik évfordulója alkalmából. »János vitéz«. Daljáték 3 felvonásban. Utána kb. 10.35: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. hirek. Majd Bachmann-jazz.

KEDD, november 19.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofon. 12.30: Börze hirek, gramofon. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Felolvasás. 17.30: Gramofon. 18: Kávéházi zene. 19: Német nyelvóra. 19.30: A Rigoletto opera közvetitése a bécsi operából. (A szünetben pontos idő és hirek.) Utána rádió kvartett.
ZAGREB 12.30: Gramofón. 17: Hangverseny. 18.30: Tánczene. 20. Közvetités Ljubijanából.
WIEN 11: Silving-négyes. 15.30: Ifjusági barkácsolás. 16: Szórakoztató zene. 19.30: Verdi Rigoletto cimü 3 felvonásos operája az Állami Operából. 22: Jazz-zene.
BERLIN 14: Gramofón. 15.20: Ifjusági óra. 16.30: Szórakoztató zene. 18.30: Reimann Hans és állatai. 21: »Henriette testvér«. Hangjáték.
BRATISLAVA 11.30: Gramofón. 12.30—13.30: Déli zene. 16: Gramofón. 16.30: Rádiózenekar. 21.15: Szórakoztató zene. 22.15: Jónás Jóska cigányzenekara.
BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 19.20: Démoni elem a zenében (gramofón). 20.50: Hangszerkabaré. 21.25: Pillanatfelvételek hangképekben.
KATOWICE 16.20: Gépzene. 19.50: Operaközvetités Posnanból.
KÖLN 17.30: Szórakoztató zene 19.40: A königsbergi rádiózenekar hangversenye a kölni Lese hangversenyteremből.
MILANO 17: Kvintett. 20.30: Vegyes hangverseny. 22: Nagy szimfónikus hangverseny. 22.55: Tánczene 24-ig.
PRAHA 12.30: Déli zene. 16.30: Szórakoztató zene. 19.05: Strejcsek: »Régi diákok« cimü jelenete. 20.30: Hangverseny. 21.30: Népdalok. 22.15: Kávéházi zene.
STUTTGART 16: Hangverseny. 19.30: A suttgarti filmharmónikus keringő-estje. 20.15: Orosz zene. 23: Tánczene.
BUDAPEST 9.15: A m. kir. 1. honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 4: Paulini Béla előadása: »Mesék kicsinyeknek és nagyoknak«. — »Mese a meséről« cimü bevezetéssel. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 5.10: A Mándits-szalónzenekar hangversenye. 6.30: »Mit üzen a rádió«. 7.40: Békeffy László humoros estje. Utána kb. 9.30: Somogy Gyula dr. francianyelvü előadása: »Histoire de la Hongrie«. 10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. Majd: Pertits Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

SZERDA, november 20.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofon. 12.30: Börze hirek. 12.40: Rádió kvartett. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Meseóra. 17.30: Felolvasás. 19.30: Emlékezés a timoki felkelésre. 20: Rádió kvartett. 21.30: »Majka Jugovića« (Ivo Vojnović szindarabja.) 21.50: Pontos idő, ujsághirek. 22: Gramofon koncert.
ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Szórakoztató zene. 20: Szimfónikus hangverseny Prahából. Foerster szerzeményei.
WIEN 11: Silving-négyes. 15.30: Zenés gyermekóra. 16: Szórakoztató zene. 19: A nő mint betegápolónő. 19.30: Dvorzsák Antal »Requim«-je a zeneegyesület nagytermében, a szerző halálának huszonötödik évfordulója alkalmából. 21.30: Könnyü zene.
BERLIN 15: A katolikus akció helyszini közvetitése a Sportpalotából. 19: Bokor Judit gordonkaversenye. 1. Valentini: Sonátal 2. Bach: Arioso. 3. Chouperin: Az órangyalok. 4. Debussy: Menüett. 5. Fouré: Álom után. 6. Piatti: Tarantella. 20.30: Hölderlin—Hauer: »Az életből« cimü zenés müve. Hirek.
BRATISLAVA 11.30: Gramofón. 12.30: Déli zene. 16: Gramofón. 16.30: Operarészletek.
BRESLAU 16: Házihangverseny. 18.50: Bayreuthi gramofónfelvételek. 20.30: A königsbergi rádiózenekar Hauer »Az életből« cimü zenemüvét játssza.
KATOWICE 16.45: Gépzene. 17.15: Magyar muzsika. 19.10: Kis hangverseny. 20.30: Rádiózenekar.
KÖLN 16.30: Kamarazene. 19.15: »A csehországi földmives«, Saaz szindarabja rádióra átdolgozva. 20.30: Hölderlin: »Az életből« cimü melodrámája.
KÖNIGSBERG 15.15: Egidi tanár orgonaversenye a königsbergi dómból. 16.20—18: Szórakoztató zene. 19.50: Premyslaw Eugénia gordonkaversenye. 0.30—1.30: Gramofón.
MILANO 17: Kvintett. 20.30: Verdi »Falstaff« cimü operája. Utána 24-ig könnyü zene.
PRAHA 12.30: Déli zene. 16.30: Gyermekóra. 20: A rádió negyedik szimfónikus hangversenye a Smetana-teremből: Foerster szerzeményei.
STUTTGART 16: Rádiózenekar. 19.30: Brahms: »Német rekviem«.
BUDAPEST 9.15: Gramofónhangverseny. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés magyarul és németül. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 3.30: Morse-tanfolyam. 4.10: Az Országos Cserkész Szövetség előadása. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 5.40: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 6.50: Olasz nyelvoktatás. 7.25: Rádió amatőrposta. 8.10: A m. kir. Operaház énekkarának hangversenye. 9.15: Dohnányi Ernő dr. zongoraestje. Utána kb. 10.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. Majd Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

CSÜTÖRTÖK, november 21.

BEOGRAD 10.30: Az »Oboloć« dalárda szlávájának közvetitése. 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofon. 12.30: Börze hirek. 12.40: Gramofon. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Dimitrijević Jovan előadása Beograd zenei életéről. 19.30: Francia nyelvóra. 20.30: Rádió kvartett. 21.30: Pontos idő, hirek. 22.45: Tamburazene.

Utikészülékét lássa el
TUNGSRAM
barium-
csövekkel,
mert ezek már kis feszültségnél nagy eredményeket mutatnak fel
6546

ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Kávéházi zene. 20.30: Osztrák est.
WIEN 11: Carda-négyes. 16: Silving-négyes. 20: Osztrák-est. 1. Osztrák költészet különböző korok folyamán. 2. (20,35): Schnitzler »Paraceleus« cimü egyfelvonásosa. 3. (21.20): A bécsi Szimfónikus Zenekar hangversenye Nilius vezényletével.
BERLIN 14: Gramofón. 15.20: Ifjusági zene. 16.30: Hangverseny. 18: Tea-zene. 19.35: Karének.
BRATISLAVA 11.30: Gramofón. 12.30—13.30: Déli zene. 16: Verdi-zene. 18.20: Szórakoztató zene. 19.05: Devinsky tót népdalai Jónás Jóska cigányzenekarával.
BRESLAU 16.30: Exotikus zene az európai zenében és az eredetiben. 19.05: Gramofón. 21.10: Osztrák est. 23: Tánczene.
KÖLN 15: Gyermekzene. 17.30: Gramofón. 20: Szórakoztató zene. 21: Osztrák-est. Utána 24-ig osztrák táncok.
KÖNIGSBERG 16: Osztrák-est. 20: Kiepura-est Frankfurtból. 21: Schrammel-zene.
KÖNIGGSWUSTERHAUSEN 12 és 14: Gramofón. 20: Kiepura dal- és áriaestje (Manon-, Bohémélet-, Turandot-, Halka- és Heliene-ária, két Schumann-dal). 21.35: Nyolc dal.
LEIPZIG 12—14: Gramofón. 16.30: Szórakoztató zene. 19.30: Tánczene. 20.45: Osztrák est a dresdeni filharmónikusok előadásában.
MILANO 17: Kvintett. 21.15: Zenei ujdonságok. 21.45: Kamarazene. 23: Tánczene.
PRAHA 12.30: Könnyü zene. 16.30: Kamarazene. 19.05: Fuvószenekar. 20.00: Osztrák-est közvetitése Wienből. 22.15: Gramofón.
STUTTGART 16: A wiesbadeni fürdőzenekar hangversenye. 19.30: Thom »Ferenc és János« gyermekmese felnőtteknek. 20: Jan Kiepura dal- és áriaestje Frankfurtból. 22.45: Osztrák-est.
BUDAPEST 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. Vizállásjelentés. 12. Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A m. kir. Országos Tiszti Kaszinó szalonzenekarának hangversenye. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 4: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 5.40: Radics Béla és cigányzenekarának hangversenye. 6.50: Gyorsirási tanfolyam. 7.25: Angol nyelvoktatás. 7.50: Ügetőversenyeredmények. 8: Glatz Oszkár festőmüvész előadása: »Uj tárgyiasság és neoklasszicizmus«. 8.30: Osztrák-est a Nemzetközi Rádió Unio-estek sorozatában. Utána kb. 10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. Majd: A Fejes-szalonzenekar, az Ostende-jazz, továbbá Horváth Gyula és cigányzenekarának hangversenye.

PÉNTEK, november 22.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofon. 12.30: Börze hirek. 12.40: Gramofon. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Irodalmi felolvasás. 18. Kávéházi zene. 19.20: Német nyelvóra. 20: Operaelőadás közvetitése a Nemzeti Szinházból. 21.30: Pontos idő, hirek.
ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.20: A Meinl-cég szórakoztató hangversenye. 20.35: Rádiózenekar.
WIEN 11: Silving-négyes. 15.30: Gramofón. 16.30: I. Hauk Gertrud négy Brahms-dalt énekel. 17.45: Heti sportszemle. 20: Schumann Erzsébet dalestje. 22: Jazzzene.
BERLIN 14: Gramofón. 16.30: Szórakoztató zene. 17.30: Könnyü zene. 20: Népszerü zenekari verseny. 21: Kamarazene. 1. Brahms: C-moll négyes. 2. Gide André költő 60. születésnapja. 3. F-dur vonósnégyes.
BRATISLAVA 11.30: Gramofón. 12.15—13.30: Déli zene. 16: Gramofón. 16.30: Rádiózenekar. 19.15: Karel Ilse szive cimü operája a pozsonyi Nemzeti Szinházból.
BRESLAU 16.30: Négy szvit. 19.05: Svéd balladák és dalok. 20.30: Haydn, Mozart és Beethoven derüs áriái. 21: Bruckner E-dur szimfóniája a szléziai filharmónikusok előadásában.
KATOWICE 16.20: Gépzene. 20.15: A varsói filharmónikusok hangversenye, közvetités.
KÖNIGSBERG 16.30: Operettzene. 18.15: Kanárimadár-hngverseny. 20: A königsbergi Operaház zenekarának hangversenye. 22.30: Tánczene.
LEIPZIG 12—14: Gramofón. 16.30: Hangverseny. 19.30: Offenbach: »A gerolsteini nagyhercegnő« cimü háromfelvonásos vigoperája. 20—24-ig: Szórakoztató zene.
MILANO 17: Kvintett. 20.30: Szimfónikus hangverseny.
PRAHA 12.15: Déli zene. 16.30: Szórakoztató zene. 19.05: Könnyü zene. 20: Rádiózenekar. 21: Modern zene. 22.15: Kávéházi zene.
BUDAPEST 9.15: Eugen Stepat orosz balalajka zenekarának hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12.00: Déli harngszó, időjárásjelentés. 12.05: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1.00: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3.00: Piaci árak és árfolyamhirek. 3.45: Fulton-rendszerü képátvitel. 4.20: Thury Mária mesél a gyermekeknek. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 5.40: Az első Budapesti Citerakör hangversenye. 6.50: Francia nyelvoktatás. 7.25: Dr. Hans Göttling németnyelvü előadása. 8.15: A varsói Filharmóniai Társaság hangversenye. Varsóból. Utána kb. 10.30: Pontos időjelzés-, időjárásjelentés, hirek. Majd Magyari Imre és cigányzenekarának hangversenye.

SZOMBAT, november 23.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofon. 12.30: Börze hirek. 12.40: Rádió kvartett. 13.30: Ujsághirek. 17.30: Rádiózenekar. 19.30: Egészségügyi előadás. 20: A »Szankovics oktet« hangversenye. 21.20: Schiller emlékünnep. 22.05: Pontos idő, hirek. 22.15: Tánczene.
ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Zenés gyermekóra. 20.30: A »Turopoljac« parasztkórus hangversenye. 21.30: Könnyü zene.
WIEN 11: Cerda-négyes. 15.30: Mesék. 16: Szórakoztató zene. 18.20: Sedlak—Winkler-négyes. 19.30: Aktuális előadás. 20.05: Kálmán »Cirkuszkirálynő« cimü 3 felvonásos operettje.
BERLIN 14: Gramofón. 15.20: Ifjusági óra. 16.30: Szórakoztató zene. 19: Könnyü zene. 20.30: Tarkaest.
BRATISLAVA 11.30: Gramofón. 12.30—13.30: Déli zene. 16: Gramofón. 21: Szórakoztató zene.
BRESLAU 16: Szórakoztató zene. 19.20: Amerikai néger dalok gramofónon. 22.23: Jazz-zene.
KÖLN 15: Vig varróóra. 17.30: Szórakoztató zene. 20: Vidám-est. Offenbach: »Frici és Lizi« cimü egyfelvonásosa. 23: Szórakoztató és tánczene. 24—1: Jazz-zene, gramofónon.
LEIPZIG 12—14: Gramofón. 14.30: Barkácsolás. 17: Derüs áriák és dalok. 19.30: Musszorgszkij »Godunov Borisz« cimü ötfelvonásos operájának előadása a leipzigi Theaterből. 23: Gramofón.
MILANO 17: Kvintett. 20.30: Operett közvetités Torinóból. 23.40: Közvetités Torinóból.
PRAHA 12.30: Déli zene. 16.30: Jazz. 19.05: Szórakoztató zene. 21: Gramofón-tánczene. 22.20: Kávéházi zene. 23: Kávéházi zene.
BUDAPEST 9.15: Hangverseny. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 4: Szalay László dr. novellái. Felolvassa: Baróthy József. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 5.10: Gramofónhangverseny. 6.15: Kertész József felolvasása. 6.45: Csuka Béla gordonkaművész, a m. kir. Operaház magángordonkásának hangversenye. 7.50: Szinielőadás a Studióból: »Rómeó és Julia«, tragédia öt felvonásban. Irta: Shakespeare. kb. 9.50: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. Majd: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.